

БОРИС АКУНИН

АЗАЗЕЛ

Част 1 от „Приключенията на Ераст Фандорин“

Превод от руски: Владимир Венцелов, 2002

chitanka.info

ГЛАВА ПЪРВА,

В КОЯТО СЕ ОПИСВА ЕДНА ЦИНИЧНА ПРОЯВА

В понеделник, 13 май 1876 година, един ден, свеж като пролет и топъл като лято, в два и нещо след пладне в Александровската градина пред очите на многобройни свидетели се случи едно безобразно, небивало произшествие.

По алеите, сред цъфналите люляци и пламнали в алени лалета лехи се нижеше наконтено множество — дами с дантелени чадърчета, които да ги предпазват от лунички, гувернантки с деца, издокарани с моряшки костюмчета, млади мъже с модерни шевиотени рединготи или английски къси сака. Нищо не предвещаваше неприятности, във въздуха се усещаха ароматите на зряла, победила пролет, някакво мързеливо доволство и радостна скука. Слънцето припичаше здраво и по-сенчестите пейки до една бяха заети.

На една от тях, разположена близо до Грота и обърната към оградата, откъдето започваше улица „Неглинная“ и се виждаше жълтата стена на Манежа, бяха седнали две дами. Едната, съвсем млада (всъщност не чак дама, а госпожичка), четеше някаква книжка с фина кожена подвързия и току се оглеждаше наоколо с разсеяно любопитство. Другата, доста по-възрастна, в строга тъмносиня вълнена рокля и практични ботинки с връзки, ритмично мърдаше куките и съсредоточено плетеше нещо отровна розово. Впрочем това не ѝ пречеше да върти глава наляво и надясно, а бързият ѝ поглед беше толкова остър, че едва ли нещо що-годе интересно можеше да му убегне.

Младият мъж с тесен кариран панталон, небрежно разкопчан над бялата жилетка редингот и бомбе веднага привлече вниманието на дамата с доста странните си движения из алеята: ту спре, като че търси някого, ту изведнъж направи няколко енергични крачки, ту отново се закове на място. По едно време неуравновесеният субект мярна нашите дами и сякаш взел някакво внезапно решение, с широки крачки се

упъти към тях. Спря пред пейката, погледна младата госпожица и възкликна с палячовски фалцет:

— Мадмоазел! Казвал ли ви някой е досега, че сте непоносимо прекрасна?

Девојката, която наистина беше чудно хубава, се вторачи в натрапника, та чак ягодовите ѝ устни се разтвориха от уплаха. Дори зрялата ѝ спътница бе потресена от подобна нечувана безцеремонност.

— Аз съм сразен от пръв поглед! — превземаше се непознатият, на вид впрочем много представителен (модно подкъсени бакенбарди, високо бледо чело и грейнали от възбуда кафяви очи). — Ще ми позволите ли една съвсем невинна, напълно братска целувка по невинното ви чело!

— Господине, фие зте пиян! — дойде на себе си дамата с плетивото, в гласа ѝ се долови характерен немски акцент.

— Пиян съм само от любов — увери я натрапникът и със същия неестествено виещ глас настоя: — Една-единствена целувка, иначе ще посегна на живота си!

Девојката се сви към облегалката на пейката и обърна поглед към своята защитничка. А тя, въпреки цялата тревожност на ситуацията, демонстрира непоклатимо самообладание:

— Феднага да зе махате оттук! Фие сте за лудница — извиси глас тя и вдигна плетката си с двете войнствено щръкнали куки. — Аз фикам полицај!

И внезапно се случи нещо съвсем безумно.

— О, тъй ли? Отхвърлен съм? — изкрещя младежът с фалшиво отчаяние, със сценичен жест закри очи с длан и изведнъж измъкна от вътрешния си джоб малък лъскав, черен револвер. — Струва ли си тогаз да живея? Една ваша дума, и животът е пред мен! Една ваша дума, и съм труп! — обърна се той към зяпналото го момиче, самото то ни живо, ни умряло. — Мълчите, тъй ли? Добре, сбогом тогаз!

Видът на размахалия оръжие господин нямаше как да не привлече вниманието на околните. Неколцина от намиращите се най-близо — пълна дама с ветрило в ръка, важен господин с орден „Света Анна“ на гърдите, две курсистки, облечени в еднакви кафяви рокли с пелерини — замръзнаха на място. Дори оттатък оградата някакъв студент спря на тротоара. Накратко, на безобразната сцена тутакси щеше да се сложи край.

Но събитията се развиха толкова бързо, че никой не успя да се намеси.

— Е, наслука! — викна пияният (пък може и луд да беше), вдигна незнайно защо ръката с револвера високо над главата си, въртна барабана и опря цевта в слепоочието си.

— Палячо! Плажило бозтанско! — демонстрирайки добро познаване на разговорния език, изсъска храбрата немкиня.

Бледото лице на младия мъж посивя, позеленя, той прехапа долната си устна и зажумя. За всеки случай младата госпожица също затвори очи. И много добре стори — това я спаси от кошмарната гледка: в мига, когато револверът изтрещя, главата на самоубиеца рязко отскочи встрани, а над лявото ухо — там, откъдето излезе куршумът, бликна червено-бяло фонтанче.

И настана нещо неописуемо. Немкинята възмутено завъртя поглед на всички страни, сякаш търсеше свидетели на подобно нечувано безобразие, след което се развика кански, присъединявайки гласа си към писъците на курсистките и пълната дама, които от няколко секунди вече надаваха безумни викове. Младото момиче изпадна в несвяст — то отвори за миг очи и моментално припадна. Отвсякъде се стичаха хора, а студентът отгатък оградата, явно чувствителен по природа, търти да бяга през улицата по посока на „Моховая“.

Ксаверий Феофилактович Грушин, следствен пристав в Криминалното управление към московския главен началник на полицията, въздъхна с облекчение и премести вляво в купчинката „прегледани“ бюлетина с по-важните престъпления от вчерашния ден. През изминалото денонощие, тоест тринайсетия ден на месец май, в нито един от двайсет и четирите полицейски участъка на шестстотинхилядния град не бе се случило нищо толкова забележително, че да изисква намесата на Криминалното. Едно убийство след пиянско сбиване между някакви калфи (убиецът е задържан на местопрестъплението), двама ограбени файтонджии (да се оправят в участъците), седем хиляди осемстотин петдесет и три рубли и четирийсет и седем копейки изчезнали от касата на Руско-Азиатската банка (това пък си е работа на Антон Семьонович от отдела за

финансови злоупотреби). Слава Богу, спряха да занимават управлението с разни джебчии, обесили се камериерки или подхвърлени бебета — за целта сега има „Полицейски бюлетин на градските инциденти“, който се разпраща по отделите следобед.

Ксаверий Феофилактович сладко се прозя и над стъклата на пенснето си с костенуркови рамки изгледа деловодителя, колежкия регистратор^[1] Ераст Петрович Фандорин, който за трети път преписваше за господин главния началник на полицията седмичния отчет. Ха тъй, рече си Грушин, нека отрано свиква на ред, после ще ми благодари. Ама че мода измислили — със стоманени перца ще ми дращят! Не, миличък, до високото началство се пише по-полека, постарому, с гъшето перо, с всичките му винетки и заврънкулки. Негово превъзходителство още при Николай Павлович е служил, държи на ред и чинопочитание.

Ксаверий Феофилактович искрено желяеше само добро на момчето, жалеше го съвсем по бащински. Коего е вярно, съдбата се беше подиграла жестоко с новоизлюпения деловодител. На деветнайсет беше останал кръгъл сирак — майка си не помнеше, а бащата, луда глава, прахосал състоянието си за глупости и взел, че хвърлил топа. Железопътната треска го направила богат, банковата го разорила. Лани, когато търговските банки започнаха да гърмят една през друга, много достоен народ стигна до просешка тояга. Най-сигурните ценни книжа се превърнаха в боклук, в сапунен мехур. Та и запасният поручик господин Фандорин ритнал камбаната за миг и нищо освен полици не оставил на единствения си син. Момчето трябваше да завърши гимназия, че после и университет, а вместо това — бягай да се блъскаш за хляба. Ксаверий Феофилактович съчувствено изхъмка. Сиракът лесно бе издържал изпита за колежки регистратор, не е кой знае каква философия за такъв възпитан юноша, ама какъв вятър го довя в полицията? Да се беше хванал на служба в статистика или по съдебната част. Ама нали романтика пуста в главите, нали все мечтаем да залавяме разните тайнствени Кардудаловци!^[2] Ала при нас, драги, Кардудаловците са кът (Ксаверий Феофилактович неодобрително поклати глава), ние предимно търкаме гащи и пишем протоколи как бакалинът Голтаков на пияна глава грабнал брадвата, та видял сметката на законната си съпруга и трите си невръстни дечица.

Трета седмица служеше в Криминалното младият господин Фандорин, а Ксаверий Феофилактович, вряло и кипяло фанте, от стара коза яре, вече със сигурност знаеше, че няма да има файда от момчето. Много е изнежено, много му е фино възпитанието. Веднъж, още първата седмица, Грушин го беше взел със себе си на местопрестъплението (когато бяха заклали Крупнова, търговката), а Фандорин само като погледна убитата, прежълтя, преви се и се запрепъва към двора. Което си е право, неапетитно изглеждаше търговката — гърлото ѝ разпрано от едното ухо до другото, езикът целият навън увиснал, очите изцъклени и то се знае, реки от кръв. Та се наложи Ксаверий Феофилактович хем да води дознанието, хем сам да си пише протокола. Добре че поне работата излезе проста. Портиерът Кузикин тъй въртеше очи, че Ксаверий Феофилактович веднага нареди на стражаря да го пипне за врата — и в кауша. От две седмици лежи Кузикин, още отрича, ама няма лабаво, ще си признае, няма кой друг освен него да е теглил ножа на търговката — за трийсет години служба приставът си беше изработил сигурен нюх за тия неща. А Фандорин по ще стане за канцеларията. Изпълнителен е, пише грамотно, знае езици, пък и обноските му приятни, не е като оня пропаднал пияница Трофимов, дето миналия месец го разжалваха от деловодител в младши помощник-участъков на Хитровка. Там да го видим как ще пиянства и ще се опъва на началството.

Грушин ядно затрополи с пръсти по скучното канцеларско сукно на писалището, измъкна часовника от джоба на жилетката (ох, много време има още до обяд!) и решително придърпа последния брой на „Московские ведомости“.

— Я да видим с какво ще ни учудят днес — каза той на глас и младият деловодител на драго сърце заряза омразното гъше перо, понеже знаеше, че сега началникът ще захване да чете заглавията и прочие, съпровождайки прочетеното с коментари — Ксаверий Феофилактович имаше тоя навик. — Я вижте, Ераст Петрович, какво пише на първа страница, на най-видното място:

НАЙ-НОВИЯТ АМЕРИКАНСКИ КОРСЕТ „ЛОРД БАЙРОН“

От най-здравите китови балени за мъже, които искат да са стройни.

В кръста — оса, в раменете — косач!

И с какви букви само, какви букви... — по една педя. А тука, долу, съвсем, съвсем дребничко:

НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО ОТПЪТУВА ЗА ЕМС

Тъй де, голяма работа, кой е Негово Величество, друго си е „Лорд Байрон“!

Мърморенето на добродушния Ксаверий Феофилактович подейства странно върху деловодителя. Той кой знае защо се смути, бузите му пламнаха, а дългите му момински мигли трепнаха виновно. Като стана дума за мигли, уместно ще бъде да опишем по-подробно външността на Ераст Петрович, тъй като нему се пада да изиграе ключовата роля в поразителните и странни събития, които последваха. Той бе много миловиден младеж с черни коси (с които тайно се гордееше) и сини (ех, де да бяха също черни) очи, доста висок на ръст, с бяла кожа и омразна постоянна руменина по бузите. Да разкрием прочее и причината за смущението на колежкия регистратор. Просто буквално оня ден той беше изхарчил една трета от първата си заплата за тъй цветисто рекламирания по-горе корсет и вече втори ден ходеше пристегнат в „Лорд Байрон“, понасяйки истински мъчения в името на красотата, та сега заподозря (без никакви основания), че проникателният Ксаверий Феофилактович е отгатнал произхода на богатирската осанка на своя подчинен и го взема на подбив.

А приставът вече четеше нататък:

ЗВЕРСТВА НА ТУРСКИЯ БАШИБОЗУК В БЪЛГАРИЯ

— Е, това не е четиво за преди обяд...

ВЗРИВ НА УЛИЦА „ЛИГОВКА“

Нашият кореспондент от С. Петербург съобщава, че вчера в 6.30 сутринта на улица „Знаменская“ в пълната с наематели къща на търговския съветник^[3] Вартанов, избухнал взрив, който изпотрошил жилището на 4-ти етаж. Пристигналата полиция открива обезобразените до неузнаваемост останки на млад мъж. Квартиратът е г-н П., хоноруван доцент, вероятно неговият труп е открит след взрива. Съдейки по обстановката в жилището, там е била оборудвана тайна химическа лаборатория. Статският съветник^[4] Брилинг, ръководител на разследването, предполага, че в жилището са се изготвяли адски машини за терористичната организация на нихилистите. Разследването продължава.

— Нда, слава на Всевишния, тук не е Петербург.

Съдейки по блясъка на очите му, младият господин Фандорин беше на друго мнение по този въпрос. Целият му вид сякаш говореше: ей на, в столицата хората вършат работа, издирват бомбаджии, а не преписват по десет пъти някакви хартийки, в които, правичката да си кажем, няма нищо интересно.

— Такааа — зашумоля със страниците Ксаверий Феофилактович, — я да видим какво става с градските новини.

ПЪРВИЯТ ЕСТЕРНАТ В МОСКВА

Известната благотворителка от Англия баронеса Естер, с чиито грижи в различни страни се откриват образцови сиропиталища, наречени „естернати“, заяви пред нашия кореспондент, че и в златоглавата столица^[5] най-сетне отваря врати учреждение от подобен род. Лейди

Естер, чиято дейност в Русия започна миналата година, вече успя да открие естернат в Петербург, а сега е решила да облагодетелства и московските сираци.

— Хммм...

Сърдечна благодарност от всички московчани... Къде е нашият Оуен, къде е нашата лейди Естер?

— ... Добре де, да са живи и здрави сирачетата. А това какво е?

ЦИНИЧНА ПРОЯВА

— Хм, интересно.

Вчера в Александровската градина се случи печален инцидент, напълно в духа на циничните нрави на съвременната младеж. Пред очите на излезлите на разходка московчани се застреля г-н N., снажен левент на 23 години, студент в М-ския университет, единствен наследник на състояние за милиони.

— Я виж ти!

Според свидетелства на очевидци, преди да извърши тази безразсъдна постъпка, N. безчинствал публично, размахвайки револвер. Отначало свидетелите сметнали поведението му за пиянско самохвалство, но N. не се шегувал, прострелял се в главата и починал на място. В джоба на самоубиеца е открита бележка с възмутително

атеистично съдържание, от която се вижда, че постъпката на N. не е била моментен порив, нито е следствие от алкохолен делириум. И така, модерната епидемия от безпричинни самоубийства, превърнала се вече в бич за Петропол, стигна и до стените на майчица Москва. О времена, о нрави! До каква степен на атеизъм и нихилизъм се е докарала нашата така наречена златна младеж, щом превръща в такава буфонада дори собствената си смърт? Щом такова е отношението на нашите брутовци^[6] към собствения им живот, чудно ли е, че те не дават пет пари за живота на други, къде по-достойни хора. Колко на място звучат тук думите на почитаемия Фьодор Михайлович Достоевски от едва-що виделия свят майски брой на „Дневник на писателя“: „Вие, мили, добри, честни (защото всичко това го има у вас!), къде сте тръгнали, защо ви домиля за тъмния, безмълвен гроб? Погледнете, на небето е изгряло яркото пролетно слънце, дърветата са се раззеленили, а вие сте се уморили, без да сте живели.“

Ксаверий Феофилактович подсмръкна от умиление и строго изгледа под вежди младия си помощник — дали не го е забелязал, след което продължи с много по-сух тон.

— Е, и тъй нататък, и тъй нататък. Какво пък общо имат времената? Ама че чудо невидяно. За такива като тях русите отдавна са го казали — „имането го боде“. Състояние за милиони, а? Кой ли ще да е бил? Ама че мискини тия участъкови пристави, за какви ли не глупости съобщават, а такова нещо дори да не го включат в отчета. Сега какво, бюлетина за градските произшествия ли да чакаме? Макар че какво толкова, случаят е очевиден, застрелял се е пред свидетели... И все пак е интересно. Александровската градина — това май ще да е Градската част, втори участък. Вижте, Ераст Петрович, много ви моля, прескочете до тях на „Моховая“. По реда на надзора там и прочие... Проучете кой е тоя N. И най-важното, драги, непременно препишете прощалната бележка, довечера ще я покажа на моята Евдокия Андреевна, тя обича такива трогателни работи. И не се бавете, връщайте се по-бързо.

Последните думи вече настигнаха в гръб колежкия регистратор, който така се разбърза да се махне от мрачното си писалище, застлано с мушама, че едва не си забрави фуражката.

В участъка заведоха младия чиновник от Криминалното лично при пристава, но онзи, като видя, че пратеникът не е кой знае каква персона, реши да не си губи времето за обяснения, а извика помощника.

— Идете с Иван Прокофиевич, ако обичате — приставът любезно напъти хлапака (дребна риба, ама все пак е от управлението). — Той ще ви покаже и ще ви разкаже всичко. Тъкмо той ходи вчера да види жилището на покойника. И предайте дълбоките ми почитания на Ксаверий Феофилактович.

Настаниха Фандорин зад една висока кантонерка, и му донесоха тъничкото досие. Ераст Петрович прочете титулната страница:

ДЕЛО ЗА САМОУБИЙСТВО

на потомствения почетен гражданин Пьотър Александров КОКОРИН, 23-годишен, студент в Юридическия факултет на Московския императорски университет.

Започнато дата 13 май 1876 година.

Закрито дата 18... година

и с разтреперани от вълнение пръсти развърза връзките.

— На Александър Артамонович Кокорин момчето — поясни Иван Прокофиевич, източен мършав чиновник с бръчкаво, сякаш сдъвкано лице. — Богаташ беше старецът, че и оттагък. Фабрикант. Преди три години се спомина. Всичко остави на сина си. Ха кажете какво му липсваше? Живей и си свиркай...

Като не знаеше какво да отговори, Ераст Петрович само кимна и се задълбочи в четенето на свидетелските показания. Имаше десетина протокола, най-подробният предаваше изложението на Елизавета фон

Еверт-Колоколцева, 17-годишна, дъщеря на действителен таен съветник^[7], и нейната гувернантка г-ца Ема Пфул, на 48 години, с които самоубиецът разговарял непосредствено преди изстрела. Впрочем Ераст Петрович не можа да измъкне от протоколите никакви сведения освен онези, които вече са известни на читателя — всички свидетели повтаряха кажи-речи едно и също. Различаваха се откъм тяхната прозорливост: едни свидетели твърдяха, че видят на младежа събудил у тях тревожно предчувствие („Щом видях безумните му очи, цялата истинах“, заявяваше г-жа Хохрякова, титулярна съветница^[8], която по-нататък обаче свидетелстваше, че е видяла младия мъж само в гръб); други, напротив, приказваха за гръм от ясно небе.

Последният документ от папката беше измачкана бележка на синкава хартия с монограм. Ераст Петрович заби очи в разкривените (вероятно от вълнение) редове:

Господа, които ще живеете след мен!

Ако четете това писъмце, значи вече съм ви напуснал и съм опознал тайната на смъртта, която за вас е недостъпна. Аз вече съм свободен, а вие тепърва ще живеете и ще ви измъчват най-различни страхове. Обзалагам се обаче, че там, където съм сега, „в страната неоткрита“, от която според принца датски не се завръща никой, няма абсолютно нищо. Който не е съгласен с мен, да заповяда да провери. Впрочем вашите работи не ме засягат ни най-малко и тая бележка я пиша единствено за да не ви хрумне, че посягам на живота си заради някакви съзлививи глупости. Повдига ми се от Вашия свят и, Бога ми, тая причина е достатъчна. А че не съм последен мръсник, ще докаже кожената папка.

Пьотър Кокорин

Не личи да е бил много развълнуван — беше първото, което си помисли Ераст Петрович.

— Какво има предвид с тая папка? — попита той.

Помощникът на пристава сви рамене:

— Не е носил никакви папки. Какво искате, не е бил на себе си човекът. Може да е искал да направи нещо, ама да е размислил или пък да е забравил. Тоя господин по всичко изглежда да е бил смахнат. Прочетохте ли, дето е въртял барабана? Между другото, в шестте гнезда е имало само един патрон. Аз например съм на мнение, че хич не се е канел да се гръмне, ами е искал да си погъделичка нервите, един вид да си изостри сетивата. Че да му са по-сладки гозбите и по-пикантни гуляите.

— Само един патрон? Ама че малшанс — натъжи се Ераст Петрович, комуто кожената папка не даваше мира. — А къде живее? В смисъл, къде е живял...

— Осемстаен апартамент в нова къща на „Остоженка“, при това прешикозен — на драго сърце сподели впечатленията си Иван Прокофиевич. — От баща си е наследил собствена къща в Замоскворечието, цяло имение с всичките му стопански постройки, ама не рачил да живее там, махнал се от търговското съсловие.

— Не открихте ли тая кожена папка в апартамента?

Помощник-приставът се ококори:

— Какво, обиск ли трябваше да правим според вас? Нали ви казвам, апартаментът е такъв, че да не смееш да пуснеш агентите по стаите, опазил Господ. Пък и за какво? Егор Никифорич, следователят от окръжната прокуратура, отпусна на камердинера на покойния четвърт час да си събере нещата, хем пред стражар, че да не задигне нещо — и ми нареди да запечатам вратата. Докато се обадят наследниците.

— А кои са наследниците? — заинтересува се Ераст Петрович.

— Мътна работа. Според камердинера Кокорин нямал ни братя, ни сестри. Имал някакви братовчеди, ама не ги пускал да припарят. Кой ли ще прибере цялата тая пара? — въздъхна със завист Иван Прокофиевич. — Страхотия... Макар че това не е наша грижа. Днес-утре ще цъфне я някой адвокат, я изпълнител на завещанието. Едно денонощие не е минало още. То и тялото още е при нас, в хладилната камера. Ако Егор Никифорич закрие утре делото, работата ще тръгне полека-лека.

— Странно все пак — отбеляза намръщен младият деловодител. — Щом човекът специално е споменал в предсмъртното си писмо някаква папка, това не ще да е току-тъй. И тия думи „последен

мръсник“ не са ми ясни. Не знам за вас, ама аз на всяка цена бих потърсил в апартамента. Имам чувството, че цялата бележка е писана заради тая папка. Има някаква тайна тук, помнете ми думата.

Ераст Петрович се изчерви от притеснение, че това за тайната прозвуча съвсем детински, но помощник-приставът не видя в разсъжденията му нищо странно.

— Бе вярно, трябваше поне бумагите в кабинета да проучим — призна си той. — Егор Никифориц все бърза да претупа работата. Осем гърла храни човекът, та гледа по-скоричко да си тръгне от оглед или от дознание. Стар е вече, година му остава до пенсия, какво да ви разправам... А не искате ли двамата с вас да прескочим, господин Фандорин? Заедно ще огледаме. Аз после ще туря нови печати, чудо голямо! Егор Никифориц няма да придирия. Какво ти придирияне — сполай ще ни каже, че не сме го занимавали с щяло и нещяло. Ще му кажа, че от Криминалното са наредили, става ли?

На Ераст Петрович му се стори, че хърбавият помощник-пристав просто е мераклия да огледа по-добре „пре-шикозния“ апартамент, пък и „турянето“ на нови печати май не беше много редно, но изкушението беше голямо. Работата наистина миришеше на тайна.

Подредбата в апартамента на покойния Пьотър Кокорин (първи етаж на богатата къща край Пречистенската порта) не направи голямо впечатление на Фандорин — когато татко му забогатя скорострелно, той също бе живял в такива богати палати. Затова колежкия регистратор не се спря в мраморното фоайе, украсено с двуметрово венецианско огледало и позлатени гипсови фризове по тавана, а влезе направо в хола — голям, с шест прозореца, обзаведен в най-модерен руски стил: с изографисани ракли, с дъбови резби по стените и красива кахлена печка.

— Бон тон живот са си живели, нали ви казвам — кой знае защо шепнешком се обади съпровождачът.

В този миг Ераст Петрович поразително приличаше на млад сетер, току-що пуснат в гората и пощръклял от острия, привлекателен мирис на близкия дивеч. Завъртя глава наляво и надясно и безпогрешно определи:

— Онази врата е на кабинета, нали?

— Тъй вярно.

— Хайде тогава!

Не се наложи да търсят дълго кожената папка — тя лежеше наред с масивното писалище, между малахитовата мастилница и пепелника от черупка на седефена мида. Но преди Фандорин нетърпеливо да докосне скрипящата кафява кожа, погледът му се плъзна по една снимка в сребърна рамка, поставена на най-видно място на писалището. Лицето на портрета беше толкова поразително, че Ераст Петрович дори забрави за папката: обърната в полупрофил го гледаше буйнокоса Клеопатра с огромни матовочерни очи, с гордо изпълната шия и едва загатната жестокост в своенравната линия на устните. Но най-много го омагьоса изразът на спокойна и самоуверена властност, толкова изненадващ на моминското лице (Фандорин си пожела дамата на снимката непременно да е госпожица).

— Брей, бива си я — подсвирна озовалият се до него Иван Порфириевич. — Коя ли ще е? Я да видим... И без да му мигне окото, със светотатствена ръка измъкна от рамката вълшебния лик и обърна снимката откъм гърба. С наклонен и разтегнат почерк там пишеше:

На Пьотър К.

И Петър, като излезе вън, плака горко. От любовта да не се отречете!

А.Б.

— С апостол Петър го сравнява май, а себе си значи с Исуса? Ама че амбиции! — изсумтя помощник-приставът.

— Да не би пък заради таз персона да се е гръмнало нашето студентче, а? Опа, ето я и папчицата, не сме били път бадева.

Иван Прокофиевич разтвори кожената подвързия и измъкна едно-единствено листче от вече познатата на Ераст Петрович синкава хартия, но този път на нея се мъдреха нотариален печат и няколко подписа.

— Отлично — кимна със задоволство полицаят. — Ето че и завецанието излезе на бял свят. Какво ли пише тук, а? Я да видим?

Той изчете документа за по-малко от минута, но на Ераст Петрович тази минута се стори цяла вечност. Беше обаче под

достоинството му да наднича през рамото му.

— Ама че работа, а! Няма що, страхотна изненада за братовчедите! — възкликна с необяснимо злорадство Иван Прокофиевич. — Гледай го ти нашия Кокорин, на всички им натри носа. Това го разбирам аз по нашенски, по руски! Нищо че е малко непатриотично. Ето че и „мръсникът“ се изясни.

Изгубил от нетърпение всякаква представа за приличие и чинопочитание, Ераст Петрович издърпа листчето от ръцете на старшия по звание и прочете следните думи:

ДУХОВНО ЗАВЕЩАНИЕ

Аз, долуподписаният Пьотър Александрович Кокорин, бидейки напълно с ума и паметта си, обявявам пред почтените свидетели своето завещание по повод принадлежащото ми имущество.

Завещавам цялото си движимо и недвижимо имущество, пълен списък на което притежава моят адвокат Семьон Ефимович Берензон, на г-жа баронеса Маргарета Естер, поданичка на Британия, с цел тя да използва всички тия средства за нуждите на образованието и отглеждането на сираците. Сигурен съм, че г-жа Естер ще се разпореди с тия средства по-разумно и честно, отколкото нашите набедени благотворители.

Това ми завещание е последно и окончателно, притежава законна сила и отменя предишните ми завещания.

За изпълнители на завещанието назначавам адвокат Семьон Ефимович Берензон и студента от Московския университет Николай Стенанович Ахтирцев.

Настоящото духовно завещание е съставено в два екземпляра, единият от които остава у мен, а другият е предаден за съхранение в адвокатската кантора на г-н Берензон.

Москва, 12 май 1876 година

Пьотър Кокорин

[1] Колежки регистратор — Фандорин заема най-ниския, 14-и клас за държавен служител и има звание „колежки регистратор“. То съответства на армейското звание „прапоршчик“ — първи офицерски чин, съществуващ само във военно време (подобно на съвременния „младши лейтенант“). През 1722 година Петър Първи със законодателен акт определя реда за служебен растеж на чиновничеството. Въведената от него структура, наречена „Табель о рангах“ (таблица за ранговете), с малки корекции съществува до февруарската революция от 1917 година. Установени са 14 ранга, наричани „класни чинове“ като за висш се е считал първи клас. Таблицата предоставя възможност за съпоставяне на всички длъжности в три паралелни реда — военен, граждански и придворен. В тази книга гражданските чинове ще бъдат сравнявани с военните чинове за сухопътните войски, например: „колежки секретар“ — чин 10 клас, равняващ се на поручик. Като цяло таблицата предвижда 6 оберофицерски чина: от прапоршчик до капитан в армията, съответно от колежки регистратор до титулярен съветник в държавната йерархия; 5 щаб-офицерски чина от майор до бригадир в армията, респективно от колежки аксесор до статски съветник в гражданската служба. Трите генералски чина са от генерал-майор до фелдмаршал във военната служба и от действителен статски съветник до действителен таен съветник в цивилната. Аналогична е стълбицата във флота и в придворната служба. Гвардейските звания, запазвайки същите наименования като в армията, са с два класа по-високи. Например армейският подпоручик е служител 12 клас, докато гвардейският има 10 клас. Омъжените жени се представят с титлите на съпрузите си. В съответствие с класния чин е и обръщението към носителя му: чиновниците първи и втори клас се именуват „ваше високопревъзходителство“, към класове 3 и 4 се обръщат с „ваше превъзходителство“, чиновникът 5 клас е „ваше високородие“, но понякога може да бъде наречен и „ваше високоблагородие“, което е обръщение към чиновниците от по-ниските 6, 7 и 8 клас. Останалите — от 9 до 14 клас са „ваше благородие“. Този учредителен акт за реформиране на руското чиновничество практически изравнява бюрократичната и аристократическата йерархия, поставяйки напредъка в кариерата в зависимост не толкова от произхода на човека,

колкото от личните му заслуги. Така един княз може и да не достигне висок класен чин, а липсата на благородно потекло не е формална пречка за генералско звание. — Б.пр. ↑

[2] Ксаверий Теофилактович изопачава името на Жорж Кадудал (1771–1804), водач на роялистското движение на „шоаните“ от времето на Френската революция, участник в контрареволуционния метеж във Вандея и в няколко заговори срещу републиката, след дълго преследване заловен и екзекутиран по заповед на Наполеон Бонапарт. — Б.пр. ↑

[3] Търговски съветник — Почетна титла, въведена през 1800 г. Присъжда се на търговци. Не влиза в таблицата за ранговете, но съответства на чиновник 8 клас — майор или колежка асесор — Б.пр. ↑

[4] Чиновник пети клас, отговаря на бригадир, сродно на полковник. — Б.пр. ↑

[5] Официална столица на Руската империя е Санкт-Петербург, но и Москва никога не изгубва окончателно статута си на главен град. През 18 и 19 век в страната се говори за „двете столици“, това определение се среща дори и в наши дни. Наричат Москва „златоглава“ заради многото позлатени кубета на московските църкви и манастири. — Б.пр. ↑

[6] Марк Юний Брут (85–42 пр.Хр.), водачът на заговорниците, които убиват Юлий Цезар, се самоубива, след като осъзнава, че републиканската кауза е загубена. — Б.р. ↑

[7] Действителен таен съветник — Чиновник втори или първи клас, генерал-полковник. — Б.пр. ↑

[8] титулярна съветница — Съпруга на чиновник девети клас, капитанша. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ВТОРА,

В КОЯТО ИМА САМО РАЗГОВОРИ

— Не знам, Ксаверий Феофилактович, не знам вие какво мислите, само че на мен ми е странно — повтори Фандорин разгорещено. — Има някаква тайна тук, честно. — И упорито подчерта: — Да, именно тайна! Вижте какво излиза. Първо, самоубийството е някак си нелепо, „наслука“, с един-единствен патрон в барабана, сякаш хич не е и смятал да се застрелва. Ама че фатален малшанс. И тонът на предсмъртната бележка е някак странен, нали? Уж е надве-натри писана, а засяга извънредно важен проблем. Много сериозен проблем! — гласът на Ераст Петрович чак звънна от емоции. — Само че на проблема ще се върна след малко, а засега вижте завещанието. Не ви ли е подозрително?

— И какво толкова подозрително виждате в него, драги? — промърмори Грушин, небрежно разлиствайки „Полицейския бюлетин на градските инциденти“ за изминалото денонощие. Това нелишено от познавателен интерес четиво обикновено идваше в управлението следобед, тъй като не съдържаеше особено важни работи — имаше всякакви дреболии, дори пълни глупости, макар че понякога изскачаше и по нещичко интересно. Споменаваше се например и вчерашното самоубийство в Александровската градина, но, съвсем според очакванията на опитния Ксаверий Феофилактович, нямаше никакви подробности и естествено не се цитираше текстът на предсмъртната бележка.

— Ами вижте! Кокорин се гръмва уж на шега, а завещанието въпреки предизвикателния му тон е съставено според както си му е редът — с нотариус, с подписи на свидетели, с изброяване на изпълнителите — взе да сгъва пръст след пръст Фандорин. — Пък наследството не е шега работа — огромно е! Лично ходих да проверя — две фабрики, три завода, къщи в няколко града, корабостроителница

в Либава^[1], половин милион струват само ценните му книжа в Държавната банка!

— Половин милион? — ахна Ксаверий Феофилактович, вдигайки поглед от страниците. — Брей, провървя ѝ на англичанката, голям късмет извади...

— А пропо, как да си обясним какво общо има тук лейди Естер? Защо тъкмо на нея се завещава всичко, а не на някого друго? Каква е връзката ѝ с Кокорин? Това трябва да го изясним!

— Че той си го е казал: не вярва на нашите хайдуци, а англичанката вече кой месец я превъзнасят по всички вестници. Не, драги, я ми кажете вие нещо друго. Как стана тъй, че това ваше поколение толкова ниско оценява живота? Нещо малко да не е така — и хайде паф-паф, хем тъй важно, патетично, с презрение към целия свят. А с какво сме го заслужили това презрение? — ядоса се изведнъж Грушин, спомняйки с какво неуважение разговаря с него вчера любимата му дъщеря, шестнадесетгодишната гимназистка Сашенка. Впрочем въпросът беше по-скоро риторичен, уважаемият пристав слабо се вълнуваше от мнението на деловодителя по въпроса, затова отново заби поглед в бюлетина.

Затова пък Ераст Петрович се оживи още повече.

— Тъкмо това е проблемът, за който исках да ви кажа. Ето, вземете човек като Кокорин. Съдбата му е дала всичко — и богатство, и свобода, и образование, и хубост (хубостта Фандорин я добави просто ей така, защото нямаше никаква представа как бе изглеждал покойният). А той си играе със смъртта и в крайна сметка се самоубива. И знаете ли защо? Защото на нас, младите, ни се повдига от вашия свят — Кокорин го е написал едно към едно, само дето не е навлязъл в подробности. Вашите идеали — кариерата, парите, почестите — за мнозина от нас не струват нищо. Не за това мечтаем днес. Да не мислите, че току-тъй пишат вестниците за епидемия от самоубийства? Най-добрите сред образованите младежи ни напускат, останали без духовен кислород, а вие, бащите на обществото, не си правите никакви изводи!

Излизаше, че целият обвинителен патос се излива лично срещу Ксаверий Феофилактович, понеже наблизко не се забелязваха други „бащи на обществото“. Грушин обаче изобщо не се засегна, дори видимо доволен кимна с глава.

— На, тъкмо тук го пише — той саркастично потропа бюлетина с нокът. — За тоз пусти недостиг на духовен кислород. „В 10 часа сутринта на улица «Чихачовска» в трети участък е открит обесен обущарят Иван Еремеев Сарахошев, 27-годишен. Според показанията на портиера Пьотър Силин самоубиецът посегнал на живота си, понеже не му останали пари да си оправи махмурлука.“ Ей така ще си идат най-добрите един по един, ще останем само ние, старите глупаци.

— Смешно ви е на вас — отговори с горчивина Ераст Петрович — а в Петербург и във Варшава мине не мине ден — някой студент се гръмнал, някоя курсистка се отровила, гимназисти се давят. Смейте се, смейте.

„Ще съжالياвате, Ксаверий Феофилактович, ама ще е късно“ — отмъстително си помисли той, макар до този момент мисъл за самоубийство да не го бе спохождала никога — младежът имаше твърде жив характер. В кабинета се възцари тишина: Фандорин си представи скромен гроб извън църковната ограда и без кръст, а Грушин следваше с пръст редовете пред себе си и шумолеше с листата.

— Ама че щуротии, наистина! — избоботи той. — Тия дни май всички са луднали. Я вижте тия две донесения: от трети полицейски участък — на осма страница, и от първи участък, на страница девета. Чуйте само: „В 12.35 участъковият надзирател Федорук бил извикан на «Подколоколни переулок» в дома на «Московското застрахователно противопожарна дружество» по настояване на Авдолия Филиповна Спицина, помещчица от Калуга, временно пребиваващи в странноприемница «Боярская». Г-жа Спицина обяснила, че на входа на отсрещната книжарница прилично облечен господин на видима възраст 25 години пред очите ѝ направил опит да се застреля — опрял револвер в слепоочието си, но явно станала засечка и несполучилият самоубиец изчезнал. Г-жа Спицина настояла полицията да открие младежа и да го предаде на църковните власти за налагане на духовно покаяние. Дирене не е предприемано поради липса на престъпление.“

— Нали ви казах! — зарадва се Ераст Петрович, който се почувства напълно отмъстен.

— Чакайте, млади момко, още не съм свършил — прекъсна го приставът. — Чуйте нататък. Страница девета: „Докладва стражарят Семьонов (това е от първи участък). Малко след 10 сутринта бил извикан от бакалина Николай Кукин, продавач в магазина «Брикин и

синове», находящ се срещу Малкия мост на река Яуза. Кукин съобщил, че само преди няколко минути някакъв студент се качил на каменния парапет на моста и опрял в главата си револвер с явното желание да се застреля. Кукин чул изщракване, но изстрел не последвал. След изщракването студентът скочил от парапета на уличното платно и бързо се отдалечил в посока на улица «Яузка». Други очевидци не са открити. Кукин ходатайства край моста да се открие полицейски пост, понеже миналата година на това място се удавила лека жена, а от подобни инциденти страдала търговията.“

— Не разбирам — разпери ръце Фандорин. — Това ритуал ли е? Да не би да си имаме работа с тайна ложа на самоубийците?

— Каква ложа — бавно процеди Ксаверий Феофилактович и продължи, разгорещявайки се все повече и повече. — Никаква ложа, драги ми господине, цялата работа е много по-проста. Сега и тая история с единствения патрон ми се изяснява, а преди не я разбирах. Това е един и същ човек, студентът Кокорин, той се е вихрил. Вижте тук. — Той енергично скочи и отиде пред окачената до вратата карта на Москва. — Ей го Малкия мост на Яуза. Оттук е тръгнал по „Яузка“, шлял се някъде около час и се е появил на „Подколоколни“, пред застрахователното дружество. Тук е стреснал госпожа Спицина и е продължил нататък, по посока на Кремъл. А между два и три следобед е стигнал и до Александровската градина, където премеждията му завършват по известния ни вече начин.

— Но защо? И какво трябва да значи всичко това? — взираше се в картата Ераст Петрович.

— Не съм аз този, дето ще каже какво значи. Но горе-долу си представям как се е случило. Решило нашето студентче — богаташко синче, типичен представител на златната младеж — да ни каже сбогом. Но преди да умре, поискало и да си разпали нервите. Някъде го бях чел, наричало се „американска рулетка“. Златотърсачите в Америка го били измислили. Зареждаш един патрон в барабана, завърташ го и — бум! Ако ти провърви, прибираш залозите, а ако не — прав ти път. Та тръгва нашият студент из Москва да предизвиква съдбата. Напълно е възможно и повече от три пъти да се е гърмял, просто не всички очевидци са викали полиция. Госпожа богоугодницата и оня Кукин с търговския си интерес са проявили бдителност, а колко опита е направил Кокорин, един Господ знае. Може пък и да се е обзаложил

сам със себе си — един вид, ще се пробвам да изиграя смъртта едноколко си пъти. Ако оцелея, значи тъй ми е било писано. Впрочем, всичко това, вече са си мои свободни съчинения. Тъй че не става дума за никакъв фатален малшанс в Александровската градина, ами чисто и просто от сутринта до следобеда студентът е изразходвал целия си късмет.

— Ксаверий Теофилактович, вие сте истински аналитичен талант! — искрено се възхити Фандорин. — Направо го виждам пред очите си как точно се е случило.

Похвалата, макар и да идеше от съвсем зелено хлапе, беше приятна на Грушин.

— Аа, видяхте ли, имало значи какво да се научи от старите кримки като мен — назидателно произнесе той. — Де да бяхте служили по следователската част колкото мен, хем не в днешните висококултурни времена, а при Негово Величество Николай Павлович... Тогава не гледаха криминално управление ли е, не е ли криминално, а че и нашето управление в Москва тогава изобщо го нямаше, следствен отдел нямаше даже. Днес издирваш убийци, утре те пратят на панаира да озаптяваш народа, вдругиден ходиш по кръчмите да прибираш разни без документи. Затова пък развиваш наблюдателност и познаване на човешката душа. Е, и ставаш подебелокож полицай, инак в нашата полицейска служба просто няма начин — многозначително завърши приставът и изведнъж забеляза, че деловодителят май не го слуша много-много, а се мръщи на някаква своя си мисъл, дето не му дава мира. — Какво толкоз ви мъчи, хайде, казвайте...

— Едно нещо не ми се връзва... — Фандорин нервно размърда красивите си гайтан-вежди. — Кукин разправя, че на моста е бил студент...

— Студент е бил, естествено, какъв друг да е?

— Да, ама Кукин откъде ще знае, че Кокорин е студент? Той е бил облечен с редингот, а на главата — шапка, даже в Александровската градина никой от свидетелите не го описва като студент. Във всички протоколи пише „младежът“ и „този господин“. Загадка!

— На вас все загадки ви пълнят главата — махна с ръка Грушин. — Тоя Кукин си е глупак, и толкова. Видял е богатско синче, добре

облечено, и е решил, че е студент. А може пък и да го е разпознал, нали е бакалин, от сутрин до вечер с клиенти работи, трябва да има набито око.

— Клиенти като Кокорин не са и стъпвали в неговата бакалия — с основание възрази Ераст Петрович.

— И какво от това?

— Мисля си, че не е зле да поразпитаме по-подробно и госпожа Спицина, и бакалина Кукин. На вас, Ксаверий Феофилактович, не ви отива да се занимавате с такива дреболии, ама ако позволите, аз бих могъл... — Ераст Петрович чак се понадигна от стола, толкова му се искаше Грушин да разреши.

Ксаверий Феофилактович понечи да прояви строгост, но размисли. Нека подуши хлапето истинската работа, нека се пробва да поразговаря със свидетели. Може пък и да излезе нещо от него. И каза тежко:

— Не забранявам — Но още преди радостният възглас да се изтръгне от гърдите на колежкия регистратор, добави: — Само че първо бъдете така добър да завършите отчета за Негово превъзходителство. И знаете ли какво ще направим? Гледам, че минало три. Аз ще взема да си ходя, а вие утре ще ми разкажете защо бакалинът казва, че бил студент.

[1] Либавя — Днес гр. Лиепая, важно морско пристанище в Литва. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРЕТА,

В КОЯТО СЕ ПОЯВЯВА „ПРЕГЪРПЕНИЯТ ЩДУЕНТ“

От „Мясницкая“, където се намираше Криминалното управление, до странноприемница „Боярская“, където според бюлетина „пребиваваше временно“ госпожа Спицина, бяха двайсетина минути пеша и Фандорин, макар изгарящ от нетърпение, реши да не взема файтон. Безмилостният „Лорд Байрон“, стегнал болезнено таза на деловодителя, беше предизвикал в бюджета му такова опустошение, че дори толкова дребен разход можеше да се отрази най-фрапантно върху хранителния му режим. И енергично дъвчейки рибната пирожка, която си бе купил на ъгъла на „Гусятников“ (да не забравяме, че следователският плам го остави без обяд), Ераст Петрович бодро закричи по булевард „Чистопрудний“, където допотопни старици с допотопни пелерини и бонета хвърляха трохи на охранените нахални гълъби. По павираната улица се носеха кабриолети и файтони, които Фандорин не можеше да надбяга, и той постепенно взе да се цупи. Тъй де, къде се е видяло детектив без един хубав екипаж с бързи коне. Пак добре, че „Боярская“ е наблизо, на „Покровка“, ама оттам до река Яуза, до бакалина Кукин, е още поне половин час пеша. Тук скоростта е въпрос на живот и смърт, самонавиваше се Ераст Петрович (доста преувеличено, правичката да си кажем), а господин приставът се стиска за петнайсет копейки служебни разноски. А самият той всеки месец прибира от управлението по осемдесет рублички за персонален превоз. Това са те началническите привилегии: един се прибира у дома с личен файтонджия, а друг пеша пердаши да върши държавна работа.

Но отляво, над покрива на сладкарница „Суше“, вече се появи камбанарията на църквата „Света Троица“, до която се намираше „Боярская“ и Фандорин ускори крачка, готов за важни разкрития.

Половин час по-късно, унил и потиснат, той се спускаше по булевард „Покровский“, където гълъбите пак бяха охранени и нахални, само дето тук ги хранеха не дворянки, а търговки.

От разговора със свидетелката не излезе нищо. Ераст Петрович успя да я хване в последния момент — вече тръгваше да се качва в препълнен с вързопи и пакети кабриолет, на път от първопрестолната за у дома в своята си Калужка губерния. От съображения за икономия Спицина пътешестваше по старовремски, не с железницата, а със собствените си кончета.

Поне в това на Фандорин със сигурност му беше провървяло — ако госпожата бързаше за влака, изобщо нямаше да го изслуша. Но колкото и приказлива да беше свидетелката, както и да я въртя Ераст Петрович, излизаше едно: прав е Ксаверий Феофилактович, Спицина е видяла тъкмо Кокорин — спомена му и редингота, и бомбето, дори и лачените половинки с копченца, които не бяха споменати от свидетелите в Александровската градина.

Последната му надежда беше Кукин, макар че най-вероятно Грушин пак щеше да излезе прав. Проклетият бакалин е плецил каквото му дойде на езика, а ти върви да го търсиш през цяла Москва, та накрая да станеш за смях пред пристава.

Остъклената врата на бакалницата „Брикин и синове“, с изрисувана на нея голяма буца захар, гледаше право към брега и мостът се виждаше като на длан — Фандорин го забеляза тутакси. Отбеляза си също, че прозорците на дюкяна са широко отворени (сигурно е задушно), следователно Кукин наистина може да е чул „изщракването“ — каменният парапет на моста беше на не повече от петнайсет крачки. През вратата любопитно надникна мъж около четирийсетте с червена блуза, жилетка от черно сукно, кадифен панталон и високи ботуши.

— Какво ще обича ваше благородие? — попита той. — Да не сте объркали пътя?

— Кукин? — строго запита Ераст Петрович, който не очакваше нищо добро от предстоящите обяснения.

— Същият, моля — наостри уши продавачът и смръщи гъсти вежди, но бързо се досети: — Ваше благородие трябва да сте от полицията. Най-покорно благодаря. Не очаквах толкова скоро да ми обърнете внимание. Господин кварталният каза, че началството ще разгледа случая, но не очаквах, Бога ми, не очаквах. Ама защо стоим на прага? Заповядайте вътре в дюкянчето. Най-покорно благодарим, ваше благородие, най-покорно благодарим! — И се поклони, и отвори

вратата, и го покани с жест — един вид, целият съм на ваше разположение, моля, но Фандорин не помръдна. Само каза натъртено:

— Аз, Кукин, не съм от участъка, а от криминалната полиция. Дирия сту... оня човек, за когото сте съобщили на кварталния надзирател.

— Скубентчето ли? — на драго сърце поде продавачът. — Ами че как, моля ви се, повече от отлично го помня. Ама че ужас, да ме прости Господ. Само като го видях как се качи на парапета и си опря пищова в главата — призля ми. Край, мисля си, пак ще стане като лани, пак никой няма да припари в магазина. Абе като мухи на мед кацат тук да се трепят! Че иди на Москва-река бе, хем е по-дълбоко, хем мостът е по-висок...

— Млъкнете, Кукин — прекъсна го Ераст Петрович. — По-добре ми опишете студента. Как беше облечен, как изглеждаше и защо изобщо решихте, че е студент.

— Ами че съвсем истински скубент си беше, ваше благородие — учуди се продавачът. — И мундирът му мундир, копчетата — копчета, и стъкла имаше на носа.

— Какъв мундир? — сепна се Фандорин. — С мундир ли беше?

— Че как иначе? — Кукин презрително изгледа загубения чиновник. — Как иначе ще разбере скубент ли е или друг някакъв? Да не съм толкова прост, че да не отлича скубентски мундир от чиновнически?

Ераст Петрович нямаше какво да възрази срещу справедливата забележка на свидетеля, бръкна в джоба си и извади малко бележничке с молив — да си записва показанията. Фандорин беше купил бележника току преди да постъпи на служба в Криминалното и вече трета седмица го разнасяше без полза, но днес най-сетне влезе в работа — от сутринта колежният регистратор беше изпълнил вече няколко странички със ситния си почерк.

— Опишете как изглеждаше този човек.

— Човек като човек. Нищо особено, малко пъпчив в лицето. И тия стъкла...

— Какви стъкла — очила или пенсне?

— Ами такива с лентичка.

— Ще рече, пенсне — записваше Фандорин. — Някакви други белези?

— Много изгърбен такъв... Кажи го, раменете му над главата стърчаха. Абе скубент като скубент, нали това казвам...

Кукин недоумяващо гледаше умълчалия се чиновник, който примигваше, мърдаше устни, прелистваше малкото си тефтерче. Явно се беше замислил човекът.

„Мундир, пъпчив, пенсне, силно прегърбен“, пишеше в бележника. Малко пъпчив, ама това не е важно. За пенсне в описа на Кокориновите вещи не се споменава нищо. Да го е изгубил? Възможно е. И свидетелите не споменават нищо за пенснето, но тях никой не ги е и разпитвал за външността на самоубиеца — от къде на къде? Прегърбен? Хм. В „Московские ведомости“ май беше описан като „снажен левент“, но репортерът не е присъствал при събитието, не е виждал Кокорин, тъй че може да го е нарекъл „левент“ за по-ефектно. Оставаше студентският мундир — това си беше неоспоримо. Значи ако на моста е бил Кокорин, излиза, че във времето между единайсет и дванайсет и половина той по неизвестни причини се е преоблякъл в редингот. Интересно, къде ли го е направил? От Яуза до „Остоженка“ и после обратно до Московското застрахователно противопожарно дружество е доста път, няма начин да се оправиш за час и половина.

И в тоя момент Фандорин го сви под лъжичката, като разбра, че му остава един-единствен изход: да хване тоя Кукин за врата, да го откара в участъка на „Моховая“, където тялото на самоубиеца още лежи в леда в моргата, и да проведе разпознаване. Ераст Петрович си представи пръснатия череп със засъхналата коричка от кръв и мозък и съвсем естествено в съзнанието му изплува образът на закланата търговка Крупнова, който все още навестяваше кошмарните му сънища. Не, хич не му се слизаше в „хладилното“. Но между студента от Малкия мост на Яуза и самоубиеца от Александровската градина имаше някаква връзка, която непременно трябваше да се различи. Кой би могъл да каже бил ли е Кокорин пъпчив и прегърбен, носил ли е пенсне?

Най-напред госпожа Спицина, но тя сигурно вече приближава Калужката застава. На второ място камердинерът на покойния, как му беше името? Впрочем няма значение, следователят го е разкарал от жилището, върви го търси сега. Остават свидетелите от Александровската градина и преди всичко двете дами, с които Кокорин е разговарял в последните мигове от живота си, те поне трябва да са го

огледали до най-малката подробност. Ето ги, в тефтерчето е записано: „Елизавета Александровна фон Еверт-Колоколцева, 17 г., дъщеря на действителен таен съветник, г-ца Ема Готлибовна Пфул 48 г., «Малая Никитская», собствен дом.“ Явно няма начин да си спести файтона.

Денят нямаше край. Бодрото майско слънце, което не се умори да огрява златолавия град, неохотно се плъзгаше надолу към покривите, когато прежалилият четирийсет копейки Ераст Петрович слезе от файтона пред изящна къща с дорийски колони, гипсови украси по фасадата и мраморни стъпала. Видял, че пътникът му се колебае пред вратата, кочияшът подметна:

— Не бойте се, туй е генералската къща, казвам ви. Не карам хора от вчера.

„Ами ако не ме пуснат?“ — трепна Ераст Петрович от страх пред възможното унижение. Хвана лъскавото медно чукче и удари два пъти. Масивната врата украсена с бронзови лъвски муцуни, се разтвори и през нея надникна портиер с разкошна ливрея със златни ширити.

— Господин барона ли търсите? От министерството ли? — делово попита той. — С доклад или само поща носите? Ами влезте де, влезте.

В просторното антре, ярко осветено и от полилей, и от газени лампи, посетителят съвсем се сви.

— Аз всъщност търся Елизавета Александровна — поясни той. — Ераст Петрович Фандорин от Криминалната полиция. По спешна необходимост.

— От Криминалната ли? — презрително се смръщи вратарят. — Да не би за вчерашната история? Изключено! Госпожицата кажи-речи не спря да плаче, през нощта не е мигнала. Нито ще ви пусна, нито ще докладвам за вас. Негово превъзходителство и без това се закали да им откъсне главите на вашите от участъка, дето изтормозиха Елизавета Александровна вчера с разпити. Хайде, хайде, хващайте си пътя — и взе, мизерникът му ниеден, да изтиква Ераст Петрович към изхода с тлъстия си търбух.

— А госпожица Пфул? — почти отчаян, извика Ераст Петрович. — Ема Готлибовна, четирийсет и осем годишна? Поне с нея да се видя! От държавна важност!

Портиерът важно премляска.

— Хайде от мен да мине, ще ви пусна при нея. Ей на, там под стълбата вървете. По коридора третата врата вдясно. Там ѝ е стаята на госпожа гувернантката.

При почукването на Фандорин отвори висока костелива персона, която мълчаливо впери в посетителя кръглите си кафяви очи.

— От полицията, Фандорин се казвам. Вие ли сте госпожа Пфул? — колебливо произнесе Ераст Петрович и за всеки случай повтори на немски: — Полицайамт. Зинд зи фройлайн Пфул? Гутен абенд^[1].

— Добър фечер, — строго отвърна костеливата жена. — Да, аз зъм Ема Пфул. Заповядайте. Зеднете на този щол.

Фандорин седна, където му беше казано — на виенския стол с извитата облегалка, пред писалището, на което най-стриктно бяха подредени някакви учебници и топчета хартия. Стаята беше хубава, светла, но някак много скучна, истинско мъртвило. Само на прозореца стояха цели три саксии бухнало мушкато — единственото ярко петно в цялото помещение.

— Идете заради онзи глупав младеж, който зе застрелял? — попита госпожица Пфул. — Аз отговорих вчера на всички въпроси на господин полицая, но ако искате да питате още, мошете да питате. Аз добре разбирам, че работата на полицията е много важна. Чичо ми Гюнтер е бил главен кавалерийски подофицер в законска полиция.

— Аз съм колежки регистратор, четиринайсети клас — поясни Ераст Петрович, който не искаше да го вземат за някакъв си фелдфебел.

— Да, аз различавам чинове — кимна немкинята, сочейки с пръст петлиците на неговия мундир. — Злушам фи, гозподин колежки регистратор.

В този момент вратата се отвори и влетя светлокоса девойка с очарователно порозовяло лице.

— Фройлайн Пфул! Morgen fahren wir nach Kuntsewo!^[2] Честна дума! Татко позволява! — занарежда тя от прага, но като зърна външния човек, се запъна и засрамено млъкна, обаче сивите ѝ очи гледаха младия чиновник с най-живо любопитство.

— Фъзпитаните баронеси не тичат, а ходят — с престорена строгост натякна гувернантката. — Особено ако за вече на зедемнайзет

години. Ако не тичате, а ходите, ще остане време да фидите непознат човек и учтиво да го поздравите.

— Здравейте, господине — прошумоля вълшебното видение.

Фандорин скочи и се поклони, макар да се чувстваше ужасно. Девојката страшно му хареса и горкият деловодител се уплаши, че ей сега ще вземе да се влюби в нея от пръв поглед, а това не биваше да се случва. Дори навремето когато баща му благоденстваше, такава принцеса не беше за неговата уста лъжица, какво остава пък, сега.

— Здравейте — отвърна той много сухо, сурово смръщил вежди и мислено добави: „Колко ли жалък ви изглеждам! «Той бе титулярен съветник, а тя — с баща генерал?» Не, госпожице, няма да стане! Да не говорим, че има да опъвам каиша дори докато стана титулярен...“

— Фандорин, Ераст Петрович, колежки регистратор, от управлението на криминалната полиция — представи се той с най-официален тон. — Водя разследването относно вчерашното печално произшествие в Александровската градина. Възникна необходимост да зададем някои и други въпроси. Но ако ви е неприятно — напълно разбирам колко сте били разстроена — стига ми разговорът с госпожа Пфул.

— Да, беше ужасно. — Очите на девојката, бездруго огромни, се разтвориха още повече. — Макар че аз тогава замижах и почти нищо не видях, а после припаднах... Но ми е много интересно! Фройлайн Пфул, може ли да остана. Моля ви! В края на краищата аз съм също толкова важна свидетелка, колкото и вие!

— В интерес на следствието аз от моя страна също бих предпочел госпожица баронесата да присъства — прояви малодушие Фандорин.

— Редът си е ред — кимна Ема Готлибовна. — Финаги съм фи повтаряла, Лизхен: Ordnung muss sein^[3]. Трябва да сме послушни на закона. Мошете да останете.

Лизенка (стремително затъващият Фандорин мислено вече беше започнал да нарича Елизавета Александровна по този начин) веднага приседна на кожения диван и се вторачи в нашия герой.

Той се овладя и любезно се обърна към фройлайн Пфул:

— Ако обичате, опишете ми оня господин.

— Господина, който застреля зебе зи? — уточни тя. — На ја.^[4] Кафени очи, кафена коса, ръст доста фисок, мустаци и брада няма,

бакенбарди не, лице зъвзем младо, но не добро. Зега за дрехите...

— За дрехите след малко — прекъсна я Ераст Петрович. — Казвате, че лицето не било добро. Защо? Заради пъпки ли?

— Pickeln — преведе изчервилата се Лизенка.

— А ја, пхъпки — наблегна на непознатата дума гувернантката. — Не, оня гозподин нямаше пхъпки. Имаше хубава, здрава кожа. А лицето му не добро.

— Защо?

— Злоба! Гледал, зякаш изкал не убива зебе зи, а някой зъвзем друг. О, това кошмар — възбуди се от спомена Ема Готлибовна. — Пролет, чудесно злънчево време, всички господа и дами зе разхождат, даже стражар се подал от футката си...

При тия думи Ераст Петрович целият пламна от притеснение и хвърли кос поглед на Лизенка, но тя, види се, бе свикнала със своеобразния изговор на своята дуеня и гледаше все така доверчиво и лъчезарно.

— А имаше ли пенсне? Може да не го е носил, да му се е подавало от джоба? С коприна лента? — сипеше въпроси Фандорин. — Не ви ли се стори прегърбен? И още нещо. Знам, че е бил облечен с редингот, но нищо ли във външния му вид не подсказваше, че е студент — например униформен панталон? Забелязахте ли нещо такова?

— Аз финаги всичко забелязах — отвърна с достойнство немкинята. — Панталонът кариран и от скъпа фълна. Пенсне изобщо няма. Непрегърпен, не. Оня гозподин имаше добра стойка. — Тя се замисли и неочаквано попита: — Прегърпен, пенсне и щудент? Защо фие питате така?

— Защо, какво има? — наостри уши Ераст Петрович.

— Защото е штранно. Там имало един гозподин. Прегърпен щудент с пенсне.

— Как?! — ахна Фандорин. — Къде!?

— Фидях един такъв гозбодин... jenseits... от другата страна на оградата, на улицата. Стоял там и гледал нас. Аз дори помислих, че зега гозподин щудентът ще помага нас да прогоним този ужазен човек. И беше много прегърпен. Това го видях по-късно, когато оня гозподин вече зе уби. Щудентът зе обърна и бързо-бързо зи тръгна. Тогава видях колко е прегърпен. Така става, когато децата от малки не учат да зедят правилно. Правилен зедеж е много важен. Моите възпитаници винаги

зедят правилно. Фижте фройлайн баронеса. Как прав държи гръбнака? Много красиво!

Тук вече Елизавета Александровна се изчерви, и то тъй, че Фандорин за миг изгуби нишката, макар съобщението на госпожица Пфул да беше несъмнено от изключителна важност.

[1] Полицейско управление. Вие ли сте госпожица Пфул? Добър вечер (нем.) — Б.пр. ↑

[2] Утре отиваме в Кунцево! (нем.) — Б.пр. ↑

[3] Трябва да има ред (нем.) — Б.пр. ↑

[4] И така (нем.) — Б.пр. ↑

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА,

КОЯТО РАЗКАЗВА ЗА ПАГУБНАТА СИЛА НА КРАСОТАТА

На другия ден към единайсет сутринта с благословията на началника и дори с три рубли за служебни разходи в джоба Ераст Петрович беше пред жълтия корпус на университета на „Моховая“. Задачата не беше сложна, но изискваше известен късмет: да се открие прегърбен, грозноват и донейде пъпчив студент с пенсне на копирена лентичка. Напълно вероятно беше въпросният подозрителен господин изобщо да не учеше на „Моховая“, а във Висшето техническо училище, в Горската академия или някъде в Института по земемерство, но Ксаверий Феофилактович (който остана приятно учуден от младия си помощник) напълно се съгласи с предположението на Фандорин, че „прегърпеният“ е колега на покойния Кокорин и най-вероятно следва в университета, като е твърде възможно да учи в същия юридически факултет.

Цивилно облеченият Ераст Петрович устремно изкачи изтърканите чугунени стъпала на главния вход, подмина брадатия портиер със зелена ливрея и зае удобна позиция в полукръглата амбразура на прозореца, откъдето прекрасно се виждаха и фоайето с гардероба, и дворът, и дори входовете за двете крила. За пръв път, откакто бе починал баща му и животът му излезе от предназначения път, Ераст Петрович съзерцаваше свещените жълти стени на университета без сърцето му да се свива от мъка по онова, което можеше да стане, но не стана. Защото кой казва, че студентското зубрене е по-привлекателно и полезно за обществото от суровия живот на криминалния агент, който провежда трудно и опасно разследване. (Добре де, не чак опасно, но все пак извънредно отговорно и тайнствено.)

Кажи-речи всеки четвърти сред студентите, попаднали в полезрението на внимателния наблюдател, беше с пенсне, при това повечето с копирена лента. Приблизително всяка пета физиономия бе

украшена с известен брой пъпки. Не липсваха и прегърбени. Обаче и трите отличителни белега упорито не желяеха да се съчетаят в един конкретен субект.

Към два часа огладнелият Фандорин измъкна от джоба си сандвич със салам и похапна, без да се отлъчва от поста си. По това време Ераст Петрович беше успял да установи съвсем приятелски отношения с брадатия портиер, който каза да му вика Митрич и вече беше дал на младия човек няколко ценни съвета относно постъпването в „нивирситета“. Фандорин, представил се пред приказливия старец като провинциалист, обладан от заветната мечта за униформените копчета с университетския герб, вече си мислеше дали да не смени версията и направо да разпита Митрич за „прегърпени“ и пъпчив студент, когато портиерът за кой ли път се защура, смъкна бързо фуражката и разтвори широко вратата. Тази процедура Митрич повтаряше всеки път, когато се зададеше професор или по-заможен студент, за което получаваше някоя и друга копейка, а понякога и цял петак. Ераст Петрович се обърна и видя насочилия се към изхода студент, току-що взел от гардероба разкошната си кадифена пелерина със закопчалки като лъвски лапи. Носът на контето бе украсен с пенсне, а челото — осяяно с розови пъпки. Фандорин целият настръхна в стремежа си да определи осанката на студента, но проклетото наметало и вдигнатата яка пречеха на диагнозата.

— Добър ви вечер, Николай Степанич. Ще обичате ли файтон?
— поклони се вратарят.

— Как е дъждът, Митрич, спря ли? — звънна пискливото гласче на пъпчивия. — Е, тогава ще се поразходя, че се заседях. — И два пръста в бяла ръкавица пуснаха монетка в подложената длан.

— Кой е този? — прошепна Ераст Петрович, вперил напрегнат взор в гърба на контето. — Май нещо се е сгърбил?

— Ахтирцев, Николай Степанич. От княжески сой, богаташ — с благоговение събщи Митрич. — Не е било да остави по-малко от петнайсет копейки.

Фандорин чак го втресе. Ахтирцев! Има си хас да е оня, посочен в завещанието за изпълнител на последната воля.

Митрич пак взе да се кланя на поредния преподавател, дългокос магистър по физика, а когато се извърна, го очакваше сюрприз: почтителният провинциалист сякаш бе потънал вдън земя.

Черната кадифена пелерина се виждаше отдалеч и Фандорин много бързо настигна заподозрения, но не посмя да го заговори: с какво всъщност разполага срещу тоя Ахтирцев? Да речем, че го разпознаят и бакалинът Кукин, и госпожица Пфул (тук Ераст Петрович изпусна тежка въздишка поради връхлетелия го за кой ли път спомен за Лизенка). Е, и какво от това? Не е ли по-добре, съгласно уроците на великия Фуше^[1], ненадминатия корифей на полицейското дирене, да се проследи обектът?

Речено-сторено. Още повече, че проследяването се оказва съвсем лесна работа: Ахтирцев наистина вървеше, без изобщо да бърза, по посока на „Тверская“, не се обръщаше, само понякога провождаше с поглед по-миловидните госпожици. На няколко пъти Ераст Петрович се осмели да се доближи плътно до него и дори чу как студентът безгрижно си подсвирква арията на Смит от „Красавицата от Пърт“. По всичко личеше, че вчерашният кандидат-самоубиец (ако е бил той) беше в най-прекрасно настроение. Пред тютюневия магазин на Корф студентът спря и дълго разглежда изложените на витрината кутии с пури, но не влезе вътре. Фандорин все повече взе да се уверява, че „обектът“ просто убива времето до някакъв конкретен момент. Предположенията му прераснаха в сигурност, когато Ахтирцев измъкна от джоба си златен часовник, щракна капака и после с ускорена крачка пое нагоре по тротоара, преминавайки към изпълнение на енергичния „Хор на момчетата“ от модната опера „Кармен“.

Студентът сви по „Камергерски переулок“, спря да свирука и закрачи толкова бързо, че Фандорин се видя принуден да поизостане, за да не възбуди подозрения. За щастие, приближавайки салона на Дарзанс за дамска мода, „обектът“ забави крачката, а накрая направо се спря. Фандорин пресече на отсрещната страна и зае пост пред фурната, благоухаеща на прясно изпечени кифли.

Петнайсетина, че и цели двацет минути, при това проявявайки все по-видима нервност, Ахтирцев ходи напред-назад пред резбованата дъбова порта, през която щъкаха делови дами и разсилни, натоварени с изцяло опаковани пакети и кутии. Покрай тротоара се бяха наредили няколко каляски, някои дори с гербове на лакираните врати. В два часа

и седемнайсет минути (Фандорин отбеляза времето по часовника на витрината) студентът трепна и се втурна да пресрещне току-що излязлата от магазина стройна дама с гъста воалетка. Той свали фуражката си и ръкомахайки, взе да обяснява нещо. Фандорин направи възможно най-разсеяна физиономия и пресече улицата — в края на краищата може и той да иска да купи нещо от Дарзанс.

— Нямам време за вас в момента — чу той гласа на дамата, облечена по последна парижка мода в рокля от лилаво моаре с шлейф. — По-късно. Заповядайте след седем както обикновено, и ще решим какво ще правим.

И без да погледне повече изнервения Ахтирцев, тя се насочи към двуместен открит файтон.

— Но, Амалия! Амалия Казимировна, моля ви! — извика подире ѝ студентът. — Аз разчитах на... един вид на личен разговор!

— По-късно, по-късно! — отрони дамата. — Точно сега бързам!

Нежен полъх приповдигна от лицето ѝ воалетката и Ераст Петрович се вцепени. Тези нощни, премрежени очи, този египетски овал, тези капризно извити устни — вече ги беше виждал, а такова лице, щом веднъж си го видял, не го забравяш никога. Ето я тайнствената А. Б., дете беше наредила на клетия Кокорин да не се отрича от любовта. Цялата работа, изглежда, придобиваше съвсем друг смисъл и окраска.

Ахтирцев унило замря на тротоара, главата му грозно хлътна между раменете (да, прегърбен е, определено е прегърбен, убеди се Ераст Петрович), а междувременно файтонът бавно отвеждаше египетската царица към „Петровка“. Трябваше да се реагира някак и, преценил, че студентът вече е ясен, Фандорин го заряза и хукна напред, към ъгъла на „Большая Дмитровка“, където се бяха строили файтоните.

— Полиция — прошепна той на оклюмалия се на капрата кочияш. — Бързо тръгвай след оня екипаж! Хайде, размърдай се! И не ме зяпай така уплашено. Плащам.

Файтонджията изпъчи гърди, усърдно запретна ръкави, изплющя с гемовете и дори подвикна на петнистото конче, което звънна с подковите си по паважа.

На ъгъла с „Рождественка“ обаче натоварена с дъски талига препречи цялата улица. Ераст Петрович, крайно развълнуван, скочи

прав, даже се надигна на пръсти, следейки с поглед успелият да се промъкне открит файтон.

За щастие успя да го види, че свива по Болшая Лубянка. Нейсе, добър е Господ, настигнаха го току преди Сретенка и съвсем навреме — оня сви в някаква тясна гърбава уличка. Колелата заподскачаха из бабуните. Забелязвайки, че обектът спира, Фандорин сбута в гърба файтонджията си — продължавай, карай напред да не ни усетят. Самият той нарочно се извърна, но с крайчеца на окото си забеляза, че някакъв дангалак с ливрея посреща с поклон лилавата дама пред спретнатата каменна къща. Зад първия ъгъл Ераст Петрович освободи файтона и бавно, сякаш се разхождаше, тръгна обратно. Ето я къщата — сега вече можеше подробно да я разгледа: зелен покрив, прозорците — затулени с тежки завеси, козирка над главния вход. На вратата не се вижда табелка.

Затова пък на пейката до стената се куми портиер с престилка и измачкана шапка. Ераст Петрович се приближи до него.

— Я ми кажи, чичо — попита той още в движение, докато вадеше от джоба си двацет копейки от служебните, — чия е тая къща?

— То се знае чия е — мъгляво отговори портиерът, вперил поглед в пръстите на Фандорин.

— На, дръж. Дамата, дето пристигна, коя е?

Портиерът взе монетата и достолепно отвърна:

— Домът е на госпожа генералшата Маслова, само че не живеят тук, под наем го дават. А квартирантката е госпожа Бежецкая, Амалия Казимировна, тъкмо се прибра.

— И каква е тя? — притисна го Ераст Петрович. — Откога живее тук? Що за хора я посещават?

Портиерът го изгледа мълчаливо, мърдайки устни. Явно в главата му зрееше някаква неясна мисъл.

— Ти, господине, такава — надигна се той и изведнъж здраво хвана Фандорин за ръкава. — Я ела тук да видим.

Помъкна съпротивляващия се Ераст Петрович към вратата и дръпна връвчицата на бронзовата камбанка.

— Какво правиш бе?! — безуспешно се задърпа ужасеният детектив. — Абе аз ще те... Абе ти знаеш ли с кого?!

Вратата се отвори широко и на прага застана дангалакът с ливреята. Огромните жълтеникави бакенбарди и бръснатата брадичка

веднага издаваха, че не е руснак.

— Ами, значи, питат — разпитват, значи, за Амалия Казимировна — сладникаво донасяше подлецът. — И пари, значи, предлагаша. Ама аз, такава... не взех. Та, си рекох, значи, Джон Карлович...

Икономът (щом е англичанин, със сигурност трябва да беше иконом), измери задържания от главата до петите с бездушните си малки, бодливи очички, мълчаливо подаде на оня юда, портиера, половин сребърна рубла и леко се отмести.

— Ама това е пълно недоразумение! — още не можеше да дойде на себе си Фандорин. — It's ridiculous! A complete misunderstanding!^[2] — премина на английски той.

— Не, не, вие такава, влизайте, влизайте вътре — дуднеше отзад портиерът, при което за по-сигурно го хвана и за другата ръка и го натика вътре.

Ераст Петрович се озова в доста широко антре, точно срещу една препарирана мечка със сребърен поднос за визитни картички в предните лапи. Стъклените очички на рунтавия звяр гледаха сконфузения колежки регистратор без капка съчувствие.

— Кой? Зашъто? — кратко и със силен акцент запита икономът, напълно игнорирайки съвсем приличния английски на Фандорин.

Ераст Петрович мълчеше, твърдо решен за нищо на света да не разкрива своето инкогнито.

— What's the matter John?^[3] — чу Фандорин вече познатия звънлив глас. На посланото с килим стълбище, вероятно водещо към мецанина, стоеше стопанката, вече свалила шапчицата и воалетката.

— Ах, младият брюнет — с насмешка се обърна тя към Фандорин, който я поглъщаше с поглед. — Забелязах ви още там, на „Камергерски переулок“. Кой ви е учил така да се заяпвате по непознати дами? Ама си ви бива, няма що! Проследихте ме, значи! Студент ли сте или обикновен непрокопсаник?

— Фандорин, Ераст Петрович — обяви той, не знаейки как да се представи по-нататък, но Клеопатра, види се, беше изтълкувала появяването му по свой начин.

— Обичам смелчаците — подсмихна се тя. — Особено когато са такива хубавци. Но не е хубаво да шпионирате. Щом моя милост представлява такъв интерес за вас, заповядайте довечера — тук кой ли

не идва на гости. Тогава ще можете напълно да задоволите вашето любопитство. Ама си сложете фрак. При мен няма големи церемонии, но мъж, който не е военен, задължително идва с фрак — тук това е закон.

Привечер Ераст Петрович беше в пълна бойна готовност. Наистина бащиният фрак му стоеше малко халтаво, но Чудесната Аграфена Кондратиевна, хазайката на Фандорин, го беше прихванала с карфици по шева и стана съвсем прилично, особено ако не се закопчава. Богатият гардероб — само белите ръкавици бяха пет чифта — беше единственото наследство, което жертвата на банковите фалити бе оставил на сина си. Най-добре изглеждаха копринената жилетка от „Бургес“ и лачените обувки от Пироне. Добре изглеждаше и почти новият цилиндър от магазина на Блан, макар че малко се свличаше над очите. Ама голяма работа — даваш го при влизане на лакея, и готово. Ераст Петрович не взе бастун — реши, че е проява на лош вкус. Завъртя се пред нащърбеното огледало в тъмното антре и остана доволен от себе си — най-вече от талията, идеално пристегнатата от строгия „Лорд Байрон“. А в джобчето на жилетката се мъдреше сребърната рубла, която Ксаверий Теофилактович беше отпуснал за букет („приличен, ама без перчене“). Какво ти перчене с една рубла, въздъхна Фандорин и реши да добави петдесет копейки от себе си, да стигнат за едни пармски теменужки. Заради букета се наложи да жертва файтона и затова Ераст Петрович успя да стигне пред чертозите на Клеопатра (това име най-прилягаше на Амалия Казимировна Бежецкая) едва към осем и четвърт.

Гостите вече се бяха събрали. Въведен в антрето от камериерката, деловодителят чу множество мъжки гласове, но от време на време долавяше и онзи, сребърно-кристалния, вълшебния. След кратко колебание на прага Ераст Петрович пое въздух и прекрачи вътре, придавайки си малко безцеремонен вид, като се надяваше да направи впечатление на светски, врял и кипял човек. Напразни старания — никой изобщо не се обърна да погледне новодошлия.

Фандорин огледа салона: удобни дивани, облечени с мека ярешка кожа, столове с кадифени седалки, изящни масички — всичко много стилно и модерно. По средата, стъпила върху разстлана тигрова кожа,

стоеше домакинята, пременена като испанка — алена рокля с корсаж и пурпурна роза в косата. Толкова беше красива, че на Ераст Петрович му секна дъхът. Чак дотам, че дори не можа да разгледа гостите. Забеляза само, че наоколо са само мъже и че Ахтирцев също е тук, в края на салона и много пребледнял.

— А ето и един нов обожател — Бежецкая с иронична усмивка изгледа Фандорин. — Станахте дяволска дузина. Няма да ви запознавам с всички, да не губим време, ама вие се представете. Помня, че бяхте студент, ама ви забравих името.

— Фандорин — гласът на Ераст Петрович предателски трепна и прозвуча пискливо, затова той повтори още веднъж, по-твърдо: — Фандорин.

Всички го изгледаха, но някак бегло. Явно новопоявилият се хлапак не заинтересува никого. Веднага стана ясно, че центърът на вниманието в това общество е само един. Гостите почти не разговаряха помежду си, обръщаха се предимно към домакинята и всички, дори важният старец с диамантена звезда на гърдите^[4], един през друг се надпреварваха да привлекат нейното внимание и поне за миг да засенчат останалите. Само двама се държаха по-различно — мълчаливият Ахтирцев, който непрекъснато надигаше чашата с шампанско, и един хусар, млад мъж в цветущо здраве с палави, леко изпъкнали очи и хищна усмивка под черните мустаци. Офицерът изглеждаше доста отегчен и почти не поглеждаше Амалия Казимировна, а пренебрежително оглеждаше другите гости. Клеопатра обаче явно отдаваше известно предпочитание на този навлек, наричаше го „Иполит“, а на два пъти му хвърли такива погледи, че сърцето на Ераст Петрович тревожно се сви.

Но в следния миг се сепна. Някакъв зализан господин с бял кръст на шията току-що бе запълнил възникналата пауза с фразата:

— Забравили ни бяхте да обсъждаме Кокорин, Амалия Казимировна, ама аз научих нещичко доста любопитно.

И млъкна, доволен от предизвикания ефект — всички се бяха обърнали към него.

— Хайде де, Антон Иванович, не ни мъчете, говорете — не издържа високочелият шишко, който имаше вид на преуспял адвокат.

— Да-да, не ни мъчете — подхванаха останалите.

— Не просто се е застрелял, ами е направил „американска рулетка“, подшушнаха ми го днес хора от канцеларията на генерал-губернатора — поверително съобщи зализаният. — Знаете ли какво е това?

— Естествено — сви рамене Иполит. — Вземаш револвера, вкарваш в барабана един патрон. Глупаво е, ама възбужда. Жалко, че са го измислили американците, а не нашите.

— Но какво общо има рулетката, графе? — не разбра старецът със звездата.

— Четно или нечетно, червено или черно, само да не е зеро! — провикна се Ахтирцев и предизвикателно изгледа Амалия Казимировна (поне така му се стори на Фандорин).

— Предупредих ви: ще изгоня всеки, който приказва за това! — ядоса се не на шега домакинята. — И повече да не ми е стъпил! Ама че тема за клюки си намерихте!

Настана неловко мълчание.

— Мен обаче няма да посмеете да изгоните — със същия безцеремонен тон продължи Ахтирцев. — Мисля, че съм си заслужил правото да говоря всичко, което ми хрумне.

— И с какво сте заслужили това право, ако ми е позволено да попитам? — нервира се набит капитан в гвардейска униформа.

— С това, че се е натарелянкарал, сополанкото ниеден — решително се намеси Иполит, когото старецът беше нарекъл „граф“ и който явно търсеше скандала. — Един момент, Amelie, ей сега ще го натиря на чист въздух.

— Когато имам нужда от вашата закрила, Иполит Александрович, непременно ще ви уведомя — ядно го отрязва Клеопатра и скандалът бе потушен в самия си зародиш. — Я по-добре, господа, щом не можете да измислите интересна тема за разговор, дайте да поиграем на фанти^[5]. Предния път стана весело, когато Фрол Лукич загуби и трябваше да избродира цвете на гергефа, та си изпободете пръстите!

Настъпи радостно оживление и всички освен подстригания „на гърне“ братат господин с твърде нескопосан фрак се разсмяха.

— Тъй си е, любезна ми госпожо Амалия Казимировна, хубаво си го изкарахте на горкия търговец. Тъй ми се пада — смирено

промълви той. — Ама в честната търговия, който дължи — плаща. Оная вечер ние рискувахме, не е зле днес вие да рискувате нещо.

— Браво, прав е търговският съветник! — възкликна адвокатът. — Умна глава, ей! Нека и Амалия Казимировна ни демонстрира своята смелост. Господа, аз предлагам! На когото се падне, да поиска от нашата лъчезарна... нещо... ами по-специално.

— Правилно! Браво! — чу се от всички страни.

— О, май започва бунт? Пугачовщина? — разсмя се ослепителната домакиня. — И какво ще искате от мен?

— Аз знам! — намеси се Ахтирцев. — Откровен отговор на всякакви въпроси. Без никакво усукване. И непременно на четири очи.

— Защо пък на четири очи? — протестира капитанът. — Пред всички, на всеки е интересно да чуе.

— Щом е „пред всички“, няма да е откровено — блесна с очи Бежецкая. — Добре, хайде да си поиграем на откровеност. Само че дали щастливецът е сигурен, че иска да чуе от мен тъкмо истината? Истината понякога не е много сладка!

Графът присмехулно се обади, кокетирайки с парижкото си произношение:

— J'en ai le frisson que d'y penser^[6]. Оставете я пустата му истина. На кого е притрябвала? Я по-добре да изиграем по една американска рулетка. Не ви ли блазни?

— Иполит, мисля, че предупредих! — хвърли мълния по него богинята. — Няма да повтарям! Нито дума за това!

Иполит млъкна начаса и дори вдигна ръце — един вид, предавам се, ням съм като риба.

А междувременно чевръстият капитан събираше залозите във фуражката си. Ераст Петрович пусна батистената кърпичка с бащиния му монограм П.Ф.

Падна се да тегли на зализания Антон Иванович. Разбира се, първата му работа беше да извади от фуражката пурата, която самият той беше пуснал, и мазно да попита:

— На този фант какво се пада?

— На геврека дупката — отговори обърнатата с гръб Клеопатра и всички освен зализания се изхилиха злорадо.

— А на този? — Антон Иванович отегчено измъкна сребристия молив на капитана.

— Ланския сняг.

Последваха ги джобен часовник („от риба уши“), карта за игра („mes condoleances“)^[7], кутия кибрит („дясното око на Кутузов“), кехлибарено цигаре („напразни усилия“), банкнота от сто рубли („три пъти нищо“), гребен от корубата на костенурка („четири пъти нищо“), гроздово зърно („прическата на Орест Кирилович“ — продължителен смях по адрес на абсолютно плешивия господин с орден „Свети Владимир“ на ревера), карамфил („на този — никога и за нищо на света“). Във фуражката бяха останали само два фанга — кърпичката на Ераст Петрович и златният пръстен на Ахтирцев. Когато пръстенът заискри в пръстите на питащия, студентът цял се приведе напред и Фандорин видя как по пъпчивото му чело избиват капчици пот.

— На тоя ли да се дадем? — бавно произнесе Амалия Казимировна, на която, види се, беше доскучало да развлича публиката. Ахтирцев се надигна и неповярвал на късмета си, свали пенснето от носа си. — Не, не на него, на последния — завърши мъчителката.

Всички се обърнаха към Ераст Петрович и сякаш за първи път го погледнаха сериозно. А самият той през последните няколко минути, докато шансовете му нарастваха, все по-трескаво обмисляше как да постъпи, ако му се усмихне късметът. Е, това беше, вече нямаше място за съмнения. Съдба!

В този миг Ахтирцев се втурна към него и задъхано зашепна:

— За Бога, отстъпете ми правото. За какво ви е... вие сте тук за пръв път, а за мен е съдбовно... Добре, продайте ми го. Колко искате? Петстотин, хиляда, а? Или повече?

Със спокойна решимост, която учуди самия него, Ераст Петрович отстрани студента, изправи се, приближи се към домакинята и попита с поклон:

— Къде ще ви бъде удобно?

Тя гледаше Фандорин с весело любопитство. От този втрещен поглед главата му се замая.

— Ами да речем там, в ъгъла. Щото ме е страх да оставам насаме с храбрец като вас.

Без да обръща внимание на подигравателния смях на останалите, Ераст Петрович я последва към далечния ъгъл на салона и седна на

дивана с резбована облегалка. Амалия Казимировна пъхна цигара пахитоска^[8] в сребърно цигаре, запали я от свещта и дръпна с наслада.

— Е, колко ви предложи за мен Николай Степанич? Знам какво ви шепнеше.

— Хиляда рубли — честно отвърна Фандорин. — Всъщност каза, че може и повече.

Ахатовите очи на Клеопатра светнаха сърдито:

— Я го виж ти него, какво нетърпение! А вие да не сте милионер?

— Не, не съм богат — скромно призна Ераст Петрович. — Но смятам, че е долно да търгуваш с късмета си.

На гостите им беше дотегнало да се вслушват в тяхната беседа — все едно не чуваха нищо, — затова се разделиха на групички и поведоха някакви свои разговори, макар че всеки току хвърляше поглед към далечния ъгъл.

Междувременно Клеопатра с откровен присмех изучаваше временния си повелител.

— Та какво бихте желали да научите?

Ераст Петрович се поколеба.

— Честен ли ще бъде отговорът?

— Честността е за честните, а в нашите забави няма много чест — с едва доловима горчивина се усмихна Бежецкая. — Но откровеност мога да ви обеща. Само не ме разочаровайте, недейте да питате глупости. Смятам ви за интересен екземпляр.

И Фандорин презглава се впусна в атака:

— Какво знаете за смъртта на Пьотър Александрович Кокорин?

Стопанката не се изплаши, не трепна, но на Ераст Петрович му се стори, че за миг присви очи.

— Защо?

— Ще ви обясня по-късно. Първо ми отговорете.

— Какво пък толкова, ще ви кажа. Кокорин стана жертва на една много жестока дама. — Бежецкая сведе за миг гъстите си черни мигли и го опари с поглед, бърз като удар с шпага. — А името на тази дама е „любов“.

— Към вас ли? Идвал е тук, нали?

— Идваше. А освен мен не виждам в кого тук би могъл да се влюби човек. Освен в Орест Кирилович — засмя се тя.

— Никак ли не ви е жал за Кокорин? — зачуди се на тази коравосърдечност Фандорин.

Египетската царица равнодушно сви рамене:

— Всеки е сам господар на съдбата си. Но не прекалихте ли с въпросите си?

— Не — Фандорин енергично продължи: — Какво общо има с това Ахтирцев? И защо завещанието е на името на лейди Естер?

Гласовете отзад изведнъж се засилиха и Фандорин ядно се обърна.

— Тонът ми не ти харесва, тъй ли? — гръмогласно напираше Иполит срещу нетрезвия Ахтирцев. — А това харесва ли ти, а, нещастнико? — И блъсна студента с длан в челото, уж не много силно, но хилавият Ахтирцев залитна към креслото, сгромоляса се в него и запримигва слисано.

— Моля ви, графе, не може така! — втурна се към него Ераст Петрович. — Това, че сте по-силният, не ви дава право...

Но звънливият глас на домакинята заглуши обърканите му думи, на които графът почти не реагира.

— Иполит, напусни веднага! И кракът ти да не е стъпил тук, докато не изтрезнееш!

Графът изруга и затрополи към изхода. Останалите гости любопитно разглеждаха примрелия Ахтирцев, който дори не направи опит да се изправи.

— Вие май единствен тук приличате на човек — прошепна Амалия Казимировна на Фандорин, упътвайки се към коридора. — Отведете го. И не го изоставяйте.

Почти веднага се появи дангалакът Джон, сменил ливреята с черен редингот и колосан нагръдник. Нахлупи цилиндъра на главата на студента и помогна да го изведат до вратата. Бежецкая не излезе да се сбогува и по мрачната физиономия на иконома Ераст Петрович разбра, че трябва да си тръгва.

[1] Жозеф Фуше (1759–1820) — френски министър на полицията, създава широка мрежа на политически шпионаж и разузнаване. — Б.р. ↑

[2] Та това е смешно! Пълно недоразумение! (англ.) — Б.пр. ↑

[3] Какво става, Джон? (англ.) — Б.пр. ↑

[4] Вероятно „Свети Станислав“, един от висшите ордени в Руската империя. Връчван за заслуги пред държавата. Давал е право на потомствено дворянство. — Б.пр. ↑

[5] Традиционна руска игра, при която всеки участник оставя в шапка или торбичка принадлежащ му предмет, наречен „фант“. Един от играчите вади предметите, а водещият определя какво да направи притежателят на извадения фант. — Б.пр. ↑

[6] Потръпвам, щом само си помисля (фр.) — Б.пр. ↑

[7] Моите съболезнования — (фр.) — Б.пр. ↑

[8] Пахитоса — тънка цигара в обвивка от царевичен лист. — Б.р. ↑

ГЛАВА ПЕТА,

В КОЯТО НЕПРИЯТНОСТИ ДЕБНАТ ГЕРОЯ

На улицата Ахтирцев малко живна от чистия въздух — държеше се на крака и не се олюляваше, поради което Ераст Петрович реши, че повече не е необходимо да го държи за лакътя.

— Хайде да се разходим до „Сретенка“ — предложи той. — Там ще ви кача на файтон да ви закара у дома. Далече ли сте?

— У дома ли? — в трепкащата светлина на газения фенер бледото лице на студента изглеждаше като маска. — Не, не ща у дома, за нищо на света! Хайде да идем някъде, какво ще кажете? Приказва ми се с някого. Нали видяхте... на какво ме правят. Как се казвахте? Да спомням си, Фандорин. Смешно име. Аз пък съм Ахтирцев, Николай Ахтирцев.

Ераст Петрович леко се поклони, решавайки наум сложния морален проблем: етично ли е да използва състоянието на Ахтирцев, за да измъкне от него необходимите му сведения, още повече че „прегърпеният“ си беше склонен да откровеничи.

И реши, че няма страшно, може. Изгаряше го детективската страст.

— Тук наблизко е „Крим“ — сети се междувременно Ахтирцев. — Няма нужда и от файтон, ще стигнем пеш. Вертеп е, разбира се, но имат добри вина. Хайде, моля ви, да вървим, аз черпя.

Фандорин реши да не се превзема и двамата с бавна крачка (студентът все пак залиташе) тръгнаха по тъмната уличка към блестящите в далечината светлини на „Сретенка“.

— Сигурно ме смятате за страхливец, Фандорин? — плетеше леко език Ахтирцев. — Задето не извиках графа на дуел, преглътнах обидата и се престорих на пиян. Не съм страхливец и ако ви поразкажа туй-онуй, ще се убедите. Ама той нарочно ме провокираше. Сигурно самата тя го е подкокоросала, за да се отърве от мен и да не ми се издължи... О, вие не познавате тази жена... А за Зуров да убие човек е

все едно да убие муха. Той всяка сутрин се упражнява по един час с пистолета. Разправят, че от двайсет крачки улучвал петак. Че това дуел ли е? Той дори и не рискува нищо. Чисто убийство, само дето името му е красиво: дуел. А най-важното, че нищо няма да му се случи, ще се измъкне безнаказан. Вече неведнъж се е измъквал. Най-много да замине за малко в странство. А на мен сега вече ми се живее, заслужих си го.

Свиха от „Сретенка“ по друга уличка, на пръв поглед най-обикновена, но осветена не с газени, а с петромаксови лампи, и пред тях изникна триетажна къща с ярко осветени прозорци. Това трябва да е „Крим“, с примряло сърце си рече Ераст Петрович, който беше чувал много за това прочуто с гуляите си заведение.

Пред широкия, осветен с ярки лампи вход не ги посрещна никой. Ахтирцев с привичен жест бутна високата, красиво изработена врата, която леко се отвори и отвътре ги лъхна на топло, на ядене и пиене, чу се човешка глъчка и скрибуцане на цигулки.

След като оставиха на гардеробиера цилиндрите си, двамата господа се оставиха в ръцете на пъргав слуга с червена рубашка, който се обърна към Ахтирцев с „ваше сиятелство“^[1] и им обеща най-добрата, специално запазена маса.

Масата, слава Богу, се оказа до стената, далеч от сцената, където се дереше и дрънчеше с дайрета циганският хор.

Ераст Петрович, който за пръв път попадеше в такова гнездо на разврата, се озърташе на всички страни. Публиката беше много пъстра, а трезви хора май изобщо не се виждаха. Тон даваха предимно търговци и ангросисти — ясно е у кого са парите в наши дни, но имаше и господа с несъмнено дворянски вид, а някъде в дъното проблесна дори златото на флигеладютантски^[2] знак върху нечий пагон. Но колежният регистратор прояви основен интерес към девойките, които при най-малкия жест присядаха до масите. Носеха такива деколтета, че Ераст Петрович чак се изчерви, а полите им бяха с цепки, през които безсрамно надничаха закръглени колена в мрежести чорапи.

— Уличниците ли заглеждате? — ухили се Ахтирцев, който тъкмо беше поръчал вино и печено. — Откак се запознах с Амалия, тия не ги броя дори за женски пол. На колко сте години, Фандорин?

— На двайсет и една — добави си една година Ераст Петрович.

— А аз съм на два̀сет и три и съм видял доста неща в живота. Не ги зяпайте тия продажници, не си струват нито времето, нито парите. Пък и после ви е гадно. Като ще се влюбваш — влюби се в кралица! Впрочем какви ги приказвам... Да не би да сте дошли случайно у Амалия. Омагьоса ви, нали? Тя го обича това, да си прави колекция и експонатите непременно да се обновяват. Нали знаете, като се пее в оперетата: *elle ne pense qu'a exciter les hommes*^[3]... Но всичко си има цена и аз моята съм си я платил. Искате ли да ви разкажа една история? Хареса ми нещо у вас, много добре умеете да мълчите. Хем и за вас ще е полезно да научите що за жена е тя. Или вече хлътнахте, а, Фандорин? Какво си шепнахте тая вечер?

Ераст Петрович сведе очи.

— Ще ви кажа нещо — подхвана Ахтирцев. — Преди малко ме заподозряхте, че от страх не съм извикал Иполит на дуел. Само че аз на такъв дуел съм бил, дето вашият Иполит не го е и сънувал. Нали я чухте как забрани да се говори за Кокорин. Има си хас! На нейната съвест тежи кръвта му, на нейната! И на моята, естествено. Само че аз моя грях съм го изкупил със смъртен страх. Кокорин ми беше състудент, и той ходеше при Амалия. Едно време бяхме приятели, ама заради нея се смразихме. Кокорин беше по-отворен от мен, пък и хубавеляк, но *entre nous*^[4] търгашът винаги си остава търгаш, плебей, дори да учи в университета. А пък Амалия добре се позабавлява с нас — ту с единия флиртува, ту с другия. Току почне да ти вика *Nicolas*, че и на „ти“ — все едно си станал първи фаворит, а после за няма нищо губиш благоволениято ѝ: натирва те за цяла седмица, хич да не ти вижда очите, и после пак „вие“, пак „Николай Степанич“. Такава ѝ е политиката и който веднъж е клъвнал на тая въдица — няма отърване.

— А тоя Иполит какъв ѝ се пада? — предпазливо попита Фандорин.

— Граф Зуров ли? Не знам със сигурност, но има нещо особено помежду им. Той ли има власт над нея, тя ли над него?... Ама той не е ревнив, не е там работата. Такива като нея не позволяват на никого да ги ревнува. Кралица, нали ви казвам!

Той млъкна, понеже на съседната маса шумно загълча компания пийнали търговски пътници — стягаха се да си ходят и се препираха кой да плаща. Сервитьорите на бърза ръка отнесоха мръсната покривка, донесоха нова и след минута опразнената маса вече бе заета

от яко подпийнал чиновник с белезникави, почти прозрачни (сигурно от препиването) очи. До масата му тутакси приседна пухкаво кестеняво момиче, прегърна го през раменете и толкова живописно праметна крак връз крак, че Ераст Петрович не можеше да откъсне поглед от плътно опънатия на коляното червен копринен чорап.

А студентът, вече изгълтал пълна чаша рейнско вино и забучил вилицата в кървавия бифтек, не спираше:

— И сега сигурно си мислите, че Кокорин е посегнал на живота си от нещастна любов? Как ли пък не! Аз го убих, аз!

— Какво?! — не повярва на ушите си Фандорин.

— Каквото чухте — гордо кимна Ахтирцев. — Ще ви разкажа всичко, само стойте кротко и не ме прекъсвайте с въпроси. Да, убих го и не съжالياвам ни най-малко. Убих го на честен дуел. Да, честно! Защото от памтивека не е имало по-честен дуел от нашия. Когато двама се изправят пред бариерата, почти винаги има нещо гнило — единият стреля по-добре, другият по-зле, единият е по-дебел и по-лесно го уцелваш, или пък не е мигнал цяла нощ и ръцете му треперят. А ние с Пиер направихме всичко коректно. Тя вика — беше в Соколники, разхождахме се тримата в един фойтон — и тя вика, значи: „Ама че ми омръзнахте и двамата, покварени богаташки хлапета, как не взехте поне да се изпозастреляте?“ А Кокорин, говедото, вика: „Като нищо ще го убия, стига да ме възнаградите за това.“ Аз не падам по-долу: „Срещу награда и аз го убивам. Тая, викам, награда е такава, че на две не се дели. Значи — единият в пръстта, ако не отстъпи.“ Дотам я бяхме докарали с Кокорин. „Хайде де, чак толкова да ме обичате?“ — пита тя. А той: „Повече от живота си“. Аз също потвърдих. „Добре тогава — казва, — аз ценя у хората само смелостта, всичко друго може да се подправи. Чуйте волята ми. Онзи от вас, който наистина убие другия, ще получи за смелостта си награда, вие си знаете каква. — И се смее: — Само че май и двамата сте фукльовци. Никого няма да убиете. Нищо не представлявате вие, освен дете бащите ви са богати.“ Аз се ядосах: „За Кокорин, викам, не отговарям, но аз за такава награда нито своя, нито чуждия живот ще пожая.“ И тя се ядоса: „Край, омръзна ми вашето кудкудякане. Решаваме, ще се стреляте, ама не на дуел, щото после ще ни побъркат от разправи. Пък и дуелът не е сигурна работа. Единият ще продупчи ръката на другия и после ще се домъкне да ми се прави на победител. Не, ще

направим така — за единия смърт, за другия любов. Както реши съдбата. Теглете жребий. На когото се падне, ще се застреля. Ама преди това ще остави писмо, та да не каже някой, че е било заради мен. Уплашихте ли се, а? Ако сте се уплашили, поне ще ви е срам да ми се мъкнете у дома, все е от полза.“ Пиер ме изгледа и вика: „Не знам за Ахтирцев, но мен не ме е страх...“ Та така се разбрахме...

Студентът обори глава и млъкна. После се посъвзе, напълни чашата си до ръба и я изпи на един дъх. На съседната маса момата с червените чорапи се заливаше от смях — белоокият ѝ нашепваше нещо на ухото.

— Ами тогава завещанието... — подхвана Фандорин и прехапа език, понеже той уж не би трябвало да знае нищо по въпроса. Но потъналият в мислите си Ахтирцев само кимна вяло:

— Завещанието ли?... Тя го измисли такава. „Искахте с пари да ме купите? — вика. — Добре, ще дадете пари, само че не сто хиляди, както ми подхвърляше Николай Степанич (вярно, веднъж ѝ бях намекнал нещо, насмалко да ме изгони). Нито двеста. А всичко, което имате. На когото се падне да мре, да върви гол на оня свят. Само че, вика, на мен вашите пари не ми трябват, пари си имам достатъчно. Дайте ги за някакво добро дело — на света обител или нещо такава. Да ви измолят опрощение за смъртния грях. Как мислиш, вика, Петруша, дебела свещ ще ти отлеят от твоя милион.“ А Кокорин беше атеист, от войнстващите. Ядоса се. „Само не на поповете, вика. По-добре да ги оставя на леките жени за си купят по една шевна машина и да сменят занаята. Една уличница да не остане в Москва, това ще е добро възпоменание за Пьотър Кокорин.“ А Амалия казва: „Която е тръгнала по този път, не можеш да я поправиш. Навремето е трябвало, на млади години.“ Кокорин махна с ръка: „Тогавя на децата, за сираците, в сиропиталището.“ А тя чак грейна: „За това, вика, Петруша, много нещо ще ти бъде простено. Ела да те целуна.“ Пък аз се ядосах. „Ще профукат, викам, милиона ти в Сиропиталището. Не четеш ли какво пишат вестниците за държавните приюти? Пък и множко ще им дойде. По-добре да ги оставим на англичанката, баронеса Естер, тя няма да ги открадне.“ Амалия и мен ме целуна — bravo, вика, хубаво да натриете носа на нашите патриоти. Това беше на единайсети, в събота. В неделя се срещнахме с Кокорин и се разбрахме за всичко. Странен разговор беше. Той уж се перчеше, глумеше се, аз повечето време мълчах, но

нито веднъж не се погледнахме в очите... Сякаш бях изтръпнал... Извикахме адвокат, съставихме завещанията както си му е редът. Пиер ми е на мен свидетел и изпълнител на волята, аз на него. Дадохме на адвоката по пет хилядарки всеки, да си държи езика зад зъбите. То и за него е неизгодно да дрънка. А с Пиер се разбрахме така — той го предложи. Събираме се сутринта в десет при мен на „Таганка“ (аз там живея, на улица „Гончарная“). Всеки носи в джоба си шестзаряден револвер с по един патрон в барабана. Вървим поотделно, но тъй че да се виждаме. На когото се падне жребият, опитва пръв. Кокорин беше чел някъде за американската рулетка и му беше харесало. Дори каза: заради нас с теб, Коля, ще я преименуват на руска, ще видиш. И друго нещо каза: скучно е, вика, да се гърми човек у дома, дай накрая да си направим една разходка преко черна котка. Склоних, беше ми все едно. Да си призная, бях се скапал, мислех, че ще загубя. И в мозъка ми пулсира: понеделник, тринайсети, понеделник, тринайсети. Цялата нощ не мигнах, дори ми текна дали да не запраща в чужбина, ама като се сетих, че той остава с нея и ще ми се присмиват... С една дума, останах.

А на сутринта стана тъй. Пиер дойде — докаран, с бяла жилетка, много весел. Той си беше късметлия, явно разчиташе, че и този път ще му провърви. Хвърлихме заровете у дома, в кабинета ми. На него му се падна девет, на мен три. Аз си бях готов за това. „Никъде няма да ходя — викам. — По-добре тук да си пукна.“ Врътнах барабана, опрях дулото в сърцето си. „Стой! — вика Пиер. — Недей в сърцето. Ако куршумът кривне, ще има много да се мъчиш. По-добре е в слепоочието или в устата.“ „Благодаря, не ми бери грижата“ — казвам и така го намразих в този миг, че ми идеше да го застрелям без никакви дуели. Обаче послушах съвета му. Никога няма да забравя онова изщракване, най-първото. Така ми изтрещя ви ухото, че...

Ахтирцев потръпна и си наля още. Певицата, дебела циганка със златист шал на раменете, поде с ниския си глас нещо протяжно, сърцераздирателно.

— Чувам гласа на Пиер: „Добре, мой ред е. Да вървим навън.“ Едва тогава разбрах, че съм жив. Качихме се на Швивая горка, хълма, откъдето се вижда целият град. Кокорин напред, аз на двайсетина крачки след него. Той застана за малко на края и се загледа надолу, тъй че не виждах лицето му. После вдигна револвера тъй, че и аз да

виждам, въртна барабана и право в слепоочието — щрак! Ама си знаех, че нищо няма да се случи, хич не се и надявах даже. Хвърлихме отново заровете, пак на мен се падна. Слязох към Яуза, нямаше жива душа наоколо. Качих се на парапета на моста, че да цопна право във водата... Пак ми се размина. Мръднахме настрани, Пиер казва: „Нещо ми доскучава. Я да поуплашим хората.“ Смело се държеше, признавам му го. Излязохме на улицата, а там вече и минувачи, и фойтони. Аз пресякох на другия тротоар. Кокорин сне шапка, поклони се надясно и наляво, вдигна ръка, завъртя барабана — нищо. Наложих се бързо да се омитаме оттам. Викове, крясъци, дамите пицят. Свихме в един вход, вече на „Маросейка“. Пак хвърлихме заровете и какво мислите? Пак аз! Той хвърля две шестици, аз — двойка, честна дума ви казвам. Край, мисля си, *finito*^[5], по-символично от туй — здраве му рече. За един всичко, за друг нищо. Третия път се гърмях пред „Козма и Дамиан“, там са ме кръщавали. Застанах на входа, раздадох на просяците по рубла, свалих си фуражката... Отварям очи — жив съм. А един юродив ми вика: „Душата ти смъди, Господ ще прости.“ Душата ти смъди, Господ ще прости, запомних го. Както и да е, и от там се магнахме. Кокорин избра едно по-шик място, до Галофтеевския безистен. На „Неглинная“ влезе в сладкарницата, седна, аз стоя отвън пред витрината. Каза нещо на дамата на съседната маса, тя се усмихна. Той вади револвера, гледам, натиска спусъка. Дамата още повече се засмя. Прибра той револвера, поприказва си нещо с нея, пи кафе. А аз съм изтръпнал и нищо не усещам. Само едно ми е в главата: пак трябва да теглим жребий...

Хвърлихме заровете в „Охотний ряд“, до странноприемница „Лоскутная“, и този път се падна на него. Седмица и шестица, само една точка разлика. До Гуровската гостилница вървахме заедно, а там, дето строят Историческия музей, се разделихме — той влезе в Александровската градина и тръгна по алеята, а аз по тротоара, оттатък оградата. Последното, което ми каза, беше: „Големи сме глупаци, Коля. Ако и този път ми се размине, пращам всичко по дяволите.“ Искаше ми се да го спра, Бога ми, исках, но не го спрях. И аз не знам защо. Глупости — знам, ама лъжа. Мина ми такава една подла мисъл. Нека още веднъж въртне барабана, пък ще видим. Може и да приключим... Само пред вас, Фандорин, си го признавам. Все едно съм на изповед...

Ахтирцев отново обърна чашата, очите му зад пенснето се зачервиха и помътняха. Фандорин чакаше, затаил дъх, макар че в общи линии беше наясно с последвалите събития. Николай Степанович извади от джоба си пура, запали клечка с трепереща ръка. Дългата дебела пура удивително не отиваше на грозноватото му момчешко лице. Ахтирцев отпъди с ръка облака дим пред лицето си и рязко се изправи:

— Келнер, плаща! Не мога повече тук. Шум, задух. — Той дръпна копринената връзка на врата си. — Да идем някъде другаде. Или просто да се поразходим.

Спряха на стъпалата пред входа. Уличката беше мрачна и пуста, прозорците на всички сгради освен „Крим“ бяха угаснали. Газената светлина в най-близката улична лампа трептеше и мигаше.

— Или все пак да ше прибираме? — избъбра Ахтирцев, стиснал пурата със зъби. — Тук жад ъгъла трябва да има файтони.

Вратата се отвори и отзад се появи с килната фуражка белоокият чиновник от съседната маса. Той гръмко хлъцна, бръкна в джоба на мундира си и измъкна пура.

— Ако обичате огънчето? — приближи се той до младежите. Фандорин долови лек акцент, остзейски или чухонски^[6].

Ахтирцев се потупа по единия джоб, после по другия, кибритът изтропа някъде. Ераст Петрович търпеливо чакаше. Внезапно във външния вид на белоокия настъпи някаква неразбираема промяна. Той видимо се сниши и се килна встрани. В следващия миг в лявата му ръка някак от само себе си израсна широко и късо острие и чиновникът с икономично, почти каучуково движение заби камата в десния хълбок на Ахтирцев.

Последвалите събития се развиха много бързо, за около две-три секунди, но на Ераст Петрович му се стори, че времето е спряло. Той успя да забележи много неща и да помисли за много неща, само дете нямаше възможност да помръдне, сякаш светлинният отблясък върху стоманата го беше хипнотизирал.

Преди всичко Ераст Петрович си помисли: удари го в черния дроб и в паметта му, ни в клин, ни в ръкав, изскочи изречението от гимназиалния учебник по биология — „Черният дроб е жлеза в коремното тяло, която отделя кръвта от жлъчката.“ После видя как умира Ахтирцев. Ераст Петрович никога не беше виждал как се умира,

но кой знае защо веднага осъзна, че Ахтирцев е именно мъртъв. Студентът оцъкли очи, устните му се издуха конвулсивно и между тях проби тънка струйка тъмновишнева кръв. Много внимателно, на Фандорин дори му се стори изящно, чиновникът изтръгна острието, което вече не блестеше, бавно се извъртя към Ераст Петрович и лицето му се озова съвсем близо: светли очи с черни точки на зениците, тънки безкръвни устни. Тези устни трепнаха и отчетливо произнесоха: „Азazel.“ И тогава времето спря да се разтяга, сви се като пружина, разтвори се отново и нанесе парещ удар в дясното подребрие на Ераст Петрович, толкова мощен, че той падна назад и силно си удари главата в парапета на стълбището. Какво става? Какъв „азazel“? — помисли си Фандорин. — Да не би да сънувам? И още си помисли: Той уцели с ножа „Лорд Байрон“. Китовия бален. Талия на оса.

Вратата се разтвори рязко и навън със силен смях се изсипа шумна компания.

— Охо, господа, ама тук е истинско Бородино! — весело се провикна някакъв търговец. — Падат, миличките! Не умеят да пият!

Ераст Петрович се хвана се за горещия и мокър хълбок и се надигна да види белоокия.

Но чудна работа, наоколо нямаше никакъв белоок. Ахтирцев лежеше където беше паднал — направо през стъпалата, по очи, наблизко се валяше отхвърчалият му цилиндър, но чиновникът беше изчезнал безследно, беше се разтворил във въздуха. И по цялата улица не се виждаше жива душа, само мъждивата светлина на фенерите.

Изведнъж уличните лампи взеха да се държат странно — завъртяха се, политнаха в кръг и стана много светло, а след това съвсем тъмно.

[1] Обръщение към графове и князе. — Б.пр. ↑

[2] Флигеладютант — почетно звание на офицер от императорската свита — Б.р. ↑

[3] Тя само възбужда мъжете (фр.) — Б.пр. ↑

[4] Между нас казано (фр.) — Б.пр. ↑

[5] Свършено е (ит.) — Б.пр. ↑

[6] Народни наименования на прибалтийските и карело-финските говори през 19 век. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ШЕСТА,

В КОЯТО СЕ ПОЯВЯВА ЧОВЕКЪТ НА БЪДЕЩЕТО

— Ама лежете, гълъбче, лежете — обади се от прага Ксаверий Феофилактович, защото засраменият Фандорин понечи да свали крака и да седне на твърдия диван. — Докторът какво ви нареди? Знам, знам, питах го вече. Две седмици след изписването у дома на легло, за да зарасне раната и мозъкът да се намести след сътресението, а вие и десет дни не сте лежали. — Той седна и изтри зачервената си плешива глава с карирана кърпа. — Уф, слънцето пече, та пече. Заповядайте, хапнете си, донесъл съм ви тук марципан и от първите череши. Къде да ги сложа?

Приставът огледа възтясното стайче на колежкия регистратор. За пакета с даровете явно нямаше място: на дивана беше легнал домакинът, на стола седеше самият Ксаверий Феофилактович, масата беше затрупана с книги. Други мебели в стаята нямаше, дори гардероб — дрехите висяха на пирони, забити в стената.

— Как е, боли ли още?

— Никак — послъга малко Ераст Петрович. — Дето има една дума, още утре можем да махаме шевовете. Плъзна ми се по ребрата, иначе нищо ми няма. И главата ми е наред.

— Абе я си боледувайте, заплатата нали върви — Ксаверий Феофилактович виновно смръщи вежди. — Да ме прощавате, значи, че не се отбих толкова време. Кой знае какво сте си помислили — като му трябваше рапорта, веднага дотърча в болницата, а после, като му свърших работата и станах ненужен, хич не се мярка. Аз пращах хора при лекаря да сме в течение, ама нямаше как да се измъкна, че да дойда при вас. В управлението е почнала една: денонощно все сме там, Бога ми. — Приставът поклати глава и поверително сниши глас: — Вашият Ахтирцев излезе не кой да е, ами роден внук на негова светлост канцлера Корчаков, ни повече, ни по-малко.

— Какво говорите! — ахна Фандорин.

— Баща му е посланик в Холандия, женен е за втори път, а вашият познат живеел в Москва при леля си, княгиня Корчакова, в личния ѝ palazzo^[1] на улица „Гончарная“. Княгинята лани се споминала, завещала всичко на него, пък той и от покойната си майка наследил сума нещо. И като се започна една галимация, стой, та гледай. Първо на първо, изискаха делото за личен контрол при генерал-губернатора, самия княз Долгоруков. А то и дело няма, няма за какво да се хванеш. Убиеца никой освен вас не го е виждал. Бежецкая, както ви казах предния път, изчезна яко дим. Къщата е празна. Няма ни слуги, ни документи. Върви я търси, ако си нямаш работа. Не е ясно каква е, не е известно отде се е взела. Според пашапорта е дворянка от Вилно^[2]. Запитахме ги — там не са и чували за нея. Както и да е. Вика ме миналата седмица негово превъзходителство. „Ще ме прощаваш, казва, Ксаверий, познавам те отдавна и уважавам твоята добросъвестност, но работата тук надхвърля твоя мащаб. От Петербург пристига нарочен следовател, чиновник за специални поръчения към шефа на жандармерията и началник на Трето отделение^[3], негово превъзходителство Лаврентий Аркадиевич Мизинов. Схващаш ли каква клечка? От новите, различинец^[4], човек на бъдещето. Кара я по науката. Бил майстор по най-заплетените случаи, къде ще се мерим с него“ — Ксаверий Феофилактович ядосано се прокашля. — Той, видиш ли, е човекът на бъдещето, а Грушин е човек на миналото. Както и да е. Преди три дни сутринта пристигна. Ще рече, в сряда, на двайсет и втори. Казва се Иван Францевич Брилинг, статски съветник. Още на трийсет години! И като се започна... Ей на, днес е събота, а съм на работа от девет сутринта. Пък снощи до единнасет вечерта все се съвещавахме, чертахме схеми разни. Нали си спомняте къде пиехме чай, в бюфета. Сега вместо самовара са сложили телеграф и двайсет и четири часа в денонощието там дежури телеграфист. Можеш да пратиш депеша кеф ти до Владивосток, кеф ти до Берлин, и веднага ти идва отговор. Половината агенти разгони, другата половина докара със себе си от Питер. Само него слушат. Мен ме разпита за всичко най-подробно и ме изслуша най-внимателно. Вече си бях рекъл, че ще ме уволни, ама на, имало още полза от пристава Грушин. Всъщност аз за какво дойдох, драги — сепна се Ксаверий Феофилактович. — Искан да ви предупредя. Той се кани днес лично да дойде при вас, иска лично да ви разпита. Не се притеснявайте, нямате вина за нищо. Дори сте ранен

при изпълнение на служебен дълг. Нали няма да ме изложите? Кой да знае, че така ще се обърнат нещата?

Ераст Петрович тъжно огледа мизерното си жилище. Няма що, страхотно впечатление ще направи на голямата клечка от Петербург.

— Може би е по-добре аз да дойда до управлението? Честна дума, вече съм съвсем добре.

— Хич не си го помисляйте! — заръкомаха приставът. — Да не искате да ме издадете, че съм идвал да ви предупредя? Стойте си мирен. Той си записа адреса ви, днес на всяка цена ще дойде.

„Човекът на бъдещето“ се появи чак привечер, между шест и седем, и Ераст Петрович успя да се подготви напълно. Съобщи на Аграфена Кондратиевна, че очаква да го посети генерал, тъй че Малашка да позамие пода в антрето, да прибере някъде изгнилия скрин и най-важното да не вземе да готви любимата си зелева супа. В собствената си стая раненият също предприе генерално подреждане: придаде по-представителен вид на окачените по пироните дрехи, прибра книгите под леглото, на масата останаха само един френски роман, „философските есета“ на Дейвид Юм на английски и „Записки на парижкия криминалист“ от Жан Дьобре. После махна Дьобре и сложи вместо него „Наставление по правилно дишане от истинския индийски брахман г-н Чандра Джонсън“, по което всяка сутрин правеше гимнастика за укрепване на духа. Нека майсторът на заплетените случаи види, че тук живее беден, но любознателен човек. За да подчертае тежестта на раната, Ераст Петрович сложи на стола до дивана стъкленичка с някакъв мехлем, взет назаем от Аграфена Кондратиевна, после полегна и върза на главата си бяло шалче. По този начин търсеният ефект май беше постигнат — изглеждаше скръбно и мъжествено.

Накрая, когато взе да го хваща съклет от лежане, на вратата се почука и без да дочака отговор, в стаята влезе енергичен господин, облечен с леко удобно сако, светъл панталон и без шапка. Грижливо вчесаните руси коси отваряха високо чело, в ъглите на твърдите устни се очертаваха две весели гънки, бръснатата, хлътнала по средата брадичка направо излъчваше самоувереност. Наблюдателните му сиви очи за миг обиколиха стаята и се спряха върху Фандорин.

— Виждам, че няма нужда да се представям — весело каза гостът. — Явно вече знаете основните неща за мен, макар и в неблагоприятна светлина. Грушин успя ли да се оплаче от телеграфа?

Ераст Петрович запримигва и не отговори нищо.

— Това е дедуктивният метод, скъпи ми Фандорин. Възстановяваш общата картина въз основа на някои дребни детайли. Най-важното тук е да не се увлечеш и да не стигнеш до неправилен извод, ако наличната информация допуска различни тълкувания. Но за това тепърва ще си приказваме, има време. Колкото до Грушин, елементарно е. Вашата хазайка ми се поклони едва ли не доземи и ме нарече „превъзходителство“ — това първо. Пък аз, както виждате, изобщо не приличам на „превъзходителство“, а и не съм още, понеже чинът ми е към „високоблагородията“ — това второ. Не съм споменавал пред никого за намерението си да ви посетя освен пред Грушин — това трето. Ясно е, че господин следственият пристав може да даде за дейността ми само неласкави отзиви — това четвърто. А пък телеграфът, за който ще се съгласите, че е абсолютно необходим в съвременната полицейска дейност, направи наистина небивало впечатление на цялото управление и нашият поспалив Ксаверий Феофилактович просто няма как да не го е споменал — това пето. Прав ли съм?

— Прав сте — потресеният Фандорин най-позорно предаде добрия Ксаверий Феофилактович.

— На тия млади години имате хемороиди? — попита енергичният гостенин, премести мехлема от стола на масата и седна.

— Не — пламна Ераст Петрович и пътьом се отрече и от Аграфена Кондратиевна. — Това... Хазайката е объркала нещо. Тя, ваше високоблагородие, все ще обърка нещо. Загубени женоря...

— Ясно. Наричайте ме Иван Францевич, а още по-добре просто „шефе“, понеже тепърва ще работим заедно. Прочетох вашето донесение — без никаква пауза продължи Брилинг. — Смислено. Наблюдателно. Резултатно. Приятно ме учуди вашата интуиция — в нашата работа това е най-скъпоценното нещо. Още нямаш представа как ще се развие ситуацията, а усетът ти подсказва да вземеш мерки. Досетили сте се, че визитата при Бежецкая може да бъде опасна? И сте сметнали за необходимо да облечете предпазен корсет? Браво!

Ераст Петрович се изчерви още повече.

— Да, добре измислено. Няма да те спаси от куршум, естествено, но срещу хладно оръжие е много добре. Ще разпоредя да се закупи една партида такива корсети за агентите при опасни задачи. Каква марка е?

Фандорин свенливо отвърна:

— „Лорд Байрон“.

— „Лорд Байрон“ — повтори Брилинг и си отбеляза нещо в малко кожено тефтерче. — Сега ми кажете кога ще можете да се върнете на работа? Имам специални планове за вас.

— Боже мой, ако ще — и утре! — пламенно възкликна Фандорин, загледан влюбено в новия началник, тоест шеф. — Сутринта ще прескоча до доктора да свали шевовете и съм на разположение.

— Чудесно. Как ще характеризирате Бежецкая?

Ераст Петрович се сконфузи и подхвана малко объркано, като си помагаше с изобилно ръкомахане:

— Тя. Тя е рядко красива жена. Клеопатра. Кармен... Неописуемо красива, но даже не е до красотата... Има магнетичен поглед. Ама не, и погледът не е основното. Основното е, че в нея се долавя огромна сила. Такава сила, че сякаш си играе с всички. А играта е с неясни правила, но много жестока. Според мен тази жена е крайно покварена и същевременно — абсолютно целомъдрена. Сякаш не са я възпитали както трябва като дете. Не знам как да го обясня... — руменина пак заля бузите на Фандорин, който разбираше, че дрънка врели-некипели, но все пак довърши: — Имам чувството, че не е толкова лоша, колкото се опитва да изглежда.

Статският съветник изпитателно изгледа младежа и закачливо подсвирна:

— Ето какво било... Така си и мислех. Вече виждам, че Амалия Бежецкая е наистина опасна персона... Особено за млади романтици в период на полово съзряване.

Доволен от ефекта, който предизвика у събеседника му тази шега, Иван Францевич се изправи и още веднъж огледа всичко.

— Десет рубли ли плащате за тази дупка?

— Дванайсет — с достойнство отвърна Ераст Петрович.

— Познат декор. И аз така живях на времето. Като гимназист в славния град Харков. Аз съм като вас — рано останах без родители.

Впрочем това дори е полезно за формирането на личността. Съгласно щатното разписание заплатата ви е трийсет и пет рубли, нали? — отново без най-малка пауза попита статският съветник.

— Плюс добавка на тримесечието за извънредна работа.

— Ще разпоредя да ви отпуснат петстотин рубли премия от специалния фонд. За усърдието и опасността, на която сте се изложили. И тъй, до утре. Като дойдете, ще работим по версиите.

И вратата се затвори зад гърба на необикновения посетител.

Управлението на криминалната полиция наистина беше променено до неузнаваемост. Из коридорите делово препускаха някакви непознати господа с папки под мишница и дори старите колеги вече не се движеха отпуснато, а бодро и стегнато. В пушалнята — чудо на чудесата — нямаше жива душа. Ераст Петрович от любопитство надникна в бившия бюфет. Действително вместо самовара и чашите на масата стоеше апарат на Бодо, а телеграфистът с униформена куртка го изгледа строго и въпросително.

Следственият щаб се бе разположил в кабинета на бившия началник на управлението — от вчера господин полковникът бе отстранен от длъжност. Ераст Петрович, все още леко пребледнял след болезнената процедура по сваляне на шевовете, почука и надникна вътре. Кабинетът също беше променен: удобните кожени кресла бяха изчезнали, вместо тях имаше три реда обикновени столове, а при стената бяха поставени две училищни черни дъски; целите изписани с някакви схеми. Изглежда, съвещанието беше току-що приключило — Брилинг триеше с кърпа тебеширените си ръце, а чиновниците и агентите, беседвайки угрижено, се точеха към изхода.

— Влизайте, Фандорин, влизайте, не стойте на вратата — подкани новият стопанин на кабинета притеснения Ераст Петрович. — Закърпиха ли ви? Чудесно. Ще работите непосредствено с мен. Бюро няма да ви трябва, няма да имате време за седене. Жалко, че закъсняхте, тук водихме интересна дискусия по повод „Азazel“ от вашия рапорт.

— Значи има такъв? Не ми се е счуло? — наостри уши Ераст Петрович. — Аз пък помислих, че ми се е сторило.

— Не ви се е сторило. Азazel е съгрешил ангел. Колко имахте по вероучение? Спомняте ли си за „козел отпущения?“ Та значи, ако сте забравили, те са били два. Единият за Бога — за изкупление на греховете, а вторият — за Азazel, да не се разгневи. В еврейската „Книга на Енох“ Азazel учи хората на разни лоши работи: мъжете да воюват и да правят оръжие, жените да си боядисват лицата и да погубват плода. С една дума, метежен демон, дух прокуден^[5].

— Но какво може да означава това?

— Един колежки асесор^[6] от вашите московчани разви тук цялостна хипотеза. За тайна юдейска организация. Разказа и за чифутския Синедрион, и за кръвта на християнските младенци. Бежецкая според него излиза дъщеря Израилева, а Ахтирцев — агнец, принесен в жертва пред олтара на еврейския Бог. Много добре ги знам тия юдофобски измишльотини още от Петербург. Ако е станало нещо лошо, а причините не са ясни, веднага изскача Синедрионът.

— А вие какво предполагате... шефе? — Фандорин с вътрешен трепет произнесе необичайното обръщение.

— Заповядайте да видите — Брилинг отиде до една от дъските. — Ето тия четири кръгчета в горната част са четирите версии. Първото кръгче, както виждате, е с въпросителна. Това е най-отчайващата версия: убиецът е действал самостоятелно и вие с Ахтирцев сте били негови случайни жертви. Може да е бил маниак, побъркан на тема демонизъм. Тук сме в задънена улица, докато не се извършат нови сходни престъпления. Изпратих телеграфни запитвания до всички губернии дали не са регистрирани подобни убийства. Но се съмнявам да успеем — ако такъв маниак е имал някакви прояви, щях да го знам. Второто кръгче с буквите АБ е Амалия Бежецкая. Тя е безусловно под подозрение. От нейния дом лесно е могло да ви проследят до „Крим“. Пък и бягството. Но не е ясен мотивът за убийството.

— Щом е избягала, значи е замесена — разпалено вметна Фандорин. — Тогава белоокият изобщо не е единак.

— Не е сигурно, изобщо не е сигурно. Знаем за Бежецкая, че е самозванка, че се е представяла с фалшива самоличност. Вероятно е авантюристка. Вероятно е живяла за сметка на богати покровители. Но да убива, при това с ръцете на толкова ловък господин? Съдейки по вашето донесение, той изобщо не е бил дилетант, а съвсем професионален убиец. Ударът в черния дроб е ювелирна работа. Аз

ходих в моргата да огледам Ахтирцев. Ако не е бил корсетът, и вие щяхте да лежите до него, а полицията щеше да води случая за грабеж или пиянска разправа. Но да се върнем на Бежецкая. Могла е да научи за случилото се от прислугата — „Крим“ е на няколко минути пеш от къщата ѝ. Вдигнал се е доста шум — полиция, зяпачи. Някой от слугите или, да речем, портиерът е разпознал в убития госта на Бежецкая и веднага ѝ е съобщил. А понеже тя с основание се опасява от полицейско разследване и от неизбежно изобличаване, незабавно изчезва. Имала е предостатъчно време да го стори — вашият Ксаверий Феофилактович е цъфнал със заповедта за обиск едва на следващия ден следобед. Знам, знам, вие сте лежали с мозъчно сътресение. Докато съобщите за случилото се, докато началството се начуди... Накратко, Бежецкая вече съм я обявил за издирване. Най-вероятно да не е в Москва. Мисля, че вече е успяла да напусне и Русия — десет дни минаха, няма шега. Съставяме списък на нейните посетители, но те са повечето много солидни люде, трябва да се пипа деликатно. Сериозни подозрения буди у мен само един от тях — Иван Францевич мушна показалката в третото кръгче, където пишеше ГЗ. — Граф Зуров, Иполит Александрович. Очевидно е бил любовник на Бежецкая. Човек без каквито и да е морални задръжки, пройдоха, дуелист, вагабонтин. Нещо като Толстой-Американеца^[7]. Налице са косвени улики. Напуснал е вбесен след скарването с убития — това първо. Имал е възможността и да издебне, и да проследи, и да прати убиец — това второ. Портиерът даде показания, че Зуров се е прибрал чак на разсъмване — това трето. Мотивът, макар и слабичък, също е налице: ревност или болезнена отмъстителност. Може да е имало и още нещо. Основното съмнение: Зуров не е от хората, които си служат с чужди ръце, за да убият някого. Впрочем според агентурните сведения покрай него вечно се навъртат всевъзможни тъмни субекти, тъй че версията изглежда перспективна. Именно с нея ще се заемете вие, Фандорин. Зуров го разработва цяла група агенти, но вие ще действате самостоятелно, добре се справяте. Подробностите по задачата ще уточним по-късно, а сега да разгледаме последното кръгче. По него работя лично аз.

Ераст Петрович сбърчи чело от усилие да отгатне какво може да означават буквите НО.

— Нихилистична организация — поясни шефът. — Налице са някои белези на заговор, при това не юдейски, а доста по-сериозен. Всъщност заради това ме изпратиха. Естествено, и по молба на княз Корчаков — както знаете, Ахтирцев е син на покойната му дъщеря. Но нещата може да излязат много по-комплицирани. Нашите руски революционери са на ръба на разкола. На най-решителните и най-нетърпеливите сред тях им дотегна да просвещават селянина. То е дълга, бавна работа, един живот не стига. Бомбата, кинжалът и револверът са къде по-интересни. Очаквам в най-близко бъдеще голямо кръвопролитие. Това, което ставаше досега, са бели кахъри. Терорът срещу управляващата класа може да стане масов. От известно време насам водя в Трето отделение делата по най-жестоките и дълбоко законспирирани терористични групи. Моят патрон Лаврентий Аркадиевич Мизинов, който оглавява жандармерийския корпус и Трето отделение, ми поръча да разбера какъв е тоя „Азazel“, дето се е появил в Москва. Демонът е доста революционен символ. В този случай на карта е заложена съдбата на Русия, Фандорин — обичайната ирония на Брилинг се беше изпарила, в гласа му се долови ожесточение. — Ако не оперираме тумора в зародиш, тия романтици до трийсетина години, че и по-рано, такъв революцион ще ни извъртят, че френската гилотина ще ни се види детско развлечение. Няма да ни оставят да остареем спокойно, помнете ми думата. „Бесове“ на господин Достоевски чели ли сте? Жалко, там всичко това е прогнозирано много красноречиво.

— Значи имаме четири версии? — нерешително попита Ераст Петрович.

— Малко ли ви се виждат? Изтървали ли сме нещо? Говорете, говорете, аз не признавам йерархия в работата — ободри го шефът. — Не се бойте да изглеждате смешен — това са юношески притеснения. По-добре да се каже глупост, отколкото да се изтърве нещо важно.

Фандорин първо замотолети нещо, но после се разприказва все по-разгорещено:

— Струва ми се, ваше високо... тоест, шефе, че напразно оставяме настрана лейди Естер. Тя, естествено, е твърде почтена и уважавана дама, но... налице е завещание за милиони! Бежецкая няма никаква полза от него, нито граф Зуров, пък и нихилистите също — освен в смисъл на общественото благо... Нямам представа какво общо

има тук лейди Естер, може би нищо, но поне би трябвало някак... Нали следственият принцип е *qui prodest*, тоест „виж, кой печели“.

— Мерси за превода — кимна Иван Францевич и Фандорин се смути. — Забележката ви е съвсем на място, но в разказа на Ахтирцев, цитиран във вашето донесение, всичко се изяснява напълно. Името на баронеса Естер е изникнало съвсем случайно. Не съм я включил в списъка на заподозрените преди всичко понеже времето ни е скъпо, а на второ място, защото донякъде познавам тази дама, имах шанса да се запозная с нея. — Брилинг мило се усмихна. — Впрочем формално сте напълно прав, Фандорин. Не искам да ви налагам своите изводи. Мислете със собствената си глава, не вярвайте на никого. Идете при баронесата, поразпитайте я за каквото искате. Сигурен съм, че освен всичко останало това запознанство ще ви достави и удоволствие. В служба „Градско дежурство“ ще ви съобщят московския адрес на лейди Естер. И вижте какво, отбийте се при шивача на управлението да ви вземе мярка. Не ща повече да ми се явяват тук униформен. Предайте моя поклон на баронесата, а когато се върнете поумнял, ще се захванем с работата, тоест с граф Зуров.

[1] Палат (ит.) — Б.пр. ↑

[2] Старото име на Вилнюс, днес столица на Литва. — Б.пр. ↑

[3] Жандармерийска служба, изпълняваща функциите и на охрана, и на политическа полиция. — Б.пр. ↑

[4] Интелигент от недворянски произход — Б.р. ↑

[5] Цитат от „Демон“ на Лермонтов, превод Любен Любенов — Б.пр. ↑

[6] Колежки асесор — 8-класен чин, майор — Б.пр. ↑

[7] Граф Фьодор Толстой (1782–1846) е един от най-прочутите руски мошеници на карти. Първият руснак, летял с въздушен балон. Изобразен е в произведения на своите приятели Пушкин и Грибоедов, както и на своя роднина Лев Толстой. Прякорът му идва от това, че е живял няколко години в САЩ. — Б.пр. ↑

ГЛАВА СЕДМА,

В КОЯТО СЕ ЗАЯВЯВА, ЧЕ ПЕДАГОГИКАТА Е НАЙ-ВАЖНАТА НАУКА

Като пристигна на получения от дежурния адрес, Ераст Петрович видя солидна триетажна сграда, на пръв поглед наподобяваща казарма, но разположена сред голяма градина и гостоприемно разтворила порти. Това беше новооткритият естернат на английската баронеса. От шарената будка пред портала надникна служител с красив син редингот и учтиво обясни, че госпожа милейди не живее тук, а в крилото с вход зад ъгъла вдясно. Фандорин видя как от сградата изхвърчаха орляк момчета със сини мундирчета и с диви крясъци се юрнаха по тревата да играят на гоненица. Служителят дори не се опита да призове палавниците към ред и дисциплина. Но като долови учудения поглед на Фандорин, той поясни:

— Не се забранява. В междучасието, ако щеш, на ръце можеш да ходиш, само да не повреждаш имуществото. Такъв е редът.

Да, на сирачетата тук май им беше широко около врата, което не можеше да се каже за учениците от Губернската гимназия, сред които доскоро беше и нашият колежки регистратор. Зарадван за съдбата им, Ераст Петрович закри покрай оградата накъдето му беше посочено.

Зад ъгъла започваше сенчеста уличка, каквито тук, в Хамовники, ги имаше безброй: пращен паваж, сънени къщи с градинки, кичести тополи, от които до дни ще литне белият пух. Дълъг покрит ходник свързваше двуетажния дом, където беше отседнала лейди Естер, с основната сграда. Пред мраморна плоча с надпис „Първи Московски Естернат. Дирекция“ се припичаше на слънце важен портиер с добре вчесани лъскави бакенбарди. Толкова импозантни портиери с три четвърти бели чорапи, със златна кокарда на триъгълната шапка Фандорин не беше виждал дори пред генерал-губернаторската резиденция.

— Днес не е приемен ден — изпружи като бариера ръката си тоя еничар. — Утре заповядайте. По служебни въпроси от десет до

дванайсет, по лични — от два до четири.

Не, на Ераст Петрович определено не му вървеше с портиерското съсловие. Дали поради младежкия вид, дали нещо в лицето му не бе наред?

— Криминална полиция, търся лейди Естер. По спешност — процеди той през зъби, злорадо предвкусвайки как тоя истукан със златни ширити ще започне да му прави метани.

Но на истукана и окото му не мигна.

— За нейно сиятелство хич не си го помисляйте даже, не може. Ако желаете, мога да докладвам на мистър Кънингам.

— Хич не ми е притрябвал никакъв Кънингам — озъби се Ераст Петрович. — Веднага да доложиш на баронесата, говедо, че ще нощуваш в участъка. Хем точно така да кажеш — от Криминалната полиция по спешна работа от държавно значение!

Портиерът измери сърдитото чиновниче с поглед, изпълнен със съмнение, но все пак се скри зад вратата. Обаче не предложи на Фандорин да влезе вътре, мерзавецът му с мерзавец.

Наложи се да чака доста дълго. Фандорин вече беше решил да нахълта неканен, когато мрачната муцуна с бакенбардите отново надникна през вратата.

— За приемане ще ви приемат, само че тяхно сиятелство много не отбират по нашенски, а мистър Кънингам няма време да ви превежда. Освен ако говорите френски... — тонът на портиера издаваше, че такава възможност му се вижда малко вероятна.

— Мога и на английски — сухо кимна Ераст Петрович. — Накъде?

— Ще ви отведа. Вървете подире ми.

Прекошиха чистото, декорирано с дамска антре, светлия, облян в слънце от високите холандски прозорци коридор, и спряха пред врата в бяло и златно.

Ераст Петрович не се притесняваше да говори английски. Отгледала го беше папу Лизбет (в моменти на строгост — мисис Джейсън), истинска английска бавачка. Тя беше сърдечна и грижовна, но много превзета стара мома, макар че от уважение към почтената ѝ професия се полагаше да я наричат не „мис“, а „мисис“. Лизбет беше научила своя питомец да става лете в шест и половина, а зиме в седем и половина да прави гимнастически упражнения до изпотяване, после

да се облива със студена вода, да си мие зъбите, докато преброи до двеста, никога да не се наядва до насита, научи го и на маса други неща, абсолютно необходими за един джентълмен.

Мек женски глас отговори на почукването:

— Come in! Entrez.^[1]

Ераст Петрович остави фуражката си на портиера и прекрачи в стаята.

Озова се в просторен, богато обзаведен кабинет, където централно място заемаше огромно махагоново писалище. Зад него беше седнала побеляла дама с не просто приятна, ами с извънредно уютна външност. Малките ѝ светлосини очи зад златното пенсне излъчваха жив ум и приветливост. Фандорин веднага хареса некрасивото ѝ подвижно лице с патешки нос и широко усмихната уста.

Той се представи на английски, премълчавайки засега целта на визитата си.

— Имате чудесно произношение, сър — похвали го лейди Естер на същия език, изговаряйки отсечено всеки звук. — Надявам се, нашият страховит Тимъти... Тимофай да не ви е наплашил много. Да си призная, мен също ме е малко страх от него, но в дирекцията често идват длъжностни лица и в това отношение Тимофай е незаменим, подобър е и от английски лакей. Заповядайте, млади господине, седнете. Най-добре там, в креслото, така ще ви е най-удобно. Значи сте от криминалната полиция. Трябва да е много интересно. А с какво се занимава баща ви?

— Той почина.

— О, съжалявам, сър. А госпожа майка ви?

— Също — измърмори Фандорин, недоволен от развоя на разговора.

— Горкото момче. Разбирам колко сте самотен. Вече четирийсет години помагам на такива нещастни момчета да забравят самотата и да открият пътя си.

— Пътя си ли? — недоразбра Ераст Петрович.

— О, да — оживи се лейди Естер, явно подхващайки любимата си тема. — Да открие пътя си е най-важното нещо в живота на човека. Дълбоко съм убедена, че всеки човек е неповторимо талантлив, у всекиго е заложен божествен дар. Трагедията на човечеството е, че не умеем, пък и не се стремим да открием и култивираме тоя дар у детето.

Геният за нас е рядкост и дори чудо, а какво всъщност представлява геният? Просто човек, на когото е провървяло. Съдбата му се е подредила така, че житейските обстоятелства сами са го подтикнали към избора на правилния път. Класически пример е Моцарт. Той е роден в семейство на музикант и от най-ранна детска възраст попада в среда, идеално развила природно заложения в него талант. Ами я си представете, уважаеми сър, че Волфганг Амадеус се бе родил в някое селско семейство? Щеше да стане некадърен пастир, който развлича кравите с вълшебната си флейта. А ако баща му беше някой тъп фелдфебел, Волфганг щеше да стане бездарно офицерче, влюбено във военните маршове. Повярвайте ми, младежо, всяко дете без изключение таи у себе си съкровище, само че трябва да умееш да го откриеш. Има един много симпатичен северноамерикански писател, казва се Марк Твен. Навремето му подсказах една идея за разказ, в който хората се оценяват не според реалните им постижения, а според заложения в тях потенциал, според таланта им. И изведнъж се оказва, че най-великият пълководец на всички времена е някакъв незнаен шивач, който дори не е ходил войник, а най-великият художник даже не е пипал четка, защото цял живот е бил обуцар. Моята възпитателна система цели великият пълководец непременно да се озове във войската, а великият художник своевременно да получи достъп до палитрата. Моите педагози задълбочено и търпеливо сондират душевността на всеки от питомците, търсейки заложената от Бога искра и в девет от десет случая я откриват!

— Аха, значи все пак не у всекиго я има! — тържествуващо вдигна пръст Фандорин.

— У всекиго, скъпи момко, абсолютно у всекиго, просто ние, педагозите, не сме достатъчно изкусни. Или пък у детето е заложен талант, който няма приложение в съвременния свят. Възможно е този човек да е бил необходим на първобитното общество или пък геният му ще намери реализация в далечното бъдеще в някоя сфера, която днес не бихме могли дори да си представим.

— Добре, за бъдещето не мога да съдя — подхвана спор Фандорин, увличайки се неволно от беседата. — Но това за първобитното общество никак не го разбирам. Какви таланти имате предвид?

— И аз не знам, момчето ми — усмивката на лейди Естер беше обезоръжаваща. — Да речем, дарбата да открива къде под земята има вода. Или да усеща отдалече идващия звяр. Може би способността да отличава годните за ядене корени от отровните. Знам само едно: в ония далечни времена тъкмо тия хора са били гениите, ако обаче мистър Дарвин или хер Шопенхауер се бяха родили в пещерите, щяха да са като идиотчетата в племето. Между другото, децата, които днес се смятат за умствено недоразвити, също притежават своя дарба. Разбира се, такъв талант не е рационален, но той е не по-малко скъпоценен. В Шефилд имам естернат за деца, от които традиционната педагогика се е отказала. Господи, какви чудеса на гениалност разкриват тия момчета! Имам едно, което започна да говори чак на тринайсет години, но пък лекува всяка мигрена само с едно докосване. Друго е съвсем безсловесно — но то пък може да задържа дишането си цели четири минути и половина. Трето с поглед стопля водата в чашата, можете ли да си го представите?

— Невероятно! Но защо само момчета! Ами момичетата?

Лейди Естер въздъхна и разпери ръце.

— Прав сте, приятелю. Разбира се, че трябва да се работи и с момичета. Но опитът ми подсказва, че талантите, заложи в женската природа, често са от такова естество, че моралът на съвременното общество още не е готов да ги възприеме по съответния начин. Живеем в мъжки век и се налага да се съобразяваме с това. В ръководено от мъжете общество изключителната, талантливата жена предизвиква подозрение и враждебност. Не бих искала моите възпитанички да се чувстват нещастни.

— Но как функционира вашата система? Как, ако мога така да се изразя, сортирате децата? — попита любопитно Фандорин.

— Наистина ли ви интересува? — зарадва се баронесата. — Заповядайте в учебния корпус и ще видите с очите си.

И тя скочи удивително пъргаво за възрастта си, готова да води и показва.

Фандорин се поклони и я последва, първо по коридора, а след това и през галерията към основната сторада.

По пътя лейди Естер разказваше:

— Тукашният естернат е съвсем нов, открихме го преди три седмици, тъй че работата едва започва. Моите хора взеха от

сиропиталищата, а в някои случаи направо от улицата сто и двайсет момчета сираци на възраст от четири до дванайсет години. Ако детето е по-голямо, е трудно да се направи нещо — личността вече е формирана. В началото разделяме децата на възрастови групи. Във всяка има отделен учител специалист по дадената възраст. Основното задължение на учителя е да изучава децата, възлагайки им по незабележим начин не много сложни задачи. Тия задачи наподобяват игра, но с тяхна помощ лесно се определя общата насока. В първия етап трябва да се отгатне в какво е силата на конкретното дете: тялото, главата или интуицията. След това децата се разделят на групи вече не по възрастов, а според профилен принцип: рационалисти, артисти, майстори, лидери, спортисти и тъй нататък. Постепенно профилът се стеснява все повече и поотрасналите деца най-често се подготвят вече по индивидуални програми. Работя с деца от четирийсет години и просто не можете да си представите какви постижения имат моите възпитаници в най-различни сфери.

— Това е грандиозно, милейди! — възхитен възкликна Ераст Петрович. — Но откъде намирате толкова чудесни педагози?

— Плащам на моите учители не просто добри пари, а много добри пари, понеже педагогиката е най-главната наука — с дълбоко убеждение произнесе баронесата. — Освен това мнозина от бившите ми възпитаници изявяват желание да останат в естернатите като преподаватели. Това е естествено, в крайна сметка естернатът е единственото семейство, което са имали.

Те стигнаха до просторна зала за почивка, откъдето се влизаше в няколко учебни кабинета.

— Къде ли да ви заведем? — замисли се лейди Естер. — Хайде да влезем в часа по физика. Тъкмо сега изнася специален урок добрият ми доктор Бланк, възпитаник на естерната в Цюрих, гениален физик. Примамах го в Москва, като му направих лаборатория за опити с електричество. А той трябва да показва на децата разни интересни физически фокуси, за да предизвика у тях интерес към тази наука.

Баронесата почука на една от вратите и те влязоха в кабинета. На чиновете седяха петнайсетина момчета на десет-единайсет години, облечени в сини униформи със златно „Е“ на якичките. Всички със затаен дъх наблюдаваха как намусен млад господин с огромни

бакенбарди, облечен в доста омачкан редингот и не твърде чиста риза, върти някакво стъклено колело, което пропуква със сини искрици.

— Ich bin sehr beschaefigt, milady! — сърдито повиши тон доктор Бланк — Spaeter, spaeter^[2]! — И минавайки на завален руски, се обърна към децата — Зега, мои господа, вие може да види истински малък дъга! Нарича се Blank Regenbogen — „Дъга на Бланк“. Това аз измислил, кога толкова млад като вас.

Между странното колело и отрупаната с всевъзможни физически устройства маса изведнъж се опъна малка, но невероятно ярка седемцветна дъга, и момчетата се възторжено зашумяха.

— Малко е луд, но е истински гений — пошепна на Фандорин лейди Естер.

В този миг от съседния кабинет долетя силен детски вик.

— Боже! — хвана се за сърцето милейди. — Това е от гимнастическия салон. Бързо!

Тя излетя в коридора, Фандорин я последва. Двата заедно нахълтаха в просторен светъл салон, почти целият застлан с тюфлеци. Покрай стените имаше разнообразни гимнастически уреди: шведски стени, халки, дебели въжета, трамплини. Рапирите и фехтовалните маски си съседстваха с гири и боксови ръкавици. Група седем-осемгодишни малчугани се бяха скупчили край единия тюфлек. Ераст Петрович разбута децата и видя превило се от болка момче, над което се бе надвесил млад, около трийсетгодишен мъж с физкултурен екип. Имаше огненорижа къдрава коса, зелени очи и волево, много луничаво лице.

— Добре, миличък, добре — в руския му език се долавяше лек акцент. — Покажи ми крачето, не бой се. Няма да те боли. Бъди мъж, потърпи малко. Fell from the rings, m' lady — обясни той на баронесата. — Weak hands. I am afraid, the ankle is broken. Would you please tell Mr. Izyumov^[3]?

Милейди мълчаливо кимна, направи знак на Ераст Петрович и бързо излезе от салона.

— Отивам за доктора, мистър Изюмов — бързо каза тя. — Такива неприятности се случват често — момчетата са си момчета... Това беше Джералд Кънингам, дясната ми ръка. Завършил е лондонския естернат. Блестящ педагог. Ogлавява целия руски филиал. За половин година научи вашия труден език, а аз още не съм.

Миналата есен Джералд откри естерната в Петербург, сега временно е в Москва, помага ни в началото. Без него съм все едно без ръце. — Тя се спря пред вратата с надпис „Лекар“. — Моля да ме извините, сър, но се налага да прекъснем разговора. Някой друг път, става ли? Заповядайте утре и ще си довършим. Доколкото разбрах, идвате по някаква работа?

— Нищо важно, милейди — изчерви се Фандорин. — Наистина... някой друг път. Желая ви успех в благородното ви начинание.

Той нескоропно се поклони и побърза да си тръгне. Ераст Петрович се чувстваше много засрамен.

— Е, какво, хванахте ли злодейката на местопрестъплението? — весело поздравя посрамения Фандорин началникът, вдигнал очи от някакви сложни диаграми. Щорите в кабинета бяха спуснати, на масата гореше лампа, тъй като вън се беше стъмнило. — Нека отгатна. Милейди никога през живота си не е чувала за никакъв мистър Kogorin, още по-малко за мис Bezhet'skaya, а известието за завещанието на самоубиеца я разстрои ужасно. Прав ли съм?

Ераст Петрович само въздъхна.

— Аз съм се срещал с тази дама в Петербург. В Трето отделение разглеждахме молбата ѝ да упражнява педагогическа дейност в Русия. Разправи ли ви за гениалните дебили? Добре, хайде на работа. Седнете — покани го шефът му. — Очаква ни увлекателна нощ.

Ераст Петрович усети приятна и същевременно тревожна тръпка в гърдите — така му действаше общуването с господин статския съветник.

— Вашата мишена е Зуров. Вече сте го виждали, имате известна представа. При графа се влиза лесно, няма нужда от препоръки. Домът му е нещо като комарджийница, дори не особено законспирирана. Възприет е уж някакъв хусарско-гвардейски тон, но се навъртат и всякакви отрепки. В Петербург къщата му представляваше същото нещо, но след посещение на полицията той се премести в Москва. Зуров е човек без ангажменти, в полка от три години го водят в безсрочен отпуск. И тъй, задачата ви е следната: опитайте да се сблизите с него, огледайте обкръжението му. Току-виж, че срещнете

вашия белоок познат. Само че без самодейност, с такъв като него сам не можете да се справите. Впрочем едва ли ще го откриете там... Не е изключено и графът да прояви интерес към вас — нали сте се срещнали у Бежецкая, към която Зуров е явно равнодушен. Действайте според ситуацията. Само не се увличайте в играта. Тоя господин не се шегува. Играе нечестно и както казват те — ще ви „изпързала“, а ако го хванете в измама, ще предизвика скандал. Участвал е поне в десетина дуела, за които знаем със сигурност. Може да има и други. Способен е да ви осакати и без всякакви дуели. Например през седемдесет и втора по време на панаира в Нижни Новгород се скарва по време на игра на карти с търговеца Свишчов и брадаткото изхвърчал през прозореца. От втория етаж. Търгашът се пребил, онемял за цял месец, само мучал. А графът се измъкнал. Има влиятелни роднини във висшите кръгове. Това какво е? — както обикновено без пауза попита Иван Францевич и хвърли на бюрото колода карти.

— Карти — учуди се Фандорин.

— Играете ли?

— Не пипвам. Татко забраняваше да докосвам карти, казваше, че той е изиграл и своето, и моето, и за три поколения Фандорини напред.

— Лошо — угрижено каза Брилинг. — Щом не играете, просто нямате никаква работа при графа. Както и да е, вземете лист хартия и пишете.

Четвърт час по-късно Ераст Петрович можеше без запъване да различава боите и знаеше коя карта е по-силна, а коя по-слаба, само малко бъркаше картинките — все забравяше дамата ли е по-силна, или валето.

— Безнадежден сте — тегли черта шефът. — Но няма страшно. При графа така и така не се играе преферанс^[4] или други поинтелигентни игри. Там си падат по най-примитивните, да става побързо и да носи повече пари. Агентите донасят, че Зуров предпочита stross, при това в най-опростения вариант. Внимавайте, обяснявам правилата. Който раздава, се нарича „банка“. Вторият е „понтър“. И единият, и другият играят със собствена колода. Понтърът избира от своята колода една карта — например деветка. Слага я пред себе си с шарката нагоре.

— Шарката е гърбът, нали? — уточни Фандорин.

— Да. След това понтьорът залага — да речем десет рубли. Банката започва да „трупа“: отваря горната карта от своята колода и я слага отдясно (тя се нарича „лоб“), втората слага отляво (тя се нарича „сонник“).

„Лоб — дс., сонник — лв.“ старателно си записваше Ераст Петрович.

— Тогава понтьорът открива своята деветка. Ако „лобът“ също е деветка независимо от боята банката прибира залога. Това се нарича „убива деветката“. В такъв случай залогът, тоест сумата, за която играят двамата, нараства. Ако деветката излезе като „сонник“, тоест като втора карта — печели понтьорът, той „намира деветката“.

— А ако нито една от двете карти не е деветка?

— Ако не излезе деветка, банката вади следващия чифт карти. И така, докато не излезе деветка. Това са правилата. Елементарни са, но можеш да се опропастиш до шушка, особено ако си понтьор и през цялото време удвояваш залога. Затова запомнете, Фандорин, трябва да играете само ако сте банка. Няма нищо сложно — слагате картите една надясно, една наляво, карта надясно, карта наляво. Банката не губи повече от първоначалния залог. Не играйте понтьор, а ако ви се падне по жребий, започвайте с ниски залози. На stross се играе до пет тура, после остатъкът от залога отива в банката. Идете в касата да вземете двеста рубли за губене.

— Цели двеста? — ахна Фандорин.

— Не „цели“, а „само“ двеста. Постарайте се сумата да ви стигне за цяла нощ. Ако фалирате бързо, не е задължително да си тръгвате веднага, можете да поостанете известно време. Но без да предизвиквате подозрения, разбрано? Ще ходите да играете всяка вечер, докато не постигнете резултат. Дори да се окаже, че Зуров не е замесен, това също е резултат. Ще отпадне една версия.

Ераст Петрович мърдаше устни, загледан в записките си.

— „Купи“ червените сърчица ли бяха?

— Да. Понякога им викат „чорт“ или „кьор“, от *sœur*^[5]. Вървете при шивача. Костюмът ви за довечера е вече ушит, а до утре на обяд ще е готов и целият ви гардероб за всякакви ситуации. Марш-марш, Фандорин, достатъчно работа си имам и без вас. От Зуров — право тук. По всяко време. Цяла нощ съм в управлението.

И Брилинг забодне нос в бумагите си.

[1] Влезте! (англ. и фр.) — Б.пр. ↑

[2] Много съм зает, милейди! По-късно, по-късно! (нем.) — Б.пр.

↑

[3] Падна от халките, милейди. Ръцете му са слаби. Боя се, че е счупен глезенът. Повикайте, моля ви, господин Изюмов (англ.) — Б.пр.

↑

[4] Традиционна за Русия игра, подобна донякъде на бридж. (от фр. preference — предпочитане) — Б.пр. ↑

[5] Сърце (фр.) — Б.пр. ↑

ГЛАВА ОСМА,

В КОЯТО НЕСГОДНО ИЗЛИЗА ВАЛЕ ПИКА

В опушения салон се играеше на шест маси със зелено сукно — някъде по четирима, някъде по двама. Край всяка маса се тълпяха и кибици: по един-двама там, където играта вървеше на дребно, и цяло гъмжило край масите, където залозите вървяха нагоре. При графа не се сервираха пиене и мезета, желаещите можеха да идат в гостната и да пратят лакей до трактира, но се поръчваше само шампанско, и то само в случай на голям късмет. Отвсякъде се носеха кратки, неразбираеми за непосветения възгласи:

- Je coupe^[1]!
 - Je passe^[2]!
 - Втори абцуг^[3].
 - Retournez la carte^[4]!
 - Играно, господа!
 - Убихме шестака!
- И други подобни.

Най-много гости се бяха стълпили до масата, където една двойка играеше на едро. Банката държеше домакинът, понтиреше потен господин с модерен, извънредно тесен редингот. На понтьора очевидно не му вървеше — хапеше устни, горещеше се, затова пък графът беше олицетворение на хладнокръвието, той сладко-сладко се усмихваше под черните си мустаци и току подръпваше от извитата турска лула. Добре поддържаните силни пръсти, окичени с пръстени, ловко отваряха картите — една надясно, една наляво.

Сред зрителите в по-задните редици скромно стоеше чернокос младеж, по чиято румена физиономия явно личеше, че не е играч. Опитното око веднага познаваше, че момъкът е от добър сой, че за пръв път попада в игрален дом и затова гледа като изтърван. Вече на няколко пъти разни отракани господа с набрилянтинени коси му бяха предложили да „хвърлят по една“, но оставаха разочаровани —

юношата залагаше най-много по пет рубли, категорично не се хващаше на номерата им и отказваше да вдига мизата. Самият Громов, врял и кипял шпилмайстер^[5], цяла Москва го знаеше, се опита да подлъже хлапака, даже му пусна цяла стотарка, но парите отидоха бадева. Нито очите на румения се разпалиха, нито ръцете му затрепераха. Клиентът се оказа безперспективен, истински „кютук“.

Същевременно самият Фандорин (защото това, естествено, беше той) си въобразяваше, че се приплъзва из салона като безпътна сянка, без да привлича ничие внимание. Всъщност до момента не беше постигнал кой знае какво. Веднъж забеляза как много почтен на вид господин леко отмъкна от масата един златен полуимпериал^[6] и преизпълнен с достойнство се отдалечи. Две млади офицерчета се бяха спречкали в коридора, но Ераст Петрович не разбра нищо от гръмкия им шепот: драгунският поручик уверяваше, че не е някой шмекер и че не прави мръсно на приятели, докато хусарският корнет му се сърдеше за някакво си „изпързалване“.

Зуров, покрай когото Фандорин гледаше да се върти по-често, явно се чувстваше в тази компания като риба във вода, и то не просто риба, ами най-важният рибок. Една негова дума стигаше да потуши в зародиш всеки назряващ скандал, а веднъж само един жест бе достатъчен двама яки лакеи да нагрябят някакъв кресльо, който не искаше да миряса, и на бърза ръка да го изнесат навън. Графът май наистина не си спомняше за Ераст Петрович, макар последният вече няколко пъти да усещаше върху си бързия му враждебен поглед.

— Пето, господине — обяви Зуров и понтьорът, кой знае защо, крайно се развълнува от това съобщение.

— Обръщам патица! — трепна гласът му и той прегъна два от ъглите на картата си.

През тълпата зяпачи прошумоля шепот, а потният отметна от челото си влажен кичур и хвърли на масата куп шарени банкноти.

— Какво значи „патица“? — свенливо попита Фандорин старчето с червения нос, което му се беше сторило най-безобидно.

— Ще рече учетворяване на залога — на драго сърце поясни съседът. — Иска да вземе пълен реванш на последния абцуг.

Графът равнодушно издуха облаче дим и обърна надясно поп, а наляво шестица.

Понтьорът отвори асо купа.

Зуров кимна и тутакси метна надясно черен туз, а наляво червен поп.

Фандорин чу как някой прошепна:

— Цар е!

Потният господин не беше за гледане. Той изпрати с поглед купчината банкноти, затиснати от лакътя на графа, и плахо попита:

— Бихте ли приели да ви издам полица?

— Не бих — мързеливо провлачи Зуров. — Има ли други желаещи, господа? — Внезапно погледът му се спря върху Ераст Петрович. — Ние май сме се виждали някъде, а? — с неприветлива усмивка попита домакинята. — Господин Федорин, ако не бъркам?

— Фандорин — поправи го мъчително изчервеният се Ераст Петрович.

— Пардон. А вие защо само гледате? Не сте на театър. Щом сте дошли — играйте. Моля — и той посочи опразнения стол.

— Изберете колодите сам — пошушна на ухото на Фандорин отзивчивото старче.

Ераст Петрович седна и следвайки инструкциите, каза с цялата си решителност:

— Само че ще ми позволите, ваше сиятелство, аз да държа банката. Привилегията на новака. А колодите... бих предпочел тая и тая — и той взе от купчината неразпечатани колоди двете най-долни.

Зуров още по-неприятно се ухили:

— Добре, господин новако, приемам вашето условие, но да се разберем — спечеля ли аз банката, няма да бягате. Ще оставите и за мен едно раздаване. Каква е мизата?

Фандорин се сащиса, куражът го напусна така внезапно, както се бе появил.

— Сто рубли? — плахо предложи той.

— Какво? Тук да не е кръчма?

— Добре, триста — Ераст Петрович сложи на масата всичките си пари, включително и стоте рубли, спечелени преди малко.

— *Le jeu n'en vaut pas la chandelle*^[7] — сви рамене графът.

— Но за начало става. — Той измъкна карта от своята колода и небрежно хвърли върху нея три стотачки. — Плаща.

„Лоб“ надясно, спомни си Ераст Петрович и внимателно сложи отдясно дама с червени сърчица, а отляво седмица пика.

Иполит Александрович с два пръста обърна своята карта и леко се намръщи. Беше дама каро.

— Я го виж ти новака — подсвирна някой. — Добре фризира дамата.

Фандорин неумело размеси колодата.

— Плаща — иронично каза графът и хвърли на масата шест банкноти. — Ех, да би мирно седяло, не би чудо видяло.

Как се викаше картата отляво? — мъчеше се да си спомни Ераст Петрович. Тази тука е „лоб“, а другата... брей, по дяволите. Срамота. Ами ако вземе да ме попита? Да надникне ли в тефтерчето, не, това е тъпа работа.

— Bravo! — завикаха зрителите. — Графе, c'est un jeu interessant^[8], как мислите?

Ераст Петрович видя, че отново е спечелил.

— Я стига с тоя френски! Що за глупав навик да втъквате в руската по половин френска фраза? — ядно се огледа Зуров, макар че самият той току вмъкваше френски изрази. — Хайде, Фандорин, раздавайте. Картата не е магаре, все ще подкара. Плаща.

Надясно — валето е „лоб“, наляво — осмицата е...

Иполит Александрович обърна десетка. Фандорин я надцака с четвъртото раздаване.

Масата вече бе заобиколена от всички страни и успехът на Фандорин беше заслужено оценен.

— Фандорин, Фандорин — разсеяно мърмореше Иполит Александрович, тропайки с пръсти по колодата. Най-сетне извади карта, отброи две хиляди и четиристотин.

Шестицата пика падна под „лоба“ от първия абцуг.

— Каква е тая ваша фамилия? — освирепя графът. — Фандорин! Да не сте грък? Фандораки, Фандоропуло!

— Защо да съм грък? — обиди се Ераст Петрович, който добре помнеше подигравките на заядливите си съученици с древната му фамилия (прякорът на Ераст Петрович в гимназията беше „Фъндък“). — Нашият род, графе, е също толкова руски, колкото и вашият. Фандорини са били на царска служба още при Алексей Михайлович^[9].

— Ами да — оживи се старчето с червения нос, доброжелателят на Ераст Петрович. — При Екатерина Велика също е имало един Фандорин, много любопитни бележки е оставил.

— Бележки, бележки, днес съм в загуби тежки — мрачно изримува Зуров и подравни голяма пачка банкноти. — Плаща! Раздавайте, дяволите ви взели!

— Le dernier cour, mesieurs^[10]! — разнесе се из тълпата.

Всички втрещено наблюдаваха двете еднакви купчини омачкани банкноти — едната пред банката, другата пред понтьора.

В гробната тишина Фандорин взе да разпечатва две нови колоди, мислейки си все за същото: малинник ли беше... или лимонник?

Надясно асо, наляво също асо. Зуров има поп. Надясно дама, наляво десетка (ха сега де, кое беше по-силно — дамата или валето?). Надясно седмица, наляво шестица.

— Не ми дишайте във врата! — яростно изрева графът и няколко души бързо отскочиха назад.

Надясно осмица, наляво деветка. Надясно поп, наляво десетка. Поп!

Хората наоколо виеха и се превиваха от смях. Иполит Александрович седеше като вцепенен.

Сонник! — изведнъж си спомни Ераст Петрович и радостно се усмихна. Картата отляво е сонник. Колко странна дума.

Неочаквано Зуров се наведе през масата, стоманените му пръсти приклечиха устните на Фандорин и ги извиха.

— Не смейте да се хилите! Като сте направили удара, имайте възпитанието да се държите цивилизовано! — бясно изсъска графът почти в лицето на противника си. Кървясалите му очи гледаха страшно. В следващия миг той блъсна Фандорин в брадичката, облегна се на стола си и скръсти ръце на гърдите.

— Това е вече прекалено, графе! — извика един от офицерите.

— Че да не би да бягам? — пророни през зъби Зуров, без да сваля очи от Фандорин. — Ако някой се чувства засегнат, готов съм да отговарям.

Възцари се наистина гробно мълчание.

Ушите на Ераст Петрович бучаха ужасно, страх го беше само от едно — да не се уплаши. Впрочем, боеше се също да не му трепне гласът.

— Вие сте безчестен негодник. Просто не искате да плащате — каза Фандорин и гласът му все пак потрепери, но това вече нямаше значение. — Обявявам ви дуел.

— Геройстваме пред публиката, а? — сви устни Зуров. — Ще ви видя как ще танцувате пред дулото. На двайсет крачки с бариера. Стреля кой когато си иска, но после застава пред бариерата. Уплашихте ли се?

Уплаших се, помисли си Ераст Петрович. Ахтирцев беше споменал, че от двайсет крачки улучвал петак, колко му е да ме уцели в челото. Или, не дай Боже, в корема. Фандорин потрепери. Никога не беше държал в ръцете си дуелен пистолет. Ксаверий Феофилактович веднъж го води на полицейското стрелбище да стреля с колт, ама това е съвсем различно. Ще ме убие за едното нищо. Чисто скроено, няма за какво да го хванеш. Пълно е със свидетели. Скарали се при игра на карти, постоянно стават такива неща. Графът ще изкара някой месец в гарнизонния арест и толкоз, той си има влиятелни роднини, а Ераст Петрович си няма никого. И ще положат колежкия регистратор в дъсчения ковчег, ще го заровят в земята и никой няма дори да дойде на погребението му. Освен може би Грушин с Аграфена Кондратиевна. А Лизенка ще прочете във вестника и ще си помисли: жалко, толкова деликатен беше тоя полицай, пък и съвсем млад. Ами, ще прочете тя! Ема сигурно не й дава да четете вестници. А шефът, естествено, ще си каже: доверих се на тоя глупак, а той да се остави като вчерашно пале. Ще ми се дуелира! Дворянски щуротии! Че и ще се изплюе.

— Защо млъкнахте? — с жестока усмивка попита Зуров. — Да не ви се отщя да се стреляме?

А Ераст Петрович тъкмо го беше споходила една спасителна идея. Двубоят ще се състои, ама не веднага, най-рано утре сутринта. Разбира се, гадно и недостойно е да тичаш да се оплакваш на шефа. Но Иван Францевич спомена, че и други агенти работят по Зуров. Напълно е възможно и в този момент в салона да има някой от хората на шефа. Тъй че Фандорин приема дуела, както честта го изисква, ама какво е крив той, ако до сутринта тук цъфне полицията и арестува граф Зуров — да речем, за това, че държи игрален дом. Той всъщност няма изобщо да знае какво се е случило — Иван Францевич сам ще се сети какво да прави.

Спасението беше, кажи го, в ръцете му, но изведнъж гласът на Ераст Петрович заживя сякаш свой собствен живот, независим от волята на стопанина, и взе да меле нещо невъобразимо, а най-странното, спря да трепери:

— Не, не ми се отщя. Само че защо чак утре? Да го направим веднага. Чувал съм, графе, че от сутрин до вечер сте се били упражнявали в стрелба по петащи, и то тъкмо от двайсет крачки? — лицето на Зуров се наля с кръв. — Нека постъпим другояче, ако ви стиска. — Ето го момента, когато разказът на Ахтирцев влезе в работа! И няма нужда нищо да се измисля. Всичко е вече измислено. — Ще хвърлим жребий и на когото се падне — излиза в двора и се гърми. Без бариери, секунданти и прочие. Хем ще се размине почти без неприятности. Загубил човекът на карти и си теглил куршума — чиста работа. А господата ще дадат честна дума, че ще запазят всичко в тайна. Така ли е, господа?

Господата се разгълчаха, при което мненията се разделиха на две: едните изразяваха готовност веднага да дадат честната си дума, другите предлагаха да се забрави разпрата и помирението да се полее. Един майор с рунтави мустаци дори възкликна: „Ама хлапака си го бива!“ — и това още повече окуражи Ераст Петрович.

— Е, графе? — възкликна той с отчаяна дързост, изгубил всякакви задръжки. — Да не би петакът да е по-добра мишена от собствената глава? Или ви е страх да не улучите?

Зуров мълчеше, разглеждаше храбреца с интерес и имаше вид като да пресмята нещо.

— Е, добре — отрони той накрая с небивало хладнокръвие. — Приемам условията ви. Жан!

Пъргавият лакей се отзова на мига. Иполит Александрович му заръча:

— Револвер, нова колода и бутилка шампанско. — И прошепна още нещо на ухото му.

Две минути по-късно Жан се върна с поднос в ръцете. Наложил му се да си проправя път, тъй като всички посетители на салона без изключение се бяха събрали край масата.

Зуров ловко, със светкавично движение отвори барабана на дванайсетзарядния „льофоше“ и показа, че всички патрони са в гнездата си.

— А ето я и колодата — пръстите му с апетитно хрущене разкъсаха плътната опаковка. — Сега е мой ред да раздавам. — И очевидно изпаднал в прекрасно настроение, се засмя. — Правилата са

прости: който пръв изтегли черна карта, той ще си тегли куршума. Съгласен ли сте?

Фандорин кимна мълчаливо, вече беше започнал да схваща, че е излъган, че са го преметнали по най-чудовищния начин, че може да се каже, вече е убит, при това много по-сигурно, отколкото от двайсет крачки. Ловкият Иполит го беше изпързелял, ах, как чисто го беше изпързелял! Тоя майстор — и да не извади нужната карта от собствената си колода! Сигурно си има цял склад белязани карти.

Междувременно Зуров демонстративно се прекръсти и обърна най-горната карта. Оказа се дама каро.

— Това е Венера — нагло се усмихна графът. — Винаги ме е спасявала. Ваш ред е, Фандорин.

Унизително беше да протестира и да се препира, твърде късно бе и да поиска да сменят колодата. И срамно — да се бави.

Ераст Петрович посегна и обърна вале пика.

[1] Бия! (фр.) — Б.пр. ↑

[2] Пас! (фр.) — Б.пр. ↑

[3] Буквално „второ теглене“, в играта — второ раздаване, втора ръка (нем.) — Б.пр. ↑

[4] Обърнете картата (фр.) — Б.пр. ↑

[5] Майстор на играта (нем.) — Б.пр. ↑

[6] 5 рубли — Б.р. ↑

[7] Буквално — играта не си струва свещите. Не си заслужава усилията (фр.) — Б.пр. ↑

[8] Играта е интересна (фр.) — Б.пр. ↑

[9] Вторият цар от династията Романови (1629–1676), царувал от 1645 г., баща на Петър Първи. — Б.пр. ↑

[10] Последно раздаване, господа! (фр.) — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДЕВЕТА,

В КОЯТО ПРЕД ФАНДОРИН СЕ ОТВАРЯТ ДОБРИ ПЕРСПЕКТИВИ ЗА КАРИЕРА

— А туй вале е Момус^[1], сиреч, шутът — поясни Иполит и с наслада се протегна. — Май взе да става късно. Едно шампанско за смелост, или направо излизате навън?

Ераст Петрович седеше цял почервенял. Беше го безкрайно яд, но не на графа, а на себе си, пълния идиот. Такива наистина не заслужават да живеят.

— Тук ще стане — сърдито измърмори той, решил накрая поне да напакости на домакина. — Вашият лакей после ще измие. А шампанско не ща, от него ме боли глава.

И все тъй сърдито, прогонил всички мисли, Фандорин грабна тежкия револвер, запъна петлето и след секунда колебание къде да стреля — всъщност какво значение има — налапа цевта, преброи наум „едно, две, три“ и натисна спусъка с такава сила, че болезнено си прещипа езика с дулото. Впрочем изстрел не последва, само сухо прещракване. Абсолютно объркан, Ераст Петрович натисна още веднъж — и отново щракна, само че този път металът отвратително скръцна по зъбите му.

— Хайде стига, стига! — Зуров му отне оръжието и го потупа по рамото. — Браво! Юначага! Хем без перчене, без истерика! Добро поколение расте, какво ще кажете, господа? Жан, налей шампанското, с господин Фандорин ще пием брудершафт^[2].

Ераст Петрович, внезапно отпаднал, се подчини: вяло изпи чашата до дъно, вяло се целуна с графа, който каза оттук нататък да го нарича просто Иполит. Наоколо шумно говореха и се смееха, но Фандорин долавяше гласовете някак неясно. А от шампанското го засмъдя в носа и очите му се насълзиха.

— Ама какво ще кажеш за Жан? — гръмогласно се смееше графът. — За няма минута да извади всички патрони. Голям дявол, а, Фандорин?

— Голям дявол — равнодушно се съгласи Ераст Петрович.

— Нали! Ти как се казваш?

— Ераст.

— Хайде, Ераст Ротердамски, ела да идем в кабинета ми, да прием по един коняк. Дотегнаха ми тия муцуни.

— Еразъм — машинално го поправи Фандорин.

— Моля?

— Еразъм е, не е Ераст.

— Извинявай, не съм те чул добре. Ела, Еразъм.

Фандорин послушно се надигна и го последва. Минаха през тъмна анфилада и се озоваха в кръгла стая, в която цареше забележително безредие — навсякъде се търкаляха лули и наргилета, празни бутилки, на масата стърчаха сребърни шпори, в единия ъгъл имаше красиво английско седло^[3]. Фандорин не можа да схване защо това помещение се наричаше „кабинет“ — никъде не се виждаха нито книги, нито пособия за писане.

— Хубаво седло, а? — похвали се Зуров. — Вчера го спечелих на бас.

Напълни чашите с кафява напитка от едно тумбесто шише, седна до Ераст Петрович и много сериозно, дори сърдечно, каза:

— Прости ми за шегата, знам, че съм свиня. Скучно ми е, Еразъм. Пълно е с хора наоколо, а няма човеци. На двацет и осем съм, Фандорин, а все едно съм на шейсет. Особено като се събудя, като стана от сън сутрин. Хайде, вечерите, нощите както и да е — гуляя, върша щуротии. Ама ми е гадно. Преди по ме биваше, а сега ми става все по-гадно и по-гадно. Ако щещ, вярвай — одеде, като теглихме жребия, изведнъж ми мина през ум дали да не взема наистина да се застрелям? Толкова съблазнително ми се стори... Какво си се умълчал? Стига, Фандорин, не ми се сърди. Много ми се иска да не ми се ядосваш. Кажу какво да направя, че да не ми се сърдиш, а, Еразъм?

И тогава с дрезгав глас, но съвсем отчетливо Ераст Петрович каза:

— Разкажи ми за нея. За Бежецкая.

Зуров отметна гъст кичур от челото си.

— Да бе, бях забравил. И ти си от „шлейфа“.

— Откъде?

— Аз така ви виках. Нали Амалия е кралица, трябва ѝ шлейф, шлейф от мъже. Колкото по-дълъг, толкова по-добре. Чуй един добър съвет, избий си я от главата, ще се затриеш. Забрави я.

— Не мога — честно отвърна Ераст Петрович.

— Ти си още сукалче, тебе Амалия ще те завлече право на дъното, както е завлякла мнозина. Тя може би затуй се привърза към мене, защото отказах да вървя с нея на дъното. На мен не ми трябва, аз си имам мое си дъно, може да не е дълбоко като нейното, но на мен си ми стига.

— Обичаш ли я? — използвайки положението си на обиден, направо попита Фандорин.

— Страх ме е от нея — мрачно се усмихна Иполит. — Страх ме е повече, отколкото я обичам. Пък и това не е никаква любов. Опитвал ли си опиум?

Фандорин поклати глава.

— Опитах ли веднъж, цял живот ще те тегли. Тя е същото. Не мога да се откача! Хем виждам, че ме презира, пет пари не дава за мен, но все пак нещо я влече към мен. За пусти мой късмет! Знаеш ли, радвам се, че изчезна, вярвай Бога. Някой път съм си казал — ще я убия тая вещица. С тия две ръце ще я удуша, стига ме е тормозила. И тя много добре го усещаше. О, много е умна, братко! Тя затова държеше на мен, защото можеше да си играе като с огън — ту го разпали, ту го угаси, хем през цялото време знае, че може да пламне пожар и тогава за нея няма спасение. Иначе за какво съм ѝ?

Ераст Петрович завистливо помисли, че тая луда глава, хубавецът Иполит, има за какво да бъде обичан и без да пали пожари. Жените сигурно му налитат. Късмет вадят някои хора! Но тези разсъждения нямаха нищо общо със случая. Трябваше да се пита по същество.

— Коя е, откъде е?

— Не знам. Тя не обича много-много да разправя за себе си. Знам само, че е израсла някъде по странство. Май в Швейцария, в някакъв пансион.

— А сега къде е? — попита Ераст Петрович, без впрочем да разчита на особен късмет.

Зуров обаче явно бавеше отговора и Фандорин вътрешно настръхна.

— Толкова ли си хлътнал? — свъсен полюбопитства графът и зла гримаса разкриви за миг красивото му капризно лице.

— Да!

— Тъй значи, щом мушицата хвърчи към свещта, бездруго ще изгори... — Иполит зарови сред колодите карти, смачканите кърпи и разни сметки, разхвърляни по масата. — Къде го бутнах, по дяволите? А, сетих се — той отвори лакирана японска дървена кутия със седефена пеперуда на капака. — На. Пристигна с градската поща.

Ераст Петрович с разтреперани ръце пое тесния плик, на който с бърз наклонен почерк беше изписано: *До негово сиятелство граф Иполит Зуров, Яково-Апостолски переулок, домът му.* Според клеймото писмото беше изпратено на 16 май — деня, когато Бежецкая изчезна.

Вътре имаше кратка бележка, написана на френски, без подпис:

Наложи се да замина, не остана време да се сбогуваме. Пиши ми до Лондон, Gray street, хотел Winter Queen, за Ms Olsen. Чакам. И да не си посмял да ме забравиш.

— Да, ама аз ще посмея — сприхаво се закани Иполит, но моментално клюмна. — Поне ще се опитам... Вземи го, Еразъм. Прави го каквото намериш за добре... Къде скочи?

— Тръгвам — рече Фандорин, прибирайки плика в джоба си. — Трябва да побързам.

— Давай, давай — съчувствено му кимна графът. — Давай, и — право в огъня. Животът си е твой, не е мой.

На двора го настигна Жан, който носеше някакъв пакет.

— Господине, забравихте си го...

— Това пък какво е? — с раздражение се обърна бързацият Фандорин.

— Благоволявате да се шегувате, господине? Тук е вашата печалба. Тяхно сиятелство наредиха непременно да ви настигна и да ви я връща.

Ераст Петрович сънува странен сън.

Седнал е на чина си в класната стая на Губернската гимназия. Той често сънуваше такива сънища, обикновено неприятни и тревожни — че отново е гимназист и го изпитват на дъската по физика или по алгебра, но той не си знае урока. Само че този път се чувстваше не просто притеснен, а направо уплашен. Фандорин не можеше да проумее причините за този страх. Не е пред дъската, а на чина си и до него са насядали съученици: Иван Францевич, Ахтирцев, някакъв красавец с високо бледо чело и дръзки кафяви очи (Ераст Петрович знаеше, че това е Кокорин), две гимназистки с бели престилки и още някой, гърбом. Фандорин се страхуваше от него и се опитваше да не го гледа, обаче постоянно извиваше врат, за да разгледа момичетата. Едната беше чернокоса, а другата — блондинка. Двете седяха на чина, прилежно кръстосали тънките, си ръце отпред. Едната се оказа Амалия, а другата Лизенка. Първата го попари с огромните си черни очи и му се изплези, затова пък втората свенливо се усмихна и сведе гъстите си мигли. В този момент Ераст Петрович видя, че пред дъската с показалка в ръка е застанала лейди Естер и всичко си дойде на мястото: това е най-новата английска възпитателна метода, според която момчетата и момичетата се обучават заедно. И става много добре. Сякаш доловила мислите му, лейди Естер тъжно се усмихна и каза: „Това не е съвместно обучение, това е моят клас от сирачета. Всички вие сте сирачета и аз трябва да ви помогна да си стъпите на краката.“ „Но, моля ви, милейди — учуди се Фандорин, — знам със сигурност, че Лизенка не е сираче, а дъщеря на действителен таен съветник.“ „Ah, my sweet boy^[4] — още по-тъжно се усмихна милейди. — Тя е невинна жертва, тоест все едно сираче.“ А онзи страшният, който седеше гърбом, бавно се извърна и втренчил в Ераст Петрович белезникавите си прозрачни очи, прошепна: „И аз, Азazel, съм сирак — намигна съзаклятнически и безсрамно добави: — И затова, млади приятелю, се налага да ви убия, за което искрено съжалявам... Ей, Фандорин, не стойте като истукан. Фандорин!“

— Фандорин! — някой разтърсваше измъчения от кошмара Ераст Петрович за рамото. — Събудете се, вече е сутрин!

Той трепна, скочи, заозърта се. Беше заспал в кабинета на шефа, оборил глава направо на бюрото му. Радостната утринна светлина заливаше стаята през дръпнатите щори на прозореца, а до бюрото стоеше Иван Францевич, който знае защо облечен като занаятчия: каскет с платнена козирка, набран на гърба кафтан и изкаляни ботуши с нисък конч.

— Заспахте, не ме дочакахте, а? — весело попита шефът.

— Пардон за този маскен бал, наложи се да излизам по спешност. Хайде, стига сте мигали на парцали, вървете да се умиеете. Марш-марш!

Докато се миеше, Фандорин си припомни събитията от изминалата нощ, сети се как презглава търчеше от къщата на Иполит, как се хвърли във фойтона и нареди на задрямалия фойтонджия да го откара на „Мясницкая“. Нямахше търпение да разкаже на шефа си за сполуката, но не завари Брилинг. Ераст Петрович отиде да свърши една неотложна работа, след което седна в кабинета да го чака и без да разбере, е заспал.

Когато се върна в кабинета, Иван Францевич вече се беше преоблякъл със светъл костюм и пиеше чай с лимон. Втора стъклена чаша в сребърна поставка вдигаше пара от другата страна на бюрото, на подноса бяха наредени гевречета и кифлички.

— Заповядайте да закусим — подкани го шефът. — Хем ще си поприскаваме. В общи линии научих за снощните ви приключения, но имам и някои въпроси.

— Откъде научихте? — огорчи се Ераст Петрович, който предвкушаваше удоволствието от разказа и, честно казано, възнамеряваше да спести някои подробности.

— У Зуров имаше мой агент. Аз се върнах преди около час, ама ми дожаля да ви будя. Затова седнах да прочета отчета. Интересно четиво, дори не ми остана време да се преоблека. — Той потупа с ръка няколко ситно изписани листа. — Свестен агент, но пише ужасно цветисто. Въобразява си, че има литературен талант, публикува по вестниците с псевдоним Maximus Зоркия, мечтае да стане цензор. Чуйте, сигурно ще ви заинтересува. Къде беше... Аха, ето го.

„Описание на обекта. Име — Еразъм фон Дорн или фон Дорен (слухово). Възраст — не повече от двайсетгодишен. Словесен портрет: ръст около метър и осемдесет, телосложение слабо, коса черна права,

няма брада и мустаци и не изглежда да се бръсне, очи яркосини, сближени, леко дръпнати в краищата, кожа бяла, чиста, нос тънък, правилен, уши прилепнали, малки, с къси месести части. Особени белези — постоянно румени бузи. Лични впечатления: типичен представител на порочната и разюздана златна младеж, очевиден скандалджия... След горепосочените събития се оттегли заедно с Играча в кабинета на последния. Беседваха двацет и две минути. Разговорът беше тих, с големи паузи. Зад вратата не се чуваше почти нищо, но със сигурност долових думата «опиум» и още нещо за огън. Сметнах за необходимо да продължа да следя Фон Дорен, но той, изглежда, ме разкри — много ловко се откъсна от следенето и избяга с файтон. Предлагам...“ Нататък вече не е интересно. — Шефът с любопитство изгледа Ераст Петрович. — И така, какво сте обсъждали за опиума? Изгарям от нетърпение, смилете се.

Фандорин накратко преразказа съдържанието на разговора с Иполит и показа писмото. Брилинг го изслуша най-внимателно, зададе няколко уточняващи въпроса и замълча, вперил поглед през прозореца. Паузата продължи дълго, почти минута. Ераст Петрович не шаваше от страх да не попречи на мисловния процес на шефа, макар да имаше и свои съображения.

— Много съм доволен от вас, Фандорин — произнесе шефът, когато се завърна в света на живите. — Демонстрирахте бляскава резултатност. Първо, става съвсем ясно, че Зуров няма нищо общо с убийството и не се досеща за характера на вашата дейност. Иначе нямаше да ви даде адреса на Амалия. Това ни освобождава от версия номер три. Второ, много напреднахте по версията „Бежецкая“. Сега вече знаем къде да търсим тая дама. Браво. Възнамерявам да пренасоча всички агенти, включително вас, към версия номер четири, която ми изглежда основна — той посочи с пръст към черната дъска, където в четвъртото кръгче белееха тебеширените букви НО.

— Тоест как — развълнува се Фандорин. — Ама моля ви се, шефе...

— Тази нощ успях да попадна на много привлекателна следа, която ме отведе до една вила в Подмосковието — с видимо задоволство съобщи Иван Францевич (ето и обяснението за изкаляните ботуши). — Там се събират революционери, при това крайно опасни. Изглежда, че съществува някаква връзка и с Ахтирцев. Ще ги

разработваме. Тук ще имам нужда от всичките си хора. А версията с Бежецкая ми се струва безперспективна. Във всеки случай не е спешно. Ще изпратим запитване до англичаните по дипломатическите канали, ще помолим да задържат тая мис Олсен до изясняване на случая, и точка.

— Точно това не бива да правим в никакъв случай! — викна Фандорин толкова разпалено, че Иван Францевич чак се сащиса.

— И защо?

— Нима не виждате, че тук всичко си пасва едно към едно! — Ераст Петрович бързаше да се изкаже от страх да не го прекъсне. — Не знам за нихилистите, напълно е възможно и разбирам цялата важност, но това тук също е значимо и също е от държавна важност! Погледнете, Иван Францевич, каква картинка се заформя. Бежецкая изчезва в Лондон — това първо (той не забеляза, че беше възприел начина на изразяване на шефа си). Икономът ѝ е англичанин, при това много подозрителен, ще ти тегли ножа, без да му мигне окото. Това второ. Белоокият, дето уби Ахтирцев, също говореше с акцент и също прилича на англичанин — това трето. И сега четвърто: лейди Естер, разбира се, е свръхблагородно същество, но също е англичанка, а пък наследството на Кокорин, както и да го въртим, отиде за нея! Съвсем очевидно е, че Бежецкая нарочно е подтиквала обожателите си да направят завещания в полза на англичанката!

— Момент, момент — направи гримаса Брилинг. — Накъде всъщност биете? Подозирате шпионаж?

— Ами това е очевидно! — плесна с ръце Ераст Петрович. — Английски интриги. Отлично знаете какви са сега отношенията ни с Англия. Не искам да кажа нещо лошо за лейди Естер, тя сигурно не подозира нищо, но нейното учреждение може да се използва за прикритие, като троянски кон, с помощта на който да се проникне в Русия!

— Да бе — иронично се ухили шефът. — На кралица Виктория и на господин Дизраели им са малко златото на Африка и диамантите на Индия, дай им и трийсетте хиляди декара на Петруша Кокорин и трите хиляди хектара на Николка Ахтирцев.

Тогава Фандорин извади главния си коз:

— Не тъкачницата, нито дори парите! Спомняте ли си описа на тяхното имущество? И аз не обърнах веднага внимание. А Кокорин

покрай всичко останало е притежавал корабостроителен завод в Либава и този завод изпълнява военни поръчки, проверих.

— Че кога успяхте?

— Докато ви чаках. Изпратих запитване по телеграфа до военноморското министерство. Там също има нощен дежурен.

— Тъй-тъй, и какво друго?

— Ами това, че Ахтирцев освен хектарите, къщите и капиталите е наследил от леля си и петролни сонди в Баку. Вестниците пишат, че англичаните дават мило и драго да добарат каспийския петрол. И изведнъж, хоп — дарение. И всичко е най-законно! Хем тъй е замислено, че да няма празно: или заводът в Либава, или петролът, който и да загуби облога — едното пада в ръцете на англичаните! Не знам какво ще решите, Иван Францевич — разгорещи се Фандорин, — само че аз тая работа няма да я оставя така! Ще изпълня всички ваши задачи, а след работа ще оставам, ще ровя сам. И ще го разровя!

Шефът отново зарея поглед през прозореца и този път мълча дори по-дълго. Ераст Петрович направо превъртя от нерви, но прояви твърдост.

Най-сетне Брилинг въздъхна и заговори — бавно, със запъване, сякаш уточняваше мислите си в движение:

— Най-вероятно това са пълни глупости. Едгар По, Йожен Сю. Случайни съвпадения. Но за едно със сигурност сте прав — няма да се обръщаме към англичаните... И чрез нашата резидентура в лондонското посолство също не бива. Ако бъркате — а вие почти сигурно бъркате, — ще излезем пълни глупаци. Но дори да предположим, че сте прав, посолството пак не може да направи нищо — англичаните ще скрият Бежецкая или ще излъжат нещо... Пък и на нашите в посолството ръцете са им вързани — те са съвсем на светло... Добре! — Иван Францевич енергично размаха юмрук. — Разбира се, вие, Фандорин, щяхте да ми свършите повече работа тук, но както казва народът, насила хубост не става. Четох досието ви, знам, че владееете не само френски и немски, но и английски. Тъй да бъде, заминавайте за Лондон при тая ваша *famme fatale*^[5]. Няма да ви инструктирам, вярвам във вашата интуиция. Давам ви един човек в посолството, казва се Пижов. Скромнен деловодител, също като вас, но се занимава с други работи. В Министерството на външните работи се води губернский секретар^[6], но по наша линия има и по-високо звание.

Господин с най-разнообразни таланти. Щом пристигнете — веднага при него. Много е оправен. Впрочем, сигурен съм, че пътуването ви е нахалост. Но в края на краищата заслужихте си право на грешка. Ще видите Европа, ще се поразходите на държавна сметка. Макар да ми се струва, че вече разполагате и със собствени средства? — шефът изгледа самотно захвърления на един стол пакет.

Смаян от всичко, което беше чул, Ераст Петрович се сепна:

— Виноват, това е снощната печалба. Девет хиляди и шестстотин рубли, преброих ги. Исках да ги предам в касата, но беше затворено.

— Я вървете по дяволите — махна Брилинг, сякаш пъдеше муха. — Вие наред ли сте? Какво ще запише според вас касиерът в приходната книга? Спечелени на карти от колежкия регистратор Фандорин?... Впрочем момент. Някак не иде да командироваме в странство някакво си колежко регистраторче. — Той седна зад бюрото, натопи перото в мастилницата и взе да пише, диктувайки си на глас:

— Такааа. „Спешна телеграма. До княз Михаил Александрович Корчаков, лично. Копие до генерал-адютант Лаврентий Аркадиевич Мизинов. Ваше превъзходителство, в интерес на известното Вам дело, а така също и като признание за изключителни заслуги, моля колежкия регистратор Ераст Петров Фандорин... предсрочно да бъде произведен...“ Хайде, като е, да е — направо титулярен. Не че е кой знае какво, ама все пак. „... в звание титулярен съветник. Моля също Фандорин временно да бъде зачислен на длъжност дипломатически куриер първа категория към Министерство на външните работи.“ Това е, за да не ви бавят по границите — поясни Брилинг. — Така. Дата, подпис. Впрочем, по пътя наистина ще разнесете дипломатическата поща — в Берлин, Виена и Париж. За конспирация, да не възникват излишни подозрения. Нещо против? — закачлива искра проблесна в очите на Иван Францевич.

— Съвсем не — смотолеви Ераст Петрович, който изпускате нишката на събитията.

— А от Париж, вече инкогнито, ще се прехвърлите в Лондон. Как, казахте, че се казвал хотелът?

— „Уинтър Куин“, „Зимна кралица“.

[1] Мом или Момус — бог ни шегите и подигравките — Б.р. ↑

[2] Буквално „братство“ (нем.) Според руския обичай двама души преплитат десните си ръце, с които държат чашите, и пият едновременно на екс, след което се целуват три пъти. От този момент нататък те са приятели и си говорят на „ти“ — Б.пр. ↑

[3] Малко плоско седло без предна дъга, използвано за класически английски лов с кучета. — Б.пр. ↑

[4] Ах, мило мое момче (англ.) — Б.пр. ↑

[5] Фатална жена (фр.) — Б.пр. ↑

[6] Чиновник 12 клас, подпоручик. (фр.) — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДЕСЕТА,

В КОЯТО ФИГУРИРА СИНЯ ЧАНТА

Привечер на 28 юни (16-и по руски стил) пред хотел „Уинтър Куин“ на Грей стрийт, спря луксозна наемна карета. Кочияшът с цилиндър и бели ръкавици скочи от капрата, свали стъпалото и с поклон отвори черната лакирана врата с надпис:

DUNSTER & DUNSTER
Since 1848
London Regal Tours^[1]

От вратата се показва първо луксозен ботуш от мека кожа, украсен със сребърни кабарчета, след което на тротоара пъргаво скочи цветущ млад джентълмен с буйни мустаци, които удивително не отиваха на младежката му физиономия, с тиролска шапка с перо на главата и с широк алпийски плащ. Младият човек се озърна, огледа тихата безинтересна уличка и хвърли неспокоен поглед на хотела. Беше доста невзрачна четириетажна сграда в джорджиански стил, повехтял от годините.

Джентълменът се поспря за миг и накрая произнесе на руски:

— Ех, да става, каквото ще става.

И след тая загадъчна фраза се изкачи по стълбите и влезе във фойето.

Буквално секунда по-късно от отсрещния пъб изскочи човек с черно наметало и нахлупена до очите висока шапка с лакирана козирка и се заразхожда пред вратата на хотела.

Това удивително обстоятелство обаче убягна от вниманието на новопристигналия, който вече стоеше пред рецепцията и разглеждаше избелелия портрет на някаква средновековна дама с пищно жабо — вероятно самата „Зимна кралица“. Задрямалият на стола си портиер

доста равнодушно поздрави чужденеца, но като видя, че онзи дава цял шилинг на момчето, донесло пътния му сак, го поздрави повторно и много по-любезно, при това наричайки го не просто sir, а your honour^[2].

Младият пътешественик попита има ли свободни стаи, поиска да го настанят в най-добрата, с топла вода и вестници сутрин и се записа в книгата за гости с името Еразмус фон Дорн от Хелзингфорс^[3]. След тая процедура портиерът за няма нищо получи половин соверейн^[4] и взе да нарича чалнатия чужденец your lordship^[5]

Междувременно „господин Фон Дорн“ бе изпаднал в дълбоки колебания. Трудно беше човек да си представи, че блестящата Амалия Казимировна ще отседне в тая треторазредна странноприемница. Нещо тук не беше както трябва.

В смущението си той дори попита превилия се от желание да му угоди портиер дали в Лондон няма друг хотел със същото име, а той му се закле, че не само няма, ами и никога не е имало, ако не се брои оня, стария „Уинтър Куин“, който бил на същото място, но изгорял до основи преди повече от сто години.

Нима всичко бе нахалост — и двацетдневните обиколки из Европа, и залепените мустаци, и разкошната карета, наета на гара Уотърлу, вместо обичайния за Лондон кеб^[6], и, в крайна сметка, хвърленият на вятъра половин соверейн?

Поне ще си отработи бакшиша, приятелю, рече си наум Ераст Петрович (ще го наричаме така въпреки неговото инкогнито).

— Кажете, драги, дали тук е отседнала една персона, някоя си мис Олсен? — с фалшива небрежност се подпря на рецепцията Фандорин.

Отговорът, макар и напълно очакван, накара сърцето му да се свие:

— Не, милорд, лейди с подобно име не ни гостува и не е гостувала. — Но доловил дълбокото разочарование в очите на госта, портиерът направи ефектна пауза и невинно съобщи: — Обаче името, което ваша светлост спомена, не ми е напълно непознато.

Ераст Петрович залитна и извади от джоба си още една златна лира.

— Говорете.

Портиерът приближи лицето си — Фандорин чак усети евтиния му одеколон — и прошепна:

— Тук пристига поща на името на тая персона. Всяка вечер в десет часа се явява някой си мистър Морбид, май слуга или иконом, и прибира писмата.

— Огромен на ръст, с големи светли бакенбарди и създава впечатление, че никога през живота си не се е усмихвал? — бързо попита Ераст Петрович.

— Да, милорд, това е той.

— Често ли пристигат писма?

— Често, милорд, почти всеки ден, а понякога и по няколко наведнъж. Днес например — портиерът многозначително се обърна и изгледа рафтовете с гнезда за ключове — са цели три.

Намекът попадна в целта.

— Чудя се дали не бих могъл да погледна пликовете: ей тъй, от любопитство — потропа Фандорин по плота с поредния половин соверейн.

В очите на портиера припламна трескав блясък: ставаше нещо невероятно, нещо неумопостижимо, но изключително приятно.

— Всъщност това е строго забранено, милорд, но... Ако говорим само за пликовете...

Ераст Петрович грабна пликовете, но го очакваше разочарование — на тях липсваше адрес на подателя. Третата жълтица май беше отишла бадева. Макар че шефът беше позволил всякакви разходи „в рамките на разумното и в интерес на работата“... А какво пише на пощенските клейма?

Печатите накараха Фандорин да се замисли: едното писмо беше от Щутгарт, второто от Вашингтон, а третото чак от Рио де Жанейро. Я гледай ти!

— Мис Олсен отдавна ли получава кореспонденцията си тук? — попита Ераст Петрович, докато пресмяташе наум колко време е необходимо, за да преплува едно писмо океана. А освен всичко е трябвало и тукашният ѝ адрес да стигне до Бразилия! Ставаше нещо странно. Та Бежецкая не би могла да пристигне в Англия по-рано от преди три седмици.

Отговорът беше неочакван:

— Отдавна, милорд. Още когато започнах работа тук — преди четири години — писмата си идваха.

— Така ли?! Да не бъркате нещо?

— Уверявам ви, милорд. Всъщност самият мистър Морбид е на служба при мис Олсен не много отдавна, от началото на лятото. Във всеки случай преди него писмата ги вземаше мистър Мьобиус, а пък още по-преди мистър... ммм, съжалявам, забравил съм му името. Беше незабележим джентълмен и също не приказваше много.

Ах, ако можеше да надникне в пликовете! Ераст Петрович изпитателно изглежда информатора си. Може и да не устои на изкушението. Но в този миг на новоизлюпения титулярен съветник и дипломатически куриер първа категория му хрумна по-добра идея.

— Значи казвате, че тоя мистър Морбид идва всяка вечер в десет?

— Можете да си сверявате часовника по него, милорд.

Ераст Петрович за четвърти път остави върху плота половин соверейн, на свой ред се наведе и зашепна нещо на ухото на щастливия портиер.

Времето, което оставаше до десет, бе оползотворено по най-продуктивен начин.

Преди всичко Ераст Петрович почисти, смаза и зареди куриерския си колт. След това влезе в банята и натискайки един през друг педалите за гореща и студена вода за няма петнайсет минути напълни ваната. Наслаждава й се около половин час и докато водата изстина, планът за по-нататъшните действия бе съставен окончателно.

Фандорин отново залепи мустаците си и се повъртя известно време пред огледалото. След това се облече като типичен англичанин: черно бомбе, черно сако, черен панталон, черна вратовръзка. В Москва със сигурност щяха да го вземат за гробар, но в Лондон вероятно ще мине за невидим. Облеклото беше идеално и за през нощта: само прибираш маншетите и закриваш с реверите ризата — и моментално се разтваряш в прегръдките на тъмнината, което беше крайно важно за осъществяването на неговия план.

Оставаше му още час и половина за познавателна разходка из околностите. Ераст Петрович сви от Грей Стрийт към широка улица,

която гъмжеше от файтони, и почти веднага се озова пред прочутия театър „Олд Вик“, описан най-подробно в пътеводителя. Измина още известно разстояние и — о, чудо! Съзря познатите очертания на гара Уотърлу, откъдето наетата карета взе пътя до „Зимна кралица“ за около четирийсет минути — онзи негодник кочияшът го изръси цели пет шилинга. А след малко се показа и сивата, някак неприятна в тъмнината Темза. Ераст Петрович дори потръпна от гледката на мътните води и незнайно защо го обзе някакво мрачно предчувствие. Пък и в тоя чужд град той изобщо се чувстваше неуютно. Минувачите гледаха покрай него, нито един не го погледна в лицето, което, съгласете се, в Москва не можеш да си го представиш. Но при все това не го напускаше странното усещане, че в гърба му е опрял нечий враждебен поглед. На няколко пъти младежът се обръщаше и веднъж дори май забеляза как някаква облечена в черно фигура бързо се скри зад стълба за афиши. Впрочем Ераст Петрович веднага се окопоти, наруга се мислено за тая си мнителност и повече не се обърна. Всичко е от проклетите нерви. За момент дори се поколеба дали да не отложи осъществяването на плана до утре вечер. Тогава би могло сутринта да наmine към посолството и да се срещне с тайнствения деловодител Пижов, за когото спомена шефът. Но плахата предпазливост беше срамно чувство, пък и не му се губеше повече време. Почти три седмици отидоха ей така, за глупости.

Пътешествието по Европа се оказа далеч не толкова приятно, колкото окриленият Фандорин предполагаше в началото. Територията, разположена отвъд граничния пункт Вержболово, го потисна — толкова поразително не приличаше на скромните родни простори. Ераст Петрович гледаше през прозореца на влака и все чакаше спретнатите градчета и селца да свършат и да започне някакъв нормален пейзаж, но колкото по се отдалечаваше влакът от руската граница, толкова къщичките ставаха по-бели, а градчетата — по-живописни. Фандорин помръкваше все повече и повече, но не си позволяваше да се вкисва. В края на краищата лъскавото невинаги е най-хубаво, повтаряше си той, но душата му все пак се стягаше.

После попривикна и вече му се струваше, че Москва не е много по-мръсна от Берлин, а Кремъл и златните кубета на църквите са нещо, което немците дори не са сънували. Друго обаче наистина го мъчеше: военният агент на руското посолство, на когото Фандорин предаде

секретния пакет, му беше наредил да изчака тайната кореспонденция, която трябваше да се предаде във Виена. Изчакването продължи цяла седмица и на Ераст Петрович вече му беше дотегнало да кръстосва сенчестата Унтер ден Линден, омръзнало му бе да се радва на охранените лебеди в берлинските паркове.

Същото се повтори и във Виена, само че тук трябваше да чака пет дни пакета, предназначен за военния агент в Париж. Ераст Петрович нервничеше, представяйки си как „мис Олсен“, недочакала вест от своя Иполит, напуска хотела и той ѝ губи следите завинаги. От нерви Фандорин се заседяваше в кафенетата, преяждаше с бадемови сладки и пиеше сода с литри.

В Париж обаче той взе инициативата в свои ръце: отби се до руското представителство за пет минути, връчи бумагите на полковника от посолството и най-безапелационно му заяви, че има специална задача и не може да се бави нито час. Като наказание за безплодно изгубеното време той дори не се разходи из Париж, само мина с файтона по съвсем новите, току-що прокарани от барон Осман^[7] булеварди и — право на Северната гара. После, на връщане, ако остане време, ще го разглежда.

Точно в десет без четвърт Ераст Петрович се инсталира във фоайето на „Зимната кралица“, скрит зад брой на „Таймс“ с пробита дупка за обзор. Отвън го чакаше предвидливо наетият кеб. Следвайки получените инструкции, портиерът демонстративно не поглеждаше към облекения не според сезона гостенин и дори се опитваше да му обърне гръб.

В десет и три минути камбанката издрънча, вратата се отвори и вътре влезе огромен на ръст мъж със сива ливрея. Той е! „Джон Карлович“! Фандорин залепи око на страницата с описанието на бала на уелския принц.

Портиерът крадешком хвърли поглед към толкова несвоевременно зачелия се мистър Фон Дорн и дори размърда гъстите си вежди, като да му го сочи, говедото, но обектът за щастие не забеляза тия мимики или пък реши, че е под достойнството му да се обръща.

Наемането на кеба се оказа много на място. Както стана ясно, икономът не се придвижваше пеш, а беше пристигнал с „егоистка“ — едноместна каляска, теглена от яко врано конче. И тъкмо навреме заваля — „Джон Карлович“ вдигна кожения гюрук и сега, дори да искаше, нямаше как да забележи, че го следят.

Кочияшът изобщо не се учуди на нареждането да кара подир човека със сивата ливрея, завъртя дългия камшик и планът навлезе в първата си фаза.

Мръкна се. Запалиха уличното осветление, но Ераст Петрович, който не познаваше Лондон, много бързо изгуби ориентация сред еднаквите каменни сгради на чуждия, заплашително безмълвен град. След известно време домовете се снишиха и поразредиха, в мрака взеха да се мяркат очертания на дървета, а след още петнайсетина минути се заредиха къщи с градини. Най-после „егоистката“ спря, един грамаден силует се отдели от нея и отвори желязната порта. Фандорин видя как каляската влиза зад оградата, след което портата отново се затвори.

Хитрият кочияш спря коня, без да му се казва, обърна се и попита:

— Трябва ли да уведомявам полицията за това пътуване, сър?

— Вземете тази крона и си отговорете на въпроса сам — отвърна Ераст Петрович, който реши да освободи файтона — кочияшът беше прекалено хитър. Пък и нямаше представа кога ще се връща. Пред него беше пълната неизвестност.

Прескачането на оградата се оказа лесна работа, в гимназията беше преодолявал и по-високи.

Градината плашеше със сенките си, клоните негостоприемно го шибаха в лицето. Отпред между дърветата смътно се белееха очертанията на двуетажна къща с изгърбен покрив. Като се мъчеше да стъпва по-безшумно, Фандорин се промъкна до последните храсти (миришеха на люляк и най-вероятно си беше някакъв английски люляк) и направи рекогносцировка. Това пред него май не беше къща, а по-скоро вила. Пред входа гори фенер. Прозорците на първия етаж светят, но там, изглежда, са сервизните помещения. Много по-интересен е осветеният прозорец на втория етаж (изведнъж си спомни,

че англичаните кой знае защо наричат този етаж „първи“), но как да стигне дотам? За късмет улукът минаваше наблизно, а стената бе обрасла в нещо увивно и на пръв поглед доста здраво. Навиците от ученическите години отново щяха да свършат работа.

Като черна сянка се шмугна Ераст Петрович до стената и опита с ръка улука. Изглежда здрав и не дрънчи. Тъй като тишината беше жизненоважна, изкачването стана по-бавно от желаното. Най-сетне кракът му напипа някакъв перваз, който много сполучливо опасваше целия втори етаж и, вкопчвайки се здраво в бръшляна, лианите, дивото грозде — или каквито там бяха тия змиевидни стъбла — Фандорин стъпка по стъпка се запромъкна към заветния прозорец.

В първия момент го обзе страшно разочарование — в стаята нямаше никой. Лампата с розов абажур осветява изящно бюро с някакви книжа по него, в ъгъла сякаш белее креват. Кабинет ли е това или спалня? Ераст Петрович изчака около пет минути, но нищо не се промени, само една тлъста нощна пеперуда кацна на лампата, трепкайки с мъхнатите си крилца. Нима ще трябва да се връща обратно? Или все пак да рискува и да влезе в стаята? Леко бутна прозореца и той се открехна. Фандорин се колебаеше и едновременно се кореше за тази си нерешителност и мудност, но излезе, че правилно се е бавил — вратата се отвори и в стаята влязоха двама, жена и мъж.

Щом видя жената, Ераст Петрович едва не нададе победен вик — Бежецкая! С гладко вчесаните си черни коси, хванати с алена лента, с дантеления пеньоар и наметнатия отгоре пъстър цигански шал тя му се стори ослепително красива. О, такава жена заслужава да ѝ простиш всякакви прегрешения!

Амалия Казимировна се обърна към мъжа — в сянката лицето му не се виждаше, но според ръста му трябва да беше мистър Морбид — и на безукорен английски (шпионка е, със сигурност шпионка!) попита:

— Значи със сигурност е той?

— Да, мем. Не може да има никакво съмнение.

— Откъде сте толкова сигурни? Вие видяхте ли го?

— Не, мем. Днес беше дежурството на Франц. Той докладва, че малкият е пристигнал към седем часа. Описанието съвпада едно към едно, познали сте даже за мустаците.

Бежецкая звънко се засмя:

— Обаче не бива да го подценяваме, Джон. Момчето е от късметлиите, познавам този тип хора — те са непредсказуеми и много опасни.

Ераст Петрович го сви под лъжичката. Май говорят за него? Не, абсурд.

— Дребна работа, мем. Стига само да наредите... Ще идем двамата с Франц и ще го оправим за нула време. Стая петнайсет, втория етаж.

Да, точно така е! Тъкмо в петнайсета стая, на третия етаж (втори по английски) беше отседнал Ераст Петрович. Но как са разбрали?! Откъде?! Фандорин рязко, въпреки болката, отлепи тия позорни и безполезни мустаци.

Амалия Казимировна (или как ѝ е истинското име) се намръщи и в гласа ѝ звънна метал:

— Да не сте посмели! Аз съм виновна, аз ще си оправя грешката. Веднъж в живота повярвах на мъж... Чудя се само защо от посолството не ни предупредиха за пристигането му?

Фандорин цял се обърна на слух. Значи тия имат свои хора в руското посолство! Я гледай ти! А Иван Францевич се съмняваше. Кажу, кажи — кой е!

Но Бежецкая каза нещо друго:

— Писма има ли?

— Днес са цели три, мем — и икономът с поклон ѝ подаде пликете.

— Добре, Джон, можете да си лягате. Днес няма да имам повече нужда от вас — тя сподави прозявката си.

След като вратата се затвори зад мистър Морбид, Амалия Казимировна небрежно хвърли писмата на бюрото и отиде до прозореца. Фандорин рязко се дръпна зад издатината, сърцето му бясно туптеше. Огромните очи на Бежецкая се бяха втренчили с невидящ поглед в гъстия лепкав мрак (само стъклото му пречеше да я докосне с ръка). Тя умислено промърмори на руски:

— Каква скука, Боже Господи. Да киснеш тук, докато мухлясаш...

После направи нещо много странно: отиде до аплика във вид на амурче и натисна бронзовия пъп на малолетния бог на любовта. Окачената до аплика гравюра (май нещо ловджийско) безшумно се

плъзна встрани и се показа медна вратичка с кръгла дръжка. Бежецкая се пресегна, тъй че дантеленият ръкав оголи изящната ѝ ръка, позавъртя дръжката и вратичката с мелодичен звън се отвори. Фандорин залепи нос о стъклото, да не изпусне най-важното.

Амалия Казимировна, която в този момент приличаше повече от всякога на египетска царица, грациозно се протегна, взе нещо от сейфа и се обърна. В ръцете си държеше синя кадифена чанта.

Тя седна пред бюрото и извади от чантата голям жълт плик, а от него — ситно изписан лист. Отвори с ножа новите писма и преписа нещо от тях върху листа. Всичко това отне не повече от две минути. После прибра писмата и листа в чантата, запали една пахитоска и няколко пъти силно дръпна, умислено зареяла поглед някъде в пространството.

Ръката, с която Ераст Петрович се държеше за клоните, изтръпна, дръжката на колта болезнено се впиваше в хълбока му, пък и стъпалата започнаха да го болят от неудобната поза. Нямаше да издържи още дълго в това положение.

Най-сетне Клеопатра угаси цигарата, стана и се оттегли в далечния, слабо осветен ъгъл на стаята, някаква ниска врата се отвори, пак се затвори и отвътре се дочу звук на течаща вода. Очевидно там се намираше банята.

Синята чанта лежеше съблазнително на бюрото, а вечерният тоалет на жените, както е известно, трае дълго... Фандорин бутна прозореца, прехвърли крак през перваза и в следния миг се озова в стаята. Хвърляйки от време на време погледи към банята, където водата продължаваше да шурти, той изсипа чантата на бюрото.

Изпаднаха куп писма и познатият му вече жълт плик. Отгоре беше изписан адресът:

Mr. Nicolas M. Croog, Poste restante, l'Hotel des postes,
S.-Peterbourg, Russie^[8]

Дотук добре. Вътре имаше разграфени листове, изписани на английски с добре познатия на Ераст Петрович наклонен почерк. В първата колона — никакви номера, във втората — имената на държави, в третата — чин или длъжност, в четвъртата — дати, в петата — също

дати, различни дни на месец юни във възходящ ред. Последните три вписвания, направени явно току-що, изглеждаха така:

№1053F	Бразилия	Началник на личната охрана на императора	изпратено на 30 май	получено на 28 юни 1876
№852F	Северно-американски съединени щати	заместник-председател на сенатски комитет	изпратено на 10 юни	получено на 28 юни 1876
№354F	Германия	председател на окръжен съд	изпратено на 25 юни	получено на 28 юни 1876

Стоп! Писмата, пристигнали днес в хотела за мис Олсен, бяха от Рио де Жанейро, Вашингтон и Щутгарт. Ераст Петрович разрови пликовете и извади бразилския. Вътре на листче без обръщение и без подпис имаше един-единствен ред:

30 май, началник на личната охрана на императора,
№1053F

И тъй, Бежецкая кой знае защо преписва съдържанието на получените писма и след това праща листа в Петербург до някой си мосю Никола Кроог, по-точно мистър Николас Кроог. Защо? И защо тъкмо в Петербург? Изобщо какво значи всичко това?

Въпросите се блъскаха с лакти, катереха се един връз друг, но нямаше време за размисъл — водата във ваната спря да шурти. Фандорин набързо напъха книжата и пликовете в чантата, но не успя да се оттегли през прозореца. На вратата на банята беше застинала тънката бяла фигура.

Ераст Петрович моментално измъкна от колана си револвера и със съскащ шепот нареди:

— Госпожо Бежецкая, само един звук — и ще ви застрелям. Елате тук и седнете! По-живо!

Тя мълчаливо се приближи, взряна в него като омагьосана с бездънните си мъждиви очи, и седна пред бюрото.

— Май не ме очаквахте? — поинтересува се саркастично Ераст Петрович. — Сигурно ме имате за пълен глупак?

Амалия Казимировна мълчеше, погледът ѝ беше внимателен и малко учуден, сякаш виждаше Фандорин за пръв път.

— Какво означават тия списъци? — посочи той с колта чантата. — Какво общо има Бразилия? Какво означават номерата? Хайде, отговаряйте!

— Пораснал е — произнесе неочаквано Бежецкая с тих, умислен глас. — И май е възмъжал.

Отпусна ръка и пенъоарът се свлече по кръглото рамо, толкова бяло, че Ераст Петрович преглътна.

— Храбрият ми, заядлив глупчо — все тъй тихо пророни тя, гледайки го право в очите. — И толкова, толкова хубав!

— Ако възнамерявате да ме прелъстите, знайте, че напразно си губите времето — изчерви се той. — Не съм такъв глупчо, за каквото ме мислите.

Амалия Казимировна тъжно промълви:

— Вие сте едно нещастно момче, което дори не разбира в какво се е забъркало. Горкичкият ми хубавец. Сега вече и аз не мога да ви спася...

— По-добре помислете за собственото си спасение! — Ераст Петрович се опитваше да не гледа проклетото рамо, което се беше оголило още повече. Нима е възможно да съществува толкова сияйна, снежно-млечна кожа?

Бежецкая рязко се изправи и той отскочи с насочено дуло.

— Не мърдайте!

— Не се бойте, глупчо. Колко сте румен... Може ли да ви докосна? — Протегна ръка и леко погали с пръсти бузата му. — И колко сте топъл... Кажете де, какво да ви правя сега?

Другата ѝ ръка нежно докосна пръстите, стиснали револвера. Матовите немигащи очи бяха толкова близо, че Фандорин съзря в тях две малки розови отражения от лампата. Обзело го беше страшно

безсилие, спомни си предупрежденията на Иполит за пеперудата и пламъка, но някак отстрани, сякаш се отнасяше за друг човек.

А после стана следното: лявата ръка на Бежецкая отмести колта, а дясната хвана Ераст Петрович за врата и рязко го дръпна напред и същевременно челото ѝ се заби в носа му. Фандорин ослепя от острата болка, макар и бездруго не би могъл да види нищо, понеже лампата с грохот полетя на пода и стана тъмно като в рог. Следващият удар — с коляно в слабините — го преви надве, пръстите му конвулсивно се свиха и изхвъркналият от дулото пламък озари стаята. Амалия се сгърчи, изхлипа, нададе полувик, полустон и вече никой не удряше Ераст Петрович, никой не стискаше ръката му. Чу се шум от падане на тяло. Ушите му звъняха, отстрани по брадичката му течеше кръв, от очите му се лееха сълзи, а от удара в слабините му идеше просто да се свие на кълбо и да се търкаля, да стиска зъби, да мучи, докато не премине тази непоносима болка. Но нямаше време за мучене — отдолу вече се чуваха гласове и ехтяха крачки.

Фандорин грабна чантата от бюрото, хвърли я през прозореца, хвърли се навън и насмалко да се хлъзне и да полети надолу, защото ръката му още стискаше револвера. Нямаше спомен как се е спуснал по улука, беше го страх да не би в тъмното да не може да намери чантата, но тя се виждаше ясно върху белия чакъл. Ераст Петрович я грабна и се втурна право през храстите, мърморейки под носа си: „Браво на дипломатическия куриер... Уби жената... Господи, какво да правя... Тя си е виновна... Не исках. А сега накъде... Полицията ще ме търси... И тия също... Убиец... В посолството не може... Моментално да изчезна от Англия... Не, и това не може... Ще дебнат по пристанищата, по гарите... За тая чанта земята ще обърнат... Господи, Иван Францевич, какво да правя, какво?...“ Без да спира тичането, Фандорин се озърна и видя нещо, което го накара да се препъне и насмалко да падне. Сред храстите стоеше неподвижна фигура с черна пелерина. В лунната светлина се бялна мъртвешко, странно познато лице. Граф Зуров!

С глух вик потресеният Фандорин се метна през оградата, втурна се наляво, надясно (откъде беше дошъл с кеба?) и като реши, че няма никакво значение, хукна надясно.

[1] „Дънстър и Дънстър, Основана 1848 г. Лондонски кралски турове“ — Б.пр. ↑

[2] Ваша чест (англ.) — Б.пр. ↑

[3] Старото (до 1918 година) име на Хелзинки — Б.пр. ↑

[4] Златна английска лира — Б.пр. ↑

[5] Ваша светлост (англ.) — Б.пр. ↑

[6] Кабриолет (англ.) — Б.пр. ↑

[7] През 1853–1896 г. под ръководството на Ж. Е. Осман, управител на департамент Сена, се благоустроява градската среда в Париж. — Б.р. ↑

[8] За г-н Николас М. Кроог, до поискване, Централна поща, С. Петербург, Русия (фр.) — Б.пр. ↑

ГЛАВА ЕДИНАДЕСЕТА,

В КОЯТО СЕ ОПИСВА ЕДНА МНОГО ДЪЛГА НОЩ

На Кучешкия остров, в тесните улички зад милуолските докове, нощта настъпва бързо. Докато се огледаш, здрачът от сив вече е станал кафяв, а редките улични фенери горят през един. Мръсно, унило, откъм Темза лъха влага, от купчините боклуци — воня. И улиците са празни, само пред подозрителните пъбове и евтините вертепи кипи някакъв лош и опасен живот.

В съборетините на „Фери роуд“ живеят безработни моряци, дребни мошеници и застаряващи пристанищни курви. За шест пенса на ден получаваш самостоятелна стая с легло — и повече никой не те търси за нищо. Едно-единствено правило: за строшени мебели, сбиване и нощна врява плащаш на Дебелия Хю, хазаина, един шилинг, а при отказ те изхвърлят като пале. Дебелия Хю от сутрин до вечер седи зад едно бюро до входа. Стратегическо място: вижда кой идва, кой си отива, кой какво носи или, обратно, иска да изнесе. Хората тук са различни, всичко може да се очаква.

Ето, да речем, тоя рижавия рошав французин, художникът, дето току-що се шмугна покрай хазаина в ъгловата стая. Бие го парата жабаря, безропотно си предплати за цяла седмица, не пие, по цял ден седи като затворник, днес за пръв път е излязъл нанякъде. Хю, естествено, се възползва от случая да надникне в стаята му и какво си мислите? Художник бил, а в стаята няма ни бои, ни платна. Може и да е някой убиец, кой го знае — защо иначе ще си крие очите зад тъмни очила? Дали пък да не обади на полицаия? И без това си е предплатил.

А рижият художник, без да подозира каква опасна насока вземат мислите на Дебелия Хю, заключи вратата подире си и наистина взе да се държи повече от подозрително. Първо на първо плътно дръпна пердетата. След това остави на масата покупките — хляб, сирене и бутилка портър^[1], измъкна от колана си револвер и го мушна под възглавницата. Разоръжаването на странния французин не спря дотук.

От кончова на ботуша си измъкна деринджър — малко пищовче с един заряд, обикновено ги използват дамите и политическите убийци — и го сложи на масата до бутилката портър. Накрая извади от ръкава си тънък къс стилет^[2] и го забучи в хляба. Едва след всичко това запали свещта, свали тъмните си очила и уморено разтърка очи. Огледа прозореца — дали щорите не са се разтворили, — и смъкна перуката от главата и се оказа не друг, а самият Ераст Петрович Фандорин.

Трапезата приключи за пет минути — титулярният съветник и укриващ се убиец явно имаше по-важни занимания. Ераст Петрович бръсна трохите от масата, отри ръце в дългата си артистична блуза, отиде до оръфаното кресло в ъгъла, бръкна в тапицерията и извади малка синя чанта. Не го свърташе да продължи работата, която го занимаваше от сутринта и вече го беше довела до много важно откритие.

След трагичните събития от миналата нощ Ераст Петрович бе принуден да се отбие до хотела, за да си прибере поне парите и паспорта. Нека сега милият му приятел Иполит, мръсник, Юда, търси с мекеретата си „Еразмус фон Дорн“ из гари и пристанища. Кой го е грижа за беден френски художник, наврян в самата клоака на лондонските коптори? А колкото до оная една-единствена рискована експедиция до пощата — за нея си имаше твърде основателни причини.

Ама виж го ти Зуров, а! Ролята му в тая история не бе съвсем ясна, но във всеки случай не бе благовидна. Хитрец е негово сиятелство, голям хитрец. Храбрият хусар, откритата душа, а какъв номер му извъртя? Колко ловко му набута адреса, колко тънко бе пресметнал всичко! Спор няма, играч! Знаел е, че рибката ще клъвне, ще налапа стръвта заедно с кукичката. Не, негово сиятелство развиваше някакви алегии за пеперудката. И пеперудката хвъркна към огъня, на часа хвъркна. И насмалко да изгори. Ама тъй му се пада! Нима не беше ясно, че Бежецкая и Иполит имат някакъв общ интерес. Само един романтичен абдал като новоизлюпения титулярен съветник (впрочем, прередил при повишаването в звание много къде под достойни люде) може да вземе на сериозно тия съдбовни страсти в кастилско изпълнение. Че и да накара Иван Францевич да му повярва.

Какъв срам! Ха-ха! Красиви думи редеше граф Иполит Александрович: „Обичам я тая вещица, но се страхувам, че собственоръчно ще я удуша!“ Как ли се е присмивал на доверчивото хлапе?! Ювелирно го бе изработил, не по-зле от оня номер с дуела. Проста и безпогрешна сметка си е направил — заставаш на гюме пред хотел „Уинтър Куин“ и чакаш глупавата пеперудка Еразъм да кацне на свещта. Това тук не е Москва, няма нито Криминално управление, нито жандармерия, можеш да хванеш Ераст Фандорин с голи ръце. И ни чул, ни видял. Оня „Франц“, дето го спомена икономът — дали не е самият Зуров? Ах, мръсни конспиратори. Кой ли им е начело — Зуров или Бежецкая? Изглежда да е тя... Ераст Петрович се наежи, припомняйки си събитията от предната нощ и жалния вик, с който се строполи простреляната Амалия. Може пък да е само ранена, да не е мъртва? Но мразовитата тръпка в сърцето му подсказваше, че май е убита, мъртва е прекрасната царица и Фандорин ще влачи това тежко бреме до края на дните си.

Впрочем напълно е възможно тоя край да е съвсем близко. Зуров знае кой е убиецът, видя го. Вече със сигурност го преследват из целия Лондон, из цяла Англия. Но защо пък тогава Зуров го изпусна, остави го да избяга? Да се е уплашил от револвера в ръката му? Загадка...

Имаше обаче и по-сериозна загадка: съдържанието на чантата. Дълго време Фандорин не можеше да проумее какво означава тайнственият списък. Сверката показва, че бройката на писмата съвпада с бройката на вписванията, както съвпадаха и всички други данни. Бежецкая дописваше само датата на получаването.

Вписванията бяха всичко четирийсет и пет. Най-ранното бе датирано с първи юни, последните три бяха записани пред очите на Ераст Петрович. Поредните номера във всяко писмо бяха различни: най-малкият беше №47F (Кралство Белгия, директор на департамент, получено на 15 юни), най-големият — №2347F (Италия, драгунски лейтенант, пристигнало на 9 юни). Страните, от които идваха писмата, бяха девет. Най-много бяха от Англия и Франция. От Русия — само едно (№994F, действителен статски съветник^[3], пристигнало на 26 юни), на плика има клеймо от Петербург с дата 7 юни. Уф, да не объркаме календарите: 7 юни по европейски ще рече 19-и. Тоест, стигнало е за една седмица. Споменаваха се предимно високи чиновци и длъжности — генерали, старши офицери, един адмирал, един сенатор,

дори един португалски министър, но се срещаха и дребни риби като лейтенант от Италия, съдебен следовател от Франция и капитан от граничната стража на Австро-Унгария.

Изглежда, Бежецкая е играла ролята на посредник, междинно звено, жива пощенска кутия със задължението да регистрира постъпващите сведения и да ги препраща нататък, очевидно на мистър Николас Кроог в Петербург. Вероятно списъците се изпращат веднъж месечно. Ясно е също така, че преди Бежецкая ролята на „мис Олсен“ е изпълнявал някой друг, за което хотелският портиер не е могъл да знае.

Очевидното свършваше дотук и възникваше остра необходимост да се приложи дедуктивният метод. Ах, да беше тук шефът, моментално щеше да изброи възможните версии и всичко от само себе си щеше да си дойде на място. Но шефът беше далеч, а се налагаше един-единствен извод: прав е Брилинг, хиляди пъти е прав. Налице е разклонена тайна организация, която има членове в много страни — това първо. Кралица Виктория и Дизраели нямат нищо общо (иначе защо ще препращат донесенията в Петербург?) — това второ. С английските шпиони Ераст Петрович се беше изложил, тук мирише тъкмо на нихилисти — това трето. Пък и следите в крайна сметка водят не другаде, а в Русия, където са най-страшните и непримирими нихилисти — това четвърто. И един от тях е подлият двуличник Зуров.

Да, нека шефът да е прав, ама пък и Фандорин не беше изпотрошил пътните бадева. Иван Францевич сигурно и в най-кошмарните си сънища не е сънувал с каква могъща хидра води война. Това не са ти студенти и истерични госпожички с бомбички и пистолетчета, това е цял таен орден, в който участват министри, генерали, прокурори, дори някакъв действителен статски съветник от Петербург!

И точно в тоя миг (беше вече следобед) на Ераст Петрович сякаш му дойде просветление свише. Действителен статски съветник — нихилист? Това някак не пасва. Началникът на бразилската императорска охрана както и да е — Ераст Петрович през живота си не беше ходил в Бразилия и не познаваше тамошните нрави, но въображението му категорично отказваше да си представи как руски генерал, па макар и цивилен, мята бомби. Фандорин добре познаваше само един действителен статски съветник — Фьодор Трифонович

Севрюгин, директора на Губернската гимназия, където беше учил почти седем години. Та той, примерно, да е терорист? Абсурд!

И изведнъж сърцето му се сви. Никакви терористи не са всичките тия солидни и уважавани господа! Ами са жертви на терора! А нихилисти от различни страни, всеки зашифрован под своя собствен номер, донасят на централния революционен щаб за извършени терористични актове!

Да де, ама през юни в Португалия не са убивали министри — щеше да го има във всички вестници... Тогава това са кандидат-жертви. Да! „Номерата“ искат от щаба разрешение да извършат терористичен акт. А имената не се посочват заради конспирацията.

И всичко си дойде на мястото, всичко се изясни. Нали и Иван Францевич говореше за нишката, която води от Ахтирцев към някаква къща в Подмосковието, ама тогава, разпален от шпионските си фантазмагории, Фандорин не доизслуша шефа.

Стоп. Тогава пък за какво им е притрябвал драгунският лейтенант? Не е ли твърде дребна риба? Съвсем простишко е, веднага си отговори Ераст Петрович. Сигурно никому неизвестният италианец им е пресякъл някъде пътя. Точно както преди време един млад колежки регистратор от московската криминална полиция беше пресякъл пътя на оня катил с белезникавите очи.

Тогава какво да се прави? Той се спотайва тук, а в това време толкова много достойни хора са заплашени от смърт! Най-много му беше жал за неизвестния петербургски генерал. Сигурно е някой достоен човек, човек на възраст, заслужил човек с малки деца... А изглежда, че тия карбонари^[4] всеки месец разпрацат злодейските си донесения. Неслучайно из цяла Европа всеки ден се лее кръв! А нишките водят не къде да е, а в Петербург. И Ераст Петрович си спомни думите на шефа: „В този случай на карта е заложена съдбата на Русия.“ Ех, Иван Францевич, ех, господин статски съветник, каква ти Русия — съдбата на целия цивилизован свят е заложена!

Да се уведоми деловодителят Пижов. Ама тайно, да не надуши предателят в посолството. Само че как? Предател може да е който си иска, пък и за Фандорин е опасно да се върти край посолството, та дори като риж французин с художническа блуза... Ще трябва да се рискува. Ще прати по градската поща писмо на губернкския секретар Пижов и ще го надпише „лично!“. Нищо няма да пише, само адреса си

и много поздрави от Иван Францевич. Той е умен човек, трябва да се досети. А градската поща тук, разправят, стигала едва ли не за два часа...

Тъкмо тъй бе постъпил Фандорин и сега, вечерта чакаше да чуе потайно почукване на вратата.

Но никой не почука. Всичко стана съвсем другояче.

Късно след полунощ Ераст Петрович седеше в орфаното кресло, където криеше синята чанта, и клюмаше в полудрямка. Свещта на масата беше почти догоряла, в ъгъла сумракът заплашително се сгъстяваше, отвън през прозореца долиташе тревожното громолене на приближаваща буря. Въздухът беше тежък и спарен, сякаш някой невидим здравеняк ти е седнал на гърдите и не дава да си поемеш дъх. Фандорин балансираше на някаква неопределена граница между сън и яве. Важните делови мисли внезапно затъваха в някакви странични безсмислици и младият мъж току се сепваше и тръскаше глава, за да се измъкне от водовъртежа на съня.

Тъкмо по време на поредното сепване се случи нещо странно. Отначало дочу някакво необяснимо тъничко писукане. След това не вярващият на очите си Фандорин видя как ключът взе сам да се превърта в ключалката. Вратата с противно скърцане се плъзна навътре и на прага изникна чудато видение: дребен, хърбав господин на неопределена възраст с гладко избръснато кръгло лице и малки очички в мрежа от дребни бръчици.

Потресеният Фандорин грабна деринджъра от масата, а видението му се усмихна сладко, доволно зажима и изгука с извънредно приятен, сякаш меден тенор:

— Ето, ме и мен, мило момче, раба господен и губернский секретар Порфирий Пижов, син Мартинов. Долях по първия знак. Като вятър, повикан от арфа Еолова.

— Как отворихте вратата? — уплашено прошепна Ераст Петрович. — Много добре си спомням, че превъртах ключа два пъти.

— С магнитен шперц, ето го, моля — на драго сърце обясни дългоочакваният гост и демонстрира някакво продълговато блокче, което, впрочем, тутакси прибра в джоба си. — Изключително удобно нещо. Взех го от един местен апаш. По работа ми се налага да влизам в

отношения с ужасни субекти, обитатели на самото обществено дъно. Завършени мизерабли, уверявам ви. Господин Юго не ги е сънувал дори. Ама и те са душички човешки, и до тях може да проникне човек. Аз дори ги обичам и отчасти ги колекционирам тия изверги. Нали го е казал поетът: препуска всеки, както иска, дордето спъне го смъртта. Или, както викат швабите, йедес тирхен хат зайн плезирхен — всяко добиче на свой крак тича.

Нямаше съмнение, че странният гост е способен без никакво затруднение да дрънка на всякакви теми, но наблюдателните му очи не си губеха времето напразно, а проникателно оглеждаха както самия Ераст Петрович, така и оскъдното обзавеждане на свърталището му.

— Аз съм Ераст Петрович Фандорин. Изпратен съм от господин Брилинг по крайно важен въпрос — каза младият криминалист, макар за първото и второто да споменаваше в писмото си, а за третото Пижов без всякакво съмнение сам се беше досетил. — Само че не ми е дадена никаква парола. Трябва да е забравил.

Ераст Петрович тревожно погледна Пижов, от когото сега зависеше неговото спасение, но онзи само плесна длани с къси пръстчета:

— Не трябва никакви пароли. Глупости, детинщини. Русин русина да не познае? Стига ми един поглед в очите ви ясни (Порфирий Мартинович се приближи плътно до него) и виждам всичко като на длан. Чист и смел юноша, с благородни стремежи, патриот на отечеството мило. Естествено, в нашето учреждение други не се взимат.

Фандорин се намръщи — стори му се, че губернският секретар се прави на палячо, мисли го за вчерашен. Затова Ераст Петрович сухо, без емоции, разказа историята си. Стана ясно, че Порфирий Мартинович умее не само да мели с език, но и най-внимателно да слуша — беше истински талант в това отношение. Пижов седна на леглото, кръстоса ръце на корема си, затвори напълно и без това присвитите си очички, просто сякаш изчезна. В най-буквален смисъл се обърна на слух. Нито веднъж не прекъсна разказвача, не помръдна. Само от време на време, в ключовите моменти от разказа, изпод затворените му клепачи проблясваше някаква искра.

Ераст Петрович не сподели хипотезата си относно писмата — реши да я запази за Брилинг, а за финал каза:

— И тъй, Порфирий Мартинович, пред вас е един беглец и неволен убиец. Необходимо ми е спешно да се прехвърля на континента. Трябва да стигна до Москва, при Иван Францевич.

Пижов размърда устни, почака дали няма да му каже още нещо, след което тихичко попита:

— Ами чантата? Дали да не я препратим с дипломатическата поща? Тъй ще е по-солидно. Току-виж... Тия господа, по всичко личи, не се шегуват, ще ви търсят из цяла Европа. Колкото до континента, естествено, ще ви прехвърля, ангел мой. Ако не се боите да поверите живота си на несигурните вълни, още утре ще отплавате с някоя рибарска лодка. Надуй платната, буйни ветре...

Какво се е хванал за тия ветрове, ядоса се Ераст Петрович; право да си кажем, хич не му се разделяше със синята чанта, за която бе заплатил толкова висока цена. А Порфирий Мартинович, като да не бе забелязал колебанията на събеседника си, продължи:

— Не ща да си пъхам гагата в чужди работи. Щото съм и скромн, и нелюбопитен. Виждам обаче, че много неща премълчавате. Правилно постъпвате, сладък мой, думата е сребро, мълчанието — злато. Иван Францевич Брилинг е голям човек. Тъй да се каже, орел прегорд сред врани сиви, на кой да е не ще се довери. Та какво решавате?

— В какъв смисъл?

— Относно чантичката ми беше мисълта. Бих я нашляпал отвред с печати и бих я дал на оправен куриер и ще си пристигне тя в Москва като с конче-вихрогонче. Пък аз ще бия шифрована депеша — очаквайте пакета, от боговете дар безценен.

Ей Богу, Ераст Петрович не жадуваше за почести, нито за ордени и слава. И в интерес на работата щеше да даде чантата на Порфирий Мартинович, с куриер наистина щеше да е и по-бързо, и по-сигурно. Но въображението толкова пъти му беше рисувало картината на триумфалното му завръщане при шефа, как с ефектен жест му връчва чантата и започва завладяващия си разказ за преживените приключения... Нима нищо такова няма да се случи?

И Фандорин прояви малодушие. Каза строго:

— Чантата е скрита в сигурно скривалище. И ще я доставя лично. Отговарям за нея с главата си. Не ми се сърдете, Порфирий Мартинович.

— Че отде-накъде ще ви се сърдя? — Пижов не настоя на предложението си. — Ваша воля. И на мен ще ми е мирна главата. Не ми трябват чужди тайни, стигат си ми моите. Щом е в скривалището, да си стои в скривалището. — Стана от мястото си, плъзна поглед по голите стени на стаичката. — Хайде сега си починете, друже мой. Младостта иска сън. Пък мен, стареца, бездруго ме мъчи безсънието, ще ида междуременно да видя за лодчицата. Утре (всъщност вече днес), щом пръкне зората, съм при вас. Ще ви откарам на морския бряг, ще ви прегърна за сбогом и ще ви прекръстя за из път. А аз ще остана тук, в таз чужда чужбина. Ех, пустата ни орисия — немили, клетки, недраги... — Тук вече Порфирий Мартинович май се усети, че е прекалил с вайкането и разпери ръце с виновен поглед: — Да ме прощавате, увлякох се в дрънканици. Ама съм се затъжил за жива руска реч, тук все те тегли нещо по-така да кажеш. Нашите умни глави в посолството повече френски приказват. Няма на кого да си излееш каквото ти е накипяло.

Навън вече гърмеше не на шега, май бе и заваляло. Пижов скокна и се застыга:

— Ще тръгвам. Ох-хо-хо, там буря кърши клон изправен...

На прага се обърна, погали Фандорин с поглед и с нисък поклон се стопи в мрака на коридора.

Ераст Петрович затвори вратата, пусна резето и потръпна — гръмотевица удари сякаш покрива над самата му глава.

Тъмно и страшно е в мизерната стаичка, чието единствено прозорче гледа към голия, без едничко стръкче трева, плочник. Навън е лошо, вали дъжд, но по сиво-черните, разкъсани облаци броди луната. През процепа на завеските жълт лъч прорязва надве бърлогата, разсича я чак до леглото, където облян в студена пот, се върти от връхлетелите го кошмари Фандорин. Той е напълно облечен, обут и въоръжен, само револверът му е под възглавницата.

Обременена от убийството, съвестта изпраца на горкия Ераст Петрович страшно видение. Над леглото му се е надвесила мъртвата Амалия. Очите ѝ са полузатворени, изпод клепачите ѝ се стича капка кръв, в голата си ръка държи черна роза.

— Какво ти сторих? — жално стене убитата. — Бях млада и красива, бях нещастна и самотна. Оплетоха ме в мрежи, излъгаха ме и ме развратиха. Единственият човек, когото бях обичала, ме предаде. Ти извърши смъртен грях, Ераст, ти уби красотата, а нали красотата е чудо Господне? Ти погази чудото Господне. Защо, за какво?

Ледената кървава капка се отронва от бузата ѝ право на челото на изтормозения Фандорин, той трепва и отваря очи. Вижда, че, слава Богу, няма никаква Амалия. Това е сън, само сън. Но на челото му отново пада някаква ледена капка.

Какво е това, потръпва ужасен Ераст Петрович, разсънвайки се напълно. Чува воя на вятъра, шума на дъжда, утробния екот на гръмотевиците. Какви са тия капки? Нищо свръхестествено, просто капе от тавана. Успокой се, глупаво сърце, умири се.

Но в този миг зад вратата тихо, но ясно се донася:

— Защо? За какво?

И пак:

— Защо? За какво?

Това е гузната съвест, казва си Фандорин. Гузната съвест ме кара да халюцинирам. Но трезвата рационална мисъл не го освобождава от гнусния лепкав страх, който избива от всички пори по тялото му.

Тишина. Светкавица окъпва за миг в светлина голите сиви стени и пак става тъмно.

А след около минута на прозореца леко се тропа. Чук-чук. И пак: чук-чук.

Спокойно! Това е вятърът. Дървото. Клоните тропат по стъклото. Съвсем обикновен шум.

Чук-чук. Чук-чук-чук.

Дърво? Какво дърво? Фандорин рязко сяда в леглото. Там, зад прозореца, няма никакви дървета! Там е празният двор. Господи, какво е това?

Жълтата цепнатина на прозореца угасна, посивя — изглежда, луната се бе скрила в облаците, а в следващия миг там се разлюля нещо тъмно, страшно, непознато.

Каквото ще да става, само да не лежа така и да усещам как ми настръхва косата. Само да не полудея.

Ераст Петрович стана и загътри непослушните си крака към прозореца, без да отлепя поглед от страшното тъмно петно. В момента,

когато той дръпна пердето, светкавица озари небето и Фандорин видя оттатък стъклото, право пред очите си, мъртвешко бяло лице с тъмни ями вместо очи. Една ръка, обляна с неземна светлина, бавно плъзна разперени пръсти по стъклото и Ераст Петрович реагира по най-глупавия, детски начин: хлъцна, люшна се назад, хвърли се по очи на кревата и захлупи главата си с ръце.

Събуди се! Час по-скоро се събуди! Отче наш, Който си на небесата, да се свети Твоето име, да дойде Твоето царство...

Потропването по стъклото спря. Той откъсна глава от възглавницата, плахо се обърна към прозореца, но не видя нищо ужасяващо — само нощта, дъжда, честите отблясъци на светкавиците. Халюцинация. Определено халюцинация.

За щастие Ераст Петрович си припомни наставленията на индийския брахман Чандра Джонсън, от когото се учеше правилно да диша и правилно да живее. В мъдрата книга се казваше:

Правилното дишане е основа на правилния живот. То ще те подкрепи в трудните моменти от битието, в него ще откриеш своето спасение, успокоение и просветление. Вдишвайки жизнената сила прана^[5], не бързай да я издишаш, задръж я в дробовете си. Колкото по-дълбоко и равномерно е твоето дишане, толкова повече жизнена сила има в теб. Просветление постига оня, който, вдъхнал прана вечер, не я издишва до утринната зора.

Ераст Петрович все още бе далеч от просветлението, но благодарение на упражненията, които правеше всяка сутрин, вече умееше да задържа дишането си за сто секунди. И сега прибягна до това изпитано средство. Изпълни гърдите си с въздух и се отпусна, „превърна се в дърво, в камък, в трева“. Помогна — сърцето му постепенно се успокои, ужасът отстъпи. Преброил до сто, Фандорин с шум изпусна въздуха, успокоен от победата на духа над суеверието.

И в тоя момент чу звук, от който зъбите му се разтракаха неудържимо. Някой драскаше на вратата.

— Пусни ме — шепнеше гласът. — Погледни ме. Студено ми е. Пусни ме да вляза...

Не, това е вече прекалено, с последните остатъци от мъжество се възмути Фандорин. Сега ще отворя вратата и ще се събудя. Или... Или ще видя, че това не е сън.

С два скока стигна до вратата, изтегли резето и я дръпна към себе си. И с това поривът му се изчерпа.

На прага стоеше Амалия. Както тогава, с белия дантелен пеньоар, само че сега косата ѝ беше сплъстена от дъжда, а по гърдите се разтичаше кърваво петно. Най-страшно от всичко обаче беше лицето ѝ, грейнало с неземна светлина и тия неподвижни, угаснали очи. Бялата, искряща ръка се протегна към лицето на Ераст Петрович и докосна страната му — съвсем като миналата вечер, само че сега пръстите лъхаха такъв леден студ, че клетият полудяващ Фандорин залитна назад.

— Къде е чантата? — със съскащ шепот попита призракът. — Къде е чантата ми? Продадох душата си зарад нея.

— Няма да я дам! — отрониха пресъхналите устни на Ераст Петрович. Със сетни сили отстъпи назад към креслото, в чиито недра се спотайваше похитената чанта, строполи се в него и за по-сигурно даже обхвана седалката с двете си ръце.

Привидението пристъпи до масата. Драсна клечка, запали свещ и изведнъж звънко се провикна:

— Your turn now! He's all yours!^[6]

В стаята нахълтаха двама — високият Морбид — главата му опираше горния праг на вратата, и още един, дребен и повратлив.

Окончателно обърканият Фандорин дори не помръдна, когато икономът опря в гърлото му нож, а вторият ловко го опипа и измъкна деринджъра от ботуша.

— Търси револвера — нареди на английски Морбид и повратливият не се изложи — моментално откри скрития под възглавницата колт.

През това време Амалия стоеше до прозореца и триеше с кърпа лицето и ръцете си.

— Е, готови ли сте? — нетърпеливо попита тя. — Каква гадост е тоя фосфор. И най-важното, нямаше никаква нужда от тоя карнавал. Той даже не си е размърдал мозъка да скрие чантата както трябва. Джон, потърсете в креслото.

Дори не поглеждаше към Фандорин, сякаш той внезапно се бе превърнал в неодушевен предмет.

Морбид с лекота издърпа Ераст Петрович от фотьойла, без да маха острието от гърлото му, а повратливият мушна ръка в седалката и измъкна синята чанта.

— Дайте я насам. — Бежецкая отиде до масата и прегледа съдържанието. — Всичко си е тук. Не е имал време да го изпрати. Слава Богу. Франц, донесете ми пелерината, премръзнах.

— Значи всичко беше спектакъл? — Фандорин си даваше кураж, макар че гласът му трепереше. — Браво. Вие сте велика актриса. Радвам се, че моят куршум не е попаднал в целта. Какъв талант щеше да се затрие...

— Не забравяйте да му запушите устата — каза Амалия на иконома и наметнала донесената от Франц пелерина, излезе от стаята, без да хвърли поне прощален поглед на опозорения Фандорин.

Повратливият дребосък — ето кой беше следил хотела, изобщо не е бил Зуров — измъкна от джоба топче тънко въже и яко пристегна ръцете на пленника към тялото. След това стисна Фандорин за носа и когато задушаваният се Ераст Петрович зина да си поеме дъх, натика в устата му гумена топка.

— Добре — с лек немски акцент провъзгласи Франц, доволен от резултата. — Отивам за чувала.

Изскочи навън и много бързо се върна. Последното, което Ераст Петрович видя, преди грубото зебло да го покрие чак до колената, беше бездушната, абсолютно каменна физиономия на Джон Морбид. Жалко, че накрая животът показваше на Фандорин тъкмо това от многобройните си непривлекателни лица, но пращната тъмница на чувала бе още по-лоша.

— Дай да го прихвана и отгоре с въженце — чу се гласът на Франц. — Вярно е, че е наблизил, ама за по-сигурно.

— Къде ще бяга? — басово възрази Морбид. — Ха е мръднал, ха съм му разпрал корема.

— Абе да ни е мирна главата — мелодично изчурулика Франц и толкова здраво затегна въжето през чувала, че Фандорин едва си поемаше дъх.

— Хайде! — икономът сбута пленника и Фандорин слепешката се затътри напред, без да разбира напълно защо не го заколят направо в

стаята.

На два пъти се препъна, на външната врата насмалко да се изтърси, но лапата на Джон овреме го хвана за рамото.

Миришеше на дъжд, пръхтяха коне.

— Вие двамата, като приключите, се върнете тук и оправете всичко — чу се гласът на Бежецкая. — А ние се прибираме.

— Не се тревожете, мем — избоботи икономът. — Вие свършихте вашата работа, ние ще свършим нашата.

Ах, как му се искаше на Ераст Петрович да каже на Амалия Казимировна за сбогом нещо по-така, по-особено, че да остане в паметта ѝ не като глупав уплашен хлапак с жълто на устата, а като храбрец, доблестно загинал в схватката с цяла армия нихилисти. Но проклетата гума в устата му го лиши дори от това последно удоволствие.

Затова пък съдбата поднесе на бедния юноша още един потрес, макар да изглеждаше, че след всичко преживяно такива не са останали.

— Душичке Амалия Казимировна — произнесе на руски познат му сладък тенор. — Ще позволите ли на стария човек да се повози с вас в каретата. Да си поприказваме за туй-онуй, хем да поизсъхна, че я ме вижте, вир-вода съм станал. А вашият Патрик да се качи на моето файтонче и да кара след нас. Нали не възразявате, гълъбче?

— Качвайте се — сухо отвърна Бежецкая. — Само че запомнете, Пижов, не съм ви душица, а още по-малко гълъбче.

Ераст Петрович глухо изстена, понеже с гумата в устата нямаше как да се разплаче. Целият свят се бе опълчил срещу клетия Фандорин. Откъде толкова сили, че да издържиш в борбата срещу цяла орда злодеи? Заобиколен е само от предатели, от зли пепелянки (пфу, не стига другото, ами проклетият Порфирий Мартинович ме е заразил със словоблудието си!). Бежецкая с главорезите си, Зуров, и дори тоя долен изменник Пижов — наоколо са само врагове. В този миг на Ераст Петрович направо му се отця да живее — такова силно отвращение и умора го обзеха.

Впрочем, и не личеше някой да полага усилия да го окуражава да живее. Плановите на конвоя му очевидно бяха съвсем други.

Силни ръце подхванаха пленника и го качиха на седалката. Отляво се намести тежкият Морбид, отдясно лекият Франц, изплющя камшик и Ераст Петрович се килна назад.

— Накъде? — попита икономът.

— Казаха на шести пристан. Там е по-дълбоко, а и течението е по-силно. Какво ще кажеш?

— Все ми е едно. Нека да е на шести.

И тъй, по-нататъшната съдба на Ераст Петрович изглеждаше достатъчно ясна. Сега ще го откарат на някакъв забутан кей, ще му вържат камък и ще го пуснат на дъното на Темза, да гние сред ръждивите котвени вериги и строшени шишета. И титулярният съветник Фандорин ще изчезне безследно, понеже ще излезе, че след военния агент в Париж никой повече не го е виждал. Иван Францевич ще разбере, че възпитаникът му е стъпил някъде накриво, но така и няма да научи къде и защо. И през ум няма да им мине там, в Москва и в Питер, че в тайната им служба се е завъдила подла гад. Ех, да можеше да го изобличим.

Пък може и да го изобличим.

Дори вързан и набутан в тесния пращен чувал, Ераст Петрович се чувстваше несравнимо по-добре, отколкото преди двацет минути, когато фосфоресциращият призрак се блещеше през стъклото и ужасът сковаваше разсъдъка му.

Работата е там, че пленникът още имаше някакъв шанс за спасение. Франц беше повратлив, ама не се сети да опипа десния ръкав. Там беше напъхан стилетът и в него е цялата надежда сега. Само да се извърти така, че да докопа с пръсти дръжката... Ох, никак не е лесно, когато ръката ти е вързана за бедрото. Колко ли е пътят до тоя шести пристан? Ще има ли време?

— Стой мирен. — Морбид ръгна с лакът в хълбока гърчещия се (вероятно от ужас) пленник.

— Така е, приятел, върти го, сучи го, все тая — философски отбеляза Франц.

Човекът в чувала се повъртя още близо минута, после кратко и глухо изпъшка и миряса, очевидно примирил се със съдбата си (дяволският стилет, излизайки от ножницата, болезнено му сръза китката).

— Стигнахме — обяви Джон и се надигна да се огледа. — Няма никой.

— Че кой искаш да има в тоя дъжд, посред нощ? — сви рамене Франц. — Хайде, размърдай се. Че ни чака и обратният път.

— Хващай го за краката.

Подхванаха денка за въжетата и го понесоха към дъсчения пристан, увиснал над тъмните води.

Ераст Петрович чу скърцането на дъските под краката им, чу как се плиска реката. Избавлението бе близо. В мига, когато водите на Темза те скрият, прерязваш с ножа въжетата, срязваш зеблото и безшумно изплуваш под кея. Изчакваш ги да си тръгнат, и край — жив, спасен, свободен. И толкова леко и гладко изглеждаше всичко, че един вътрешен глас изведнъж прошепна: не, Ераст, в живота не е така, в живота непременно става някоя поразия, която разваля и най-добрия план.

Уви, тоя вътрешен глас се оказа зла прокоба. И поразията не закъсня, при това не дойде откъм кошмарния мистър Морбид, ами по инициатива на добряка Франц.

— Чакай, Джон — обади се той, когато спряха на края на пристана и пуснаха товара си долу. — Не върви да хвърляме във водата жив човек, все едно е някое псе. Ти би ли искал да си на негово място?

— Не — отвърна Джон.

— Ами да — зарадва се Франц. — И аз тъй викам. Да се удавиш в тая гадна смрадлива вода — брррррр! Не го пожелавам на никого. Дай да постъпим честно и почтено: тегли му първо ножа да не се мъчи. Храс — и готова работата, а?

От толкова човеколюбие на Ераст Петрович чак му призля, но прекрасният, милият мистър Морбид измърмори:

— От къде на къде ще си цапам ножа. Пък и ще се оплескаме с кръв. Малко ли зор видяхме с това пале. Тъй и тъй ще мре, какво си се затюхкал. Пък като си толкоз милозлив, удуши го с въжето, докато ида да намеря някаква тежест.

Тежките му крачки заглъхнаха в далечината и Фандорин остана насаме с човечния Франц.

— Не трябваше да връзвам и чувала — замислено произнесе оня. — Цялото въже отиде.

Ераст Петрович одобрително измуча нещо — един вид, не се притеснявай, какво толкоз.

— Ох, горкият — въздъхна Франц. — Как стене само, направо ми къса сърцето. Добре, момче, чакай малко. Ей сегичка чичо ти Франц ще си свали каиша...

Дочуха се приближаващи крачки.

— Намерих парче релса. Екстра ще свърши работа — избоботи гласът на иконома. — Промуши я под въжето. Ще мине поне месец, докато изплува.

— Чакай мъничко, само да направя клупа.

— Я се разкарай с тия глезотии! Няма време, скоро ще се съмне!

— Извинявай, мой човек, — жалостиво рече Франц. — Тъй ти било писано. *Das hast du dir selbst zu verdanken*^[7].

Отново вдигнаха Ераст Петрович и го разлюляха.

— *Azazel!* — със строг, тържествен глас извика Франц и в следващата секунда овързаното тяло се плъосна в мръсната вода.

Докато кълцаше със стилета мокрия шнур, Фандорин не усещаше нито студа, нито дори тежестта на корубата си. Най-много зор видя с дясната ръка, но щом я освободи, работата потръгна: рраз! — и лявата ръка се притече на помощ на дясната; два! — и чувалът е разсечен от горе до долу; трри! — и тежкото парче релса потъна в меката тиня.

Сега беше важно да не изплува прекалено рано. Ераст Петрович се отблъсна с крака и изпъна ръце напред, мъчейки се напипа в мътилката опорите на кея. Тук някъде трябва да са, съвсем наблизко. Ето че пръстите му докоснаха хлъзгавото, обрасло с водорасли дърво. Полека, без никакво бързане, нагоре по стълба. Да няма плискане, да няма никакъв звук.

Под дъските на кея е тъмно като в рог. Изведнъж черната вода изхвърли от недрата си кръгло бяло петно. А в долния край на белия кръг веднага се отвори друг, по-малък и тъмен — устата на титулярния съветник жадно пое речния въздух. Миришеше на газ и на гнило. Това беше вълшебният аромат на живота.

А в това време горе, на кея, течеше спокойна беседа. До спотаилия се отдолу Ераст Петрович достигаше всеки звук. О, Боже, понякога той си беше представял, че чак се беше разплаквал от умиление, с какви думи приятели и врагове ще споменават загиналия без време герой, какви речи ще звучат над пресния му гроб. Какво му беше сега да слуша глупостите на мерзавците, които се мислеха за негови убийци! Нито дума за оня, когото погълнаха мрачните води — човек, надарен с ум и сърце, с благородна душа и високи стремежи!

— Ох, тая разходка ще ми струва поне един ревматичен пристъп — въздъхна Франц. — Я колко е влажно. Колко ще стоим тук? Хайде да тръгваме.

— Рано е.

— Слушай, аз в тая залисия останах без вечеря. Дали ще дадат да хапнем, или пак ще измислят да ни пратят нанякъде?

— Не се пъни да мислиш. Каквото наредят, това ще правим.

— Да имаше поне по едно студено телешко. Червата ми вече къркорят... И май пак ще се местим. Тъкмо посвикнах. Защо? Нали всичко се оправи?

— Тя знае защо. Щом така е заповядала, значи се налага.

— Вярно си е. Тя не греши. За нея бих направил всичко — собствения си баща не бих пожалил. Стига да имах баща разбира се. Собствените ни майки не са правили толкова за нас, колкото тя.

— То се знае. Добре, стига, да тръгваме.

Ераст Петрович изчака крачките им да заглъхнат в далечината, за по-сигурно преброи още до триста и едва тогава пое към брега.

Докато с огромни мъки, сурвайки се няколко пъти надолу, изпълзя на ниския, но почти отвесен кей, мракът вече започна да се топи под напора на изгрева. Лъжеудавникът трепереше от студ, чак зъбите му тракаха, на всичко отгоре се разхълца — явно се беше нагълтал с мръсната речна вода. Но все пак животът беше прекрасен. Ераст Петрович почти с любов загледа сивия простор на реката (на отсрещния бряг трептяха нежни светлини), възхити се на майсторлъка с който бе направен ниският дървен склад, хареса му грациозното поклащане на буксирите и гемиите, накацали край пристана. Безметежна усмивка озари мокрото, изцапано с мазут лице на възкръсналия. С наслада се протегна той и изведнъж замря в тая нелепа поза — от ъгъла на склада се отлепи и бързо се търкулна към него нисък, чевръст силует.

— Ах, каналии, ах, пройдохи — занарежда силуетът с тънко пронизително гласче. — Как пък нищичко да не могат да свършат сами, все трябва някой да ги надзирава. Закъде сте без Пижов, а? Ще ви очистят като слепи котета...

Обзет от праведен гняв, Фандорин се втурна напред. Изменникът, изглежда, си въобразяваше, че сатанинското му предателство е останало неразкрито.

Но в ръката на губернския секретар се появи нещо, което проблесна със заплашителен метален блясък, и Ераст Петрович първо се закова на място, а после заотстъпва.

— Точно така, сладурчето ми, правилно се ориентирате — одобри Пижов и походката му стана пъргава, котешка. — Вие сте разумно момче, веднага ви разбрах. Виждали ли сте друг път такова нещо? — той размаха нещото и Фандорин видя двуцевен пистолет с необичайно голям калибър. — Ужасно нещо, да знаете. На местния разбойнически жаргон му викат „смашър“. Ето тук, благоволете да погледнете, се поставят два патрона дум-дум, същите, дето ги забранява Санктпетербургската конвенция от 68-а година. Ама на — бандити, Ерастушка, злодеи! Тая човеколюбива конвенция за нищо я нямат! А куршумчето е избухливо, щом попадне на меко, цялото се разтваря като цветче. Месце, кокалче, жиличка — не подбира, всичко прави на кайма. По-внимателно, миличък, не шавайте много, да не ме стреснете и да гръмна, щото после няма да си простя това зверство, много ще се разкайвам. Ужасно боли, ако те улучи в корема или другаде из тая област.

Фандорин хлъцна, но вече не от студ, а от страх и извика:

— Искарיות! Да продадеш Отечеството за трийсет сребърника! — и пак отстъпи от зловещите циви.

— Както се изрази великият Державин, „за смъртните — непостоянство“. Но вие ме обиждате, драги. Не съм се поблазнил за трийсет сикли^[8], а за много по-сериозна сума, най-стриктно превеждана в швейцарска банка — да имаш за стари години. Ами вие накъде сте се засилили, глупчо глупави? Знаете ли с кого си имате работа? Сила е това, сила, пирамида Хеопсова! Не можеш я проби с глава.

Междувременно Ераст Петрович отстъпи чак до брега и се принуди да спре, когато усети, че краката му опряха в нисичкия бордюр. Очевидно Пижов целеше тъкмо това.

— Ех, че хубаво стана, браво — изви той, спирайки на десетина крачки от жертвата си. — Че то бива ли да карате стария човек после да ви влачи чак до водата, пък не сте и лекичък. И няма да се притеснявате, драги, Пижов си знае работата. Пат — и готово, вместо лице красно — пихтия прекрасна. И да ви намерят, няма как да ви

разпознаят. А душицата ви право в рая ще литне. Щото още не е сварила да натрупа греховце душата млада...

С тия думи той вдигна оръжието, присви лявото си око и сладко се усмихна. Не бързаше да стреля, явно се наслаждаваше на мига. Фандорин хвърли отчаян поглед към пустия бряг, облян от дрезгавата светлина на изгрева. Няма жива душа. Това беше краят. Впрочем нещо май шавна край склада, но не остана време да види — изтрещя ужасно силен, по-моцнен от най-страшната гръмотевица изстрел, Ераст Петрович залитна назад и с кански писък се сгромоляса в реката, от която преди малко се бе измъкнал с такива усилия.

[1] Портър — Тъмна бира — Б.пр. ↑

[2] Стилет — Малка кама с триъгълно острие — Б.пр. ↑

[3] Чин четвърти клас, равен на генерал-майор. — Б.пр. ↑

[4] Въглищари (ит.) Наименование на италианските тайни борци срещу австрийското владичество през 19 век. — Б.пр. ↑

[5] Букв. „дихание“, одушевеност, одухотвореност. В йогата един от начините за пречистване е пранаяма — задържане на дишането с цел висше умствено съсредоточаване — Б.пр. ↑

[6] Сега сте вие! Той е ваш! (англ.) — Б.пр. ↑

[7] Вината си е твоя (нем.) — Б.пр. ↑

[8] Древноеврейска сребърна монета (т.е. сребърник) с изображение на Йерусалим и жезъла на Арон — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДВАНАДЕСЕТА,

В КОЯТО ГЕРОЯТ НАУЧАВА, ЧЕ НАД ГЛАВАТА МУ ИМА ОРЕОЛ

Простреляният обаче не загуби съзнание, пък и кой знае защо, не усещаше никаква болка. Ераст Петрович не можеше да разбере нищо. Той заблъска с ръце из водата. Какво става? Жив ли е или убит? Ако е убит, защо е толкова мокро?

Над каменния ръб на брега се подаде главата на Зуров. Фандорин изобщо не се учуди: първо, в момента едва ли имаше нещо, способно наистина да го учуди, и второ, на оня свят (ако беше там, естествено) можеше да се случва какво ли не.

— Еразъм! Жив ли си? Да не те улучих? — крещеше, та се късаше Зуровата глава. — Дай ръка!

Ераст Петрович извади дясната си ръка от водата и едно мощно дърпане го измъкна на земната твърд. Първото, което видя, докато се изправяше, бе малка фигурка, паднала по очи, изпънатата ѝ ръка стискаше тежък пистолет. Сред тънките прошарени косми на тила чернееше дупка, тъмна локва се разтичаше отдолу.

— Ранен ли си? — угрижено попита Зуров, докато въртеше и опипваше измокрения Ераст Петрович. — Не проумявам как можа да стане. Направо *revolution dans la balistique*^[1]. Не, просто не е възможно.

— Зуров, това вие ли сте? — изхриптя Фандорин, проумял най-сетне, че все още се намира на тоя, а не на оня свят.

— Не „вие“, а „ти“. Нали пихме брудершафт, забрави ли?

— Но за-защо? — Ераст Петрович отново го втресе. — Искате непременно да ме убиете лично ли? Тоя ваш Азazel премия ли ви е обещал за мен? Хайде де, стреляйте, стреляйте, проклет да сте! До гуша ми дойде от вас, мразя ви! Повече от мляко с грис ви мразя!

Не е ясно откъде изскочи млякото с грис — сигурно от отдавна забравеното детство. Ераст Петрович искаше да раздере ризата на

гърдите си — един вид, стреляй, гад! — но Зуров без церемонии го разтърси за раменете.

— Стига си бълнувал, Фандорин. Какъв Азazel? Какъв грис? Чакай, ей сега ще дойдеш на себе си — и тутакси обърса на изтормозения Ераст Петрович два звънки шамара. — Аз съм, Иполит Зуров. Нищо чудно, че ти се е скапал мозъкът след всички тия поразии. Подпри се на мен — той прегърна младия мъж през раменете. — Ела да те откарам до хотела. Отзад съм си вързал кончето, а пък тоя тук (той скрита неподвижното тяло на Пижов) има кабриолетче. Ще стигнем бързо. Да се стоплиш, да удариш един грог и да ми обясниш какъв е тоя цирк, дето се разиграва тук.

Фандорин блъсна графа, колкото му държеше силата:

— Не, ти ще ми обясниш! Откъде се (хлъц!) взе тук? Защо си ме следил? И ти ли си с тях?

Зуров, смутен, засука черен мустак.

— Не става така с две думи.

— Няма страшно, аз (хлъц!) имам време. Не мърдам оттук!

— Добре, чуй тогава.

Ето какво разказа Иполит.

— Да не си мислиш, че току-тъй ти дадох адреса на Амалия? Не, братко Фандорин, това си е цяла психология. Харесах те, страшно те харесах. Има нещо у теб... Не знам как да го кажа, сякаш си белязан. Аз такива като теб ги надушвам. Все едно виждам ореол над главата на човека, едно такова леко сияние. Особени хора са тия с ореола, съдбата ги пази тях, спасява ги от всякаква опасност. А за какво ги пази — самите те не знаят. Опазил те Бог да се дуелираш с такъв — свършен си. Или на карти да седнеш срещу него, ще прахосаш всичко, каквито и шмекерии да въртиш. Аз твоя ореол го видях, когато ме обра на stross, а после ме накара да теглим жребий за самоубийство. Такива като теб рядко се срещат. В нашия отряд, когато прекосяхахме Туркестански Каракум, имаше един поручик, Улич се казваше. Във всякакъв пъкъл се навираше и все му се разминаваше. А той само се хили и продължава. Ако щеш, вярвай, при Хива^[2] с очите си видях как гвардейците на хана дадоха залп по него. Драскотина нямаше! А после веднъж пийна прокиснал кумис — и край, заровихме Улич в пясъците.

Ха кажи ми сега защо го опази Господ в боевете? Загадка! Та такива ми ти работи, Еразъм, ти също си от тия, можеш да ми повярваш. И те заобичах, заобичах те в оня миг, когато видях как без никакво колебание опря револвера в главата си и натисна спусъка. Само че любовта, братко Фандорин, е тънка материя. Ония, дето стоят по-ниско от мен, не мога да ги обичам, а на тия, дето са над мен, завиждам до смърт. И на теб ти завиждах. Изревнувах те от твоя ореол, от нечувания ти късмет. Бре я се виж, човече, ти и днес излезе сух от водата. Ха-ха-ха, мокър излезе, естествено, ама жив, хем без драскотина. А като те погледне човек — хлапе, пале, нищо и половина.

До този момент Ераст Петрович слушаше с интерес и се поизчервяваше от удоволствие, дори по едното време беше престанал и да трепери, но като чу „пале“, се намръщи и на два пъти ядосано хлъцна.

— Не ми се сърди де, най-приятелски говоря — тупна го Зуров по рамото. — Общо взето, рекох си тогава: тоя съдбата ми го изпраща. Амалия със сигурност ще клъвне на такъв. Само да го загледа по-внимателно, и ще клъвне. И край, отървавам се от туй изкушение сатанинско веднъж завинаги. Ще ме остави на мира, проклетницата, ще спре да ме дърпа като мечка на синджир. Нека изтезава тоя малчуган с египетските си мъчения. Затова ти дадох нишката, знаех, че няма да отстъпиш от своето... Ей, я наметни пелерината и на да пийнеш една глътка. Изхълца си здравето.

Докато Фандорин, тракайки със зъби, изсмукваше от голямото плоско шише остатъците ямайски ром, Иполит наметна на раменете му контешкия си черен плащ с ален атлазен хастар, а после с крак изтика трупа на Пижов до ръба на алеята, праметна го през парапета и го бутна във водата. Глух плисък — и грешният губернски секретар остави на земята след себе си само една тъмна локвичка по каменните плочи.

— Приеми, Господи, душата на твоя раб не-го-знам-как-го-казваха — благочестиво изрече Зуров.

— Пи-Пижов — отново хлъцна Ераст Петрович. Зъбите му вече не тракаха благодарение на рома. — Порфирий Мартинович Пижов.

— Все тая, няма да го запомня — безгрижно мръдна рамо Иполит. — Да върви по дяволите. Явно калпаво човече е бил. Той

искаше да те убие, Еразъм. А аз, между нас казано, ти спасих живота, ти това разбираш ли го?

— Разбрах го, разбрах го. Разказвай, давай нататък.

— Разказвам. Като ти дадох адреса на Амалия, от следващия ден така се потиснах — да не дава Господ. Хем и пих, и по бардаци обикалях, и петдесетина хиляди проиграх на карти — нищо не помага. Сън не ме хваща, не мога да ям. Добре поне, че можех да пия. А пред очите ми само вие с Амалия — как се целувате и как ми се присмивате. Не, по-зле, дори не се и сещате за мен. Десет дена се бяхтих и усетих, че ще откача. Жан помниш ли го, лакея ми? В болницата е. Дойде да ме озаптява, та му размазах носа и му строших две ребра. Срамна работа, ти казвам, братко Фандорин. Като болен бях. На единайсетия ден превъртях. Рекох си, край: убивам ги и двамата, пък след това ще се гръмна. По-зле от сега няма да стане. Как съм пътувал през Европа — убий ме, не помня. Пих из целия път като каракумска камила. Докато минавахме през Германия, изхвърлих някакви двама прусаци от вагона. Впрочем, нямам спомени. Може и да ми се е сторило. Свестих се чак в Лондон. Първата ми работа беше да намеря хотела. Ни ти си там, ни тя. Хотелът — последна дупка, Амалия на такова място през живота си няма да отседне. Портиерът, каналаята му, на френски дума не обелва, аз пък на английски знам само „ботъл ъф уиски“ и „мув йор ас“^[3], дето ме беше научил един мичман. Ще рече: донеси ми бутилка от силното, хем по-живо. Питам го тоя английски мухльо, портиера, за мис Олсен, а той нещо бръщолеви по тяхному, върти си главата и сочи с пръст някъде зад гърба си. Демек, напуснала е, а къде е — не се знае. Опитах да го подхвана откъм теб: „Фандорин, викам, Фандорин, мув йор ас“. Той направо се облеци, да ме прощаваш. Изглежда, на английски името ти значи нещо неприлично. С две думи, не се разбрахме с този боклук. Нямахше къде да мърдам, настаних се във въшкарника му, зачаках. Дните минават така: сутрин слизам при портиера, питам: „Фандорин?“. Той се кланя, вика: „Монинг, сър.“^[4] Демек — не е пристигнал. Отивам отсреща в кръчмата, там си направих наблюдателния пункт. Страшна скука, спихнати мутри наоколо, добре че са моите „ботъл ъф уиски“ и „мув йор ас“, та се оправям. Кръчмарят отначало се блещеше, като ме види, после посвикна, посреща ме като роднина. Тъй де, аз му раздвижих търговията, хората идват да гледат как го къркам с водни чаши туй

тяхното питие. Ама не смеят да дойдат до мен, отдалеч наблюдават. Научих нови думи: „джин“ ще рече хвойнова ракия, „рам“ викат на рома, „бренди“ — коняче някакво калпаво. Абе казвам ти, щях да си седя в наблюдателния пункт, докато почна да виждам бели мишки, ама всемилостив е Аллах, на четвъртия ден ти се появи. Пристигаш като някакво конте, с карета, мустаци пуснал. Между другото, не трябваше да ги бръснеш, по-напет изглеждаш с тях. Брей, викам си, нашето петле как е навирило стърчишката. Сега ще видиш ти вместо „мис Олсен“ пържен вятър на скара. Ама с теб тоя мърльо от хотела друга песен подкара, не като с мен, така че реших да се спотая и да изчакам, докато ми посочиш следата, пък после — каквото дойде. Дебнех те из улиците като някое фанте от участъка, пфу! Съвсем взех да откачам. Видях те как се спазари с кочияша, взех мерки: дръпнах едно конче от конюшнията, увих му копитата с хотелските пешкири, да не тропа. Чеченците правят така, когато се стягат за нападение. В смисъл — не с пешкири от хотел, ами с някакви парцали, нали разбираш?

Ераст Петрович си спомни по-миналата нощ. Толкова се страхуваше да не изтърве Морбид, че и през ум не му мина да се огледа, пък то проследяването било двойно.

— Като те видях на нейния прозорец, все едно че вулкан ми изригна вътре — продължи с разказа си Иполит. — Ухапах се по ръката до кръв. На, да видиш — той бутна под носа на Фандорин хубавата си яка ръка и наистина, между палеца и показалеца личеше идеален полумесец от зъби. — Дотук беше, рекох си, сега ще си идат три души наведнъж — една на небесата (за теб си мислех), а другите две — право в пъкъла... Ти нещо се забави на прозореца, после събра нахалство, тръгна да влизаш. Последна надежда ми остана: може пък да те изгони. Тя не обича такива атаки, предпочита да командва. Чакам, мартинките ми треперят. Изведнъж светлината угасна, изстрел, вик! Леле, викам си, тоя лудия Еразъм я застреля. Ето докъде се докара с игричките си! В тоя момент, братко Фандорин, изведнъж такава мъка ме налегна, сякаш съм останал сам в целия свят и няма за какво повече да живея... Хем знаех, че ще свърши зле, дори се канех аз да я убия, ама на... Ти нали ме видя, докато бягаше? Бях се вкочанил като парализиран, нямах сили да ти се обадя. Бях все едно в мъгла... А после започнаха едни чудесии и колкото по-нататък, толкова по-големи чудесии. Преди всичко стана ясно, че Амалия е жива. Изглежда, не си

улучил в тъмното. Така крещеше и ругаеше слугите, че чак стените трепереха. Заповяда им нещо на английски — лакеите се разтърчаха, засуетиха се, наизлязоха из градината. Пък аз се шмугнах в храстите и си трая. В главата ми — пълна каша. Чувствах се все едно са ме подминали при раздаването. Всички залагат, само аз седя като кибик. А, не, викам си, не сте познали, Зуров никога не е оставал сред баламите. Имат там в градината една закована будка — колкото две кучешки колибки. Изкъртих една дъска, зачаках в засада — да не ми е за пръв път! Водя наблюдение, очите на четири, ушите на осем. Какво да ти разправам — сатир дебне Психея. А вътре стават едни работи — майко мила! Все едно гледаш щаба на корпуса преди августейша инспекция. Слугите само прелитат навътре-навън. Амалия крещи, пощаджии разнасят телеграми... Брей, викам си, какви ги е надробил тоз мойт Еразъм? Пък даваше вид на благовъзпитан младеж. Какво си й направил, кажи! Да не си открил лилия на рамото й? Ама тя няма лилии, нито на рамото, нито другаде. Кажи де, не ме мъчи.

Ераст Петрович само нетърпеливо го подкани с ръка — давай, продължавай, сега няма време за глупости.

— С една дума, разбърка мравуняка, да знаеш. Тоя твоят — покойният (Зуров кимна към реката, където намери вечния си приют Порфирий Мартинович) — два пъти идва. Вторият път беше на свечеряване.

— Ама ти да не си седял там цял ден? — изумя Фандорин. — Без ядене, без пиене?

— Аз без ядене издържам дълго, стига да има какво да се пийне. А имаше — Зуров потупа плоското шише. — Естествено, наложи се да въведа ограничения. По две глътки на час. Тежко беше, ама при обсадата на Махрам и по-тежки неща изтърпях, някой друг път ще ти разказвам. За да се разтърча, на два пъти излизах да нагледам кончето. Бях го вързал в съседната градина за оградата. Набера му тревичка, поприказвам си с него да не скучае — и обратно в будката. Да бяхме в Русия — сто пъти да са откраднали коня, ама местните са едни заспали... Не им стига акълът. Пък щом се стъмни, добра работа ми свърши добичето. Покойникът като дойде втория път (Зуров пак кимна към реката), твоите неприятели се застрягаха. Да ти опиша картината. Най-отпред Амалия с каретата — същински Наполеон, с двама юначаги на капрата. След нея кабриолетчето на покойния. Отзад двама

лакеи с каляска. А отстрани в нощния мрак препускам аз като Денис Давидов^[5], само пешкири се бялкат в тъмното — Иполит се изсмя, хвърли поглед към червената линия на изгрева, опънала се покрай реката. — Пристигнахме в някакво ужасно затънтено място, направо Лиговка^[6]: някакви скапани къщички, складове, мръсотия. Покойният се качи при Амалия в каретата — военен съвет да правят. Аз вързах коня при една къща встрани, следя какво ще става. Покойният влезе в една къща с някаква табела на входа, остана вътре половин час. Сега пък климатът взе да се разваля. Из небето канонада, дъжд плющи. Измокрех се, ама чакам — взе да ми става интересно. Пак се появи покойният, шмугна се в каретата при Амалия. Пак свикват консилиум, един вид. А на мен вече взе да ми тече във врата, пък и шишето се произпразни. Тъкмо рекох да им сервирам едно явление Христово, да разгоня тая шайка и да поискам от Амалия обяснения, обаче изведнъж като се отвори вратата на каретата — такова нещо видях, да не дава Господ втори път.

— Призрак, нали? — попита Фандорин. — Фосфоресциращ?

— Точно така. Ауу, тръпки ме побиха. Даже не схванах отначало, че това е Амалия. Пак взе да ми става интересно. Пък тя се държи странно. Първо влезе през същата врата, сетне излезе, в двора се шмугна, после пак през вратата. Лакеите само търчат по нея. Хеле, след малко изкарват от вътре някакъв самоходен чувал. Не схванах веднага, че теб са спипали, чак по-късно ми дойде акълът. Оттук нататък армията се раздели: Амалия и покойникът се качиха в каретата, файтончето тръгна след тях, а лакеите с чувала, с теб демек, тръгнаха с каляската в другата посока. Добре, викам си, тоя чувал не е моя работа. Трябва да спасявам Амалия, че се е набъркала в мръсна история. Тръгвам по каретата и файтончето, копитата шляпат. Малко нещо се отдалечихме — стоп. Сkochих аз, прегърнах добичето през муцуната, да не изцвили. Покойният се измъкна от каретата, вика (нощта тиха, чува се надалеч): „Аз, душичке, ще ида да проверя. Стяга ми се нещо сърцето. Че то, нашето момче, много бойко ми се видя. Ако ви потрябвам — знаете къде да ме намерите.“ Аз отпърво побеснях: каква душичка ти е тя, дъртак смарамучкан! После изведнъж ми просветна: абе тоя да не би за Еразъм да приказва? — Иполит поклати глава, горд от своята досетливост. — Нататък всичко е ясно. Оня, дето караше файтончето, се качи на капрата на каретата. Аз тръгнах след

покойния. Еей там бях застанал, зад ъгъла, исках да разбера какво толкова си му напакостил. Ама тихо си приказвахте, звук не се чуваше. Не смятах да гърмя, пък и тъмничко беше за добър изстрел, ама той тръгна направо да те убива — по гърба му видях. За такива неща имам набито око, братко, мен питай. Ама какъв изстрел, а? Какво ще кажеш: не е дупчил Зуров петаците бадева? От четирийсет крачки право в темето, хем виж на каква светлина.

— Чак пък четирийсет — разсеяно каза Фандорин, друго му беше в главата.

— Как да не са четирийсет?! — развълнува се Иполит. — Ела да премериш! — дори захвана да отброява крачки (малко късички, честно казано), но Фандорин го спря:

— Къде ще ходиш сега?

Зуров искрено се учуди:

— Как къде? Отиваме първо да се оправиш, да заприличаш на човек, ще ми обясниш подробно какви са тия циркове, дето ги разигравате, ще хапнем, а оттам отивам у Амалия. Да я гръмна, змия такава, че да се свърши. Или ще взема да я откарам със себе си. Само че ми кажи — съюзници ли сме с теб или съперници?

— Добре, слушай тогава — сбърчи вежди Ераст Петрович и уморено разтърка очи. — Нямам нужда от помощ — това първо. Нищо няма да ти обяснявам — това второ. Да гръмнеш Амалия е добра идея, само че като идеш там, да не вземат теб да гръмнат — това трето. И освен това не съм ти никакъв съперник, повдига ми се от нея — това четвърто.

— Нда, май все пак ще е най-добре да я застрелям — замислено реагира Зуров. — Е, сбогом, Еразъм. Ако е рекъл Господ, може и да се видим пак.

След нощните сътресения денят на Ераст Петрович при цялата си наситеност беше някак накъсан, сякаш се състоеше от отделни слабо свързани помежду си фрагменти. Фандорин уж размишляваше, уж вземаше никакви осмислени решения, уж дори действаше, но всичко ставаше някак от само себе си, извън общия сценарий. Последният ден на юни остана в паметта на нашия герой като поредица от ярки картинки, между които чернееха празноти.

Утро, брегът на Темза в района на доковете. Тихо, слънчево време, въздухът се е изчистил след бурята. Ераст Петрович седи по бельо на ламаринения покрив на нисичък склад. До него са разхвърляни мокрите дрехи и ботушите. Кончът на единия е разпран, разтворен паспорт и банкноти съхнат на слънце. Мислите на оцелелия се прескачат, преплитат, но неизменно се връщат в основното русло.

Те си мислят, че съм мъртъв, а аз съм жив — това първо. Те си мислят, че вече никой не знае за тях, а аз зная — това второ. Синята чанта изчезна — това трето. Никой няма да ми повярва — това четвърто. Ще ме вкарат в лудница — това пето...

Не, започни отначало. Те не знаят, че съм жив — това първо. Не ме издирват вече — това второ. Докато се сетят да питат къде се е дянал Пижов, ще мине време — това трето. Сега вече мога да ида в посолството и да бия телеграма на шефа — това четвърто...

Не. Не става в посолството. Ами ако там не само Пижов се е изюдил? Ще съобщят на Амалия и всичко ще започне отначало. Не бива никого да посвещавам в тая история. Освен шефа. И с телеграма не става. Ще си рече човекът, че Фандорин е мръднал от многото европейски впечатления. Да пратя писмо до Москва? Може, ама много ще се забави.

Какво да правя? Какво да правя? Какво да правя?

Днес по тукашен стил е последният ден на юни. Тъкмо днес Амалия ще тегли чертата на юнските си сметки и пратката ще замине за Петербург при Николас Кроог. Пръв ще загине действителният статски съветник, оня, заслужилият, с децата. Той им е под ръка в Петербург; ще го докопат за нула време. Доста глупаво от тяхна страна — да пишат от Петербург до Лондон, че да получат отговора отново в Петербург. Слабостите на конспирацията. Очевидно филиалите на тайната организация не знаят къде се намира главният щаб. Или пък щабът се мести от една държава в друга? Сега е в Петербург, след месец ще е някъде другаде. Или не е щаб, а само един човек? Кой, Кроог? Това би било прекалено просто, обаче Кроог трябва да бъде задържан, при това с писмото.

Как да спрем писмото?

Няма как. Невъзможно е.

Стоп. Не е възможно да го спрем, но е възможно да го изпреварим! Колко дни пътува пощата до Петербург?

Следващото действие се разиграва няколко часа по-късно в директорския кабинет на Източноцентралния пощенски окръг на град Лондон. Фандорин се е представил като руски княз. Директорът е поласкан и го нарича prince и Your Highness^[7], произнасяйки титлите с нескривано удоволствие. Ераст Петрович е облечен с елегантен полуфрак и тънко бастунче, без каквито истинският prince не може.

— Много съжалявам, prince, но ще загубите вашия облог — за трети път обяснява пощенският началник на несъобразителния руснак. — Вашата страна е член на учредения миналата година Световен пощенски съюз, който обединява 22 държави с над 350-милионно население. В това пространство са валидни единни регламенти и тарифи. Ако писмото е изпратено като бързо от Лондон днес, на 30 юни, няма начин да го изпреварите — след точно шест дни, сутринта на 6 юли то ще е стигнало в пощата на Санкт Петербург. Да де, няма да е на шести, а на който ден излиза по вашия календар.

— Ама защо то ще пристигне, пък аз не? — упорито не проумява „князът“. — Няма да лети по въздуха, я?

Директорът с важна физиономия пояснява:

— Разбирате ли, ваше височество, пликете с щемпел „бърза поща“ се доставят без миг закъснение. Да предположим, че се качите на гара Уотърлу в същия влак, с който пътува бързото писмо. В Дувър се качвате на същия ферибот. Дори на Северната гара в Париж ще стигнете едновременно.

— Тогава къде е проблемът?

— В това — тържествува директорът, — че няма нищо по-бързо от бързата поща! Пристигнали сте в Париж и трябва да се качите на влака за Берлин. Трябва да се снабдите с билет, нали не сте си го купили предварително? Трябва да намерите файтон и да прекосите целия център, за да стигнете до другата гара. Трябва да изчакате берлинския влак, който тръгва веднъж на ден. Сега да се върнем при нашето бързо писмо. То направо от Северната гара със специална пощенска дрезина се доставя по околоръстната жп линия до първия

влак, който заминава в посока изток. Това може дори да не е пътнически влак, може да е товарен, в който има пощенски вагон.

— Но и аз мога да направя същото! — възбудено подскача Ераст Петрович.

Патриотът на пощенската кауза отвърща строго:

— Не е изключено при вас в Русия това да е допустимо, обаче не и в Европа. Но дори да предположим, че успеете да подкупите някой французин, при прекачването в Берлин няма да сполучите — пощенските и железопътните служители в Германия са прочути със своята честност.

— Нима всичко е загубено? — възкликва на руски отчаялият се напълно Фандорин.

— Не ви разбрах, моля?

— Значи, смятате, че съм изгубил облога? — унило пита „князът“ отново на английски.

— А в колко часа е изпратено писмото? Впрочем няма значение. Дори направо отгук да хукнете към гарата, вече ще е късно.

Думите на англичанина имат вълшебно въздействие върху руския аристократ.

— В колко часа ли? Ами естествено! Днес още е юни! Морбид ще вземе писмата чак в десет вечерта! Докато ги препише... Ами докато ги шифрова? Надали ги изпраца така, с открит текст? Задължително ще ги шифрова, как иначе! А това значи, че пратката ще замине чак утре! И ще пристигне не на шести, ами на седми! На двайсет и пети по нашенски! Имам ден преднина!

— Нищо не разбирам, рѳнсе — разперва ръце директорът, но Фандорин вече не е в кабинета, вратата току-що е хлопнала зад гърба му.

Настига го вик:

— Your Highness, бастунът ви!... Ах, тия руски boyars.

И ето накрая вечерта на този изпълнен с трудности, забулен сякаш в мъгла, но много важен ден. Водите на Ламанша. Последният юнски залез безчинства над морето. Фериботът „Херцог Глостър“ е поел курс към Дюнкерк. Най-отпред на носа стои Фандорин, предрешен като истински британец — с кепе, кариран костюм и

шотландска наметка. Той гледа само напред, към френския бряг, който приближава болезнено бавно. Ераст Петрович нито веднъж не се обръща към варовитите скали на Дувър.

Устните му повтарят:

— Само дано тя го прати утре. Дано изчака...

[1] Революция в балистиката (фр.) — Б.пр. ↑

[2] Хива — град в Узбекистан, на границата с Туркмения — Б.р.

↑

[3] „Бутилка уиски“, „размърдай си задника“ (англ.) — Б.пр. ↑

[4] Добро утро, сър (англ.) — Б.пр. ↑

[5] Денис Давидов — Герой от войната през 1812 г. срещу Наполеон, организатор на партизански отряди — Б.пр. ↑

[6] Лиговка — Квартал на Петербург, по онова време бедняшко предградие, свърталище на криминални елементи — Б.пр. ↑

[7] Княз, ваше височество (англ.) — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРИНАДЕСЕТА,

В КОЯТО СА ОПИСАНИ СЪБИТИЯТА, СЛУЧИЛИ СЕ НА 25 ЮНИ

Сочното лятно слънце бе нашарило с позлатени квадрати пода на оперативния салон в централната поща на Санкт Петербург. Привечер един от квадратите, източил се в дълъг правоъгълник, се добра до гишето „Кореспонденция до поискване“ и моментално го затопли. Стана задушно и сънливо, приспивно зажува някаква муха и служителят на гишето взе да клюма — тъкмо и потокът от посетители бе започнал да намалява полека. След още половин час главната врата на пощата ще се затвори, после остава само да се предаде отчетната книга и хайде към къщи. Служителят (впрочем, нека го наречем по име — Кондратий Кондратиевич Штукин, за седемнайсет години служебен стаж в пощенското ведомство извървял славен път от обикновен раздавач до класен чин) подаде колетче от Ревел^[1] на възрастна чухонка със смешното фамилно име Първу и надникна да види дали англичанинът още чака в салона.

Англичанинът си седеше на мястото, никъде не беше мръднал. Упорита нация, брей! Беше се появил още от сутринта, щом пощата отвори врати, и както седна до стената с вестник в ръка, така си и остана на едно място през целия ден, без да пие, без да яде, дори, пардон, без да отскочи по нужда. Като побит. Изглежда, някой му е определил среща тук и е забравил да дойде, при нас такива работи стават колкото ти душа желае, а британецът отде да знае. Те са народ точен, дисциплиниран. Цял ден, щом някой застанеше пред гишето, англичанинът сякаш се изправяше на нокти, дори тъмните му очила се плъзваха към върха на носа, особено ако новодошлият мязаше на чужденец. Ама тоя, дето трябваше да се появи, никакъв не се мяркаше. Да беше вместо англичанина някой нашенец, отдавна щеше да почне да се възмуцава, да вдига врява, да се оплаква на всички наоколо, а тоя се е заровил в своя „Таймс“ и си седи.

Пък може и да няма къде да иде човекът. Направо от гарата идва — ей го, така си е с пътния кариран костюм, с чантата, чакал е да го посрещнат, ама не! Какво му остава? Когато Кондратий Кондратиевич се върна от обед, чак му домъчня за сина на Албион, та прати разсилния Трифон да го пита дали не ще нещо, ама карианият само ядосано врътна глава и мушна на Трифон двайсет копейки: сиреч, остави ме на мира. Ами твоя си работа тогава.

През прозорчето надникна някакъв чичка с вид на кочияш, показва изпомачкан паспорт:

— Я виж, мой човек, за Круг, Никола Митрофанич има ли нещо?

— Откъде го чакаш? — строго запита Кондратий Кондратиевич и разлисти паспорта.

Отговорът бе неочакван.

— От Англия, от Лондон град.

Най-чудното беше, че писмо от Лондон наистина имаше — само че не на „К“, а на латинското „С“. Я го гледай ти, какъв „Mr. Nicolas M. Stoog“ се извъди! Какво ли не вижда човек, ако раздава писма до поискване.

— Ама това наистина ли си ти? — попита Штукин, не че толкова се беше усъмнил, ами от любопитство.

— Аз съм, бъди сигурен — доста грубо отговори кочияшът, протегна лапата си през прозореца и грабна жълтия плик с клеймото „бърза поща“.

Кондратий Кондратиевич му подаде отчетната книга.

— Умееш ли да се разписваш?

— Що не? — и наглецът тури някаква заврънкулка в графата „получено“.

Штукин изпрати посетителя с ядосан поглед и вече по навик изви око към англичанина, ама оня беше изчезнал. Сигурно му беше додеяло да чака.

Ераст Петрович със свито сърце зачака кочияша отвън. Ама че Николас Кроог! Колкото повече неща излизат наяве, толкова по-неясно става. Но най-важното: шестдневният поход през Европа не отиде напразно. Преварих го, стигнах го, хванах го! Ще има какво да представя на шефа. Само да не изтървем тоя Круг.

До тротоара дремеше наетият за цял ден файтонджия. Беше се съклетял от принудителното бездействие и много страдаше, че беше поискал от странния господин само пет рубли — за това мъченичество можеше да поиска и шест. Съзрял най-сетне дългоочаквания си пътник, файтонджията се изпъчи и придърпа юздите, но Ераст Петрович хич не го и погледна.

Обектът излезе. Слезе по стълбите, нахлупи синя фуражка и се упъти към спрялата отстрани карета. Фандорин го последва, без да бърза. Пред каретата обектът спря, пак свали фуражката и с поклон подаде жълтия плик. През прозорчето се подаде мъжка ръка с бяла ръкавица и го пое.

Фандорин ускори крачка, за да успее да зърне лицето на неизвестния. И успя.

Седналият в каретата риж господин с пронизителни зелени очи и разсипани по бледото му лице лунички разглеждаше дали не са повредени восъчните печати. Ераст Петрович го разпозна моментално — самият мистър Джералд Кънингам, моля ви се, блестящ педагог, приятел на сираците, дясна ръка на лейди Естер.

Излезе, че кочияшът бе чакал напразно, нямаше да е трудно да се открие адресът на мистър Кънингам. Предстоеше по-спешна работа.

Кондратий Кондратиевич го очакваше сюрприз: англичанинът взе, че се върна. Само че този път бързаше страшно. Отърча до гишето за приемане на телеграми, мушна си главата през прозорчето и захвана да диктува на Михал Николаич нещо много спешно. А пък Михал Николаич също изведнъж се засуети, разбърза се, абе направо да не го познаеш.

Штукин се заинтригува. Надигна се от мястото си (слава Богу, нямаше клиенти) и все едно че се разтъпква, отиде до другия край на салона, при телеграфния апарат. Спря зад съсредоточено тракация с ключа Михал Николаич, надникна леко и прочете набързо нахвърляното:

До Криминалното отделение на Московската полиция. Крайно спешно. За статския съветник господин Брилинг. Върнах се. Моля незабавно да се свържете с мен. Чакам при телеграфа. Фандорин.

Ето какво била работата, сега вече ми стана ясно. Штукин погледна „англичанина“ с други очи. Криминалист, ще рече. Разбойниците гоним. Хубаво.

Агентът се щура напред-назад из залата десетина минути, не повече, когато останалият пред апарата Михал Николаич му махна с ръка и му подаде лентата с телеграфния отговор.

Кондратий Кондратиевич цъфна отстриани и прочете — направо от лентата:

ДО Г-Н ФАНДОРИН. ГОСПОДИН БРИЛИНГ СЕ
НАМИРА В С.ПБ. АДРЕСЪТ Е: КАТЕНИНСКАЯ УЛ.
ДОМЪТ НА СИВЕРС. ДЕЖУРЕН ЧИНОВНИК
ЛОМЕЙКО.

Това съобщение, кой знае защо, страхотно зарадва карирания. Той дори плесна с ръце и попита гледащия го с любопитство Штукин:

— Къде е тая „Катенинская?“ Далеч ли е?

— Никак даже — учтиво отвърна Кондратий Кондратиевич. — Много е удобно оттук. Качвате се на маршрутната карета, слизате на ъгъла на „Невский“ и „Литейний“, а оттам...

— Няма значение, имам файтон — прекъсна го агентът и хукна към вратата, размахал пътната си чанта.

„Катенинская“ много се хареса на Ераст Петрович. Изглеждаше точно като най-приличните улици на Берлин или Виена: асфалт, нови електрически улични лампи, масивни къщи на по няколко етажа. С една дума, Европа.

Домът на Сиверс с каменни рицари на фронтоната и с ярко осветен въпреки светлата вечер вход беше особено хубав. Че къде другаде да живее такъв човек като Иван Францевич Брилинг? Беше напълно невъзможно да си го представиш да обитава някаква съборетина с пращен двор и ябълкова градинка отзад.

Услужливият портиер успокои Ераст Петрович — каза, че господин Брилинг си е у дома: „едва-що преди пет минути се

прибраха“. Днес на Фандорин всичко му вървеше като по вода, всичко ставаше от раз.

Вратата отвори самият Иван Францевич. Още не беше сколасал да се преоблече, беше свалил само редингота, но под високата колосана яка проблясваше дъгоцветният емайл на чисто нов Владимирски кръст.

— Аз съм, шефе! — радостно провъзгласи наслаждаващият се на ефекта Фандорин.

Ефектът действително надмина всички очаквания.

Иван Францевич буквално се вцепени и само размаха ръце, сякаш искаше да каже: „Свети Боже! Махни се, Сатана!“

Ераст Петрович се засмя:

— Май не ме очаквахте?

— Фандорин! Откъде се взехте? Вече не вярвах да ви видя между живите!

— Защо чак така? — с известно кокетство запита пътешественикът.

— Ама как... Изчезнахте безследно. За последен път са ви видели в Париж на двайсет и шести. Не сте пристигали в Лондон. Отправих запитване до Пижов — отговарят ми, че и той е изчезнал безследно, търсят го с полиция!

— Изпратил съм от Лондон подробно писмо до московското Криминално управление. Там пише и за Пижов, и за всичко останало. Би трябвало да пристигне днес или утре. Не знаех, че сте в Петербург.

Шефът се смръщи загрижено:

— Ама вие не приличате на себе си. Да не сте болен?

— Честно казано, съм страшно гладен. Цял ден дебнах в пощата, троха не съм турил в устата.

— Дебнали сте в пощата? Чакайте, недейте да разправяте. Ще направим така. Първо по един чай със сладки. Моят Семьон, мерзавецът, се е запил трети ден, така че аз си домакинствам. Храня се предимно с бонбони и сладкиши от Филипов. Обичате ли сладко?

— Много — разпалено потвърди Ераст Петрович.

— И аз така. Сирашките години се обаждат. Нали не възразявате да седнем в кухнята, по ергенски?

Докато вървяха по коридора, Фандорин успя да забележи, че жилището на Брилинг, макар и не много просторно, е обзаведено

много практично и акуратно, с всичко необходимо и нищо излишно. Особено впечатление му направи някакво лакирано сандъче с две черни метални фунии, закачено на стената.

— Това е едно истинско чудо на съвременната наука — поясни Иван Францевич. — Нарича се „апарат на Бел“. Току-що ни го изпрати нашият агент от Америка. Там имат един гениален изобретател, мистър Бел, благодарение на когото сега може да се води разговор от значително разстояние, чак до няколко километра. Звукът се предава по жици, подобни на телеграфните. Това е опитен образец, още не са започнали производство. В цяла Европа има само две линии: едната е прокарана от моето жилище до секретариата на началника на Трето отделение, втората е инсталирана в Берлин между кабинета на кайзера и канцеларията на Бисмарк. Така че не изоставаме от прогреса.

— Страхотно! — възхити се Ераст Петрович. — А добре ли се чува?

— Не много добре, но се разбира. Понякога слушалката много пращи... Не бихте ли предпочели оранжада вместо чай? Че аз не се оправям много-много със самовара.

— Предпочитам, разбира се — увери шефа си Ераст Петрович и Брилинг като един вълшебник сложи на масата бутилка портокалова лимонада и чиния с еклери, кошнички с крем, марципани и пурички, с бадемови стърготини.

— Яжте — каза Иван Францевич. — Аз междувременно ще ви въведа в нашите работи. После ще дойде и вашият ред да се изповядате.

Фандорин кимна с пълна уста, брадичката му беше омазана с пудра захар.

— И тъй — започна шефът. — Доколкото си спомням, вие отпътувахте с дипломатическата поща от Петербург на двайсет и седми май? Веднага след това тук се разиграха интересни събития. Дори съжалих, че ви пуснах — хората ми се брояха на пръсти. Успях да изясня чрез агентурата, че преди време в Москва била образувана малка, но извънредно активна група революционери радикали, истински безумци. И докато обикновените терористи си поставят задачата да изтребват онези, „що ръцете си багрят в кръвта“, сиреч, висши държавни чиновници, тия са решили да подхванат „ликуващите и празнодумците“.

— Как го казахте? — не разбра заплени от нежния еклер Фандорин.

— Това е от едно стихотворение на Некрасов: „От ликуващите, празнодумците, що ръцете си багрят в кръвта, отведи ме, де гинат безумците за великото, за любовта.“^[2] Та така, нашите гинещи „за великото, за любовта“ си поделили специалностите. На главната организация се падат ония, „що ръцете си багрят“ — министри, губернатори, генерали. А нашата московска фракция решава да се заеме с „ликуващите“, на които викат също така „тлъстите и ситите“. Както научихме от агент, внедрен в групата, фракцията е избрала названието „Азazel“ — в знак на богоборческа дързост. Планирали са цяла поредица убийства сред „златната младеж“, „паразитите“ и „пропиляващите живота“. Към „Азazel“ се присъединява и Бежецкая, която най-вероятно е емисар на международна анархистична организация. Организираното от нея самоубийство, а фактически убийство на Пьотър Кокорин, е било първа акция на „Азazel“. Предполагам, че имате какво да ми разкажете за Бежецкая. Следващата жертва е Ахтирцев, който е интересувал заговорниците много повече от Кокорин, понеже се пада внук на Канцлера княз Корчаков. Както виждате, млади приятелю, замисълът на терористите е безумен, но същевременно дяволски точно пресметнат. Преценили са, че наследниците на важни персони са много по-незащитени от самите персони, а пък ударът срещу държавната йерархия си е пак толкова мощен. Така например княз Михаил Александрович е толкова потиснат от смъртта на внука си, че почти се е оттеглил от важните дела и сериозно обмисля оставката си. А е един от най-заслужилите люде, които в голяма степен са определили облика на съвременна Русия.

— Какво злодейство! — възмути се Ераст Петрович и дори остави в чинията недояден марципан.

— И когато успях да науча, че крайната цел на дейността на „Азazel“ е била убийството на престолонаследника...

— Не е възможно!

— Уви, възможно е. Накратко, когато това стана ясно, получих нареждане да преминем към решителни действия. Наложих се да изпълнявам, макар че бих предпочел отначало да си изясня напълно картината. Но вие и сам разбирате, че когато под заплаха е животът на

негово императорско височество... Проведохме операцията, но не мина съвсем гладко. На 1 юни терористите трябваше да се съберат в една вила в Кузминки. Нали си спомняте, разправях ви. Обаче вие бяхте завладян от вашата идея. Е, какво? Напипахте ли нещо?

Фандорин измуча нещо с пълна уста, насили се да преглътне голямо парче вафла с крем, но Брилинг се засрами:

— После, после, моля ви. Нахранете се. И така. Обкръжихме вилата от всички страни. Наложих се да действваме само с петербургските си агенти, без да привличаме московската жандармерия и полиция — трябваше на всяка цена да се избегне разгласата — Иван Францевич въздъхна ядосано. — Моя е вината, бях прекалено предпазлив. Накратко, поради липса на хора не успяхме да осъществим прецизно акцията. Започна престрелка. Двама агенти бяха ранени, един — убит. Никога няма да си го простя. Не успяхме да заловим никого жив, останаха само четири трупа. Единият прилича по описание на вашия човек с беззъбните очи. Впрочем той фактически не ни е оставил очи за разпознаване — отнесъл е половината си череп с последния куршум. В мазето открихме лаборатория за производство на адски машини, разни документи, но както вече казах, много неща от плановете и връзките на „Азazel“ си останаха тайна, при това, боя се — завинаги. Въпреки това Негово величество, канцлерът и шефът на жандармския корпус оцениха високо нашата московска операция. Споменах пред Лаврентий Аркадиевич и за вас. Вярно е, че вие не участвахте във финала, но ми бяхте от голяма полза по време на разследването. Ако не възразявате, ще работим заедно и занапред. Поемам съдбата ви в свои ръце... Хапнахте ли? Хайде сега разказвайте. Какво става в Лондон? Успяхте ли да откриете следите на Бежецкая? Какви са тия щуротии с Пижов? Убит ли е? Карайте поред, само поред, да не изпуснете нещо.

Колкото по напредваше разказът на шефа, толкова по-силна завист пламтеше в погледа на Ераст Петрович и собствените му приключения, с които доскоро толкова се бе гордял, бледнееха и се смаляваха в очите му. Покушение срещу престолонаследника! Адска машина! Съдбата злобно се бе надсмяла на Фандорин, беше го подмамила със слава и го беше отклонила от главния път към жалки околни пътеки.

Все пак той подробно разправи пред Иван Францевич своята епопея. Само малко позабъгли обстоятелствата, при които се бе лишил от синята чанта, и дори леко се изчерви, което май не убягна от вниманието на мълчаливо и навъсено слушащия Брилинг. Но към финала Ераст Петрович се окопити, оживи се и не се въздържа от ефектния завършек:

— И тогава видях тоя човек! — възкликна той, стигнал до сцената пред петербургската поща. — Вече знам в чии ръце са и съдържанието на синята чанта, и всички нишки на организацията! „Азazel“ е жив, Иван Францевич, но той е в ръцете ни!

— Хайде говорете де, дяволите ви взели! — кресна шефът. — Стига детинщини! Кой е тоя човек? Къде е?

— Тук, в Петербург — наслаждаваше се на реванша си Фандорин. — Някой си Джералд Кънингам, главен помощник на въпросната лейди Естер, върху която нееднократно обръцах вашето внимание. — На това място Ераст Петрович деликатно се прокашля. — Ето че и въпросът със завещанието на Кокорин се разкри. Ясно е вече защо Бежецкая подтиква своите поклонници тъкмо към естернатите. Ама как се е уредил само тоя рижиат! Какво прикритие си е намерил, а? Сирачета, филиали из целия свят, една алтруистично настроена баронеса, пред която се отварят всички врати. Хитър господин, не може да му се отрече.

— Кънингам? — гласът на шефа беше развълнуван. — Джералд Кънингам? Ама аз добре познавам тоя джентълмен, членуваме в един клуб с него. — Той разпери ръце. Наистина твърде интересен субект, но изобщо не мога да си представя да е свързан с нихилистите и да убива действителни статски съветници.

— Ама той не убива, не убива! — възкликна Ераст Петрович. — Това ми беше първата мисъл, че списъците съдържат имена на жертви. Казах ви го, за да имате представа какво съм си мислел. Ама после, когато се друсках във влака през цяла Европа, изведнъж ми просветна! Ако това е списък на бъдещите жертви, за какво пишат дати? Хем все минали дати? Не пасва! Не, Иван Францевич, друга е работата тук!

Фандорин чак скокна от стола — толкова го втресе от собствените му мисли.

— Друга ли? Каква друга? — присви светлите си очи Брилинг.

— Мисля, че това е списък на членовете на мощна международна организация. А вашите московски терористи са тяхното най-малко, микроскопично звено. — Тези думи извикаха на лицето на шефа такъв израз, че Фандорин изпита недостойно злорадство — едно чувство, от което веднага го хвана срам. — Централна фигура в тая организация, чиято основна цел засега не ни е ясна, е Джералд Кънингам. И двамата сме се виждали с него. Доста необикновен господин, бих казал. „Мис Олсен“, ролята на която от тоя юни играе Амалия Бежецкая, е регистрационен център на организацията, нещо като личен състав. Там пристигат сведения от цял свят за промяна в служебното положение на членовете на тази общност. „Мис Олсен“ редовно, веднъж в месеца, препраща новите сведения до Кънингам, който от миналата година се е настанил в Петербург. Бях ви споменал, че в спалнята на Бежецкая има метална каса. Вероятно в нея съхраняват пълния списък на тоя „Азazel“ — по всичко личи, че организацията наистина се нарича така. Или пък е някакъв лозунг, нещо като заклинание. Аз на два пъти чувах тая дума и двата пъти — преди да бъде извършено убийство. Като цяло доста прилича на масонска ложа, само не е ясно какво общо има тук един паднал ангел. А размахът им е по-сериозен и от масонския. Помислете само — четирийсет и пет писма само за един месец! И все хора от сой — сенатор, министър, генерали!

Шефът търпеливо гледаше Ераст Петрович и очакваше продължение, понеже младият му подчинен явно не беше довършил мисълта си — намръщен, той напрегнато обмисляше нещо.

— Иван Францевич, мисля си за Кънингам... Нали е британски поданик, не можем току-тъй да нахълтаме у тях за обиск...

— Общо взето, така е — ободри го шефът. — Продължавайте.

— А докато получите разрешение, той така ще скрие писмото, че няма да докажем нищо. Пък и не знаем какви връзки има във висшите сфери и кой би ходатайствал за него. Тук май ще трябва да се пипа много внимателно. Може би първо да дръпнем руската част от веригата, да я изтеглим брънка по брънка, какво ще речете?

— И как предлагате да го направим? — живо се интересува Брилинг. — Да установим тайно наблюдение? Вижда ми се разумно.

— Може и чрез наблюдение, но ми се струва, че има и по-сигурен начин.

Иван Францевич помисли известно време и разпери ръце, сякаш се предава. Поласканият Фандорин тактично намекна:

— Ами действителният статски съветник, получил тоя чин на 7 юни?

— Да проверим височайшите заповеди за повишение? — плесна се по челото Брилинг. — За първата декада на юни например? Браво, Фандорин, браво!

— Точно така, шефе. Дори не и цялата декада, а само от понеделник до събота, от трети до осми. Един новоизлюпен генерал едва ли ще крие по-дълго толкова радостна вест. Пък и за една седмица в цялата империя колко ли нови действителни статски съветници ще произведат?

— Може да са двама-трима, ако е плодоносна седмицата. Не съм се интересува специално.

— Значи това е, следим ги всичките, проверяваме им служебните досиета, приятелските им кръгове и прочие. Като нищо ще засечем нашия „азазелец“.

— Та казвате, всички изровени от вас сведения са изпратени по пощата до московското Криминално управление? — по навик ни в клин, ни в ръкав попита Брилинг.

— Да, шефе. Писмото трябва да пристигне тия дни. Да не подозирате някого от чиповете на московската полиция? Аз за сигурно надписах плика: „За негово високоблагородие статския съветник Брилинг собственоръчно, ако отсъства, да се предаде на негово превъзходителство главния началник на полицията.“ Тъй че няма да посмеят да го отварят. А пък главният началник на полицията, ако го получи, веднага ще се свърже с вас.

— Разумно — одобри Иван Францевич и задълго се умълча, вперил поглед в стената. Лицето му ставаше все по-мрачно и по-мрачно.

Ераст Петрович седеше, без да диша: той знаеше, че шефът претегля всичко казано и сега ще огласи своето решение — съдейки по физиономията му, вземаше го доста трудно.

Брилинг въздъхна шумно и горчиво се усмихна на някаква своя мисъл.

— Добре, Фандорин, поемам отговорността. Съществуват болести, които се лекуват само по хирургичен път. Ние с вас ще

постъпим точно така. Работата е важна, от държавен интерес, в такива случаи нямам право да се товоря с формалности. Отиваме да пипнем Кънингам. Веднага с уликите, тоест с писмото. Мислите ли, че посланието ще е шифровано?

— Безусловно. Сведенията са прекалено важни. Все пак са изпратени с обикновена поща, макар и бърза. Случва се какво ли не — да попадне в чужди ръце, да се затрие. Не, Иван Францевич, тия хора нямат навика да рискуват.

— Толкоз по-добре. Значи, Кънингам дешифрира, чете, разнася по картотеката. Не може да си няма картотека! Опасявам се, че Бежецкая в съпроводителното си писмо му е докладвала за вашите похождения, а Кънингам е умен човек, като нищо ще се досети, че сте имали възможност да пратите отчет в Русия. Не, трябва да го пипнем още сега, незабавно! А и съпроводителното писмо ще е интересно. Не ми дава мира Пижов. Ами ако не са подкупили само него? После ще се оправяме с английското посолство. Те няма да повдигат въпроса, напротив, ще са ни благодарни. Твърдите, че в списъка е имало и поданици на кралица Виктория?

— Да, поне дузина — кимна Ераст Петрович, гледайки влюбено началника. — Разбира се, незабавният арест на Кънингам е най-доброто нещо, но... Ами ако отидем и не открием нищо? Никога не бих си простил, ако заради мен имате... В смисъл, готов съм във всички инстанции...

— Престанете да дрънкате глупости — вирна нервно брадичка Брилинг. — Да не смятате, че при поражение ще седна да се крия зад гърба на едно хлапе? Вярвам ви, Фандорин. Това ми стига.

— Благодаря — тихо рече Ераст Петрович.

Иван Францевич се поклонил иронично:

— Моля, пак заповядайте. Хайде стига церемонии. На работа. Аз знам адреса на Кънингам, живее на Аптекаарския остров, в пристройката към Петербургския естернат. Имате ли оръжие?

— Да, в Лондон си купих един „смит енд уесън“. В чантата ми е.

— Дайте да видя.

Фандорин отскочи да донесе от антрето големия револвер, чиято тежест и солидност много му бяха харесали.

— Боклук — отсеке шефът, претеглил оръжието на длан. — Това е за американските „момчета криварчета“, да гърмят на пияна глава из

кръчмите. На сериозен агент не върши никаква работа. Конфискувам ви го. В замяна ще получите нещо по-добро.

Той излезе за малко от кухнята и се върна с малък плосък револвер, който почти се побираше в дланта му.

— Вземете, това е белгийски седемзаряден херщал. Последна новост, произведен по специална поръчка. Носи се отзад, под редингота, в малък кобур. Незаменима играчка в нашия занаят. Лекичък е, не бие надалеч, нито пък много групирано, но пък се самозарежда, а това го прави скорострелен. Нали не трябва да целим пиле в окото? Жив остава обикновено оня агент, който стреля пръв и неколкократно. Вместо петле има предпазител — ей това копче. Достатъчно е стегнато, за да предотврати случаен изстрел. Щраква се ето така и можеш да изстреляш, ако щещ, и седемте патрона подред. Разбрахте ли?

— Разбрах — Ераст Петрович се любуваше на красивата играчка.

— После ще му се радвате, нямаме време — побутна го към вратата Брилинг.

— Двамата ли ще го арестуваме? — с въодушевление попита Фандорин.

— Не говорете глупости.

Иван Францевич спря пред „апарата на Бел“, сне фуниевидната слушалка, вдигна я до ухото си и завъртя някаква ръчка. Апаратът изгрухтя, нещо в него издрънча. Брилинг опря ухо до другата фуния, която стърчеше от лъскавата кутия, и там нещо изписка. На Фандорин му се стори, че долавя как тъничък гласец смешно изговаря думите „дежурен адютант“ и „канцелария“.

— Вие ли сте, Новгородцев? — изкрещя Брилинг във фунията. — Там ли е негово превъзходителство? Не? Не ви чувам! Не, не, няма нужда. Няма нужда, казах! — пое въздух и се развика още по-силно. — Спешен наряд за задържане на заподозрян! Пратете ги веднага на Аптекарския остров! Ап-те-кар-ски-я! Да! Пристройката на естерната! Ес-тер-на-та! Няма значение какво значи, ще го открият! Да дойде и групата за обиск! Какво? Да, лично ще присъствам. По-скоро, майоре, по-скоро! — той окачи слушалката и отри чело. — Уф. Надявам се мистър Бел да усъвършенства конструкцията си, инак всичките ми съседни ще са в течение на тайните операции на Трето отделение.

Ераст Петрович още беше под впечатлението на чудото, станало пред очите му.

— Това си е направо „Хиляда и една нощ“! Истинско вълшебство! А има хора, които осъждат прогреса!

— За прогреса ще си поприказваме по пътя. За жалост освободих каретата, така че ще трябва да търсим файтон. Хвърлете по дяволите тая чанта! Марш-марш!

Обаче не остана време да си поприказват за прогреса — пътуваха до Аптекарския в пълно мълчание. Ераст Петрович се тресеше от възбуда и на няколко пъти се опита да предизвика шефа да говори, но напразно: Брилинг бе в лошо настроение — изглежда, все пак беше поел сериозен риск, подхващайки операция на своя глава.

Бледата северна вечер леко припаднаше над просторите на Нева. Фандорин си помисли, че тази светла лятна нощ идва много навреме — така или иначе, днес няма да се спи. А не беше спал и предната нощ във влака, все се притесняваше да не изтърве писмото... Файтонджията въртеше камшика, усърдно заработвайки обещаната му рубла, и те стигнаха бързо до местоназначението.

Петербургският естернат, красива жълта сграда, принадлежала преди на Инженерния корпус, отстъпваше по размери на московската, затова пък беше потънала в зеленина. Райско местенце — наоколо се простираха градини и богаташки вили.

— Ох, какво ли ще стане с децата — въздъхна Фандорин.

— Нищо няма да им стане — недружелюбно отговори Иван Францевич. — Милейди ще назначи друг директор и това ще е.

Пристройката на естерната се оказа величава сграда в екатеринински стил, която гледаше към уютна сенчеста уличка. Пред очите на Ераст Петрович се изправи овъглен от мълния бряст, протегнал мъртви клони към осветения прозорец на втория етаж. В къщата цареше тишина.

— Чудесно, жандармерията още не е пристигнала — каза шефът. — Няма и да ги чакаме, най-важното сега е да не подплашим Кънингам. Ще говоря аз, вие мълчете. И бъдете готов за всякакви изненади.

Ераст Петрович мушна ръка през цепката на сакото и усети успокояващия хлад на херцала. Сърцето му се свиваше в гърдите — но не от страх, понеже нямаше от какво да се страхува с Иван Францевич, а от нетърпение. Сега, сега всичко ще излезе наяве!

Брилинг разтърси енергично медното звънче и звънливото дрънчене се разнесе околоръст. През отворения прозорец над партера се подаде рижа глава.

— Отворете, Кънингам — чу се силният глас на шефа. — Имам спешна новина за вас!

— Брилинг, вие ли сте? — учуди се англичанинът. — Какво има?

— Извънредно произшествие в клуба. Трябва да ви предупредя.

— Момент, слизам. Лакеят днес почива. — И главата се скри.

— Аха — прошепна Фандорин. — Нарочно е отпратил лакея. Със сигурност работи по писмото!

Брилинг нервно потропваше по вратата с кокалчетата на пръстите си — Кънингам нещо не бързаше.

— Да не избяга? — подплаши се Ераст Петрович. — През задния изход, а? Да изтичам ли да заста на отатък?

Но в този момент отвътре се дочуха стъпки и вратата се разтвори.

Кънингам се беше изправил на прага, облечен с дълъг халат, украсен с вити шнурове. Бодливите му зелени очи спряха за миг върху лицето на Фандорин и клепачите трепнаха едва забележимо. Позна ме!

— What's happening?^[3] — англичанинът беше застанал нащрек.

— Да идем в кабинета — отвърна на руски Брилинг. — Много е важно.

Кънингам се поколеба за секунда, след което с жест ги прикани да го последват.

Домакинът и неканените гости се качиха по дъбовата стълба и се озоваха в богата, но явно делова стая. Целите стени бяха в рафтове, отрупани с книги и някакви папки, при прозореца, до огромното писалище от карелска бреза, се виждаше някакъв скрин. На всяко негово чекмедже имаше златен етикет.

Но Ераст Петрович не се интересуваше от чекмеджетата (нали Кънингам няма да държи секретни документи на толкова видно място), ами листовете, сложени на масата и покрити с хвърления набързо отгоре брой на „Биржевые ведомости“.

Иван Францевич май мислеше по същия начин — той пресече кабинета и спря до бюрото, с гръб към отворения прозорец с нисък перваз. Вечерният вятър леко поклащаше тюлената завеса.

Схванал отлично маньовъра на шефа, Фандорин остана до вратата. Сега Кънингам нямаше накъде да мърда.

Англичанинът, изглежда, заподозря нещо.

— Държите се странно, Брилинг — каза той на добър руски. — И какво прави тук този човек? Виждам съм го и преди, той е полицай.

Иван Францевич изгледа Кънингам изпод вежди, ръцете му бяха в джобовете на широкия редингот.

— Да, полицай е. А след няколко минути тук ще има още много полицаи, така че нямам време за обяснения.

Дясната ръка на шефа изскочи от джоба, Фандорин видя, че тя държи неговия „смит енд уесън“, но не сколаса да се зачуди, понеже също извади револвера — ето, започна се!

— Don't^[4]!... — вдигна рязко ръка англичанинът и в същия миг изстреца изстрел.

Някаква сила запрати Кънингам по гръб на пода. Вцепененият Ераст Петрович видя широко отворените му още живи зелени очи и малката тъмна дупчица наред челото.

— Господи, шефе, защо?!

Той се обърна към прозореца. Право в лицето му беше зяпнало черно дуло.

— Вие го погубихте — произнесе Брилинг с някак неестествен глас. — Прекалено добър детектив сте. И затова, млади приятелю, се налага да ви убия, за което искрено съжалявам.

[1] Днес гр. Талин в Естония — Б.пр. ↑

[2] Цитат от „Рицар за час“ на Некрасов, превод Христо Радевски — Б.пр. ↑

[3] Какво става? (англ.) — Б.пр. ↑

[4] Недейте! (англ.) — Б.пр. ↑

ГЛАВА ЧЕТИРИНАДЕСЕТА,

В КОЯТО РАЗКАЗЪТ ТРЪГВА В СЪВСЕМ ДРУГА ПОСОКА

Изгубил ума дума, клетият Ераст Петрович прекрачи напред.

— Не мърдайте! — ожесточено кресна шефът. — И няма какво да го размахвате това пушкало, не е заредено — Никога ли не сте чували, че оръжието първо се проверява за патрони? По дяволите, бива ли да сте толкова доверчив? Човек може да вярва само на себе си!

Брилинг запрати димящия смит енд уесън на пода, право в краката на Фандорин и измъкна от левия си джоб херщал, същия като неговия.

— Ето, моят револвер е напълно зареден и след малко ще видите, че е точно така — трескаво редеше Иван Францевич, който се ядосваше все повече и повече. — После, като го намерят в ръката на този нещастник Кънингам, всички ще разберат, че сте се изпозастреляли. Почетното погребение и разчувстваните речи са от мен, знам, че държите на тия неща. Не ме зяпайте така като пребито псе, проклет да сте!

Фандорин с ужас осъзна, че шефът е напълно невменяем и в отчаян опит да пробуди размътения му мозък извика:

— Шефе, това съм аз, Фандорин! Иван Францевич! Господин статски съветник!

— Действителен статски съветник — подсмихна се накриво Брилинг. — Не сте в час, Фандорин. Повишен с височайши указ от седми юни. Награда за успешното обезвреждане на терористичната организация „Азazel“. Така че вече можете да ми казвате „ваше превъзходителство“.

Тъмният силует на Брилинг на фона на прозореца бе сякаш изрязан с ножица и залепен върху сива хартия. Мъртвите клони на бряста зад гърба му стърчаха във всички посоки като зловеща паяжина. „Паяк — мина през ума на Фандорин. — Отровен паяк. Изтъка си паяжината, а аз се оплетох.“

Лицето на Брилинг се промени и Ераст Петрович проумя, че шефът вече се е докарал до необходимия градус на озлобление и всеки момент ще стреля. Отнякъде го сполетя стремглава мисъл, която моментално се разпиля на множество съвсем къси и малки мисли: трябва да дръпнеш предпазителя на херщала, иначе не можеш да стреляш, а той е стегнат, това е половин секунда или даже четвърт, няма време, няма никакво време...

Фандорин замижа и с див вик се хвърли напред, целейки шефа с глава в брадичката. Деляха ги не повече от пет крачки. Той не чу щракането на предпазителя. Изстрелът попадна в тавана, тъй като и двамата — И Брилинг, и Ераст Петрович — се катурнаха през ниския парапет и политнаха през прозореца.

Гърдите на Фандорин с все сила блъснаха ствола на изсъхналия бряст. Тялото му трошеше клоните в полета надолу и щръкналите им остатъци деряха лицето му. Кънтящият удар о земята насмалко да го зашемети, ала трескав порив за живот не му позволи да изгуби свят. Ераст Петрович се надигна на четири крака и се заозърта като обезумял.

Шефа го нямаше никакъв. Но до стената се въргаляше малкият черен херщал. Както беше на четири крака, Фандорин се метна като котка отгоре му и завъртя глава на всички посоки.

Брилинг обаче беше изчезнал.

Чак когато чу мъчителното хриптене, Ераст Петрович се досети да погледне нагоре.

Иван Францевич някак нелепо, неестествено висеше над земята. Лъснатите му обувки потръпваха малко над главата на Фандорин. Под кръста на свети Владимир, където колосаната риза се разтичаше в алено петно, стърчеше остър пречупен клон, пронизал тялото на новоизлюпения генерал. И най-ужасното беше, че светлите му очи бяха вперени право в очите на Фандорин.

— Гадост... — ясно произнесе шефът, смръщил лице от болка или от погнуса. — Гадост... — И с пресипнал, неузнаваем глас издиша: — А-за-зел...

Ледена вълна заля тялото на Фандорин. Брилинг похърка още половин минута и замлъкна.

И сякаш дочакали този момент, иззад ъгъла зачаткаха копита и загромоляха колела. Пристигаха бричките с жандармерията.

Генерал-адютант Лаврентий Аркадиевич Мизинов, началник на Трети отдел и шеф на жандармерийския корпус, разтърка зачервените си от умора очи. Глухо издрънчаха златните акселбанти на парадния му мундир. През изтеклото денонощие не остана време за преобличане, още по-малко за сън. Снощи нарочен куриер изкара Лаврентий Аркадиевич от бала по случай имения ден на великия княз Сергей Александрович. И като тръгна една...

Генералът погледна с неприязън разчорления момък, който седеше отстрани, заровил издраскан нос в хартиите. Не бил спал две нощи, а е свеж като ярославска краставичка. И се държи, все едно целия си живот е прекарал в кабинетите на високото началство. Добре де, нека рови. Ама Брилинг, Брилинг каква я свърши?! Акълът му не го побираше!

— Какво става, Фандорин, колко време ще се туткате? Какви идеи ви гонят пак? — строго попита генералът, който усещаше главата си напълно неспособна да роди каквото и да е идея след безсънната нощ и изморителния ден.

— Всеки момент, ваше високопревъзходителство, всеки момент — изломоти младокът. — Остават още пет записа. Нали ви предупредих, че списъкът може да е шифрован. А шифърът сам виждате колко е засукан — половината букви са останали неразгадани, пък и не си спомням всички, които ги пишеше там... Аха, този тук е пощенският директор от Дания, ето кой бил. Така, а тоя кой е? Първата буква не е дешифрирана — слагаме кръстче, за втората също кръстче, третата и четвъртата са м, после пак кръстче, след това е п, после d, ама под въпрос. Последните две липсват. Излиза ++MM+ND(?)++.

— Глупости на търкалета — въздъхна Лаврентий Аркадиевич. — Брилинг досега три пъти да се е сетил. Вие сигурен ли сте, че не е било пристъп на безумие? Не мога да си го представя...

— Напълно съм сигурен, ваше високопревъзходителство — за кой ли път каза Ераст Петрович. — Съвсем ясно го чух да казва „Азazel“. Момент! Спомних си! В списъка на Бежецкая имаше някакъв commander. Това трябва да е той.

— Commander е звание в британския и американския флот — поясни генералът. — Съответства на нашия капитан втори ранг. — Той

сърдито се разтърка из стаята. — Азazel, Азazel, какъв е тоя Азazel, дете ни дойде до главата! Излиза, че нищичко не знаем за него! Московското разследване на Брилинг не струва пукната пара! Всичко са глупости, фикция, лъжа — и терористите, и покушението срещу престолонаследника! Просто е заличавал следите, и толкоз! Пробутал ни е някакви трупове! Или наистина е сложил на топа на устата някого от ония нещастници нихилистите? Може да е направил нещо такова — беше способен човек, много способен... По дяволите, какво става с тоя обиск? Цяло денонощие вече се туткат!

Вратата се откряна леко и в процепа се промуши навъсена, изпита физиономия със златни рамки на очилата.

— Ваше високопревъзходителство, ротмистър Белозъоров.

— Най-сетне! Говорим за вълка, а той в кошарата! Да влезе!

В кабинета влезе възрастен жандармерийски офицер с уморен поглед, когото Ераст Петрович предния ден беше видял в дома на Кънингам.

— Открихме нещо, ваше високопревъзходителство — докладва той тихо. — Бяхме разделили къщата и градината на квадрати, преровихме всичко, прочистихме — няма и няма. Тогава на агент Ейлензон, детектив с изключителен нюх, му хрумна да провери стените в естерната за кухни. И представяте ли си, Лаврентий Аркадиевич? Открихме тайна ниша, нещо като фотографска лаборатория, а вътре дващест сандъчета, всяко съдържа приблизително по двеста картончета. Шифърът е странен, съвсем различен от тоя в писмото. Разпоредих да докарат сандъчетата тук. Вдигнах по тревога целия шифровъчен отдел, вече се хващат на работа.

— Браво, Белозъоров, браво — отрони похвала зарадваният генерал. — Тоя с нюха го предложете за награда. Я да се отбием до шифровъчното. Елате, Фандорин, сигурно ще ви е интересно. После ще довършите, вече няма закъде да бързае.

Те се качиха два етажа нагоре, бързо закрачиха по безкрайния коридор. След един завой насреща им, размахал ръце, изскочи преbledнял чиновник.

— Ужас, ваше високопревъзходителство, ужас! Мазилото избелява пред очите ни, нищо не можем да направим!

Мизинов се затича, което никак не отиваше на набитата му фигура, златните пискюлчета по еполетите му затрептяха като крилца

на пеперуда. Белозьоров и Фандорин непочтително изпревариха големия началник и първи нахлуха през високата бяла врата.

В голямата стая, претъпкана с бюра, цареше суматоха. Десетина чиновници се щураха безцелно сред купчините бели картончета, наредени по бюрата. Ераст Петрович сграбчи едно от тях и видя едва различими знаци, подобни на китайски йероглифи. Буквално пред погледа му йероглифите се стопиха и картончето стана девствено чисто.

— Що за дяволска история! — възкликна задъханият генерал. — Някакво симпатическо мастило ли е?

— Опасявам се, че нещата са много по-лоши, ваше високопревъзходителство — каза един господин с вид на професор, който разглеждаше картонче срещу светлината. — Ротмистре, споменахте, че картотеката се е съхранявала в нещо като фотографски килер?

— Тъй вярно — учтиво потвърди Белозьоров.

— Дали си спомняте какво е било осветлението вътре? Да не е бил червен фенер?

— Точно така, именно червен електрически фенер.

— Така си и мислех. Уви, Лаврентий Аркадиевич, картотеката е загубена и не подлежи на възстановяване.

— Ама как така! — разгорещи се генералът. — Ама моля ви, господин колежки съветник^[1], измислете нещо! Вие сте майстор в своята област, светило...

— Но не и вълшебник, ваше високопревъзходителство. Очевидно картончетата са обработени със специален разтвор и работата с тях е възможна само на червена светлина. А сега слоят, на който са били нанесени записите, е осветен. Хитро измислено, не може да се отрече. За пръв път се сблъсквам с подобно нещо.

Генералът свъси рунтавите си вежди и заплашително изсумтя. Стаята затихна — приближаваше буря. Но гръмотевицата се размина.

— Да вървим, Фандорин — умърлушено каза началникът на Трето отделение. — Трябва да си довършите работата.

Последните два записа в шифрованото писмо така си останаха неразгадани — бяха сведения, постъпили в последния ден, на трийсети юни, и Фандорин нямаше как да си ги спомни. Бе дошло време да се правят изводи.

Грохналият генерал Мизинов се разхождаше из кабинета и разсъждаваше на глас:

— И тъй, да съберем на едно място малкото неща, с които разполагаме. Налице е международна организация с условното наименование „Азazel“. Според броя на фишовете в картотеката, които никога вече не ще можем да разчетем, в нея членуват 3854 души. Знаем това-онова за четирийсет и седем от тях, по-точно за четирийсет и пет, тъй като двата последни записа не са дешифрирани. Но не ни е известно кой знае колко — само национална принадлежност и заемана длъжност. Нямаме нито имена, нито възраст, нито адреси... Какво друго ни е известно? Имена на двама от покойните азazelци — Кънингъм и Брилинг. Освен това в Англия е и Амалия Бежецкая. Ако вашият Зуров не я е убил, ако тя все още е в Англия и ако наистина се казва така... „Азazel“ действа агресивно, не се колебае да убива, преследва се явно някаква глобална цел. Каква обаче? Не са масони, понеже аз самият членувам в масонска ложа, при това заемам доста високо положение. Хм... Имайте предвид, Фандорин, че това последното не сте го чули.

Ераст Петрович смирено наведе глава.

— Не е социалистическият Интернационал — продължи Мизинов, — не им стига барутът на господата комунистите за подобни работи. Пък и Брилинг не би могъл да бъде революционер — това е изключено. Каквото и да е вършил тайно от мен, все пак скъпият ми помощник изобщо не се шегуваше с нихилистите, залавяше ги съвсем успешно. Тогава какво иска „Азazel“? Това е най-важно да научим! А нямаме за какво да се закачим. Кънингъм е мъртъв. Брилинг е мъртъв. Николай Круг е обикновен изпълнител, пионка. Мръсникът Пижов е мъртъв. Всички нишки са прекъснати... — Лаврентий Аркадиевич разпери ръце възмутен. — Бога ми, абсолютно нищо не проумявам! Познавах Брилинг повече от десет години. Аз го направих човек! Знаете ли, Фандорин, когато бях генерал-губернатор в Харков, провеждах всевъзможни конкурси сред гимназистите и студентите, за да насърчавам у младото поколение патриотични чувства и стремеж към полезни преобразования. Представиха ми един юноша, мършав, хърбав — гимназист в последен клас, беше написал едно много умно и страстно съчинение на тема „Бъдещето на Русия“. Вярвайте ми, по своя дух и биография това беше един истински Ломоносов — сам-

самичък на тоя свят; кръгъл сирак, изучил се с жълти стотинки, взел си изпитите направо за седми гимназиален клас! Самороден талант! Поех грижа за него, отпуснах му стипендия, насочих го към Петербургския университет, а после го взех при мен на работа и нито веднъж не съжалих за това. Той беше най-добрият ми помощник, довереното ми лице! Направи бляскава кариера, всички пътища бяха открити пред него! Какъв ярък, парадоксален ум, а пък колко беше инициативен, колко изпълнителен! Господи, щях да му дам дъщеря си за жена! — генералът се хвана за главата.

Ераст Петрович уважи чувствата на високото началство, направи кратка пауза, след което се прокашля.

— Ваше високопревъзходителство, мисля си... Вярно, че не са много нещата, за които да се захванем, ама все пак...

Генералът разтърси глава, сякаш гонеше ненужни спомени, и седна до бюрото.

— Слушам ви. Говорете, Фандорин, говорете. Никой не познава тая история по-добре от вас.

— Всъщност мислех си следното... — Ераст Петрович гледаше в списъка и подчертаваше неща. — Тук имаме четирийсет и четирима души — двама не можахме да разгадаем, а действителния статски съветник, тоест Иван Францевич, вече не го броим. От тях поне осем души не са чак толкова трудни за установяване. Вижте сам, ваше високопревъзходителство. Колко началници може да има охраната на бразилския император? Или номер 47F — белгийският директор на департамент, изпратено на 11 юни, получено на 15-и. Лесно ще установим кой е той. Станаха двама. Третият: номер 549F — вицеадмирал от френския флот, изпратено на 15 юни, получено на 17-и. Четвъртият: номер 1007F, новоизпечен английски баронет, изпратено на 9 юни, пристигнало на 10-и. Петият: номер 649F — португалски министър, изпратено на 29 май, пристигнало на 7 юни.

— Това не — прекъсна го генералът, който слушаше с огромно внимание. — В Португалия през май се смени правителството, така че всички министри в кабинета са нови.

— Ами? — огорчи се Ераст Петрович. — Добре де, няма да са осем, а седем. Тогава петият е американец: номер 852F — заместник-председател на сенатска комисия, изпратено на 10 юни, получено на 28-и, тъкмо пред мен пристигна. Шестият: номер 1042F, Турция, личен

секретар на принц Абдул Хамид, изпратено на 1 юни, пристигнало на 20-и.

Това съобщение твърде много заинтересува Лаврентий Аркадиевич.

— Наистина ли? О, това е много важно. Още на 1 юни? Тъй-тъй. На 30 май в Турция стана преврат, султан Абдул Азис бе свален и новият управник Митхад паша издигна на трона Мурад Пети. И още на следващия ден назначава нов секретар при брата на Мурад, Абдул Хамид? Я гледай ти как се е разбързал! Това е крайно важна новина. Да не би пък Митхад паша да крои планове да се отърве и от Мурад, а да настани на трона Абдул Хамид? Виж ти, виж ти... Добре, Фандорин, това не е за нашата уста лъжица. На бърза ръка ще изясним кой е тоя секретар. Още днес ще се свържа по телеграфа с Николай Павлович Гнатиев, нашия посланик в Константинопол, с него се познаваме отдавна. Продължавайте.

— И последно, седмият: номер 1508F, Швейцария, началник на кантонална полиция, изпратено на 25 май, получено на 1 юни. Останалите са много по-трудни за установяване, а за някои това е направо невъзможно. Но ако определим поне тия седмината и ги поставим под негласно наблюдение...

— Дайте насам списъка — протегна ръка генералът. — Незабавно разпореждам да изпратят шифрограми до съответните посолства. Явно ще се наложи да си сътрудничим със специалните служби в тия страни. Освен с Турция, където имаме изградена прекрасна собствена мрежа... Вижте, Ераст Петрович, аз ви понахоках малко, ама недейте да ми придиряте. Високо ценя вашия принос и прочие... Просто ми беше много болно... Заради Брилинг... Нали ме разбирате?

— Разбирам, ваше високопревъзходителство. То и аз, в известен смисъл, не по-малко от вас...

— Добре, чудесно. Ще работите с мен. По разработката на „Азazel“. Създавам специална група, в която ще влязат най-опитните ни хора. Непременно ще разплетем това кълбо.

— Ваше високопревъзходителство, бих искал да прескоча до Москва...

— С каква цел?

— Ще ми се да си поприказвам с лейди Естер. Тя самата, бидейки по-скоро небесно, отколкото земно създание (Фандорин се усмихна), едва ли е била посветена в същината на фактическата дейност на Кънингам, но е познавала този господин от детската му възраст, пък и изобщо би могла да ни разкаже нещо полезно. Няма да е добре да го правим официално, чрез жандармите, а? Аз имам удоволствието до известна степен да познавам милейди, няма да я стресна, а и владее английски. Може и да изскочи още нещичко. Може пък миналото на Кънингам да ни наведе на някаква мисъл.

— Добре, става. Заминавайте. Но само за един ден, не повече. Сега вървете да си починете, моят адютант ще ви настани. Утре тръгвате за Москва с нощния влак. Ако имаме късмет, дотогава ще са постъпили първите шифрограми от посолствата. Сутринта на 28-и сте в Москва, разговаряте с лейди Естер, а вечерта бъдете така добър да хванете обратния влак и веднага при мен за доклад. По всяко време, ясен ли съм?

— Напълно, ваше високопревъзходителство.

В коридора на първокласния вагон на влака Санкт Петербург — Москва един важен възрастен господин, чиито дълги рунтави мустаци предизвикваха завист, а вратовръзката беше забодена с диамантена игла, пушеше пура и с неприкрито любопитство хвърляше погледи към заключената врата на купе номер едно.

— Я ела тук, драги — повика той с пръст тъкмо навреме появилия се кондуктор.

Онзи веднага се озова с поклон пред големеца.

— Какво ще обичате, г'сине?

Аристократът го хвана с два пръста за ревера и забоботи с приглушен бас:

— Младият господин, дето е настанен в първо, какъв е, що е, знаеш ли го? Много млад ми се види.

— И аз се чудя — шепнешком докладва кондукторът. — То се знае, първо купе се резервира само за извънредно важни персони, даже не всеки генерал може да се настани там. Само които пътуват по спешна и отговорна държавна работа.

— Знам — важният издиша пушек. — Пътувах веднъж така, с тайна инспекция из Новорусийско. Ама пък тоя съвсем зелен. Да не е някой от големските синчета? Златната младеж?

— Съвсем не, уважаеми г'сине, синчетата не ги пускат в първо купе, за тия работи се следи престрого. Изключение се прави само за великите князе^[2]. Колкото до тоя, поинтересувах се, надникнах в пътния лист на началник-влака — сниши глас служителят.

— И какво? — насърчи го заинтригуваният господин.

Кондукторът, предвкусвайки щедър бакшиш, сложи пръст на устните:

— От Трето отделение. Следовател по особено важни дела.

— Естествено, че ще е „особено“. Просто „важните“ не ги настаняват в първо — мустакатият запази многозначително мълчание. — И той сега какво?

— Ами нà, както се затвори в купето, така, речи го, не се е подавал навън. На два пъти чай рекох да предложа — къде ти! Забил нос в бумагите и седи, не помръдва. Нали видяхте, че в Петербург забавиха потеглянето с двайсет и пет минути? Заради него беше. Чакаха го да пристигне.

— Охо! — ахна пътникът. — Та това е нечувано!

— Случва се, случва се, ама крайно рядко.

— И не му ли пише името в пътния лист?

— Съвсем не, г'сине. Ни име, ни звание.

А Ераст Петрович отново и отново препрочиташе кратките редове на донесенията и нервно рошеше косата си. Мистичен ужас бе заседнал в гърлото му.

Току преди да тръгне за гарата, във ведомствената квартира, където Фандорин проспa непробудно почти цяло денонощие, се появи адютантът на Мизинов и му нареди да чака — пристигнали първите три депеши от посолствата, в момента ги дешифрирали и щели да ги докарат. Наложил се да чакат почти час и Ераст Петрович се притеснил да не изтърве влака, но адютантът го успокоил.

Щом влезе в огромното купе, тапицирано със зелено кадифе и обзаведено с бюро, меко канапе и два орехови стола, закрепени за пода, Фандорин отвори плика и потъна в четене.

Депешите бяха три: от Вашингтон, от Париж и от Константинопол — Всички бяха снабдени с еднотипна „шапка“:

„Спешно. За негово високопревъзходителство Лаврентий Аркадиевич Мизинов, в отговор на депеша с изх. №13476–8ж от 26 юни 1876 г.“

Подписите под донесенията бяха на самите господа посланици. Приликите свършваха дотук. Следваше текстът:

27 юни (9 юли) 1876 г. 12.15 ч. Вашингтон.

Интересуващото Ви лице е идентифицирано като Джон Прат Добс, избран на 9 юни т.г. за заместник-председател на сенатската комисия по бюджета. Широко известен в Америка човек, от хората, които тук наричат *self-made man*^[3]. Възраст — 44 години. Ранният период от живота, мястото на раждане и потеклото му са неизвестни. Предполага се, че е забогатял по време на калифорнийската златна треска. Считан е за гений на предприемачеството. По време на гражданската война между Севера и Юга е съветник по финансовите въпроси на президента Линкълн. Съществува мнение, че не толкова доблестта на федералните генерали, а именно усилията на Добс са довели до победата на капиталистическия Север над консервативния Юг. През 1872 година е избран в Сената от щата Пенсилвания. Според осведомени източници Добс е гласен за министър на финансите.

09 юли (27 юни) 1876 г. 16.45 ч. Париж.

Благодарение на познатия Ви агент Коко изяснихме чрез Военното министерство, че на 15 юни в звание вицеадмирал е бил произведен контраадмиралът Жан Антрепид^[4], назначен неотдавна за командващ Сиамската ескадра. Той е една от най-легендарните личности във

френския флот. Преди двайсет години край бреговете на Тортуга френска фрегата настига в открито море лодка, в която имало едно момче, очевидно спасило се от корабокрушение. Стресът напълно заличил паметта на юношата, не е могъл да назове нито името си, нито дори народността си. Вземат го на кораба, кръщават го Жан, за фамилно име му служи названието на спасилата го фрегата. Издига се шеметно в кариерата. Участник в много експедиции и колониални войни. Особено се прочува по време на Мексиканската война. Миналата година предизвика сензация в Париж, като се ожени за голямата дъщеря на херцог дьо Роан. Подробности от служебното досие на интересуващото Ви лице изпращам със следващото донесение.

27 юни 1876 г. 2 часа след пладне. Константинопол.

Драги Лаврентий, много ме учуди твоето запитване. Защото Ануар ефенди, от когото ти толкова спешно се заинтересува, от известно време се намира под мое най-внимателно наблюдение. Според мои сведения този субект, близък до Митхад паша и Абдул Хамид, е една от централните фигури на назряващ в двореца заговор. Очаква се сегашният султан скоро да бъде свален и на негово място да се възцари Абдул Хамид. Тогава Ануар ефенди неизбежно ще се превърне в извънредно влиятелна фигура. Много е умен, образован по европейски, владее неизброимо количество източни и западни езици. За жалост не разполагаме с подробни биографични сведения за този интересен господин. Знае се, че е на не повече от 35 години, роден е или в Сърбия, или в Босна. Потеклото му е мътно, не са известни никакви негови роднини, което предвещава на Турция велики благини, ако Ануар някога стане велик везир. Можеш ли да си представиш — везир без цяла орда алчни роднини! Такива неща тук просто не се случват. Ануар е нещо като „сив кардинал“ на Митхад паша, активен член на партията на „новите османлии“.

Задоволих ли любопитството ти? Тогава задоволи и ти моето. За какво ти е притрябвал моят Ануар ефенди? Какво знаеш за него? Уведоми ме незабавно, може да се окаже важно.

Ераст Петрович за кой ли път препрочете депешите, подчерта в първата: „ранният период от живота, мястото на раждане и потеклото му са неизвестни“, във втората: „не е могъл да назове нито името, нито дори народността си“, в третата: „потеклото му е мътно, не са известни никакви негови роднини“. Взе да го хваща страх. Значи и тримата са дошли отникъде! Изведнъж в някакъв момент се появяват от небитието и незабавно започват да се издигат с някаква наистина нечовешка упоритост. Какви са те — членове на някаква секта? Ох, ами ако изобщо не са хора, ако са дошли от някакъв друг свят? Да речем, от планетата Марс? Или още по-лошо — направо от пъкъла? Фандорин потръпна, спомнил си нощното си запознанство с „призрака на Амалия“. Ето ти още една персона с неизвестен произход, тая Бежецкая. И това дяволско заклинание — „Азazel“. Май нещо замириса на сярa...

На вратата леко се почука, Ераст Петрович трепна, мушна ръка зад гърба си в тайния кобур и напипа набраздената дръжка на херщала.

В процепа цъфна сервилната физиономия на кондуктора.

— Ваше превъзходителство, скоро ще спрем за малко престой. Дали ще ви е угодно да се поразтърпчете? На гарата има и бюфет.

„Превъзходителството“ накара Ераст Петрович да заеме важна осанка и той крадешката хвърли поглед към огледалото. Наистина ли прилича на генерал? Какво пък толкова, не е зле „да се поразтърпче“ човек, в движение по-добре се мисли. В главата му се въртеше някаква смътна идея, ама все се изплъзваше, не се даваше засега, само го обнадеждаваше: копай, копай, рови!

— Може, може. Колко време ще стоим?

— Двасет минути. Ама вие, г'сине, хич не се тревожете, разхождайте се колкото ви душа иска — изкиска се кондукторът. — Влакът няма да тръгне без вас.

Ераст Петрович скочи от стъпалото върху перона, залян от светлините на гарата. В някои купета прозорците вече бяха тъмни, очевидно пътниците вече се бяха отдали на съня. Фандорин с удоволствие се протегна, кръстоса ръце на гърба и се приготви за разходката, която трябваше да допринесе за мислителната активност. Но в този миг от неговия вагон слезе снажен мустакат господин с цилиндър, хвърли към младежа изпълнен с любопитство поглед и подаде ръка на младата си спътничка. Щом зърна нейното прекрасно свежо лице, Ераст Петрович се вцепени, а девойката засия и звънливо възкликна:

— Татко, това е той, оня господин от полицията! Нали помниш, аз ти разказвах? Този, който беше дошъл при нас с фройлайн Пфул да ни разпитва!

Последната дума беше произнесена с явно удоволствие, а широко отворените ѝ сиви очи гледаха Фандорин с нескриван интерес. Трябва да признаем, че главозамайващите събития от последните седмици бяха притъпили донякъде спомените за онази, която Ераст Петрович наричаше в мислите си само „Лизенка“, а понякога, в мигове на особено мечтателно настроение, дори „нежен ангел“. Но щом съзря милото създание, сърцето на клетия колежки регистратор, докоснато от пламъче, моментално лумна в буен жар и разхвърчалите се искри опариха белите му дробове.

— Всъщност не съм от полицията — промърмори изчервеният се Фандорин. — Фандорин, чиновник за специални поръчения към...

— Знам всичко, je vous le dis tout cru^[5] — с тайнствен израз на лицето каза мустакатият, блестейки с диамантената си игла. — Работа от държавно значение, няма нужда да се навлиза в подробности. Entre vous sois dit^[6], и аз покрай заниманията си многократно съм имал отношение към тези неща, тъй че отлично разбирам всичко. — Той приповдигна цилиндъра си. — Разрешете да се представя. Действителен таен съветник Александър Аполодорович Еверт-Колоколцев, председател на Московската губернска съдебна палата. Дъщеря ми Лиза.

— Само че ме наричайте „Лизи“, не ми харесва „Лиза“, напомня ми за кулата в Пиза — помоли девойката и наивно призна: — Пък аз честичко си спомнях за вас. И на Ема ѝ харесахте. Помня името ви — Ераст Петрович. Колко хубаво име — Ераст.

На Фандорин му се стори, че спи и сънува приказен сън. Най-важното беше да не мърда, за да не се събуди.

[1] Чиновник 6 клас, полковник — Б.пр. ↑

[2] Титлите „велик княз“, „велика княгиня“, „велика княжна“ носят само децата на царувачи или вече покойни император и императрица — Б.пр. ↑

[3] Преуспял със собствени сили (англ.) — Б.пр. ↑

[4] Intrepide (фр.) — неустрашим — Б.пр. ↑

[5] Казвам го направо (фр.) — Б.пр. ↑

[6] Между нас казано (фр.) — Б.пр. ↑

ГЛАВА ПЕТНАДЕСЕТА,

В КОЯТО ПО НАЙ-УБЕДИТЕЛЕН НАЧИН СЕ ДОКАЗВА ВАЖНОТО ЗНАЧЕНИЕ НА ПРАВИЛНОТО ДИШАНЕ

В присъствието на Лизенка (Ераст Петрович някак не можа да свикне с името „Лизи“) беше еднакво приятно и да се говори, и да се мълчи.

Вагонът равномерно се поклащаше по релсите, влакът с главоломна скорост препускаше из сънливите, потънали в ранна утринна мъгла валдайски гори, като от време на време ги огласяше с воя на свирката си, а Лизенка и Ераст Петрович бяха се отпуснали в меките столове на купе номер едно и мълчаха. И двамата гледаха предимно през прозореца. Понякога обаче се споглеждаха и взорвете им се засичаха, но в това нямаше нищо срамно, напротив беше весело и приятно. Фандорин дори се стараеше колкото може по-бързо да извърща очи от прозореца и Лизенка сподавяше смеха си всеки път, когато той успяваше да улови нейния поглед.

Трябваше да пазят тишина и за да не събудят господин барона, спокойно задрямал на канапето. Допреди съвсем малко Александър Аполодорович разпалено коментираше балканския въпрос с Ераст Петрович и изведнъж почти насред дума изхърка и клюмна. Сега главата му комфортно почиваше на гърдите и се поклащаше в такт с тропането на колелетата: тадам-тадам (насам-натам, насам-натам); тадам-тадам (насам-натам, насам-натам).

Лизенка пак тихичко се засмя на някакви свои мисли и отговори на въпросителния поглед на Фандорин:

— Толкова сте умен, как знаете всичко. Ей го как обяснихте на татко и за Митхад паша, и за Абдул Хамид. А пък аз съм толкова глупава, направо си нямате представа.

— Вие не може да сте глупава — пошепна с дълбоко убеждение Фандорин.

— Иска ми се да ви кажа, ама ме е малко срам... Ще ви го кажа. Струва ми се, че вие не бихте ми се смели. Тоест, бихте се смели

заедно с мен, ама няма да ми се присмивате. Нали?

— Разбира се! — възкликна Ераст Петрович, но баронът размърда вежди насън и младият чиновник отново зашепна: — Никога няма да ви се присмивам.

— Добре, ама внимавайте, вече ми обещахте! Като си тръгнахте тогава, аз толкова неща си представях... И беше много красиво. Само че беше и тъжно и задължително с трагичен край. Това е заради „Бедната Лиза“^[1]. Нали си спомняте — за Лиза и Ераст. Винаги много ми е харесвало това име — Ераст. И все си представям как лежа в ковчега, бяла и прекрасна, сред бели рози, един път защото съм се удавила, друг път защото съм умряла от охтика, а вие ридаете, татко с мама плачат и Ема подсмърча отстрани. Нали е смешно?

— Наистина е смешно — потвърди Фандорин.

— Направо е чудо, че се срещнахме така на гарата. Ние бяхме на гости на ma tante^[2] и щяхме още вчера да се връщаме, ама татко го забавиха по работа в министерството, та сменихме билетите. Не е ли истинско чудо?

— Че какво чудо е това? — учуди се Ераст Петрович. — Това е пръстът на съдбата.

Небето, което се виждаше през прозореца, изглеждаше някак странно: цялото черно, поръбено с червена ивица по линията на хоризонта. Забравените депеши унило белееха на масата.

Фандорин прекоси с файтона цяла утринна Москва от Николаевската гара чак до Хамовники. Денят бе чист и радостен, а в ушите на Ераст Петрович още звънеше фразата, произнесена от Лизенка на раздяла:

— Значи непременно ще дойдете довечера? Обещавате ли?

Задачите идеално се подреждаха във времето. Първо — в естерната, при милейди. До жандармерийското управление по-добре да се отбие по-късно, ще поговори с началника, а ако от разговора с лейди Естер изплува нещо важно, ще прати и телеграма до Лаврентий Аркадиевич. От друга страна, тая нощ може да са пристигнали депеши и от другите посолства... Фандорин измъкна папираса от новата си сребърна табакера. Запали я без особена сръчност. Дали пък първо да не прескочи до жандармерията? Но вече бяха на „Остоженка“ и щеше

да е глупаво тепърва да обръщат. И така: първо при милейди, после в управлението, след това у дома — да си вземе багажа и да се настани в някой приличен хотел, след това преобличане, купуване на някой хубав букет и към шест часа — право на „Малая Никитская“ при Еверт-Колоколцеви. Ераст Петрович се усмихна блажено и затананика: „Той бе титулярен съветник, а тя — с баща генерал, той влюби се, тя го прогони — и той безутешно ридал.“

Ето я познатата сграда с чугунения портал, ето го и служителя със синия мундир в раираната будка.

— Къде мога да открия лейди Естер? — провикна се Фандорин от мястото си. — В естерната ли е или в кабинета си?

— По туй време обикновено си е у тях — напето рапортува вратарят и файтонът затрополи нататък към тихата уличка.

Пред двуетажната сграда на дирекцията Фандорин нареди на файтонджията да чака, като го предупреди, че може да се забави доста.

Пред вратата убиваше времето си все същият надут портиер, когото милейди наричаше Тимофай, само че не се припичаше на слънце като предния път, а се беше намърдал на сянка — юнското небе жареше доста по-силно от майското.

Тоя път обаче Тимофай прояви истински психологически талант. Той се държеше съвсем различно: сне фуражката си, поклони се и със сладък гласец попита какво точно да докладва на стопанката. Изглежда, нещо се бе променило във външността на Ераст Петрович за изтеклия месец — видът му вече не будеше сред портиерското съсловие инстинкта да хващат и да не пуцат.

— Няма нужда да докладваш, сам ще стигна.

Тимофай преви гръб и без възражения отвори вратата и пусна посетителя в антрето с копринени тапети, а оттам слънчевият коридор го изведе до познатата бяло-златна врата. Тя се разтвори насреща му и някакъв дългуч, докаран, както и Тимофай, със синя ливрея и бели чорапи, въпросително загледа новодошлия.

— Фандорин, чиновник от Трето отделение, по спешна работа — произнесе строго Ераст Петрович, но конската физиономия на лакея бе непроницаема и се наложи още веднъж да поясни на английски:

— State police, inspector Fandorin, on urgent official business^[3].

На каменното лице отново не трепна и едно мускулче. Смисълът на казаното обаче бе схванат — лакеят сковано наведе глава, изчезна

зад вратата и я затвори плътно зад гърба си.

Половин минута по-късно двете крила отново се разтвориха. На прага стоеше самата лейди Естер. Видяла познат, тя се усмихна радостно:

— О, вие ли сте, момчето ми. А пък Андрю ми каза, че е някакъв важен господин от тайната полиция. Заповядайте, влезте. Как сте? Изглеждате много изморен.

— Идвам директно от петербургския влак, милейди — обясни Фандорин, влизайки в кабинета. — От гарата право при вас, работата е много спешна.

— О, да — печално кимна баронесата. Тя се настани във фотьойла и с жест прикани гостенина си да седне срещу нея. — Сигурно искате да говорим за скъпия Джералд Кънингам. Сякаш е някакъв кошмарен сън, нищо не мога да разбера... Андрю, вземете шапката на господин полицая... Това е един мой стар слуга, току-що пристигна от Англия. Милият ми Андрю, толкова ми липсваше. Вървете, Андрю, вървете, приятелю — засега нямам нужда от вас.

Кокалестият Андрю, който никак не се стори мил на Ераст Петрович, се оттегли с поклон, а Фандорин се намести по-удобно на фотьойла — очакваше разговорът да се проточи.

— Милейди, много ми е мъчно за случилото се, обаче господин Кънингам, вашият най-близък и дългогодишен помощник, бе замесен в една много сериозна криминална афера.

— И вие сега ще закриете руските ми естернати? — тихо попита милейди. — Господи, какво ще стане с децата... Те тъкмо започнаха да свикват с нормалния живот. А колко таланти има сред тях! Ще депозирам молба на името на Негово величество — може би ще ми разреши да ги изведа зад граница.

— Напразно се притеснявате — каза меко Ераст Петрович. — С вашите възпитаници няма да се случи нищо лошо. Би било престъпление, в крайна сметка... Аз само исках да ми поразкажете за Кънингам.

— Но разбира се! Каквото пожелаете. Горкият Джералд... Знаете ли, той е от много добро семейство, неговият дядо е баронет, но родителите му загинаха в морето на връщане от Индия и момчето остана сираче още единайсетгодишно. А пък английските закони за наследяването са много строги: всичко е за големия син — и титлата, и

имуществото, за по-младите често не остава и пукнат грош. А Джералд беше най-малкият син на най-малкия син, нямаше ни дом, ни пари, роднините не му обръщаха никакво внимание... Тъкмо пиша съболезнователно писмо до чичо му, един джентълмен никаквец, който изобщо не се интересуваше от Джералд. Какво да се прави, ние, англичаните, придаваме голямо значение на формалностите — лейди Естер показа лист хартия, изписан с едър старомоден почерк с множество заврънкулки и засукани извивки. — Накратко, взех детето при мен. Джералд демонстрира забележителни математически способности, очаквах да стане професор, но живият ум и честолюбието не са най-добрите съюзници на научната кариера. Скоро забелязах, че момчето има авторитет пред другите деца, че му харесва да ги командва. Притежаваше вродена дарба на лидер: рядко срещана сила на волята, дисциплина, умение безпогрешно да определи силните и слабите страни у всекиго. Децата в Манчестърския естернат го избраха за старши. Смятах, че Джералд ще иска да постъпи на държавна служба или да се захване с политика — прекрасно ставаше за чиновник в колониите, а с течение на времето може би дори генерал-губернатор. Да знаете само колко ме изненада, когато изяви желание да остане с мен и да се занимава с възпитателска дейност!

— Ами разбира се — кимна Фандорин. — По такъв начин е получил възможност да подчинява неукрепналите още детски умове, а по-късно и да поддържа контакти с възпитаниците... — Ераст Петрович не довърши мисълта си, поразен от внезапната догадка. Боже, колко просто било всичко! Поразително е как не го беше видял по-рано!

— Много скоро Джералд се превърна в мой незаменим помощник — продължи милейди, която не забеляза промяната в лицето на събеседника си. — Той беше наистина всеотдаен, неуморим сътрудник! Притежаваше редки лингвистични заложби — ако не беше той, аз просто не бих смогнала да следя филиалите в толкова много страни по света. Знам, огромното му честолюбие винаги е било негов враг номер едно. Тая психическа травма от детството, това желание да докаже на близките си, че може да постигне всичко без тяхна помощ. Усещах го, усещах това странно несъответствие — с неговите способности и амбиции той не би трябвало да се задоволява със скромната роля на педагог, пък дори и доста добре платен.

Обаче Ераст Петрович вече на я слушаше. Сякаш електрическа лампа светна в мозъка му и освети всичко, което допреди това тънеше в мрак. Всичко съвпаднаше! Неизвестно откъде взелият се сенатор Добс, „изгубилият“ паметта си френски адмирал, турският ефенди с неведомо потекло, че и покойният Брилинг — да-да, и той също! Марсианци ли? Пришълци от отвъдното? Дошли отникъде? Глупости на търкалета! Всички те са възпитаници на естернатите, ето откъде са се взели! Те са подхвърлени деца, само че не ги подхвърлят пред вратите на сиропиталището. Напротив — сиропиталището ги подхвърля в обществото! Всеки от тях е подготвен, всеки притежава виртуозно открит и грижливо развит талант! Жан Антрепид не е подхвърлен случайно тъкмо на пътя на френската фрегата — момчето очевидно е демонстрирало изключителни заложби на моряк. Само че кой знае защо е трябвало да бъде скрито откъде се е взел тоя талант. Всъщност знае се защо! Ако научеше колко хора с блестящи кариери са тръгнали от класовете на лейди Естер, светът неизбежно щеше да се разтревожи. А така всичко става все едно от само себе си. Достатъчно е само лек тласък в нужната посока, и талантът непременно ще се изяви. Ето защо всеки от кохортата „сираци“ постига такива невероятни успехи в кариерата си! Ето защо е трябвало постоянно да докладват на Кънингам за служебния си растеж — по тоя начин те отново и отново потвърждават своята състоятелност, правилността на направения избор! И е повече от естествено, че тия гении са верни само на своята общност — та това е единственото им семейство, семейството, което ги е защитило от жестокия свят, което ги е отгледало, което е разкрило у всекиго неговото собствено неповторимо „аз“. Хубавичко семейство се оформя — почти четири хиляди гении, разпилени по целия свят! Да му се не надяваш на Кънингам, на тоя „лидерски талант“! Впрочем, стоп...

— Милейди, на колко години беше Кънингам? — намръщи се Ераст Петрович.

— На трийсет и три — на драго сърце отвърна лейди Естер. — На шестнайсети октомври щеше да навърши трийсет и четири. Джералд винаги уреждаше за децата празници за рождения си ден, при това не те му правеха подаръци, а той подаряваше на всекиго по нещо. Имам чувството, че цялата му заплата отиваше за това...

— Не, не пасва! — извика, отчаян, Фандорин.

— Какво не пасва, момчето ми?

— Антрепид е открит в морето преди двайсет години. Тогава Кънингам е бил едва на тринайсет. Добс е забогатял преди четвърт век, когато родителите на Кънингам още са били живи! Не, не може да е той!

— Извинете, какво приказвате? — опитваше се да проумее англичанката, мигайки с яркосините си очи.

А Ераст Петрович млъкна и се вторачи в нея, поразен от страшното си откритие.

— Значи не е бил Кънингам... — прошепна той. — Вие сте били. Вие и никой друг! И преди двайсет, и преди двайсет и пет години, и преди четирийсет! Вие, разбира се, кой друг! И Кънингам наистина е бил само ваша дясна ръка! Четири хиляди ваши възпитаници, фактически ваши деца! И за всекиго от тях вие сте като майка! За вас приказваха Морбид и Франц, не за Амалия! Вие сте тая, която е дала на всекиго цел в живота, „открила му е пътя“! Та това е страшно, страшно! — Ераст Петрович изстена като от силна болка. — Вие от самото начало сте възнамерявали да използвате вашата педагогическа теория, за да направите световен заговор.

— Не бих казала, че от самото начало — спокойно възрази лейди Естер. По някакъв недоловим, но съвсем очевиден начин тя се бе променила. Вече не приличаше на кротка и мила старица, в очите ѝ пламна ум, властност и непреодолима сила. — В началото аз просто исках да спасявам бедни и онеправдани човешки деца. Исках да ги направя щастливи, поне доколкото мога. Дори да са само сто или хиляда. Но моите усилия бяха капка в морето. Докато аз спасявах едно дете, свирепият Молох на обществото смилаше хиляда, милион малки човеци, у всеки от които изначално пламти Божията искра. Тогава разбрах, че моят труд е безсмислен. Не можеш да изгребеш морето с лъжица. — Гласът на лейди Естер укрепна, превитите ѝ рамене се изправиха. — И още нещо разбрах — че Господ ми е дал сили за нещо повече. Че мога да спася не просто шепа сирачета — аз мога да спася човечеството. Няма да стане, докато съм жива, но ще се случи двайсет, трийсет, петдесет години след смъртта ми. Това е моето призвание, това е моята мисия. Всяко от моите деца е скъпоценност, венец на сътворението, рицар на едно ново човечество. Всеки от тях ще му донесе неоченими ползи, животът на всеки ще промени света към по-

добро. Те ще създадат мъдри закони, ще сътворят шедеври на изкуството, ще открият тайните на природата. С всяка изминала година те стават все повече и повече и с течение на времето ще преобразят този отвратителен, несправедлив, престъпен свят!

— За какви тайни на природата говорите, за какви шедеври на изкуството? — горчиво попита Фандорин. — Та вас ви интересува само властта. Нали видях — във вашия списък има само генерали и бъдещи министри.

Милейди си позволи снизходителна усмивка.

— Драги приятелю, Кънингам завеждаше само категория F. Тя е много важна, но далеч не е единствена. „F“ ще рече Force /сила/, тоест всичко онова, което се отнася до механизма на упражняването на пряката власт: политика, държавен апарат, въоръжени сили, полиция и тъй нататък. А има и категория „S“ — Science /наука/, категория „A“ — Art /изкуство/, категория „B“ — Business /бизнес/. Има и много други. За четирийсет години педагогическа дейност аз съм отворила пътя за шестнайсет хиляди осемстотин деветдесет и трима души. Не забелязвате ли колко стремително се развива в последните десетилетия науката, техниката, изкуството, законотворчеството, промишлеността? Не забелязахте ли, че през това наше деветнайсетостолетие, някъде от средата му, светът изведнъж стана по-добър, по-разумен, по-красив? Тече истинска мирна революция. И тя е абсолютно необходима, в противен случай несправедливото обществено устройство ще доведе до друга, кървава революция, която ще запрати човечеството с няколко века назад. Моите деца всекидневно спасяват този свят. Почакайте само да видите какво ни чака тепърва. Между другото, спомням си, питахте ме защо не отглеждам момичета. Признавам си, че оня път ви излъгах. Вземам и момичета. Много малко, но все пак вземам. Имам един специален естернат в Швейцария, където се възпитават скъпите ми дъщери. Това е един съвсем специален материал, бих казала, по-скъпоценен и от синовете ми. Вие май се познавате с една от моите възпитанички — усмихна се закачливо милейди. — Вярно е, че точно сега тя се държи неразумно и е забравила за момент своя дълг. С младите жени понякога е така. Но тя непременно ще се върне при мен, аз си познавам момичетата.

Тия думи подсказаха на Ераст Петрович, че Иполит все пак не е убил Амалия, а вероятно я е откарал някъде надалеч, но напомнянето

за Бежецкая разчовърка стари рани и донякъде разми впечатлението (доста силно, честно казано) от речта на баронесата.

— Високата цел, разбира се, е нещо прекрасно! — разпали се той. — Но какво ще кажете за средствата? Та вие трепете хората като мухи.

— Не е вярно — разгорещи се и милейди. — Искрено съжалявам за всеки погубен живот. Но не можеш да изчистиш авгиевите обори и да не се изцапаш. Един загинал спасява хиляди, милиони други хора.

— И кого точно е спасил Кокорин? — саркастично се заинтересува Фандорин.

— С парите на този безполезен прахосник аз ще възпитам за Русия и за света хиляди светли умове. Няма как, момчето ми, не аз съм създала този жесток свят, в който за всичко трябва да се плаща определена цена. В случая, според мен, цената е напълно разумна.

— Ами смъртта на Ахтирцев?

— Преди всичко той не си държеше езика зад зъбите. На второ място, прекалено досаждаше на Амалия. А третото — вие самият сте го казали на Иван Брилинг — е бакинският нефт. Никой не може да протестира написаното от Ахтирцев завещание, то си остава в сила.

— И не се страхувахте от полицейско разследване?

— Глупости! — сви рамене милейди. — Много добре знаех, че милият ми Иван ще оправи всичко. От дете си беше надарен с блестящ аналитичен ум и организаторски талант. Такава трагедия е, че вече не е сред нас... Брилинг щеше да уреди всичко по най-добрия начин, ако не беше един твърде педантичен млад джентълмен. Просто не ни провървя, ужасно не ни провървя.

— Момент, милейди — най-сетне се сети да наостри уши Ераст Петрович. — Защо сте толкова откровена с мен? Да не би да се надявате да ме привлечете във вашия лагер? Ако не беше пролятата кръв, щях да съм изцяло на ваша страна, обаче вашите методи...

Лейди Естер го прекъсна с безметежна усмивка:

— Не, друже, не се опитвам да ви агитирам. За жалост се запознахме твърде късно — вашият разум, характер, система от морални ценности вече са сформирани и е почти невъзможно да бъдат променени. А откровеността ми се дължи на три причини. Първо, вие сте много съобразителен младеж и предизвиквате у мен искрена симпатия. Не бих искала да ме смятате за чудовище. Второ, вие

допуснахте сериозна грешка, идвайки от гарата направо тук, без да уведомите за това своето началство. И трето, неслучайно ви сложих да седнете на това крайно неудобно кресло с толкова странно извит гръб.

Ръката ѝ направи някакво недоловимо движение и от високите подлакътници на фотьойла изскочиха две стоманени ленти, които плътно приковаха. Фандорин за облегалката. Още недоразбрал случилото се, той понечи да скочи, но едва можа да се помръдне, а краката на креслото сякаш бяха сраснали с пода.

Милейди разтърси малка камбанка и в стаята тутакси влезе Андрю, все едно беше подслушвал на ключалката.

— Мили Андрю, доведете, моля ви, колкото може по-скоро професор Бланк — нареди лейди Естер. — По пътя му обяснете ситуацията. Да, нека донесе хлороформ. Заръчайте на Тимофай да се оправи с фойтонджията. — Тя тъжно въздъхна. — За съжаление — няма как иначе.

Андрю се поклонил мълчаливо и излезе. В кабинета се възцари мълчание: Ераст Петрович сумтеше, опитваше се да пребори стоманения капан и се мъчеше да се извърти, за да докопа спасителния херцал. Проклетите обръчи обаче го бяха обхванали толкова плътно, че се наложи да се откаже от тая идея. Милейди със съчувствие наблюдаваше движенията на младежа и от време на време поклащаше глава.

Много скоро откъм коридора се дочуха бързи крачки и в кабинета влязоха двама: геният на физиката професор Бланк и безмълвният Андрю.

Професорът хвърли бърз поглед към пленника и попита на английски:

— Сериозна ли е работата, милейди?

— Да, доста е сериозна — въздъхна тя. — Но е поправима. Обаче се налага да я свършим сами. Не ми се ще да прибъгваме без необходимост към крайни мерки. Затова си спомних, че вие, моето момче, отдавна мечтаехте за експеримент с човешки материал. Ето че май ви се отваря сгоден случай.

— Но аз все още не съм напълно готов да работя с човешки мозък — неуверено каза Бланк, докато разглеждаше притихналия Фандорин. — От друга страна, би било разхищение да изпускаме шанса...

— Във всички случаи обаче трябва да го приспим — отбеляза баронесата. — Носите ли хлороформ?

— Да-да, веднага. — Професорът извади стъкленица от дълбокия си джоб и обилно намокри с течността носната си кърпа. Ераст Петрович долови остър мирис на лекарства и понечи да протестира, но Андрю с два скока се озова до фотьойла и с невероятна сила стисна пленника за гърлото.

— Сбогом, горкото ми момче — рече баронесата и се извърна.

Бланк извади от джобчето на жилетката си златен часовник, хвърли над очилата кос поглед към циферблата и плътно захлупи лицето на Фандорин с миризливата бяла кърпа.

Ето кога се разбра ползата от спасителната наука на несравнимия Чандра Джонсън! Младият детектив не възнамеряваше да вдишва коварния аромат, в който явно нямаше прана. Крайно време беше да пристъпи към упражнението със задържане на дишането.

— Една минута ще е повече от достатъчна — заяви ученият, плътно притиснал кърпата към носа и устата на обречения.

„Ии осем, ии девет, ии десет“, броеше наум Ераст Петрович, който не забравяше страдалчески да отваря уста, да оцъкля очи и да демонстрира агония. Между другото, и да искаше, нямаше как да вдъхне, тъй като Андрю беше стиснал гърлото му с желязна хватка.

Бройката приближаваше осемдесет, дробовете му с последни сили се бореха да поемат въздух, а гнусната кърпа продължаваше да охлажда пламналото му лице. Осемспет, осемсшест, осемсем — мошенически ускори броенето Фандорин в опит с последни сили да излъже непоносимо бавния секундомер. Внезапно съобрази, че вече достатъчно се е дърпал и е крайно време да изгуби свят. Той омекна, примря, а за по-убедително остави и ченето си да увисне. На „деветдесет и три“ Бланк махна ръката с кърпата.

— Я гледай ти — констатира той. — Каква съпротивляемост на организма. Почти седемдесет и пет секунди.

„Изпадналият в безсъзнание“ килна глава настрани и си даваше вид, че диша дълбоко и равномерно, макар че изгладнялата за кислород уста ужасно искаше да нагълта колкото може повече въздух.

— Готово, милейди — съобщи професорът. — Можем да пристъпим към експеримента.

[1] Христоматиен мелодраматичен разказ от Н. М. Карамзин — Б.пр. ↑

[2] Леля ми (фр.) — Б.пр. ↑

[3] Държавна полиция, инспектор Фандорин, по спешен служебен въпрос (англ.) — Б.пр. ↑

ГЛАВА ШЕСТНАДЕСЕТА,

В КОЯТО СЕ ПРЕДРИЧА СЛАВНО БЪДЕЩЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСТВОТО

— Пренесете го в лабораторията — каза милейди. — И да побързаме. След дванайсет минути е междучасието. Децата не трябва да го виждат.

На вратата се потропа.

— Вие ли сте, Тимофай? — попита на руски баронесата. — Come in!

Ераст Петрович не смееше да погледне дори през миглите — ако го забележат, това ще е краят. Той чу тежките стъпки на портиера и думите, които оня изговаряше силно и натъртено, сякаш приказваше на глухи:

— Да знаете, всичко е в пълен ред, ваше сиятелство. Ол райт. Поканих файтонджията да пийнем по едно чайче. Чай! Тий! Дринк.^[1] Ама жилав излезе, проклетникът. Пие, пие и нищо му няма. Дринк, дринк — нофинг^[2]. Ама накрая все пак опъна петалата. Файтона го откарах отзад. Бихайнд нашия хаус^[3]. В двора, викам, го откарах. Нека засега остане там, аз после ще се погрижа, вие не се тревожете.

Бланк преведе думите му на баронесата.

— Fine — отговори тя и добави полугласно — Andrew, just make sure that he doesn't try to make a profit selling the horse and the carriage^[4].

Фандорин не чу никакъв отговор — мълчаливият Андрю вероятно просто бе кимнал.

„Хайде де, мръсници, откопчейте ме — мислено подканяше злосторниците Ераст Петрович. — Всеки момент ще започне междучасието. Сега ще видите вие един експеримент. Само да не забравя предпазителя.“

Очакваше го обаче сериозно разочарование — никой не го откопча. Чу някой да сумти право в ухото му и му замириса на лук („Тимофай“ — определи безпогрешно Фандорин), нещо изскърца веднъж, втори път, трети, четвърти.

— Готово. Отвинтихме го — докладва портиерът. — Хващай, Андрюха, да го носим.

Два чифта ръце вдигнаха Ераст Петрович заедно с фотьюла и го понесоха. Приотворил съвсем леко очи, той видя ходника и осветените от слънце холандски прозорци. Стана му ясно, че го мъкнат към лабораторията в главния корпус.

Когато носачите възможно най-безшумно стигнаха до залата за почивка и игри, Ераст Петрович сериозно се замисли — дали пък да не дойде на себе си и с дивашки крясък да наруши учебния процес. Да видят дечицата какви ги върши добрата им милейди. Но от класовете се носеха мирни, спокойни звуци — звучният бас на някой учител, момчешки смях, разпяване на хор и Фандорин не посмя. Спокойно, още не е време да си разкривам картите, оправда той собственото си малодушие.

После обаче стана късно — училищният шум заглъхна. Ераст Петрович усети, че го влачат нагоре по някаква стълба, после изскърца врата, един ключ се превъртя в ключалка.

Дори през затворените клепащи той долови колко ярко грейна електрическата светлина. С едно притворено око Фандорин бързо огледа обстановката. Успя да различи разни порцеланови уреди, проводници, метални макари. Всичко това хич не му хареса. В далечината се чу приглушена камбана (изглежда, урокът беше свършил) и почти веднага зазвънтяха детски гласове.

— Надявам се всичко да свърши добре — въздъхна лейди Естер. — Ще ми бъде мъчно, ако тоя младеж загине.

— И аз се надявам, милейди — явно развълнуван отвърна професорът и задрънча с нещо метално. — Само че науката, уви, не може без жертви. За всяка крачка по пътя на познанието трябва да се плаща висока цена. Със сантименталности няма да стигнем доникъде. Щом този младеж ви е толкова скъп, трябваше да кажете на оня вашия мечок да не трови файтонджията, ами да му сложи приспивателно. Тогава можеше да започнем с файтонджията, а момчето да оставим за после. Така щеше да има допълнителен шанс.

— Прав сте, приятелю. Напълно прав. Това беше непростима грешка — в гласа на милейди се долавяше искрено огорчение. — Но все пак — постарайте се. Обяснете ми още веднъж какво възнамерявате да сторите?

Ераст Петрович наостри уши — въпросът живо интересуваше и него.

— Споделял съм с вас генералната си идея — въодушевено започна Бланк и дори престана да трака с железата. — Аз смятам, че покоряването на електрическата стихия е ключът към настъпващото столетие. Точно така, милейди! Двайсет и четири години ни делят от двайсети век, но това изобщо не е много. През новото столетие светът ще се преобрази до неузнаваемост и тая промяна ще бъде възможна благодарение на електричеството. Електричеството не е просто начин да осветите нещо, както предполагат профаните. То е способно да върши чудеса — и в големите, и в малките неща. Представете си карета без кон, която се движи с електромотор! Представете си влак без локомотив — бърз, чист, безшумен! Ами мощните оръдия, които поразяват врага с насочени мълнии? Ами градският дилижанс без коне!

— Това вече сте ми го повтаряли многократно — милейди прекъсна меко ентузиазирания физик. — Обяснете ми приложението на електричеството в медицината.

— О, това е най-интересното! — възпламени се още повече професорът. — Аз смятам да посветя живота си тъкмо на тая сфера от науката за електричеството. Макроелектричеството — турбините, моторите, мощните динамомашини — ще преобрази заобикалящия ни свят, докато микроелектричеството ще промени самия човек, ще поправи несъвършенствата в естествената конструкция на homo sapiens. Електрофизиологията и електротерапията са бъдещите спасители на човечеството, а не тия ваши умни глави, които си играят на велики политици и мацотят с боички — не ме размивайте.

— Не сте прав, момчето ми. Те също вършат много важна и необходима работа. Но аз ви прекъснах, продължавайте.

— Ще ви дам възможност да направите човека — всеки човек! — идеален, да го освободите от всички негови пороци. Всички дефекти, определящи поведението на човека, се намират ето тук, в подкорията на главния мозък — твърдят му пръст болезнено почука по темето на Ераст Петрович. — Ако го обясним по-опростено, в мозъка има участъци, които отговарят за логиката, насладите, страха, жестокостта, половите чувства и тъй нататък, и тъй нататък. Човекът е в състояние да бъде хармонична личност, ако всички тия участъци

функционират равномерно, но това почти никога не се случва. Един е с прекомерно развит участък, който отговаря за инстинкта за самосъхранение, и този човек става патологичен страхливец. У друг не е задействана достатъчно зоната на логиката. Този човек е непробиваем глупак. Моята теория гласи, че е възможно с помощта на електрофореза, тоест насочени и строго дозирани импулси, да се стимулират едни участъци от мозъка и да се потискат други, които са нежелани.

— Това е много, много интересно — каза баронесата. — Вие знаете, драги Гебхард, никога не съм слагала ограничения на вашето финансиране, но откъде сте толкова сигурен, че подобна корекция на психиката е принципно възможна?

— Възможна е! В това няма ни най-малко съмнение! Известно ли ви е, милейди, че в гробниците на инките са открити черепи с еднакви отвори ето на това място! — пръстът му отново се забодде в главата на Ераст Петрович.

— Тук се разполага участъкът, който отговаря за страха. Инките са го знаели и с помощта на примитивните си инструменти са премахвали страха у момчетата в кастата на воините, правели са безстрашни своите войници. А помните ли мишката?

— Да, огромно впечатление ми направи този безстрашен мишок, който се хвърляше да напада котката.

— О, това е само началото. Просто си представете едно общество, в което няма престъпници! Залавят жесток убиец, маниак, крадец и нито го екзекутират, нито го пращат в каторгата — просто му правят една малка операция и клетникът, освободен завинаги от своята болезнена жестокост, прекомерна похот или неизмерима алчност, отново се превръща в полезен член на обществото! Ами я си представете, че някое от вашите момчета, и без това изключително способно, бъде подложено на моята електрофореза, която ще засили допълнително неговата дарба!

— Как ли пък не, не ви давам моите момчета — отсече баронесата. — От прекален талант се полудява. По-добре да експериментирате с престъпници. А какво представлява „чистият човек?“

— Това е сравнително проста операция. Мисля, че вече съм почти готов да я осъществя. Удряме участъка за съхраняване на

спомените и мозъкът се превръща в празен лист хартия, все едно сте го изтрили с гума. Всички интелектуални заложи се запазват, но изчезват придобитите навици и знания. Получавате един чист, сякаш новороден човек. Спомняте ли си експеримента с жабата? След операцията тя беше забравила как се скача, но не беше изгубила двигателния рефлекс. Не помнеше как се ловят мушици, но гълтателният рефлекс остана непокътнат. И теоретически погледнато, бихме могли отново да я научим на всичко това. А сега да вземем нашия пациент... Какво сте ме зяпнали вие двамата? Хващайте и го слагайте на масата. Macht schnell!^[5]

Ето момента! Фандорин се напрегна. Но подлецът Андрю толкова здраво обхвана раменете му, че нямаше никакъв смисъл да се опитва да докопа револвера. Тимофай щракна с нещо и стоманените обръчи отпуснаха гърдите на заложника.

— Едноо, две, три! — изкомандва Тимофай, хванал Ераст Петрович за краката, и Андрю, все тъй вкопчен в раменете му, го вдигна като перце от фотьойла.

Те проснаха тялото на „опитното зайче“ по гръб върху операционната маса. Андрю продължаваше да го държи за лактите, а портиерът за глезените. Кобурът зверски му убиваше на кръста. Отново удари камбаната — край на междучасието.

— След като обработя синхронно с електрически импулси два участъка в мозъка, пациентът ще се освободи напълно от предшестващия житейски опит и може да се каже, че ще се превърне в младенец. Ще трябва тепърва да се обучава на всичко: да ходи, да дъвче, да ползва тоалетната, а впоследствие и да чете, да пише и тъй нататък. Предполагам, че това ще представлява интерес за вашите педагози, още повече вие имате известна представа за склонностите на този индивид.

— Да. Той има отлични реакции, смел е и е надарен с добре развито логическо мислене, както и с уникална интуиция. Надявам се, че всичко това се поддава на възстановяване.

При всяко друго положение Ераст Петрович би се почувствал поласкан от толкова положителна характеристика, но в този случай се сгърчи от ужас. Представи си как лежи в розова люлка с биберон в устата, а над него се е навела лейди Естер и нарежда с укор: „Ауу, кой се е подмокрил пак?“ Не, по-добре да умре!

— Има конвулсии, сър — за пръв път отвори уста Андрю. — Да не идва на себе си?

— Невъзможно е — отсече професорът. — Наркозата ще трае минимум два часа. Леките конвулсивни движения са нещо нормално. Другаде е опасността, милейди. Не разполагах с достатъчно време да изчисля точно необходимата сила на импулса. Ако го пуснем по-силен, отколкото трябва, това може да убие пациента или завинаги да го превърне в идиот. Ако пък се окаже недостатъчен, в подкориято се запазват смътни остатъчни образи, които някой ден под въздействието на външен дразнител може да се групират в ясен спомен.

Известно време баронесата запази мълчание, след това с явно съжаление в гласа произнесе:

— Не можем да рискуваме. Дайте силен импулс.

Странно жужене и пращане стигна до ушите на Фандорин и по тялото му полазиха тръпки.

— Андрю, острижете до кожа две кръгчета — ето тук и тук — Бланк докосна косата на лежащия Ераст Петрович. — Тук трябва да закрепим електродите.

— Не, тая работа ще я свърши Тимофай — решително обяви лейди Естер. — Аз си отивам. Не ща да гледам, после няма да заспя цяла нощ. Андрю, идвате с мен. Ще напиша няколко спешни телеграми, които после ще занесете до пощата. Да вземем предпазни мерки, преди да започнат да търсят нашия приятел.

— Да-да, милейди, тук само ще ми пречите — разсеяно отвърна професорът, зает с приготовленията. — Ще ви уведомя незабавно за резултата.

Железните клещи най-сетне отпуснаха лактите на Ераст Петрович.

Фандорин едва изчака да заглъхнат крачките зад вратата, отвори очи, рязко издърпа краката си, мълниеносно разгъна колене и така изрита Тимофай в гърдите, че го запрати в ъгъла. В следващия миг Ераст Петрович скочи от масата на пода и примижал от ярката светлина, изтръгна от кобура заветния херцал.

— Никой да не мърда! Убивам! — отмъстително изсъска възкръсналият. В тоя момент наистина много му се искаше да ги застреля и двамата — и тъпо примигващия Тимофай, и лудия професор, замръзнал в недоумение с две стоманени куки в ръцете.

Тънки проводници свързваха тия куки с някаква сложна машина с мигащи лампички. Изобщо лабораторията беше пълна с всякакви интересни неща, но точно сега не беше време за разглеждане.

Портиерът не направи и опит да стане от пода и само се кръстеше, но с Бланк нещата, изглежда, не бяха толкова благоприятни. На Ераст Петрович му се стори, че ученият изобщо не е уплашен, а само вбесен от неочакваното препятствие, което заплашваше да провали експеримента. Ще скочи! — мина му през ум. И желанието му да убива се сви и се стопи безследно.

— Без глупости! Не мърдайте! — трепна едва забележимо викът на Фандорин.

В същата секунда Бланк изрева:

— Mistker! Du hast alles verdorben!^[6] — и се втурна напред, разбутвайки масите.

Ераст Петрович натисна спусъка. Без ефект. Предпазителят! Той щракна с копчето. Натисна два пъти поред. Да-дан! — изтрещяха два изстрела в единен екот и професорът удари чело в пода право пред краката на стрелеца.

Уплашен да не го нападнат в гръб, Фандорин се обърна рязко, готов да стреля пак, но Тимофай притисна гръб о стената и жално занарежда:

— Ваше благородие, милост! Не съм искал! За Бога! Ваше благородие!

— Ставай, гадино! — напълно озверял и наполовина оглушал изрева Ераст Петрович. — Марш пред мен!

Той подгони портиера пред себе си по коридора, после надолу по стълбите, като го ръгаше с дулото в гръба. Тимофай ситнеше и тихо изпискваше всеки път, когато цевта се забиваше в гръбнака му.

Бързо прекосиха залата за игри и почивка, Фандорин се стараяше да не забелязва отворените врати на класните стаи и застаналите на праговете учители, иззад които надничаха мълчаливи деца със сини мундирчета.

— От полицията съм! — извика в пространството Ераст Петрович. — Господа учители, децата да не излизат от стаите! Вие също!

През дългия ходник, подтичвайки, достигнаха до пристройката. Пред бяло-златната врата Ераст Петрович с всички сили блъсна

Тимофай. Портиерът залитна, с глава разтвори двете ѝ крила и едва се задържа на краката си. Празно. Нямаше никой!

— Марш пред мен! Отваряй вратите наред! — заповяда Фандорин. — И имай предвид — а си направил нещо, а съм те очистил като куче.

Портиерът само плесна с ръце и хукна пак към коридора. За пет минути обиколиха всички стаи на първия етаж. Нямаше жива душа — само в кухнята, паднал по гърди на масата, извъртял настрани мъртво лице, спеше вечния си сън клетият файтонджия. Ераст Петрович погледна бегло полепналите по брадата на покойника кристалчета захар и локвичката разлят чай и заповяда на Тимофай да не спира.

На втория етаж бяха разположени две спални, гардеробно помещение и библиотека. Баронесата и нейният лакей не бяха и тук. Но къде са? Чули са изстрелите и са се укрили някъде из естерната? Или са побягнали?

Ераст Петрович ядосано замахна с ръка и внезапно проеча изстрел. Куршумът с писък рикошира от стената и излетя през прозореца, оставил звездичка в стъклото. По дяволите, предпазителят е освободен, а спусъкът слаб, спомни си Фандорин и разтърси глава, за да отпуши кънтящите си уши.

Неочакваният изстрел обаче подежда магично на Тимофай. Той падна на колене и захленчи:

— Ваше бла... ваше високоблагородие... Пощадете ми живота! Дяволът ме накара! Всичко ще си кажа! Деца имам, жената болна! Ще ви покажа! Бога ми, ще ви покажа! В мазето са, в тайната изба! Ще ви заведа, само не ме погубвайте!

— Каква изба пък сега? — заплашително попита Ераст Петрович и вдигна оръжието, като че искаше наистина да приключи с портиера на място.

— Ей туканка на, вървете след мен — скокна онзи, пак поведе Фандорин към кабинета на баронесата на първия етаж и току се обръщаше през рамо. — Веднъж по случайност издебнах да ги видя. Щото тя не даваше да припаря. Нямаше ми доверие. Ами че как — руснаци хора сме, православни души, не сме от инглизки сой — Тимофай се прекръсти. — Само Андрей го пускаше там, мене — хич!

Той отърча зад едно високо писалище, въртна някаква ръчка и то изведнъж се плъзна встрани, откривайки малка медна врата.

— Отваряй! — нареди му Ераст Петрович.

Тимофай се прекръсти още три пъти и бутна вратичката. Тя се отвори безшумно, отзад се виждаха стъпала, които водеха надолу, към тъмното.

Фандорин смушка портiera в гърба и внимателно заслиза след него. Стълбата опираше в стена, но зад ъгъла наляво тръгваше схлупен коридор.

— Мърдай, мърдай! — изфуча Ераст Петрович към спрелия Тимофай.

Свиха зад ъгъла. В коридора бе тъмно като в рог. Трябваше да взема свещ, помисли си Фандорин и с лявата ръка заопипва джобовете си за кибрит, но отпред нещо изведнъж ярко светна и изгърмя. Портiererът изскимтя и се свлече на земята, а Ераст Петрович ръгна херщала пред себе си и не спря да дърпа спусъка, докато ударникът не зачатка по празните гилзи. Възцари се кънтяща тишина. Фандорин с треперещи ръце извади кибрит и драсна клечка. Тимофай представляваше неподвижна безформена купчина, подпряна на стената. На няколко крачки пред себе си Ераст Петрович видя падналия по гръб Андрю. Пламъкът трепна няколко пъти в оцъкления му поглед и изгасна.

Великият Фуше учи, че попаднеш ли на тъмно, трябва да замижиш, да преброиш до трийсет, докато зениците се свият, и тогава зрението ще различава и най-незначителния източник на светлина. За по-сигурно Ераст Петрович преброи до четирийсет, отвори очи и наистина — отнякъде се процеждаше тънка ивица виделина. Изпънал ръка с безполезния херщал, той направи крачка, втора, трета и съзря притворена врата. Слаб светлик пробиваше през процепа. Нямахше къде другаде да търси баронесата. Фандорин решително пристъпи към светлата ивица и силно бутна вратата.

Пред погледа му се разкри тясна стаичка с някакви стелажи покрай стените. Насред стаята имаше маса, сложената отгоре ѝ свещ в бронзов свещник осветяваше изпъстреното със сенки лице на лейди Естер.

— Влизайте, момчето ми — спокойно рече тя. — Очаквах ви.

Ераст Петрович прекрачи прага и вратата неочаквано хлопна зад гърба му. Той трепна, обърна се и не видя по нея нито дръжка, нито скоба.

— Елате по-близо — тихо го помоли милейди. — Ще ми се да разгледам по-добре лицето ви, понеже това е ликът на съдбата. Вие бяхте камъчето по моя път. Малкото камъче, на което е било съдено да обърне колата ми.

Засегнат от това сравнение, Фандорин приближи масата и видя пред баронесата гладка метална кутия.

— Какво е това? — попита той.

— Ще говорим за него малко по-късно. Какво сторихте на Гебхард?

— Мъртъв е. Сам си е крив, навря се между куршумите — отвърна грубовато Ераст Петрович, потискайки мисълта, че за броени минути беше убил двама души.

— Това е голяма загуба за човечеството. Беше странен, маниакален човек, но беше и велик учен. — Значи още един Азazel по-малко.

— Какво ще рече „Азazel“ — сепна се Фандорин. — Каква връзка има този сатана с вашите сираци?

— Азazel не е сатана, момчето ми. Това е велик символ на човешкото спасение и просветление. Господ е създал този свят, създал е хората и ги е предоставил на съдбата им. Хората обаче са толкова слаби и толкова слепи, че обърнаха Божия свят на пъкъл. Човечеството щеше да загине отдавна, ако от време на време сред хората не се появяваха едни особени личности. Това не са нито демони, нито богове: аз ги наричам *hero civilisateur*^[7]. Благодарение на всеки такъв герой човечеството е правило скок напред. Прометей ни е дал огъня. Мойсей ни е дал закона. Христос ни е дал нравствеността. Но най-ценен сред тези герои е юдейският Азazel, който открива на човека чувството за собствено достойнство. Казано е в „Книгата на Енох“: „И обзе го любов към хората, и разкри им тайните, що бе научил на небесата.“ Той дарява на човека огледалото, за да вижда зад гърба си — тоест да притежава памет и да разбира своето минало. Благодарение на Азazel мъжът овладява занаятите и защитава дома си. Благодарение на Азazel жената от безправна плодна самка се превръща в равноправно човешко същество със свобода на избора — да бъде красива или уродлива, да бъде майка или амазонка, да живее за семейството си или за цялото човечество. Бог само е раздал картите, а

Азazel учи човека как да играе, за да спечели. Всеки от моите възпитаници е един Азazel, макар че не всеки знае за това.

— Как така „не всеки“? — прекъсна я Фандорин.

— Малцина са посветени в тайната цел, само най-преданите и най-непреклонните — поясни милейди. — Те се нагърбват с цялата мръсна работа, за да могат останалите ми дечица да живеят неопетнени. „Азazel“ е моят челен отряд и той трябва постепенно, незабелязано да поеме кормилото, което управлява света. О, почакайте само да видите как ще разцъфти нашата планета, когато я оглавят моите Азазеловци! И това можеше да се случи толкова скоро — само след някакви си двайсетина години... Другите възпитаници на естернатите, които не са посветени в тайната на „Азazel“, просто крачат по своя път през живота и носят неоченима полза на човечеството. А аз само следя техните успехи, радвам се на техните постижения и зная, че стане ли нужда — нито един от тях няма да откаже помощ на майка си. Ах, какво ли ги очаква, когато останат без мен? Какво очаква света?... Но няма страшно, „Азazel“ е жив, той ще довърши започнатото от мен.

Ераст Петрович кипна от възмущение:

— Нали ги видях с очите си тия ваши Азазеловци, „верните и непреклонните“! Морбид и Франц, Андрю и оня с рибешките очи, дете нарѣга Ахтирцев! Това ли е вашата гвардия, милейди? Това ли са най-достоините?

— Не са само те. Но и те също. Нали си спомняте, друже, как ви обяснявах, че не всяко от децата ми успява да открие своя път в съвременния свят, тъй като техните дарби са останали в далечното минало или ще са необходими в далечното бъдеще? Тъкмо от тия възпитаници излизат най-верните и най-преданите изпълнители. Някои от децата ми са мозъкът, други — ръцете. А човекът, който ликвидира Ахтирцев, не е мой възпитаник. Той е наш временен съюзник.

Пръстите на баронесата пробягаха по полираната повърхност на кутията и сякаш случайно натиснаха малко кръгло копче.

— Това е, мило момче. Остават ни две минути. Ще си отидем от този свят заедно. Съжалявам, но не мога да ви оставя жив. Ще напакостите на децата ми.

— Какво е това? — изкрещя Фандорин и сграбчи кутията, която се оказа доста тежка. — Бомба ли?

— Да — кимна със съчувствие лейди Естер. — Часовников механизъм. Изобретение на едно от талантивите ми момчета. Сглобява такива кутии с трийсетсекундни закъснители, има и за по два часа, дори за дванайсет часа. Няма начин да отворите кутията и да спрете механизма. Тази мина е разчетена за сто и двамайсет секунди. Ще загине заедно с целия си архив. Животът ми свърши, но все пак успях да сторя много. Има кой да продължи делото ми, има и кой да каже добра дума за мен.

Ераст Петрович се опита с нокти да измъкне копчето, но не сполучи. Тогава се хвърли към вратата и я заопипва с пръсти, заблъска я с юмруци. Кръвта кънтеше в ушите му, отмервайки отлитащото време.

— Лизенка! — простена отчаяният Фандорин, видял смъртта в очите. — Милейди! Не искам да умирам! Аз съм още млад! Влюбен съм!

Лейди Естер го гледаше със състрадание. В душата ѝ явно течеше някаква борба.

— Обещайте ми, че няма да си поставяте за цел в живота да преследвате моите деца — тихо издума тя, гледайки Ераст Петрович в очите.

— Заклевам се! — възкликна той, готов в този миг да обещае всичко. Настана мъчителна, безкрайно дълга пауза. Накрая по лицето на милейди се плъзна мека майчинска усмивка:

— Добре, момчето ми. Живейте. Но побързайте, разполагате с четирийсет секунди.

Тя мушна ръката си под масата и медната врата със скърцане се отвори навътре.

Хвърлил последен поглед към неподвижната беловласа жена и люшкация се пламък на свещта, Фандорин с гигантски крачки хукна през тъмния коридор. От скоростта се удари в стената, на четири крака изкатери стълбата, изправи се, с два скока прекоси кабинета.

След още десет секунди мощен тласък едва не откъсна от пантите дъбовата врата на пристройката и млад мъж се сурна с разкривено лице надолу по стъпалата. Той изтърча по тихата сенчеста

улица до ъгъла и чак там спря да си поеме въздух. Обърна се назад и замря.

Секундите минаваха, но нищо не се случваше. Слънцето все тъй благодушно позлатяваше листата на тополите, рижа котка дремеше на пейката, някъде из дворовете кудкудякаха кокошки.

Ераст Петрович се хвана за бясно туптящото сърце. Излъган! Преметнат като хлапак! Изнизала се е през някой заден вход!

Той заръмжа от безсилна ярост и сякаш в отговор сградата се обади със същото ръмжене. Стените ѝ потрепераха, покривът едва забележимо се разклати и някъде изпод земята се дочу утробното бучене на експлозия.

[1] Чай! Пия! (развален английски) — Б.пр. ↑

[2] Пие, пие — нищо! (развален английски) — Б.пр. ↑

[3] Зад нашата къща (развален английски) — Б.пр. ↑

[4] Добре. Андрю, дръжете го под око, да не тръгне да продава коня и файтона (англ.) — Б.пр. ↑

[5] Действайте по-живо! (нем.) — Б.пр. ↑

[6] Мръсник! Всичко развали! (нем.) — Б.пр. ↑

[7] Герои цивилизатори (фр.) — Б.пр. ↑

ГЛАВА ПОСЛЕДНА,

В КОЯТО ГЕРОЯТ СЕ СБОГУВА С МЛАДОСТТА

Попитайте който и да е жител на първопрестолната^[1] кое е най-доброто време да встъпиш в законен брак, и естествено ще получите отговор, че положителен и солиден човек, който желае от самото начало да постави живота си върху здрава основа, непременно се венчава единствено и само в края на септември, понеже тъкмо това време подхожда идеално за отплаване на дълго и мирно пътешествие по вълните на житейския океан. Московският септември е сит и мързелив, наконтен в златен брокат и начервен с кленова багрилка като гиздава търговка от Замоскворечието. Ако се жениш в последната неделя, небето задължително ще е чисто, лазурно, а слънцето ще свети спокойно и деликатно — така нито женихът ще се препоти в стегнатата колосана яка и тесния черен фрак, нито булката ще измръзне в своето феерично, вълшебно, ефирно одеяние, дето няма дори подходяща дума да го опишеш.

Пък да избереш църква за самия обред е цяла наука. В златоглавата столица изборът, слава Богу, е голям, но тъкмо това налага още по-големи отговорности. Истинският московчанин кореняк знае колко е хубаво да се венчаеш на Сретенка — в църквата „Успение Богородично“ в пресечката Печатники: съпрузите ще живеят дълго и ще умрат в един и същи ден. За сдобиване с многобройно потомство най-подходяща е църквата „Свети Никола с големия кръст“, дето се е разпростряла из цял квартал в Китай-город. Който поставя над всичко тихия уют и домашното спокойствие, да си избира „Пимен Велики“ в Старице Воротники. Ако младоженецът е военен, но желае дните му да свършат не на бойното поле, а край семейното огнище, най-разумно е да положи брачния обет в църквата „Свети Георги“, дето е на Всполие. И естествено нито една любяща майка няма да позволи дъщеря ѝ да се венчае на Варварка^[2], в църквата „Великомъченица Варвара“, че ще има, горката, цял живот да тегли и да страда.

Но знатните люде и високите чинове нямат кой знае каква свобода в избора, щото църквата трябва да е представителна и просторна, инак няма как да събереш гостите си — цвета на московското общество. А на венчавката, която тъкмо привършваше в солидната и помпозна църква „Йоан Златоуст“, се беше събрала „цяла Москва“. Зяпачите, скупчени пред входа, където се точеше дългата колона конни екипажи, сочеха каретата на самия генерал-губернатор, княз Владимир Андреевич Долгорукий, което идеше да каже, че сватбата е от най-висок ранг.

В църквата пускаха само нарочно поканените и все пак се събраха над двеста гости. Много бяха блестящите мундири, както военни, така и цивилни, много бяха голите дамски рамене и високите фризури, лентите, ордените и диамантите. Всички полилеи и свещи пламтяха, обредът бе започнал отдавна и поканените усещаха умора. Жените, независимо от възрастта и семейното положение, бяха до една развълнувани и трогнати, докато мъжете явно се отегчаваха и тихичко разговаряха за странични работи. Отдавна вече бяха обсъдили младоженците. Цяла Москва познаваше бащата на булката, действителния таен съветник Александър Аполодорович Еверт-Колоколцев, хубавката Елизавета Александровна също неведнъж я бяха виждали по баловете — още лани я представиха в обществото, — така че главен предмет на любопитството беше женихът. Не беше много, което се знаеше за него: важна клечка, прескача до Москва от дъжд на вятър, кариерист, върти се край самия олтар на държавната власт. Чинът му засега не е Бог знае колко висок, но е още много млад и напредва бързо. Хич шега работа ли е — на тия години вече да закачи „Владимир“ на ревера си. Предвидлив е Александър Аполодорович, надалеч гледа.

Жените пък се умиляваха предимно от свежестта и красотата на младоженците. Женихът беше трогателно развълнуван, червеше се, пребледняваше, бъркаше думите на обета, с една дума, беше направо чудесен. А пък булката, Лизенка Еверт-Колоколцева, изглеждаше съвсем като неземно същество, сърцето ти примираше, щом я погледнеш. И бялата рокля, същински облак, и безтегловният воал, и венчето от саксонски рози — всичко си беше точно както трябва. Когато младите отпиха от чашата с червено вино и се целунаха,

младоженката не се смути ни най-малко, напротив, усмихна се весело и прошепна на ухото на жениха нещо, от което и той се позасмя.

А Лизенка бе пошепнала на Ераст Петрович следното:

— Бедната Лиза реши да не се дави, а да се омъжи.

Ераст Петрович през целия ден се тормозеше от всеобщото внимание и от това, че изцяло зависи от околните. Появиха се маса съученици от гимназията и „стари приятели“ на баща му (които през последната година бяха потънали вдън земя, а сега пак изскочиха отнякъде). Първо заведоха Фандорин на ергенска закуска в гостилница „Прага“ на Арбат, където постоянно го сбутваха с лакти, намигаха му и, кой знае защо, му изказваха съболезнования. После го откараха обратно в хотела, пристигна фризьорът Пиер и взе да му прави бухнала прическа, като болезнено му скубеше косите. Преди църквата не беше редно да вижда Лизенка и това също го измъчваше. През трите дни след като пристигна от Петербург, където служеше сега, той почти не можа да види годеницата си — тя през цялото време беше ангажирана с някакви важни сватбени приготовления.

После зачервилият се след ергенската закуска Ксаверий Феофилактович Грушин, облечен с фрак и препасан с шаферска лента, качи младоженеца на кабриолет и го закара в църквата. Ераст Петрович чакаше бъдещата си съпруга на стъпалата, а от тълпата му подвикваха нещо, една девойка хвърли по него роза и тя го одраска по бузата. Най-сетне докараха Лизенка, почти невидима сред вълните прозрачен плат. Те стояха рамо до рамо пред аналоя, хорът пееше, свещеникът редеше: „Яко милостивий и човеколюбивий Бог еси“ и още нещо, те си размениха пръстените, обиколиха около масата, а после Лизенка каза това за бедната Лиза и на Ераст Петрович някак веднага му олекна, той се огледа наоколо, видя хорските лица, видя високия църковен купол и усети, че му е хубаво.

Хубаво му беше и по-късно, когато всички се извървяха с искрените си и сърдечни поздравии. Много му допадна генерал-губернаторът Владимир Андреевич Долгорукий — набит, добряк, с кръгло лице и увиснали мустаци. Той каза, че е чувал много добри отзиви за Ераст Петрович и от все сърце му пожелава да бъде щастлив в брака си.

После излязоха на площада пред църквата, всички наоколо вдигаха шум, но от яркото слънце не се виждаше почти нищо.

Качиха ги двамата с Лизенка в открита каляска, замириса на цветя.

Лизенка смъкна дългата си бяла ръкавица и здраво стисна ръката на Ераст Петрович. Той крадешката се наведе към воала ѝ и побърза да поеме аромата на косата, парфюма и топлата ѝ кожа. В този миг (минаваха през Никитската порта) погледът на Фандорин се плъзна по стъпалата пред храма „Възнесение Христово“ — и сякаш студена длан сграбчи сърцето му.

Беше видял двама осем-деветгодишни малчугани с окъсани сини мундирчета. Те седяха смутени сред бедняците и инвалидите и с тънки гласчета нареждаха нещо жално. Малките извиха вратове и изпратиха сватбения кортеж с любопитни погледи.

— Скъпи, какво ти стана? — уплаши се Лизенка, като видя как пребледня мъжът ѝ.

Фандорин не отговори нищо.

Обискът в тайната изба на естерната не донесе никакви резултати. Бомба с неизвестно устройство бе предизвикала мощен компактен взрив, който не причини почти никакви щети на сградата, но унищожил напълно подземие. От архива не остана нищо. От лейди Естер също, ако не се брой парче от копринената ѝ рокля.

Лишена от ръководство и източници за финансиране, международната система от естернати се разпадна. В някои страни приютите минаха под патронажа на държавата или на благотворителни дружества, но повечето просто престанаха да съществуват. Във всеки случай и двата руски естерната бяха закрити със заповед на Министерството на народното просвещение като разсадници на безбожие и вредни идеи. Учителите се пръснаха из страната, повечето деца се разбягаха.

По иззетия от Кънингам списък успяха да идентифицират осемнайсет бивши възпитаници на естернати, но това не даде особен резултат, тъй като беше невъзможно да се установи кой е замесен в организацията „Азazel“, и кой не е. Въпреки това петима от тях (включително португалският министър) подадоха оставки, а един телохранител на бразилския император дори го екзекутираха. Широко междудържавно разследване разкри много забележителни и уважавани

персони, завършили навремето естернати. Повечето от тях изобщо не го криеха и се гордееха с образованието, което бяха получили. Някои от „децата на лейди Естер“ действително предпочетоха да се укрият, да избягнат досадното внимание на полицията и тайните служби, по-голямата част обаче не мръднаха от място, тъй като нямаше в какво да бъдат обвинени. Само че пътят към висши държавни длъжности отсега нататък бе затворен за тях, а при заемане на високи постове отново, както във феодалните времена, взеха да гледат под лупа произхода и родословието: да не вземе, пази Боже, да се промъкне някое „подхвърлено дете“ (с този термин компетентните кръгове наричаха възпитаниците на лейди Естер). Впрочем широката публика едва ли забеляза проведената чистка, доколкото правителствата предприеха всевъзможни грижливо съгласувани мерки за осигуряване на тайна и дискретност. Известно време се носеха някакви слухове за световен заговор на масоните или може би на евреите, ако не и на едните и другите заедно, споменаваха и господин Дизраели, но цялата работа утихна някак от само себе си, още повече че на Балканите зрееше сериозна криза и цяла Европа я тресеше треска.

Наложи се и Фандорин да участва в разследването по „Делото Азazel“, но той прояви такава липса на усърдие, че генерал Мизинов сметна за разумно да възложи на своя млад и способен сътрудник друго поръчение, с което Ераст Петрович се захвана на драго сърце. Той усещаше, че в тая история с „Азazel“ съвестта му не е напълно чиста, а ролята, която беше изиграл, е доста двусмислена. Клетвата, която беше дал на баронесата (и неволно нарушил), тровеше щастливите му седмици преди сватбата.

И как можа да се случи тъкмо в сватбения ден пред очите на Ераст Петрович да се мернат жертвите на проявените от него „самопожертвувателност, доблест и похвално усърдие“, както гласеше височайшият указ за награждаването му.

Фандорин клюмна, умърлуши се, затова веднага щом се прибра в бащината си къща на „Малая-Никитская“, Лизенка решително пое нещата в свои ръце: тя се оттегли с помрачнелия си мъж в гардеробната стая до антрето и най-строго забрани на когото и да е да влиза без разрешение, макар че близките и без това имаха достатъчно

грижи покрай започналите да пристигат гости, на които трябваше да се осигури някакво занимание, докато започне банкетът. От кухнята се носеха божествени аромати, нарочно наетите от „Славянски базар“ готвачи не бяха подвили крак от сутринта; оркестърът зад заключените врати на танцувалната зала за сетен път репетираше виенски валсове — с една дума всичко вървеше, както си му е редът. Оставаше само да се стегне деморализираният съпруг.

Щом се увери, че причината за внезапната меланхолия не е някоя внезапно изплувала в спомените съперница, булката се успокои напълно и уверено подхвана мъжа си. Ераст Петрович сумтеше в отговор на директните ѝ въпроси и все гледаше да се измъкне, та се наложи да смени тактиката. Лизенка погали избраника си по бузата, целуна го по челото, после по устните, после по очите и ето че той се разтопи, омекна и отново стана напълно управляем. Обаче младоженците още не бързаха да се присъединят към гостите. Баронът на няколко пъти вече излизаше в антрето и обикаляше около затворената врата, дори се прокашляше деликатно, но не се осмеляваше да потропа.

И все пак му се наложи.

— Ераст! — повика Александър Аполодорович зетя си, от днес беше започнал да му говори на „ти“. — Извинявай, друже, но те търси военен куриер от Петербург. По спешна работа!

Баронът се обърна и отново изгледа напетия офицер с украшение от пера на каската, замръзнал неподвижно край входната врата. Фелдегерът стискаше под мишница квадратен пакет, опакован в сива учрежденска хартия и запечатан с восъчни императорски орли.

Поруменелият младоженец надникна в антрето.

— Мен ли търсите, поручик?

— Господин Фандорин? Ераст Петрович? — осведоми се офицерът с ясен, по гвардейски мелодичен глас.

— Същият.

— Спешна секретна пратка от Трето отделение. Къде ще я приемете?

— Ами тук — дръпна се от пътя му Ераст Петрович. — Извинявайте, Александър Аполодорович (още не беше свикнал да се обръща към тъста по роднински).

Поручикът междувременно остави пакета на един стол и измъкна от пазвата си лист хартия.

— Моля, разпишете се за получаването.

— Какво ми носите? — попита Фандорин, докато се подписваше.

Лизенка изгледа пакета с любопитство, тя дори не понечи да остави мъжа си насаме с куриера.

— Не съм уведомен — сви рамене офицерът. — Тежи около четири фунта^[3]. Днес май имате радостно събитие? Може да е нещо в тая връзка. Във всеки случай, приемоте моите поздравления. Тук има и писмо, което, вероятно, ще разясни всичко.

Той измъкна от маншета си малък плик без надпис.

— Разрешете да напусна?

Ераст Петрович, който тъкмо оглеждаше печатите, кимна.

Фелдегерът козирува стегнато, обърна се кръгом и излезе.

В сенчестата стая беше възтъмно, затова Фандорин, късайки в движение плика, тръгна към прозореца, който излизаше на „Малая Никитская“.

Лизенка прегърна съпруга си през раменете, дъхът ѝ докосна ухото му.

— Какво е? Честитка ли? — нетърпеливо попита тя и когато от плика изпадна гланцираната картичка с две преплетени златни халки, възкликна: — Ами да! Ах, колко мило!

В тази секунда Фандорин долови някакво бързо движение навън, погледна през прозореца и видя фелдегера, който се държеше някак странно. Той се стрелна по стъпалата, скочи в чакащия го файтон и кресна на кочияша:

— Тръгвай! Девет! Осем! Седем!

Файтонджията вдигна камшика си, обърна се за миг. Най-обикновен файтонджия: висока шапка, посивяла брада, само очите му странни — много светли, почти бели.

— Стой! — бясно изрева Ераст Петрович и без да се замисля, скочи през прозореца.

Файтонджията изплющя с камшика и двата врани коня от място потеглиха в тръс.

— Стой! Ще стрелям! — търчеше след тях и се дереше Фандорин, макар че нямаше с какво да стреля — по случай сватбения

ден верният херщал остана в хотела.

— Ераст! Къде тръгна?

Фандорин изви глава назад, без да се спира. Лизенка се бе навела през прозореца и на лицето ѝ бе изписано пълно недоумение. В следващия миг през стъклата блъвнаха пламъци и пушек и Ераст Петрович политна на земята.

Стана тихо, тъмно и съвсем спокойно, но после ярката дневна светлина му блесна в очите, ушите му закънтяха и Фандорин разбра, че е жив. Виждаше уличните павета, но не проумяваше защо са току пред очите му. Сивият камък му беше противен и той отмести поглед. Но стана още по-зле: там до купчинка конска тор лежеше нещо бяло, гланцово, с две лъскави златни кръгчета. Ераст Петрович рязко се надигна и прочете поздравлението, изписано с едър старомоден почерк с множество заврънкулки и засукани извивки:

My Sweet Boy, This is a Truly Glorious Day!^[4]

Смисълът на тези думи бягаше от замъгленото му съзнание, още повече че вниманието на контузения бе привлечено от друг предмет, който се валяше насред паважа и сипеше наоколо весели искри.

В първия миг Ераст Петрович не съобрази какво вижда. Само си рече, че на това нещо мястото му изобщо не е на земята. Накрая успя да фокусира: златна халка блестеше на безименния пръст на откъсната до лакътя тънка момичешка ръка.

По булевард „Тверской“ с бързи несигурни крачки, без да обръща внимание на никого наоколо, вървеше елегантно облечен, но много мърляв млад мъж: носеше измачкан скъп фрак, мръсна бяла папийонка, на ревера му имаше пращен бял карамфил. Минувачите правеха път и изпращаха странния субект с любопитни погледи. Но не заради мъртвешката му бледност, та малко ли охтичави скитат наоколо, дори не и заради това, че беше без съмнение мъртвопиян (дори се клатеше и залиташе) — чудо голямо! Не, вниманието на пешеходците и специално на дамите се дължеше на една много интересна особеност

на лицето му: въпреки очевидната младост слепочията на гуляйджията бяха абсолютно бели, сякаш попарени от слана.

[1] Москва — Б.пр. ↑

[2] Сретенка, Печатники, Китай-город, Старие Воротники, Всполие, Варварка — квартали и улици на стара Москва, центърът на съвременния град — Б.пр. ↑

[3] Английска мярка за тежина, приета в Руската империя. 453 г — Б.пр. ↑

[4] Мое скъпо момче, днес е наистина тържествен ден! (англ.) — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.